

პარილი

№6 (201)

საზოგადოებრივ-ლიბერალური ჟურნალი

ივნისი

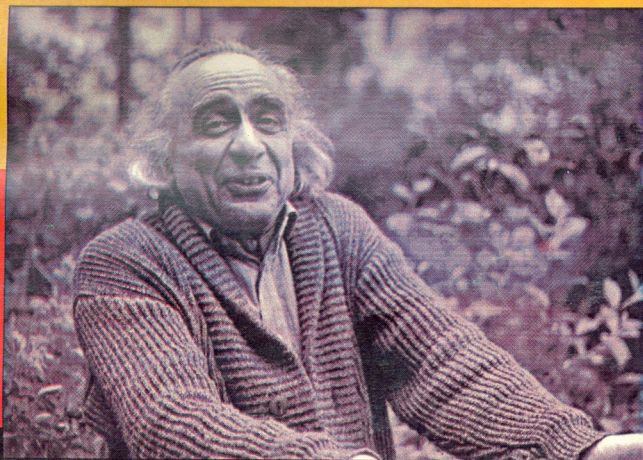
ფასი 1.50 ლარი

1134
2004

ვაკუბი

კავიზანი

ქართულად

#6

2004

არილი

საზოგადოებრივ-ლიბერალური
ასოციაცია "არილი" გამომცემა

The Literary Magazine ARILI

არილი - დასასვენებელი სიწმინდეთა(ნი)
საუზმენ-საბა

არილი - შხის შუქი, რამეზე დამდგარი
ძარბაზული მისი
განმარტავთი ლმსიყრთი

მთავარი რედაქტორი შადიგან შამანაძე

სტრუქტურული სტაჟი

მალხაზ ხარბედა
(მთ.რედაქტორის მოადგილე)
ლევან აბაშიძე
რატი ამბროსიძე
ია ანთაძე
ირმა არჩუაშვილი
ანდრო ბუაჩიძე
ნოდარ ებრაღიძე
თამაზ ვასაძე
ეთერ ვიბლიანი
ზაზა თვარაძე
ზურაბ კვიციანი
ვასტანგ კომხაძე
ვასილ მაღლაფერიძე
ზვიად რატიანი
ირაკლი სამსონაძე
გულსუნდა სიხარულიძე
სოზარ სუბელიანი
ზაზა ფაჩუაშვილი
ზაზა ქლიაძე
ბესო ხვედელიძე

მენეჯერი - ნანა ჩხვიმიანი
კომერციული დირექტორი -
გიორგი სუბარი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თამაზ ჩხაიძე
ელისო კალმახელიძე
მანანა კორძაძე

ტელ/ფაქსი: 98-84-00

e-mail: kharbedia@yahoo.com

მისამართი: ლესელიძის ქ. №4

ფურნალი იტყვება გაზეთ
"კავკასიონის" სარედაქციო ბაზაზე

№6, ივნისი, 2004

„კოდორი.. - რუსული ხედავ

სტანისლავ რასადინი
რამურტაში ტრაგედიის ნიაღვივან.....1

ნატალია ივანოვა
ჩანაწიძერი და სილიადა2

პორის ევსევი
სიტყვის შემდეგ3

ვლადიმირ ოგნევი
გვარის გედი და ერის გზა.....4

ლიბერალურა

გივი მარჯველაშვილი
ქაპიტანი ვაკუში6

გია არგანაშვილი
ანი, მე მოვედი - ღარამან ქიქვიძე.....11

ცირა ყურაშვილი
მასწავლე, რომორ გავხედი მწერალი.....17

ლია სტურუა
ლემსები23

თემურ ჩხეტიანი
ლემსები25

ირმა ტაველიძე
მომთმედი პირები27

თეონა დოლენჯაშვილი
ოთხასოცდამეხუთე.....32

მანანა გიუაშვილი
ლაურა35
მათიკო37

კონსტანტინე ნაკაშიძე
პირიში39

თეოკრიტოსი
იდილიები43

პატრიკ ზიუსკინდი
მეტირ მუსარის ანდერძი46

იასუნარი კავაბატა
იქაული მოცეკვავე გომონა.....53

პენელოპე ფიციგერალდი
DESIDERATUS.....62

რეპორტაჟი ტრაგედიის ნილიდან

უხერხულია, მაგრამ მიზნე უნდა ვაღიარო: ოთარ ჭილაძის „გადორის“ პირველმა ფურცლებმა („დრუგბა ნაროდოვი“ N3 და N4, ალექსანდრე ებანიოძის შესანიშნავი თარგმანი) საგონებელი ჩამაგდო. ცოტა შემაწუხა კიდევ ერთი და - მკაცრი დამოკიდებულებით რუსეთის როლისადმი საქართველოს ცხოვრებაში. ამასთანავე, დღევანდელი კი არა, საერთოდ, ძველთაძველი, ასე ვთქვათ, თავდაპირველი როლისადმი. იქნებ ეს, დასწყველის ღმერთმა, ყბადაღებული რუსოფობიაა?

გულისწინილით აღვნიშნავ: აი, რა გვიქნა - ამ შემთხვევაში მე - უკანასკნელი წლების გაუცხოებამ, რამაც კიდევ უფრო ეჭვიანები გაგვხადა ყველანი. მაგრამ ხომ იყო დრო, როცა მეტი გაგებით ვეკიდებოდი, ესე იგი, ნორმალურად აღვიქვამდი იმავე ჩემი მეგობრის, ოთარის განსხვავებულ აზრს, ვთქვათ, საქართველოს მკაცრი კავშირისა და კოლონიზაციის გეგმის ავტორის, გრიბოედოვის მიმართ. ხომ შემქმლო მშვიდად, თუმცა, ალბათ არც მთლად დაუეჭვებელი თანხმობით, მესმინა მძებნი ჭილაძის, თამაზისა და ოთარის მსჯელობისთვის, დაახლოებით იმის თაობაზე, რითაც რომანი იწყება, ანუ, ავტორის გულსტიკვილზე, რომ ექვსასი წლის წინ, „როცა რომის პაპმა პიომ ბიზანტიიდან ოსმალეთს განდევნა განიზრახა“ და კაციც აფრინა საქართველოში, მისგან დახმარების იმედით, ოდესღაც რაინდული ვითოღობილებით განთქმული ქვეყანა უკვე აღარ არსებობდა. მონღოლის უღელმთა დაშალა და ნახანდინა საქართველო. ერთი გზა დაუტოვა მოლოდ. და უთქმელადაც ცნობილია, საით და ვისკენ მიდიოდა ის გზა.

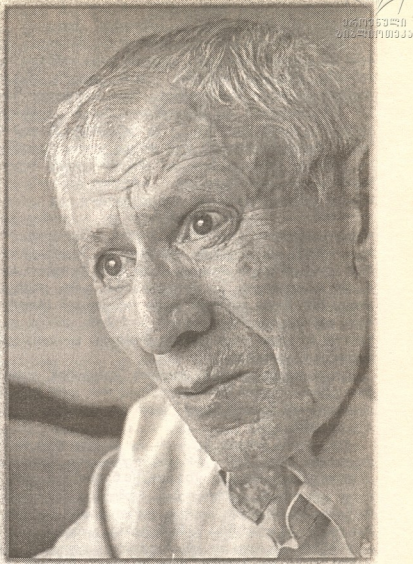
თუმცა, არ რომანის, ჩვენს სიტყვიერებაში ამ უქვეყნლო მოვლენის მშვიდი აღქმა მიზნე გამოირიცხვლია. ამის უფლებას არც რომანი მოგვცემს და არც მისი ნარმოშობი რეალობა.

ერთსაც გავისწავნებ. ერთხელ შესანიშნავ ქაბუა ამირჯიბის შევეკამათე მისი აზრით, საქართველოზე არ უნდა გვემსჯელო იმ ნაძირალების მიხედვით, რომლებმაც იმავე გრიბოედოვის საფლავი შებღილეს. ჩვენ ხომ არ ვმსჯელობთ რუსებზე იმის მიხედვით, ვინც ბაგრატიონის საფლავი ადევთოქო. ჰოდა, სულ ტყუილად არ მსჯელობთ-მითქო, ბატონო, შევეპასუხე მე: ჩვენ მართლაც სხვა-ნაირად ვაფიქრო, ჭეშმარიტად შევიცვალეთ, რაკი ჩვენსავე რუს ყმანვილებს შეუძლიათ ვებზურთის ბურთივით ათრიონ ბორიდიონის ველზე 12 წლის გამოთა თავის ქალუბი.

ასევეა საქართველოშიც... სადღა დღევანდამ მიზიერ სამოთხეზე, თუკი თვით ოთარ ჭილაძის, თავგამოდებულ თბილისელს, დღეს შეუძლია რომანის პერსონაჟზე თქვას, „თბილისურად, თბილისური სისახტივით და დაუნდობლობით“ იყო ნაცემიო.

საქართველოს საუკეთესო პროზაიკოსმა საზარელი რომანი დაწერა. ალბათ უცნაურიც.

უთუოდ, ხუმრობა იქით იყოს და, აი რომანის ცენტრალური მოვლენა: ორმოცდაათი წლის რადენე ვაშელს „კაცუნა“ ანტონის ცოლი, თავისი რბალი ღიზიკო ცხოველები ერთს ალუქრავს, ღიზიკო კი, თავის მხრეზე, მამათილით „არაჯანსაღი სიყვარულით“ შეუყვარდება.

ღმერთო! ჩვენს სოროკინ-ეროფეევს რომ დაეანებოთ თავი, დასაღვთოს ლტერატურაში და კინოშიც იცნესტი მოლოდ მასალა ფსიქონალიზისთვის, აქ კი... აქ თავად იცნესტი არ ყოფილა. ან იქნებ იყო? დანამდვილებით ერთი რამაა ცნობილი: ვნებით შემყობილმა მამათილიმა რძალს გამიშვებულ მხრებზე ხელები ჩამოადო, ღიზიკომ ვენები გადაიჭრა და ჭკუიდან გადაცდა, ანტონმა მამას ნაჯახი მოუღერა...

თუმცა, სჯობს გაეჭრედეთ. ჭილაძე თითქოს მოლოდ იმას ცდილობს, როგორ აგვიზნოს თავგზა. რომანი მონოლოგების ჯაჭვია, სხვადასხვა ცნობიერებათა წყვეტალი ნაკადია, რის გამოც ამ მსუყვე, მეტაფორული პროზის კითხვა მიანცამიანც ადვილი არ უნდა იყოს სულსწრაფ-თათვის და სუსტი ნერვების პატრონებისთვის. მკითხველ ლაბირინთის ხან ერთ ჩინში იკარგება, ხან მჯორენში. გააჩინა თუ არ გააჩინა ღიზიკომ ბავშვი? თანაც რისგან - ამ წყველი შეხებისგან? ანტონმა მართლა აღმართა ნაჯახი? და ა.შ.

პასუხი არ არის - თუმცა, მიხედვარა შეიძლება, ისევე როგორც ეროვნული, ისტორიული ტრადიციის ასახვად კითხვებზე გასაცემი პასუხებისა.

გავგებავ და ვიტყვი: მოლოდ ძლიერი შემოქმედი უფლებამოსილი, იყოს სოროკინოვანი. როცა საერთო რღვევა აიჯახურ განხეთქილებაშიც ირწეს თავს: „ყველაფერი აიჯახ სახლში“ იმას ნიშნავს, რომ იგივე ხეობა სამყაროშიც. როცა სისხლის აღრევა, თუნდაც მოჩვენებით, შეიძლება იმის ანალოგად გამოდგეს (არ გაგვიცნოთ!), თუ რა უნებამ მხრობის ხელისუფლება ოპონენთს. როცა ელიზბარის უძღურება, უძღურება მწერლისა, რომელმაც ლექსების წერას დაიწყო თავი (დროის ნიშანი) და პაწაწევლების თხვა დაიწყო, პირდაპირ ასოცირდება „საერთო ეროვნულ უღონობასთან“.

„ექვსასწლიანი წყვედიდან და უძრობის“ შედეგთან.
 „შემომარი ხალხი ვართო, გაციმასობი და, მართლაც, ნუ-
 ბისმიერ ტილიან ქართველს დადებდა ფსი, ოლიონ, შავ
 ბაზარზე, როგორც სარეცხის სიდას, ხელის პასტას,
 პრეტრეკტივას და შავ პილპოლს... ახლა, კლინისუფლების-
 გან ნახალისებული და სახელმწიფო რანგში აყვანილი
 ქვერდობად დაუშაბთი ამას...“ - ეს ურამგნტი რადენის
 „ცნობიერების ნაკადიდან“ არის ამოღლელონი, რადენი-
 სა, ყოფილი პარტოკრატისა და ამასთან ერთად მიელი
 საქართველოს „გამაჰშელებლის“, ნახევრად მითითი არ-
 სებისა, განსაკუთრებით მის გენეალოგიასაც თუ გაცი-
 ვალისინებით, თითქოს დრაკონებითა და მაცქციებთ გა-
 ძიძგულ ეგოსიდან გადმოსულს. მაგრამ, არსებითად, იმ-
 ავეს ამბობს ინტელიგენტი ელიზბარცი: „საქართველომ
 რომ ერთი ცხოვრება მოათავა... იმის ერთ მსოფლიო ათ-
 სასერი გადნაწილდა და მხოლოდ იმის გამო, ერთხელ
 კიდევ რომ მიეცა იმპერიის უკანა ნაწილიდან ცხოვრე-
 ბაში მოპირების შანსი, არავინ ჩაიჩიებებს, არავინ და-
 უთობებს ადგულს. უშაღ ბუნზის მოასხამენ და დაწავენ,
 ჭირიანის ლოგინიით...“

და ეს ყოველივე ოთარ ჭილაძის „სუნქტიონის“ თანახ-
 მად, ექვსი საუკუნის წინანდელი შედგომის გამო სდება?
 ერიადერი(!) შედეგობისთვის? მიდი და გაარკვე - ასეა
 თუ არ არის ასე?

არა მგონია, მთლად ასე იყოს. და ეს არც არის მნიშ-
 ვნელონი. როცა ჩენი კაპიტალი ლებიადგინი აცხადებს:
 „Россия сударыня есть игра ума, не более“ - ის უზარ-
 ლოდ გამოთქვამს ჭეშმარიტებას, რომელსაც ნებისმიერი
 მხატვარი ავასტურებს; და რაც უფრო დიდია მხატვარი,
 მით უფრო თვალსაჩინოა ჭეშმარიტებაც. გარდუვალი ან-
 გარიმსწორების იდეა და არა ჩადენილი შედეგობების შე-
 ვაგებობა - აი, რა ტანჯავს მხატვარ ოთარ ჭილაძეს და
 მაშინაც ეს ტანჯავდა, როცა პირველ რომანს - „გახე
 ერთი კაცი მიდილი“ (1973) - წერდა. ეს არის რომანი-
 თითი, სადაც, შურისძიების ფინთი შეპყრობილი, თავად
 ზღვა მიიპარება ვანიდან და მის ადგილას კოლხეთის ჭა-
 ლებში ჩნდება. არც „გოდორვე“, როგორც იტყვიან, „თა-
 ნამედროვე ცხოვრების ამასხველ“, რამაგონი, გაუზრის ლი-
 ზიკო ტყუილად ახლობელთა თანაგრძნობას, „როგორც
 ორსტეა სისხლისმსმელ ერინიებს“.

მართლაც შევდგომა ჩადენილი ათასწლეულების წინ?
 ვის შეუძლია დაბეჭდვითი ინსუფლას ამასზე, მით უფ-
 რი, რომ „ექვსასაუკუნეანი ინასული“ ნებისმიერი მოვ-
 ლენის მითილოგიზირებას ახდენს?! მთავარია, თითქმის
 ანტიკონსერვატივად, სიმძიმედ რომ აწვეს „უფედურ
 ქვეყანას“ - აი, რომანის ცენტრიკურული ძალა.

ცენტრისკენული და არა ცენტრიდანული.
 თვის პირველ რომანში ოთარ ჭილაძე თავგამოხედი-
 ლი ტრაგიკოსია, ამ ახალ ნაწარმოებში კი ქართველი ეს-
 ქილე ტრაგედიის შიგნით იმყოფება, მონოლოგების, ნა-
 კადების სიღრმეშია შეხიზული და არც ცდლობს მათე-
 რე აღმატების. სებას არც უნდა ველოდოდე დღეს მისგან.
 უტოპია იქნებოდა იმის ფიქრი, თითქოს ის მოინდომებ-
 და და შეიძლება კიდევ მეობის სიმალლიდან ვთვალავთ
 ქართული-აფხაზური კონფლიქტისთვის, ვთქვათ, რო-
 გორც ლერმონტოვი მოიქცა „ვალერიკში“.

...შეზლილ ლიზიკოს, ფინალიში, ფართოფარფლებიან,
 ფარშევანგის ფრთაგანრილ ქუქსა და ბრწყინვალესფერ
 მოსახამბე გამოწყობილი ლულოვიკო პოლიგონილი გამო-
 ეყვადება, სწორედ ის მეკავშირე, რომელიც ექვსი ასწ-
 წლეულის წინ გამოგზავნის, რათა „გონს მოყვანას“ საქარ-
 თველო და დასავლურ ცივილიზაციას ეჩიარებინა.

არის თუ არა ეს იმდენი სიმბოლო? თუკი არის, არა
 კონკრეტულისა, თორემ, სხვაგვარად, იმაზეც შეიძლება
 შეგვიანმდებო, რომ „უფედური ქვეყანა“ ნამიერად მოიპო-

ვებს ნავაგინებ ბედნიერებას, როგორც კი ნატოში სწდა
 ევროსაბჭოში შეაბიჯებს. მაგრამ ლეგენდებიდან განთა-
 ვისუფლებულმა საქართველომ აუცილებლად უნდა
 გაიაროს ურთულესი, მე ვიტყვი, უსასტიკესი გზა
 თვითშემეცნებისა, რომელიც ოთარ ჭილაძის რომანშია
 ნარმოქნილი. უნდა გაიაროს ისევე, როგორც ჩვენ, რომ-
 ელებსაც ეროვნული გამოცხიზლების წარმოშენი ასეთი
 სიძლიერის რომანი, სამუშაოდ, ჯერ კიდევ არ მოვე-
 პოვება.

„ნოვია გაზეტა“ N23, 2004 წ.

ნაგალი ივანოვა

ჩინაფიქრი და სილიაღე

ჩინაფიქრის სიდიადე - ასე განსაზღვრავდა ამხტოვე
 მთავარს ლიტერატურულ ნაწარმოებში. ის ამის შესა-
 სებ, მოგრენების თანახმად, იოსებ ბრედესკის ესაუბ-
 რებოდა. ოთარ ჭილაძე და ბროდელკი ერთი თაობის და
 ერთმანეთისგან არც ისე შორს მდგომი პოეტები არიან,
 თუმცა, ქართული არ ვიცი და ჭილაძე მხოლოდ ბერყინ-
 ვალე, სიყვარულით შესულეულ თარგმანებში მაქვს ნა-
 კითხული.

ოთარ ჭილაძე მეოცე საუკუნის რუსულ-ქართული
 კულტურული კავშირების ლეგენდაა. ვერცერთი თანამედ-
 როვე პოეტი ვერ შედგრება მას იმ საკვირველი მუსიკით,
 რომელიც ორგინალურ აზრთანაა შერწყმული. ეს კოლ-
 ხეთის სანაპიროზე, ბიჭვინთის ცნობილ სემინარებზე გა-
 მანდეს მთარგმნელობა, არცთუ ისე დიდი ხნის წინ,
 თუმცა, დღეს ძალიან შორეული გვეჩვენებს, რაც მაშინ
 კოლხეთის სანაპიროზე ხდებოდა. ბოლო ათწლეულის
 მანძილზე ოთარ ჭილაძე ზედიზედ აქვეყნებდა თავის
 ძლიერ, მსუფედ, პასტოზურად დაწერილ, მოულოდნელ
 პოეტითი აღბეჭდილი რომანებსაც, ყოფილი სსრკ-ის ტე-
 რიტორიაზე და ნაწარმოებებს ანალოგი არ მოეძებნებო-
 და. შეიძლება ლათინური ამერიკის „მაგეურ რეალისტს“
 იხსენებდნენ, გამოცანა ის იყო, რომ ოთარ ჭილაძის პრო-
 ზა იმავადროულად და დამოუკიდებლად გაჩნდა.

ახალ, ბოლო რომანში ოთარ ჭილაძე მკითხველს
 თითქოსდა ოჯახის ისტორიას სთავაზობს, რომელიც
 ქვეყნის ისტორიაში გადადის. საქართველო, მისი მედი
 ეპოქათა გარდატეხის ეამს, ხელისუფლების გატაკალიზმე-
 ბი - ყოველიც ეს უქვეყნად აღღვევს მწერალს, და შე-
 საბამიდა, ნიენის მკითხველსაც; ეს უფრო ეგოსია, ვიდ-
 რე რომანი, სადაც მთელი გეოლოგიური პლასტების
 ტრაგიკული თავმოყრა, ისტორიული ზეგენია აღწერი-
 ლა და ამასთან ერთად, „გოდორვე“ მაინც ძალზე თანა-
 მედროვე წინაა. ავტორის ქვეშეუვალ ნარმატივად თე-
 თონ სტილი იქცა - დამაბული „დრაივი“, რამპული მოქ-
 მედებას და რეფლექსიას აერთებს და ყოველივე ეს გმი-
 რების მუდმივი თანამდევია.

ოჯახური ვანონების რდევაც, ინფანტილურიბა ახალი
 თაობისა, რომელსაც აღარ გააჩნია ნამდვილი ვეფაცოკაბ -
 ეს თხრობის შინაგანი სიუჟეტოც არის და გარეგანი
 ინტრაგეც; ძალადობრივი ინფანტილიზმისკენ. ოთარ ჭი-
 ლაძის თვალსაზრისი მოვლენებზე სეფდიანია, ილუზიას
 მოკლებული და ფხიზელი. კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას
 თვითონ საქართველო, მისი კულტურა და ისტორია, მი-
 სი ენა.

ავტორის ისტორიული და თანამედროვე აზრები ერთ-
 ნაირად მწარეა - შემთხვევით არ ავტორგვიწინებს რომანს
 ტემპერამენტიანი ისტორიული მიმოხილვით, რომელიც

წყდება დრამატული, სისხლიანი სიუჟეტი ახალი და უახლესი ისტორიიდან. რაც შეეხება რუსეთს... რუსეთი „გოგორში“ საქართველოს შთანთქმული იმპერიაა, ბოროტი და ხარბი დედინაცვალა. ის ბოროტება კი, რომელმაც თავი იჩინა საქართველოში, თითქოს არასიდან მოვიდა, მას ბასტიარდის ხაზს აქვს და რუსი ურდინდვის და შვეყმის აბსორცი ცოლის ცოდვლი ურდითობის ნაკუთია.

ითარ ქილაძის ისტორიულ კონცეფციებზე შეიძლება გაუთავებლად იდავო, მაგრამ მისი ტკივილი საქართველოს რეალური მდგომარეობის გამო უჭევლია. ითარ ქილაძე რისთვის გმობს „სუვერენულ“ შეზღუდვებს საქართველოზე, შეზღუდვებს უპასუხისმგებლო, თითქოსდა საოცარი, აყვავებული ქვეყნის ცრუ სახეობა „იმიჯით“ გაბრუნებული ინტელიგენციისა, სულენითა, სამქოთა პოეტია ის, თუ რუსი მთარმენელი. ნაციონალისტურია ქილაძის რომანი? დიან, ნაციონალისტურია: ქმშმარტი ქართული ილუბებია, მაგრამ არ ნედნებია, სამაგიეროდ, თილისის არაქართველმა მოსახლეობამ ეცივნებზე ხალხიბე გამდომონა და მორთულ-მოკაშული ვიდებდა კანონადის დამთავრებას, რათა განჯის კარიბჭესთან და-და-ზურით და ცეკვა-თამაშით შეეცვინა „განმათავისუფლებლებს“. ატორითან სტინის ნაციონალიზმა არ გააჩინა - ის წარმოადგება, როგორც ბოროტი ძალა ex machinym. სამაგიეროდ სხვები...

მაგრამ ქილაძის ნიჭიერება ის არის, იმას რომ ხედავს და წერს, თუ როგორ იმხსრვდა და იფშენება ქვეყანა და ხალხი საკუთარი უღმურების გამო.

სად არის გაბოზავალი? განა შეიძლება, რომანის ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟისთვის, შმწრალ ელიზბეა რისთვის ემგარავიამი წასვლა გამოსავალი იყოს? არა, ის უარს ამბობს თავისი ქვეყნის, ხალხის, ქალაქის მიტოვალაზე... მიტინგები, შურავალე სიტყვები, სრლები, ომი, სისხლი - მაგრამ ამით არ მთავრდება არც ისტორია და არც რომანი.

„დრუბა წაროდვე“, N4, 2004 წელი

პირის ვისევი

სიტყვის უფადვ

ის, რაც ქმშმარტი სიტყვების შემდეგ ჩნდება, არცთუ იოლი გასარკვევია, ძნელი გამოსათქმელია.

რა შთაბეჭდილებები, გრმნობები, ფიქრები, ასოციაციები შეიძლება დაებადოს რუს სიტყვებს რომან „გოდორის“ ნაკითხვის შემდეგ? ტკივილი სიხრებზე ახლა უკვე მიულწველ საქართველოზე? შემფოთება დაკარგული შობის გამო? სინაული დაკარგულ დროზე (თავი კი არ უნდა განეკვედებიანა ერმანენტის წინაშე, უნდა შეეცესხვალა ერთმანეთი), სათნობა, რომელიც სინამდვილემ არ გაამართლა?

რომანის ნაკითხვის შემდეგ ყელში ლიდი მომებჯინა. რატომ? რა არის ის რომანი?

პირველი და უმთავრესა: ერთ მილიანობად შენიფთებული ისტორია და თანამედროვეობა, თითქოს ისინი მუდამ ერთმანეთისგან განუყოფლად არსებობდნენ.

მეორე: შერწყმა და სრული შესაბამისობა ერთი რომანის სიგრეცში რეალობას და მითოსა.

ითარ ქილაძემ რომ რომანი-მითი დაწერა, ცხადზე ცხადია. მაგრამ რატომ იქცა რომანი-მითი მრავალ რეალისტური ნაწარმოებზე უფრო რეალურად, მე გმგინი, ასახსნელია. რომანში არის მთავარი: შმატერული აზრი. და ეს შმატერულ-მითოლოგიური აზრი „შედეგობლობით“ ისტორიულ და ფილისოფიურ აზრზე უფრო ხასყეა და ხა-

რისიანია. მის წიაღში ქვეყნიერების ჭები და მდინარეებია. და თუმცა თვით ეწერი რომანისა დაბადა როგორც ფსევდოისტორია, ანუ ისტორია, ოლონდ - ობიგატული რი შესწორებით, გემრიელი ტყულობი, არშემდგარი სინამდვილის პროდურებით, ეს მინც ფსევდოისტორია არ არის. ქილაძის რომანი საქართველოს და ქართველი ხალხის შესახებ ნათქვამი მაღალშმატერული სიმარიოლეა.

განა მე და თქვენ არ ვიცით, რომელ წელს შევიდა საქართველო რუსეთის შემადგენლობაში? მაგრამ ითარ ქილაძე ხატავს შესვლის ხალხურ-მითოლოგიურ, „ისტორიული“ თვალთა ძნელად შესამწნე ხვეულებს და ცუდად ხედები ის ტრავიკული, მაგრამ გროუსესკული სიტუაციისგან, რომელშიც ყოველიც ეს ხედება.

ასეა შემდგომაც არ რომანში: ყველგან წარმოიწინლია არა „ისტორიული“ ფაქტები, არამედ ამ ფაქტების წენობრივი ან ფსიქოლოგიური სარწული, არა მხოლოდ ენა, არამედ სიმბოლოური პრავანა. შიადეგვარა შმადლორზე ნაკითხულ ლექციებში თქვა: „ენა ისტორიის შესაძლებლობათა საფუძვლებია. ის ისტორიის მანიძილე არ იხადება. ის წინ უძღვის ინტერებისა და განსაზვრავს კოდვტ“. მით უფრო ეს ითქმის რომანის ენაზე, შმატერულ ენაზე. ისტორიის ასეთ „წინამძღვარს“ გვანვდის ჩვენ ითარ ქილაძე.

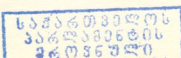
და ბოლის მესამე: „შირგამომპალა“ გვარის ქრინიკა, გვარისა, რომელიც დიდი ევოლუციის მოუწედავად მინც წარმოიშვა, თითქოს ისი ვარბნუცე კი, ისეა მოთხრობილი, რომ თმა ყალყზე დაგადგება. მთავარი გმარის რაედენე კაშული - უწვეული გმირია, თუმცა ის რომანის ფიცარინაზე დიდისანია მოითხოვს გამოსვლას. ასეთი ადამიანი „კეთილშობილითა ოჯახში“ თითქოს არსიადი არ უნდა გაომწინელიყო. მაგრამ ეს უსერი რუსი ჯარისკაცის და ნანგრეადშეშობილი ქართველი გლეხის ქალის უზნეო ნაშერი, როგორც ბოროტების სიმბოლო და იმავდროულად პარედია ამ ბოროტსა - სულად არ არის გამოგონილი! ასეთი ადამიანი თავისუფლად შეიძლება შეგზვდე დღევანდელი თბილისის ქუჩებში. რაედენე კაშულიც „რანდია“, ოლონდ მელის ტყავში გახვეული.

ყურადღებით თუ დავაკვირდებით, ითარ ქილაძის რომანის დასაბამი უფრო პოეზიაშია, ვიდრე პროზაში. რომანის ქსოვილში საგრმნობია ამირანის ეპოსის და საერთოდ ქართული ფოლკლორის ანარეკლი. რა თქმა უნდა, აქვე უნდა გაყისწნოთ „ვეფხისტყაოსანიც“. რომანის პროლოგში და ეპილოგში ჩნდება კათოლიკე, რომელიც დავით აღმაშენებლის და შოთა რუსთაველის დროში გვაბრუნებს.

არსებობს აზრი, რომ რუსთაველის გენიადლორი პოემა სინამდვილეში ლექსად ვაგანობის სარაიდო რომანია. ქილაძის რომანზე კი შეიძლება ითქვას - ეს საქართველოზე დაწერილი რომანი-ბოროტული პოემა. ოლონდ, თანამედროვე რომანში ყველაფერი სხვანაირადაა, აქ გაცილებით მეტი ბოროტება და სიყალბეა ჩატყული. თუმცა, პოლშევიკებმაც ხომ უკან მიიტოვეს გულბურყვილი შეთორმეტე საუყუნე! ამანაც ათბულა ითარ ქილაძე, ზღვრამდე დაეძება ატმოსფერო. მაგრამ, მიუხედავად წყვილადისა და სისხლის სიჭარბისა, ეს რომანშიც, როგორც ნამდვილად ტრავიკული ტექსტს მოიხოვება, უკიდურეს წერტილამდე გვაამბაბებს, რათა მამწინე აღკვაბალდოს.

არ შეიძლება არ ვასწნოთ ის დაბაბული და უკვე უალრესად თანამედროვე ერთობლი, რომელიც უნდა მოეფივნა „გოდორის“ სტრუქტურებში თუ სტრუქტურებს შორის. რაედენე კაშულის და მისი რძლის ღიზიკის ურთიერთობა რომანის ღერძადაა ქცეული. მათი დანაშაულობრივი სასყვარული ზრახვების ირგვლივ პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური მოვლენე-

23-12-1

ბის ქსელა გაბამული.

„უნივერსიტეტი ის ზღვარსმიღმიდან მქროლი ტალღებიც, რომლებიც, თუ შეიძლება ასე ითქვას, პირდაპირ ათავიზირანების ფრთიდან აღნევენ ჩვენამდე ეს ტალღები თვითონ, მღვდელად და ახალ ფურცელს შლის სხვა ყოფიერების წიგნში. ქილაბის ნაწარმოები თანამედროვე რომანის თამაზის გადაღატკის ცდაცაა. მწერალი ზღვარსმიღმა სიმაღლეებს იღებს და ეს გვიწერავს იმედს. დღეს, ოცდამეორე საუკუნეში, როცა ლიტერატურა, ისევე როგორც ხელოვნება, ეჭვისა და ტელეპაროდირების საგნადაა ქცეული, მძლავრი რომანი-მითის, რომანი-თქმულების შექმნა - რაღაცის მაუსწებელი მოგონება. უპირატესი ყოფილია კი იმის მაუსწებელია, რომ ადამიანებს არც საქართველოში, არც გერმანიაში, არც ჩინეთში, არც რუსეთში არ დაუკარგავთ სურვილი და უნარი თავის შიგინს „რომანის ტიპის“ განდობილი ნაგებობის აღმართვისა. „დონ კიხოტის“ დროიდან ცოტა რამ თუ შეიცვალა. ამიტომ, ნიკიტერ მკობრევილს უკვე აღარ იზიდავს ულიმამო სიუჟეტი და წამში გამოსაცნობი ფსიქოლოგიზმი. კვალიფიციური მეთხველი იქნება სიღრმისმიერ და ახალ შეთავსებებს ეკისრება თანამედროვე ენისა, ავანტურისა და წმინდანობისა. ქილაბის რომანი (ალექსანდრე ბენიონის ბრწყინვალე თარგმანს რომანის „რუსული ვერსია“ შეიძლება ეწოდოს) მკითხველს ამის შესაძლებლობას აძლევს.

და მინც, ლიტერატურაში ყველაზე მნიშვნელოვანია არა სიტყვა, არამედ ის, რაღაც სიტყვის მერე ჩნდება. „გოგორის“ ნაკითხვის შემდეგ ფიქრში ახალი საქართველო წარმოჩნდება. ეს საქართველო თავის წარსულში იყურება და არ ეშინია ამ საეჭვო და საყვარელ წარსულზე ილაპარაკოს.

საქართველო, რაინდობის და ოხუნჯობის, ბალაგანის და კეთილშობილების ტრადიციით, და ამავე დროს მტკიცე მშრით წარმოდგება ჩვენს წინაშე.

მას უნდა გაუგოვს.

„დრუტა ნაროდოვი“ N4, 2004 წ.

ვლადიმერ მანუილი

გვარის გაღი და პრის გზა

მთარ ქილაძე თანამედროვეობის ერთ-ერთი უდიდესი მწერალია. ისევე როგორც ადრეულ რომანებში, ის „გოგორშიც“ თავისი უნიკალური ხელნაწის ერთგული რჩება. სხვადასხვა კრიტიკოსებმა იჩქარეს და წერის ამ მანერის ნაცნობ ტერმინები მოსადავს - „მაგიური რეალიზმი“, „რომანი-მითი“.

სხვა ავტორებზე ხშირად მარკესის და ფოლკნერის სახეები გაისმოდა. რუსი ლიტერატორისთვის უჩერხული იქნება დისტოვესკის შემდეგ ფოლკნერთი „განცვიფრება“, გოგორის ან თუნდაც ტინიანოვის, ან ბულგაკოვის შემდეგ კი - მარკესით. ქართველი ლიტერატორის ზურგსკან მრავალსაუკუნოვანი მწერლობა დგას, დაუმრეტელი წყარო, საიდანაც შეუძლია მოიპოვოს უნივერსალური მნიშვნელობის ფორმები და იდეები. განა მხოლოდ რუსთაველის პოემა არ არის შემცველი კაცობრიობის ყველაზე მარადიული და მშვენიერი იმედებისა? განა ცურტაველის „შუშანიკის ნაშემაში“ ჩაქსოვილი ორიგინალური, უაღრესად ქართული გაგება ერთგულების, მოვალეობის, მონანიების და სიყვარულის მარადიული თემებისა საუკუნეების წინ არ წარმოჩნდა? ყოველივე ეს უტყობა სახარებას ცერდნობადა, რომელიც უკვე თარგმ-

ნილი იყო ქართულ ენაზე. როგორი სითამამა „ჯალათის“ და „მსხვერპლის“ საკითხების გადამწყვეტისას. ეს სარტარამდე და კამიშედე მიდის ხნით ადრე. მაგრამ ჩვენ გულმამიყნები ვართ და აივით ძალზე ოილდე გვეუფლებს მოდური სახეები. დროის თვალსაზრისით, ისინი უფრო ახლოს არიან ჩვენთან. სხვათა შორის, ამ პრობლემებს ეტება უშუალოდ ოთარ ქილაბის ახალი რომანი. მაგრამ აქ უფრო ფართო და არსებითი აზრია წინ წამოწეული - გვარის მუხისებრა. გვარი აქ მხოლოდ გენეტიკური აზრით არ არის გამოყენებული. და არც ნაციონალურით. ჩვენ ჩვენშივე უნდა ვეძებთ კაცთა მოდგმის მუხისებრება.

ამაგვარი ქილაძემ რომანი თანამედროვეობის მასალაზე დააფუძნა - აქ არის დიდი ენების გაავრცელებული მაგმა, ეროვნული ცხოვრების ტრაგედია საქართველოს ისტორიის გარდატეხის ფაზა.

ქილაძე ერთგულია თავისი შემოქმედების გამჭოლი თემისა (გვარის ბედი). ის კავლის ოჯახის და მრავალ ელიზბარის ამბავში ერთმანის უპირისპირებს ერის ორ, ერთიანად უპრესპექტივო გზას. ეს არის უცხო ნების და უცხო ძალის მონობა, სხვადასხვა გარემოებათა უდრტინველი მორჩილება, ერთი მხრივ და მეორე მხრივ - ხალხის ცხოვრებისეული საყრდენების მოუშავადებელი მსხვირვის ცდა. რევოლუცია, უფრაობა, დემოკრატიულ ძალისმხვებათა წინააღმდეგობანი ამ ცხოვრების გარდასაქმნელად, ომი აფხაზეთში, ეროვნული ცხოვრების საფუძვლების რღვევა (რომელიც თანდათან მატულობს) - შთამბეჭდავი ტრაგედიები თვის გადმოცემული. ქილაძე დაუნდებელი ეროვნული ავტორიტეტის დროს. ის ეროს ტრაგედიის დამწამებებს გარეთ, ქვეყნის მიღმა არ ეტებს - და ეს წარმოშობს მამულიშვილის ტანგება, აქ არის მწერლის ძალა. კაიარზისი. ავტორი ვეტყვებს ჩვენს ფიქრთან ერთად ერის შესაძლებელი (მხოლოდ შესაძლებელი და არა წინასწარგამიზნული) აღორძინების ზღვარებზე და წერტილს არ სვამს...

ოთარ ქილაბის პროზის მეტაფორულ, პოეტური ბუნება უნიკალურია. რომანი „გოდორი“ ცნობიერების ნაკადის პოეტური სტიქიის მძლავრი ნაერთია. აქ ავტორის ხმა ზოგჯერ გამოჩნდება, ზოგჯერ კი შეუმწეველად იკარგება მისი გმირების ხმათა ჩრდილში, აღწერის მინიერ საგნაშობობაში, მეტაფორულ მრავალმნიშვნელოვნებაში. ენობრივი პალიტრის გამდიდრებაზე ცალკე უნდა ვისაუბროთ.

„დრუტა ნაროდოვა“ ოთარ ქილაბის რომანის გამოცეცნებით, მალა ასწია სამყაროს მხატვრული გათავისების თამასა. ეს ოილ ცხოვრებას არ უქადის უფრნალს. ასეთი ნაწარმოების შემდეგ ყურნალის პასუხისმგებლობა მკითხველის წინაშე განუზომლად იზრდება.

თარგმანს აწარმოა ვსანამიძე

“აკაკასიური სახლის” გამოცემლობა მალე მორიგ ახალ ნიგნს შემოგვთავაზებს - ჩვენში უკვე ცნობილი ქართველი, მაგრამ გერმანულენოვანი მწერლის - გივი მარგველაშვილის მრავალტომიანი რომანის - “ვაკიტანი ვაკუშის” პირველ ნიგნს. გერმანიაში უკვე დაბრუნებული პირველ ორ ტომს მკითხველი დიდი ინტერესით შეხვდა. პირველი ნიგნი (“გერმანიაში”) ქართულად კარლო ვორგრანდმა თარგმნა, ნინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთო. ოდნავ შემოკლებული თარგმანი ავტორი შეუბოძა.

დედამინის ზურგზე ექვს მილიარდზე მეტი ადამიანი ცხოვრობს და თითოეული მათგანი განუყოფელი ინდივიდია, თავისთავადი, თავისებურად საინტერესო ქმნილებაა, მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ მათ შორის განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებული ძალზე ცუტაა, ერთ მესამედ პროცენტსაც კი ვერ შეადგენს. გივი მარგველაშვილი ამ რჩეულთა რიცხვს განეკუთვნება: მწერალი, ფილოსოფოსი, ლინგვისტი, პოლიგლოტი ბრწყინვალედ განსხვავებულია ამ ერთ სფეროშიც. გარდა ამისა, გივი გამორჩეულია პირადი ხვედრითაც, ცხოვრების უდიდესი ნაწილი მან მე-20 საუკუნის ორ უდიდეს, ყოვლის-მომცველ ტოტალურ სახელმწიფოში გაატარა: პირველი თითქმის ორი ათეული წელი - ფაშისტურ გერმანიაში, ბერლინში, ოლონდ ქართველი ემიგრანტის ოჯახში, შემდეგი ოთხი ათეული კი - ტყვედ წამოყვანილმა - საბჭოთა იმპერიაში, ოლონდ საქართველოში (ჯერ მაშინათვის, შემდეგ განდევნილი მარტო - საბურთალოს მასივის კონკრეტულ ბინაში, უფრო გვიან კი - მუღლესთან, თანამედროვე ქართული მწერლობის მშენებელსთან ნაირა გელაშვილთან და შვილთან - ანკოსთან ერთად). ულმოებულ რეჟიმთა სისხსტიკეს ქართული მშენებლურის სითრე მტკნალვებდ ანელებდა. განდევნილი-მეტი, რომ მოგასხებო, ვინმეს გადაჭარბებული არ გგონოს. მილიონიან ქალაქში მარტოსუფიცი ცხოვრობდა და დაუცხროლად შრომობდა: წიგნებით საცხ თარგმნილ გახირობდა და წერდა, თუმცა რისამე გამოქვეყნება არ ცდილობდა, იწუხებით არ იკვებებოდა, ალბათ შორეული მოზადისა თუ სწამდა, რაღაც სასწაულის იმედი თუ ჰქონდა.

როგორც ჭეშმარიტ განდევნილს შეუძერის, თავად არავის ავითხავდა, მასთან კი მეგობართა, მეგობრობის რანგის მოპოვების მსურველთა არცთუ მცირერიცხოვანი მრევლი დადიოდა. მხოლოდ გერმანისტები კი არა, არამედ საქართოდ ქართული კულტურის დისიდენტურად განსხვავებული უკვე ცნობილი ანდა იმედის მომცემი წარმომადგენლები, მათ შორის, უთოდ ერთ-ორი კაცები შენიღბული აგენტები - შესაშინებულად, მაგრამ ისინი აქ რა სასწინებელი არიან. მე მასთან მინახავ, მაგალითად, ფილოსოფოსი მურაბ მამარდაშვილი, კომპოზიტორი ფელიქს ლორენტი. მათთვის გივი პოლმეფაეურა იდეოლოგიის ზრივკ წინადაგზე გადმოსროლილი ეკრძოლილი კულტურის მწვენიდ მოხასხასე წმინდა კორდი იყო და ისინიც მომლოცავდნენ.

გივი მარგველაშვილის მიერ საბჭოთა ტყვეობაში გატარებული წლები ერთი გაუთავებელი სუსხიანი ზამთრის ღამისათვის შეიძლება შეგვედარებინა, მაგრამ მხოლოდ ეს არა, ეს ამასთანავე იყო ვინორ საკაში, მაგრამ ტიტანურ შრომაში, შემოქმედის მიერ სიტყვასა და სახებთან გაურყვებელ ბრძოლაში გატარებული სადავი დღეები, თვეები, წლები. მან ფანტაზიურად მრავალფეროვანი უმედრესი შემქმნა შემქმნა, რომლის საგრძობი ნაწილი უკვე გამოიცა გერმანიაში და საქართველოშიც მის არა ერთ თხზულებას იცნობენ.

“ვაკიტანი ვაკუში” გივი მარგველაშვილის ყველაზე ვრცელი ნაწარმოებია (ნტ), და, დანყების თარიღს: მისე დეით თუ ვიმარტობთ, ყველაზე ადრეულიც. პირველი ტომი, რომელიც უკვე თარგმნილია ქართულ ენაზე და სულ მალე იხილავს მკითხველს, შეიძლება გერმანიაში ქართველთა ემიგრაციის პირველი ტალღისადმი მიძღვნილ რომანად მიგვეჩიოს. ამგვარი კვილიშკაცია არცთუ უსაფუძვლო იქნებოდა, მაგრამ, ჩვენი აზრით, ნიგნის მნიშვნელობას ერთგვარად დაამტკიცებდა, რადგან იგი ამასთანავე, რომ იტყვიან, პირველი ხელადან გვაცნობს ნაციტურ გერმანიაში მცხოვრებ არსებულ ვითარებას და ჩვენს წინაშე იქაური ცხოვრების რელიეფური სურათი იმუშავა.

ვაკიტანი ვაკუში მხოლოდ იმით განსხვავდება გერმანული თანატოლებისგან, რომ მაშინის კოლტურ “ლოდინის ცხენ-კოშკში” ცხოვრობს. სხვაფერე მისი მეგობრობიც, ჰამს გვიგორი და ვოლფცი, იმავე აკრძალულ ხილს მიეღვიან, დასავლური კულტურით არიან გატაცებულნი, იქაური მუსიკით, ფილმებით, ქალებით იხილებიან, ფარულად ისმენენ ბიბისის რადიოგადამცემებს. ეს ახალ-ხარების პროტესტია, მათი ორიენტაციის დემონსტრაცია, ოჯახის, აკოსის, სახელმწიფოს, გაბატონებული იდეოლოგიისა და მორალის მარნუსებისგან თავის დაღწევის ცდაა.

მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტული მასალა ხშირად ფანტასტიკურად, ალევორიულად და გამარყვებულად არის გადმოცემული, ისტორიული ფონი, თარიღები დაეუღლია, ფაქტები არ მახინჯდება. ამავე დროს რეალობა, მოზარდის მიამბიტი თვალთ დანახული, ლამის მისი ფანტაზიის ნაყოფად იქცევა, ნამდვილი ამბები ხშირად გროტესკულ იერს იძენს, რაც ნიგნის ზოგად მნიშვნელობას კიდევ უფრო ამაფრეებს.

ტოტალიტარული რეჟიმები, მიუხედავად ერთმანეთის მიმართ გაუნდებელი ანტიგაონიზმისა, ბევრ რამეში მსგავს ნიშან-თვისებას ატენენ. ამ შხრეგ მაინც კარგი-ზულ დამთხვევად შეჩვენება, რომ მაშინდელ თბილისში ჩვენც გვყავდა სწორი მოზიბის ანალოგიური პიროვნება - ბალტიისპირიოვიდანი ევაკურეზული ჯაშუხი ედი როზნერი და ჩვენი იმდროინდელი დისიდენტურად განწყობილი ახალგაზრდებიც ჯაზით იყვნენ გატაცებული.

სტილის თვალსაზრისით გივი მარგველაშვილის პროზა კლასიკურ პროზად ვერ ჩათვლება, ეს რაღაც ახალა, თანადროულია, მოდერნია. ხშირად ლამის ფანტას-მაგორიული მასაყები, ალევორიები, განსაკუთრებით კი სიმბოლოები (როგორიცაა: “გოლიმოვლი”, “ლოდინის ცხენ-კოშკი”, “ვიკერი”, “საკეი”, “მასასლისი”, “ქსამასასლისი” და, აკოს). ეს უკანასკნელი რეალურად არსებულ და სტატუსს იძენენ, თხზულების საყრდენ ურჯებდ და სამუნ მასალად გამოიყენებიან და ამ სახით დაეჩენებით შეორდებიან, ოლონდ ვარიაციებით და ეს სტაჟაჟს-ვა ტრონოლაში ვარინება გვაოცებს მოულიდნოლობითა და მახილვანიერებით.

დასასრულ, კიდევ ორიოდ სიტყვა თავად ავტორზე. იგი სისხლთ და ზორციტ ქართველია, რასაც მისი სახელი და გვარიც მეტყველებს, მაგრამ იგი ამავე დროს გერმანულენოვანი მწერალი და ამდენად დიდი გერმანული ერის პირმშოც გახლავთ. ეს მისი ხვედრია. საცლო-ბელი და საქოჭმანი აქ არაფერია. ორივე ერმა გულში უნდა ჩაიკრას, როგორც ზოგადსაკაცობრი კულტურის ტრუბადური.

მთარგმნელისაგან

კავშირები ვაკუში

ნიმნი პირველი: პერმანიუმი

ფრაგმენტი რომანიდან

გოგლიმოგლი

გოგლიმოგლი შაქრის ფხვილიში აიქვევილი კვერცხის გულია, რომელსაც პატარა ცნაფების აქმევენ, რათა დიდები და ღვინოები გაიზარდონ, მაგრამ იგი შეიძლება ამ პატარების ხანასაც ფუნოდოთ, ჯერ ხეირიანად რომ არც დამდგარა და ჩანასახივით შშობლის ნიაღვრად ფართხალეებს, - ოღონდ სადაც უამრავი მნიშვნელოვანი ამბავი იღებს სათავეს. ამიტომ, რათა ამ ამბების სწორად გადმოცემა და შეფასება შეეძლოთ, უნდა იცოდეთ ყოველისა მათი გოგლიმოგლი უნდა გავანალიზოთ. ეს კი ურთულესი რამ გახლავთ. აბა, დღეს უკან ვინღა დააბრუნებს, მაგალითად, 1927 წლის გოგლიმოგლს?! მან ხომ დიდი ხანია თავისი დრო მოჰყავდა და მაშინ დანაცვებული ამბები ლამის დამამთავრებელ სტადიაში შევიდნენ. მეორე მხრივ, სამწუხაროდ, ყოველი ახალი გოგლიმოგლიც სრულიად გაუგებარია, რაკიღა მისი ისტორია ჯერჯერობით ჩვილი ყრმის არტახტებშია მოქცეული. ეს შეჭამამდი ისტორიკოსის ვერა და ვერ დაააზრებს, ანუ მას, რასაკვირველია, შეუძლია შეექცეს, მაგრამ ჭკვიანურს ვერაფერს დაასკვნის. გარდა ამისა, ამ სიმწიფეებს ისიც ემატება, რომ გოგლიმოგლი, როგორც ბავშვს საკვიბი, ღიად-შვილის გარდა, არავის აინტერესებს, არავის მიაჩნია იმდენად მნიშვნელოვანად, რომ ისტორიულ ასპექტში განიხილოს.

მუხედავად ამისა, თუ ჩვენ აქ მაინც ვებედავთ სიტყვა თავიდანვე გოგლიმოგლზე ჩამოვადგოთ, მხოლოდ და მხოლოდ იმის გამო, რომ 1927 წლისა და მომდევნო ხანის გოგლიმოგლი გვაქვს მხედველობაში, ე.ი. ის გოგლიმოგლი, რომლის ისტორიული მნიშვნელობაც სრულიად ნათელია, იმთავითს მაინც, ვისაც თავად უგვჩნია. მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ შიგ პირველი საუკუნის გოგლიმოგლის ნაჟურიც ურევია, რაც სიძველეთა ყოველ მკვლევარს უთუოდ დიდად აღაფრთოვანებს. ეს გარემოება უმჯავრესი შეინიშნება, უკეთეს გოგლიმოგლი 27-ის ისტორიის მთელ თავს გასდევს და ვაკუშის სახლში მიმდინარე მოვლენათა ხასიათს ბოლომდე განსაზღვრავს. თანაც, რაც ამ

გოგლიმოგლის ნიაღვრეში ნარმოიქმნა (და კლასიკურ სიმნიშვნელობაზე მივლინა), კიდევ განაგრძობს (თანა)არსებობას თვით ოცდამეერთე საუკუნემდეც კი. როგორც ხედავთ, გოგლიმოგლი 27-ი სულაც არ არის ლოკალური. იგი უშუალო კავშირშია 1927 წლამდე და მას შემდეგ მომდარ ამბებთან და ღვიძლ ნათესაობაში ნომერ 17, 37 და 47 გოგლიმოგლებთან, რომლებიც ხამუშ-ხამუშ, ხან მარჯვნიდან და ხან მარცხნიდან, მის ისტორიაში იჭრებოდნენ და მას აქეთ-იქით დაქაჩებდნენ. ეს მოძრაობა იწყება - ისტორიულ გარემოებათათვის საოცრად მალე - უკვე მაშინ, როდესაც ცნაფების უმრავლესობას გოგლიმოგლი 27-ის შესვლემა მოუხდა, კერძოდ კი იგი მეექვსე კოვზის მიღებისას გახდა საცნაური, რაც დაახლოებით 1933 წელზე მოდის.2 შემდგომ კი სულ უფრო და უფრო მზარდი მნიშვნელობა შეიძინა. თავდაპირველად ეს ცნაფების მხრიდან მხოლოდ კონკრეტული თავდაცვითი მოძრაობა იყო, გოგლიმოგლი 27-ის ნინამდემდე თავით, ხელებითა და ფეხებით ნარმოებული ბრძოლა. იმხანად სახლს ვერ ნახავდით, სამინიერ ტრილის ხმა არ გამოსულიყო. გაისმოდა მშობლების ნამატეზებული შეხახილები, იყო ერთი ლოლიაობა და მაგრად მოჭერილი სარმევე კბილებზე კოვზის რაკარტუჯი. ძალიან მჭირად ეწყობოდა სახლის პანიკური ჩხრეკები, რადგან ცნაფები გოგლიმოგლს სახლის შორეულ კუთხე-კუჭანულში ემალებოდნენ. მაგრამ, ვინაიდან იქაურობა ვერაფერი სამალავი იყო, მათ ხსნას სულ მალე უფრო შორეულ სივრცეებში დაუწყეს ძებნა. ყველაზე მარადემა მარადეშო ეტლებშივე მიაშურეს ან თუ იმ ციხე-კოშკს, დანარჩენებიც მათ მიმყვნენ, როგორც კი ფეხი აიღეს, ხოლო ზოგი მანამდე - ოთხზე ხოსილით. ბევრი ცნაფი სხვა (უკეთესი) გოგლიმოგლის საშოვნელად თავს სხვის ვარზე მიგდებულ ბავშვადაც კი ასაღებდა, მათ ტოლებს კი, ვინც თავისდა საგალალოდ ამა თუ იმ მიზეზის გამო შინიდან თავის დაღწევას ვერ ახერხებდა, გოგლიმოგლს ათასნაირი საშოვნელთა აუღაბენდნენ დიდი დივზებით. მაგრამ მათ სულში იგი ვერცხვს ან სულ ვერ იღებდა, ან ოდნავ, რაც შემდგომ საოცრად თვალნათლივ დადასტურდა მათი ცნობიერებდან გოგლიმოგლი 27-ის ესოდნე იოლად გაქრობით. როცა 1945 წლის შემდეგ გარკისამგარეში მას ბოლო მოეღო, ის აღარც აგონდებოდა, და თუ მაინცდამაინც რამეს იტყვიდნენ, მარტოოდენ კრტიკულს.

გოგლიმოგლი 27-ისაგან მასობრივ გაქცევა კი სასკოლო ასაკში დაიწყო. ძალიად ნაჭამი გოგლიმოგლის ბაზუნე მათ, უმთავრესად ინტუიციით, ურთიერთგაგება შემუშავებდა. ამ თაობის ყველა ცნაფი განსაკუთრებით ერთსულოვანი იყო შემდეგ საკითხში: არც ერთი კოვზი აღარ გვიჩნდა ამ შეჭამანის, მეშვიდე კოვზს დღარ გავიკარებთო.

სკოლაში გოგლიმოგლის მისართმევადა, რომელიც სხვათა შორის აქ ბევრად უფრო სქელი იყო, ვიდრე კერ-

ძო სახლებში, ძაბრებს იყენებდნენ. სწავლების დროს ყოველ მასწავლებელს ხელში ძაბრი ეჭირა, ხოლო სახეობ შემთხვევებში, სხდომებზე, დემონსტრაციებზე და ა.შ. მეორე თავზე ჰქონდა ჩამოშობილი. ყოველი მეცადინეობის დაწყების წინ მასწავლებლები იძულებული იყვნენ თეთორ ნაეშალთ დავაზე ცარიელ დაწერილ წინადადება: "გოგლიმოგლი ნაგავია!", რაგან მისწავლებლები ადგილიდან არ იძვროდნენ. ძაბრებს ცნაფებზე ხშირად პირს არიდებდნენ თავის უფცარი გაქცივით და გოგლიმოგლი უწვად იღვრებოდა იატაკზე. მასწავლებლებს, რომლებიც ვერ შერცხვებოდნენ და არც უფლებზე ჰქონდათ შერიგეზობდნენ გოგლიმოგლი 27-ის მიმართ ასეთ გამახდომება, მაშინვე მრისხნად აცხრობდნენ მოსწავლეებს და ერთორ ლახაით ალიყურსაც აჭყებოდნენ. ზოგჯერ კი განკეპვლასაც არ ერიდებოდნენ. სკოლა მშობილესა უწვავლებისათან მჭიდრო კავშირში მოქმედებდა. შინ გოგლიმოგლის ასევე მკაცრად ნერგავდნენ, უფრო მკაცრად თორ არა, და შუღლი სულ უფრო ღრმავდებოდა. ყოველი ილიესული ოჯახი ძაბრებითა და გოგლიმოგლის ვეება ულუფებით იყო მომარაგებული.

როდესაც ამ პირველი მღვდლის სასკოლო წლების შემდგმ სწავლა ლამის ჩაწლის პირამდე მივიდა, გოგლიმოგლი ძაბრების ტრიალისა და პედაგოგიური პერსონალის განთესვის გამო (ცნაფებმა ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემებით ამ დროისათვის ბარე 27 მასწავლებლები აიძულეს პენსიაზე გასულიყო), დადანყვეტობლება იქნა მიღებული კლასი ვაკუუმება დავანერგებინათ, სახელდობრ მომზადების შხრე უფრო დაბალ და უფრო მაღალ წარმონაქმნებად. ცნაფების ძირითადი ნაწილის გაბეჯეგუფება ოლი საქმე გახლავდა, რადგან გოგლიმოგლიში ერთთავად ერთიანები და ორიანები ჰქონდათ და სასწავლო წლის ბოლის სულ უფრო და უფრო მტკნი იმავე კლასში რჩებოდნენ. ყველაზე დიდები (და ამავე დროს ყველაზე ზარმაცებიც) საერთოდ გააძვეეს სკოლიდან, ხოლო მაშინდელი გაგებით შედარებით ნაკლები ზედა და ქვედა ჯგუფებში გაანესეს. მაგრამ თურო აშკარა, უფრო ორგანიზებული უწინაბის ნიშნებმა, რამაც მევე და მერე იწინათ თავი, როგორც ზედა, ისევე ქვედა ჯგუფებშიც, ნათელი გახდა, რომ ცნაფები კვლავ ძირგამომხბრულ საქმიანობას ეწვოდნენ. მაგრამ ამ ახლა უკვე ბევრად იშვიათად ხდებოდა აშკარა გამოხდომები და ისიც შროლად მაშინ, როცა გოგლიმოგლის მტკნისებდა დაბალიანება. წლების მანძილზე თითქმის ყველა ცნაფმა ისწავლა იმის გარჩევა, რომ ქვეყნად ორი გოგლიმოგლი საესე ადგილის გარდა (ე.ი. გარდა მშობლების სახლისა და სკოლისა) სხვა უმარევი უგოგლიმოგლი ადგილიც იყო, რომლებსაც დიდი სიაშიწვებით მიაშურებდნენ, როგორც კი მშობლებსა და სკოლას თავს დადანყვეტობ. ახლა მათი გახმობებული არეყობა თავში საცემე პრობლებზე იქცა მშობილორ სახლებსა და სკოლაში. ვერც თვალთვალი, ვერც ადგილზე გამოჭერა და დასვა - ვერნაიარი ძალისხელება ვერ აჩერებდა ცნაფებს შინ. ათასნაირი ხრიკებით სისტემატურად ახერგებდნენ თავის დაძვრენსა და დამსჯელთა დასასჯელად ჩვეულებრივად დიდხანსაც კი რჩებოდნენ გარეც.

პარადიქსული ამბავია, მაგრამ სულ რომ არ იკარგებოდნენ, ამაში ბრალი გოგლიმოგლს მიუძღოდა, უფრო ზუსტად კი იმ ოთხ-ხუთ კოვს, სკოლაში მიყვანამდე რომ ჰქონდათ შესვლები. საღვე რეზინანზე უფრო მუასტიკური გოგლიმოგლი კილომეტრიობით მანძილზე იწვებოდა და ცნაფებს საშუალებას არ აძლევდა ღრმად მატყვეტულ მშობლებსა და სკოლისათან კავშირს გაეწყვიტათ. ასე რომ, თითქმის ყველანი უკან ბრუნდებოდნენ,

თითქმის მაგრად განკეპვლას ყოველიყვენ მონატრულეები.

ისე კი, ახლა უკვე შინაც აღარ ერიდებოდნენ ანტიგოგლიმოგლიზმის დემონსტრირებას, მაგალითად, იმდენ ხანს ახრიალებდნენ ძაბრებს რეპროდუქტორებით, ვიდრე მათ წარმოსახვაში იქნად სულ სხვა რაღაც, მათგან ასობით ეკილომეტრი და შერეგებოლი რაღაც გადმოიღვრებოდა, - პირდაპირ თუ ვიტყვით, რადიოთი არაერთგზის გატაცებით ზოსმენილი დიქსიაფაზის (3) მგლოდობი - მათთვის აკრძალული დასავლური ხილი. საკმარისი იყო მიმღებსა შკალაზე ოდნავ მარჯვნივ ამ მარცხნივ გადაწნაით ისარი, რომ ცნაფებისათვის გზა ხსნილი იყო დექსილენდისაკენ. (4) ყოველ მილიმეტრზე სულ ნაიორნარი სადგურები გადმოსცემდნენ სანუკვარი მუსიკას და ცნაფები ლამის შიგ შედმვრავლიყვენ, ისეთი აზნარტით უგდებდნენ ყურს. შიგადაშე ახალ ამბებსაც გადმოსცემდნენ დასავლურ დექსილენდურ ენებზე, ხშირად დიხაც კრიტიკული კომენტარებით ძაბრებისა და გოგლიმოგლის მიმართ. თუ რამეს ცნაფები უშუალოდ ვერ იგებდნენ დასავლური სიტყვა-თქმების არცულ სრულყოფილი ცოდნის გამო, იმას გუშამით ხდებოდნენ მელოდობის მეშვეობით. საუკეთესო დექსილენდური შლავებები ზებირად იცოდნენ და როცა კი მოეპრანებოდნენ, სხაპასუხით იმოურობდნენ. მოუდრ დექსილენდური მითვებებიც ხშირად სატირულ ტექსტებსაც თხზავდნენ, მათ შორის გოგლიმოგლი 27-ზეც და მაშინ ცნაფებს მარტო რიტმი კი არა, სიტყვებზეც ატკობიათ.

შემდგომ მათ არაჩვეულებრივი ნიჭი გამოიჩინეს დასავლეთის ქვეყნების საცეცავო პათა თვისებასაც, ყოველი პა ხონ თვისებებური გოლიათური ნიბივი გახლავდა, რითაც უმოკლეს ვადაში შეიძლებოდა დახასტეული მშობილორი სახლიდან თავის დაღწევა. ასე რომ, ის ცნაფები, რომლებიც საცეცავოდ ჯერ პატარები იყვნენ, მაგრამ გასატყვევად კი საკმაოდ დიდები, გოგლიმოგლს ფოქსტროლით (ანუ მგლის ნაბიჯით) გაუბროდნენ. მგლის ნაბიჯიც იყო და მგლის ნაბიჯიც; ეს იმისად ხედილი, სწრაფად ე.ი. დაუფარავად სურდა სახლიდან თავის დაღწევა, თუ ნელა, ე.ი. ჩუმად. პირველ შემთხვევაში ჩარღვებში მიმარღვებდნენ, შორეში კი უფრო ბოსტონს, რაც დექსილენდის ორი ძალქების სახელწოდებაც არის. გარდა ამისა, მელაკუდის ნაბიჯით წარმატებით შეიძლებოდა მონინაღმდგესაც გასწორებობით, თუკი ვინმე ძაბრით ხელში აგვეკვიტებოდათ დექსილენდისკენ, რაც დაფიოისკენ მიმავალ გზაზე.

დასავლეთისკენ ორიენტრებული გზებით დიდი ხანია უკვე აღარ სარგებლობდნენ. ამბიგმ ეს გზები ბალახით იყო დაფარული, ბევრგან გოგლიმოგლში ანუღილი და გაგვრანებული, მაგრამ, თუ გულმოდგინედ ჩაატარებდით გათხრებს, ყველაგან შეიძლებოდა მათ გადასწყვლიობით, თვით სკოლაშიც კი. ზოგიერთ მასწავლებელს საკუთარი ძაბრშიც კი ჰქონდა მიქმალული და პატარა ბიჭი იყო სატირო ცნაფების შხრიდან, რომ სათანადო ტიტლავი მომართულიყო და ეთერში წარმოადგენილი ამბიგმ გახმინებულიყო. ბევრ ძაბრში, თუკი ვინორ ყვლიდან ქოჯრტივით თვალთან მიიტანდი, დექსილენდის გზა ჩანდა მკაფიოდ, ხოლო გზის უკან კი, თუმცა ბუნდოდნად, მაგრამ ცნაფებისათვის მინც გასარგებად, დასავლეთის ზომიერი ქვეყნის მხოური სანაპიროები გამოქრებოდა. ამ დროს კლასებში მშვიდობა ისადგურებდა: ცნაფები და მასწავლებლები ტოვებდნენ თავიანთ ზარკადაებს და ერთმანეთისკენ მიიღვრებდნენ (თვით საკლასო ოთახის შუაგულამდე). ხშირად მასწავლებელი, რათა ყოველგვარი საზღვარი ნაეშალა, რომილმე მერხზე ჩამოედებოდა ხოლმე, მაშინ ძაბრი ხელიდან ხელში იწყებ-

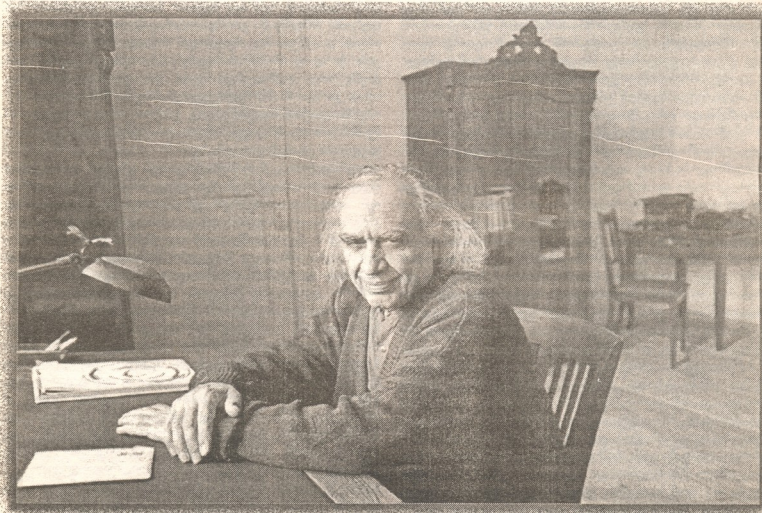
და მსვლელობას და შიგ ყველა ჭოვრტივით იხედებოდა, მასწავლებლებზე იწებდა მოყოლას, რაც გოგლიმოგლ 27-მდე მოესწრო, როცა ბასტიონები ჯერაც არ აეგოთ და გზა დიქსილენდისკენ სსნილი იყო. სანუკვარი პერსპექტივები, ჩარლსტონისა და ბოსტონის წარმტაცი ხედები მუდამ მარჯვნივ იყო გადაშლილი, მარცხნივ კი ან მასწავლებლის თვალსაწიერი იყო ვინაო, ანდა ძაბრი არ უფარგოდა, რომ რაიმე დაენახა. საერთოდ კი, რადგან მე-მარცხენე ქვეყნებში დიქსილენდის ჭაჭანებაც არ იყო, ვერც ჩარლსტონისა და ვერც ბოსტონის ვერ მოქურაუდით ყურს. სხენებული ქვეყნები ცქნაფებს არასანიტერესოდ, უდაბურად, მოსაწყენად და საერთოდ უმნიშვნელოდ (ცოტა არ იყოს, საეჭვოდაც) მიაჩნდათ. საომარი მოქმედება ცქნაფებსა და მასწავლებლებს შორის მაშინვე განახლდებოდა ხოლმე, როგორც კი კვლავ მეცადინეობის დანაყებას, ანუ ძაბრებით გოგლიმოგლის ჩამორიგებას დააპირდებდნენ. ვინიდან საამისოდ ხელსაწყო ესე ვერტიკალურ მდგომარეობაში უნდა დაებრუნებინათ, ხოლო მეორე მხრიდან ცქნაფები მას ხელედან არ უშვებდნენ, ძაბრი საცოდავად იღუნებოდა - ეს იმ შემთხვევაში, თუკი დაპირისპირებული მხარეები არ გაიყრებოდნენ და საკლასო ოთახში ადრინდელ პოზიციებს არ დაიკავებდნენ. ამ ტიპის მასწავლებლებს უფრო გიმნაზიაში უნებდებოდით, სადაც ერთ ან ორ დასავლურ ენას მაინც ასწავლიდნენ, რაც აგრეთვე აიოლებდა გოგლიმოგლიდან თავის დაქვრებას...

* * *

ვაკუში დის სახლიდან წასვლის შემდეგ მის ოთახში გადავიდა, რომელიც გასასვლელთან ახლოს, მის მხარეს მდებარეობდა და, თუ დასჭირდებოდა, გასაღებითაც იკეტებოდა. ვაკუშს დიდად სიამოვნება იდო, რომ შიგ მაღალი დამაზნ სარკე იდგა და ყველდთვის შეეძლო კარზე თვალი სჭეროდა. დის წინგებაც მას დარჩა და მათ-

გან გერმანულებს დიდი გულისყურით კითხულობდა. მეტწილად ცნობილი დასავლური თხზულებების მარგანებს. ამ დიხაც მრავლის მომცემა გატაცებამ ვაკუში ბოლოს ტარზანის ოთხ ვეება ტომამდე მიიყვანა. ეს ზეკაცი ხომ მთლიანად მონყვეტილი იყო სახლს, ხეებზე ცხოვრობდა გორილა ჩიტასთან ერთად და ამდენად მთელ დედამიწაზე უბედნიერესი კაცი უნდა ყოფილიყო. ვაკუშზე ისეთი ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ამ წინგმა, რომ ყველას მას ურჩევდა, უწინარეს ყოვლისა კი, რასაკვირველია, მამამისს, ოლონდ, სამუხაროდ, უშუდეგოდ, რადგან მამა ამის სანინალმდეგო ნანარმოებებს კითხულობდა და თვითონაც წერდა, მეტ-ნაკლებად ისეთებს, რომლებიც ერთ საჭირბოროტო საკითხს ცხებოდა: როგორ? შეიძლება ჩამორთმეული მშობლიური კერის უკან დაბრუნება და ა.შ. ვაკუშმა თავის ჯგუფილ ცქნაფებსაც მიუტანა "ტარზანი". ისინი ამ ტყისკაცს მანამდე არ იცნობდნენ. დისგან დატოვებული "განძეულიდან" მიითვისა აგრეთვე დასავლური ფირფიტებით სავსე ალბომი. ამ ფირფიტების გამო მაშინვე საშინელი ჩხუბი ატყდა ვაკუშსა და მამას შორის. როგორც მშობელმა უთხრა, ასეთ კაკაფონიას თავის სახლში ვერ აიტანდა.

ამ და, საერთოდ, ყოველ მსგავს შესლ-მე-შობლახზე, რაც იმით იყო გამოწვეული, რომ ცქნაფს ერთთავად მოუსვენრობა სჭირდა, ხოლო მამას კი ერთთავად მოსვენება სწყუროდა, შემდეგი უნდა ითქვას: ამის საბაბი ყოველთვის ჩვენი ისტორიისათვის ფუძემდებელი ორი ძალზე უცნაური სულისკვეთების მეტად დამახასიათებელი შეჯახება გახლდათ, რაც სახედობრ მშობლიური სახლიდან წასვლისა და სახლში ყოფნის სურვილში გამოიხატებოდა. ვაკუშის დის შემთხვევაში (როცა ის ჯერ კიდევ სახლიდან არ წასულიყო) მაინც სხვაგვარად იყო საქმე, რადგან სიტყვიერი კონკლაობა დასა და მამას შორის მუდამ ერთსა და იმავე ენაზე, დედაენაზე მიმდინარეობდა და ორივე მხარე ერთი ენის დედალში რჩებოდა.

ვაკუშა და მამამის შორის ატყობილ დავის დროს კი მამა, ალბათ სიბრახისგან, ხანდახან ქართულსაც გამოუჩინდა, თუმცა ვაკუშმა მხოლოდ გერმანული იცოდა და იური საღამონდელი სიტყვის გარდა, "ვირის თავი" და "მამაძალოს" გარდა, არაფერი გაეგებოდა. კურიოზული ამბავი კი ის გახლდათ, რომ ეს მთვრე საღამონდელი სიტყვა მამასვე უბრუნდებოდა. საერთოდ, მამა შექცობისამებრ ცდილობდა გერმანულიდან არ გადაეხვეია, მაგრამ რაც უფრო გული მისდლიდა, მით უფრო ღალატობდა იქნის შეგრძობება: ჯერ უშლაუტები ევარებებოდა, მერე მორფოლოგიის ამხინჯებდა, შემდეგ სიტყვას და ბოლოს გერმანულ სიტყვებს ვეღარ პოულობდა (ანდა შეიძლება არც შეიძლება რისხვის ბოლომდე გამოსახატავდა). ზოგჯერ ხდებოდა ისიც, რომ ვაკუში - მამის გასაიღებელსავე იყო არა, არამედ საბრძის გერმანულ ლინდინგზე შესანარჩუნებლად - მრავლაც გაუსწორებდა, რაც მამის რისხვას კიდევ უფრო აღვივებდა. მაგრამ თან ჩხუბის დასავარაუდებ სწრაფად იმეორებოდა კარ-ფანჯრებს და სურვიავა, რომ ვაკუშის გატყვევის მზა გარეთ არ გასულიყო. ამ ყუამაყალი ვაკუშისათვის კიდევ უფრო მტკიცებულად ხდებოდა საცნაური, რომ ენობრივი დაპირისპირებულის მიუხედავად, ის მშობლიურ სახელ მტკიცედ იყო მიიჯავებოდა. ისე კი, მამა პატრო მრისხანების დროს კი არ კარგავდა წონასწორობას, არამედ სიყვარულსგანაც და გლამურულად ქართულზე გადადიოდა. ამგვარი ეპიზოდებიდანაც ვაკუშ გონებაში რომ სიტყვა დღამად ჩაებქდა: "გენაგვალე" და "ჭირიმე", რომელთა ნამდვილი მნიშვნელობა მხოლოდ შემდეგ (1947-ის შემდეგ) შეიტყო.

მამის სახლში, ან უფრო ზუსტად, სამთახიან ბინაში, კაცმა რომ თქვას, ვაკუშის გერმანულ არეღს მხოლოდ ერთი უნჭული ეჭირა, სადაც პატარა მაგიდა და გადმოგრძნულებული დასავლური ნივნებითა და ფორიტებით სასეს თაროებიც იდგა. დანარჩენ კუთხე-კუნჭულებსა თუ ოთახებში უცხოური სული სჭარბობდა. ყოველი მხრიდან იზიზრებოდნენ შავ სამგლოვიარო ჩარჩოებში ჩასმული, ნატურალური სიდიდში გამოსახული, მეტწილად წვერისანი, ღირსეული აფიანებიც მორულელი სამშობლოდან: ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, შოთა რუსთაველი (ეს უკანასკნელი ბატის ფრთით შექცული, აშკარად "ვეფხისტყაოსნის" წერისას); იყო აგრეთვე ლამაზი ქალის ასევე დიდი სურათი - თამარ დედოფლისა, რომელსაც ხელოსანულზე რაღაც ნაგებობა ედგა და ნახად უჭერტდა. ვაკუშმა ერთხელ სცადა ამ ნაგებობაში "ლოდინის ციხე-კოშკი" წარმოეღინა, მაგრამ ასევედ არაფერი გამოიშვა. კედლიდან მოშორად სტებებს ერთობა მდა ბრახი ნაკვიდა, ხოლო დედოფალმა - ვაკუში მზად იყო დაეცოდა, რომ მართლაც ასე მოხდა - ხელი უკან წაიღო. მამის სამთახიან ბინაში დროდადრო თანამემამულენი (მისებრ ემიგრანტები) მოდიოდნენ და პოლიტიკაზე მსჯელობდნენ. კედლიდან ვაკუშმაღ აბანდა მათი კამათი. ამ დროს ის თავის პატარა გერმანულ კუნჭულში მიიყუებებოდა ხოლმე და დამოუკიდებლობით ტკაბებოდა.

სახლში არავინ ჰყავდათ ისეთი, ვინც სისუფთავასა და წესრიგზე იზრუნებდა. ოთახებში ისეთი არეულობა სუფევდა, რომ მის დასალგებლად შეიდა უჯუჯა კი არა, შევიჯერე შევიდო არ იკმარებოდა. მამა ამას არ დაეიდევდა, რადგან სახლი დროებით თავსუფარად მიიქნდა. ვაკუში კიდევ სულ სხვა პოზიციიდან, მაგრამ ისიც გაულგრილად (ხოლო ზოგჯერ ნიშნის მოგებითაც) უყურებდა, როგორ ტრიალდებოდა ყველაფერი. ერთადერთი ადგილი, რასაც უფრთხილდებოდა, თავისი გერმანული კუთხე-კუნჭული გახლდათ.

დაძლავებელი ქალბი მოდიოდნენ და მიდიოდნენ,

ილავე განყვეტავე ჰქონდათ, მაგრამ არაფერი გამოსდიოდათ, რადგან ეს სახლი ხომ სახლი არ იყო, არამედ ცურვე, სადაც მამამის დლე და ღამე სანერ მანქანას ტყვე-ამყრევევითი ევაკანებოდა, ხოლო ხანდახან საბატო ბათქებზე გაისმიდა მისი სამშობლოს, თამარ მეფის, შოთა რუსთაველის, აკაკი წერეთლის და ა.შ. სადიდებლად. საბოლოო უჯში მამა ყველას ითხოვდა, თინჯ ამას ხშირად სკანდალური სცენები ახლდა, რადგან მამას ჩვეულებად ჰქონდა თითქმის ყოველ კვირა სამივე ოთახში ავეჯი გადაადგე-გადმოეკლა. ამ გაუთავებელი ჯახირის გაძლმება არავის ძალუქდა. ამ გადაადგილებე-გადმოადგილებეში ვაკუშის გერმანული კუთხეც ადგილს იცვლებდა, სახლის ერთი კუთხიდან მეორეში გაჩნდებოდა, ზოგჯერ კი სულაც საერთო ქაოსში ინიჭებოდა, ვაკუშისთვის აღარ არსებობდა. ვინაიდან მამობის საშუალო გერმანულეში შოთა რუსთაველისადმი, აკაკი წერეთლისადმი და ა.შ. ინტერესის გავლენებში გამოიხატებოდა, შემოსავლის სულ არ ან თითქმის სულ არ იძლეოდა. სახლი მალე ყოველ კუთხე-კუნჭულში განიბარცვა, ჯერ ფრადებისა და გადასაფარებლებისგან, მერე ერთიმეორის მიყვლებით დანარჩენი ელემენტარული სამკაულებისგანაც, თუკი რამ სახლს მყუდროებას სძენდა. 1939 წლისათვის, ე.ი. ომის დასაწყისისათვის, ყველაფერი სამხედრო ყიდისამებრ მხოლოდ ყოვლად აუცილებელზე იქნა დაყვანილი და სახლი სრულად უკომპრომისო, სპარტული ტინის ციხე-კოშკად იქცა, სადაც ფზხოლობდნენ და იღვწებოდნენ მამაშვილი, ძილთი კი, ერთმანეთზე მიდგმულ საველ სანოლებზე ეინათ, როგორც ჯარისკაცებს შეეფერებოთ იერიშის წინ. საჭმელად შესაბამისად მწირი ჰქონდათ, მეტწილად ერთი თავი, რომელსაც მამა საზარეულო წინიდან ამოკუთხული რეცეპტის მიხედვით ამოვიზიფებდა. მხოლოდ კვირაობით შეეჭოდნენ რიგაინ სამაღას "ის-მიშა", (5) - ქართველ ემიგრანტთა თავსუფის ადგილისა, სადაც ბევრი გერმანელიც მოდიოდა მართლაც პიკანტური, კარგავდა შენაშული ცხარე კერძების ეწითი. აქ ზომ ქართული სამზარეულო იყო წარმოდგენილი დელიკატესების ჩათვლით. კვირაობითვე დადიოდნენ პატარა რუსულ ეკლესიაში. მამა მორნმუნე იყო და ვაკუშიც მონათლული ჰყავდა. იქ ლოცულობდნენ, ორივენი თავთავისეზურად. ჩაცმულობითაც ორივეს სადავ ცევა და, როგორც ჯარისკაცებს შეეფერებოთ, აქა-იქ საკუთარი ხელო ამოკუთხილი ტანისამოსი. მამის ჩაცმულობაში ეგზოტიკური ელემენტებიც იქნა: შავი ფუნჯით შექცეული მუქი ნითელი თურქული ფესი ეცურა (ოღონდ მაგარო შინ), რადგან 1921 წელს, როცა ემიგრაციაში წამოვიდა, გერმანიას სტამბოლის გავლით შეუფარა თავი. მისი საცხადებო სამხედრო მუნდირი კი - ეს ვაკუშმა ადრევე შეინაზა - ქართველ ემიგრანტთა შორის გავრცელებული ჩოხა გახლდათ. ამ ფორმას იცვამდნენ მისი თანამემამულენი, როცა სამშობლოს დასაცავად ილაშქრებდნენ, ახლა კი, ჩვეულებრივ, მხოლოდ უქმე დღეებში, პატრიოტულ თავყრისობებზე, ხალხურ წარმოდგენებზე და ა.შ. ეცვათ აგრეთვე რესტორან "ის-მიშა". ოდესღაც ცქნვე ვაკუშაც შეუკერეს პატარა ჩოხა, მაგრამ არ იცვამდა და იგი უსარგებლად ეკოდა კარადაში.

ნაცვლად ამისა, ვაკუშს სულ სხვა რამე ეცვა, ოღონდ ისიც ერთხელ, უფრო სკადვლად: მოყვითალო-მადიანფერო მოკლე შარვალი, პერანგი, შავი ჰალსტუხი, შხრებზე გადაჭიმული ლვედები, საშკაპული და ტყავის ქამარი. მამის გერმანიაში ეს ფორმა იმ ორგანიზაციის ყუფუნოდა, რომლის ამოცანას არსებითად დასაძლეოისკენ მიმავალი გზიდან გერმანული ცქნაფების ჩამოცილება შეადგენდა. ხშირად ეწყობოდა დროშებითა და ზურგჩანთებით ლაშქრობები, სპორტული და სხვა თამაშო-

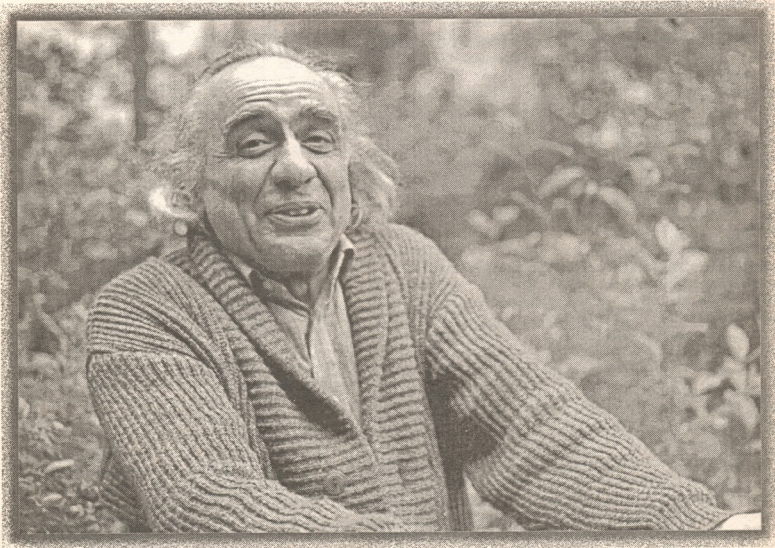
ბები, ბანაკებში ანთებდნენ კოცონს და ა.შ. ასეთი რამეები, მართალია, ჩარლსტონ-ბოსტონივით არ იზიდავდნენ, მაგრამ მინც ქმედითად ამქვირდოდა ცქნაფების რიტებს. რათა ამ ზარზეიმის ერთფეროვნებაში, რაც დროთა ვითარებაში მოსაბეზრებელი ხდებოდა, სხვადასხვაობა შეეტანათ, ზოგიერთი ცქნაფი მარშირებისას გერმანული სიმღერების ნაცვლად დასავლურს ნამოიწყებდა ხოლმე, მოუხედავად ათეულის, ოცეულის თუ ასეულის მეთაურთა ენერგიული პროტესტებისა. უდისციპლინობის ფაქტები თანდათან ხშირდებოდა და ამით ნაქვზეულმა ვაკუშმა ერთ ახალგაზრდულ საღამოზე დასავლური ფირფიტა მიიტანა. მისი დაკვრა იყო და, როგორც შემდგომ ამბობდნენ, შეკრება უმაღლე ყოვლად უხაშს საცეკვაო საღამოდ გადაიქცა. მას "გერმანულ გოგონათა კავშირის" ბევრი წარმომადგენელიც ესწრებოდა და ნამდვილი ჩარლსტონ-ბოსტონური როკვა გაჩაღდა, სხეულის არანორმალური გრეხითა და მელაკუდური პაებით. საღამოს პასუხისმგებელი მორიგეები ფირფიტის გაჩერებას შეეცადნენ თუ არა, თვალებდალურჯებულები გარეთ გაყარეს, თან ამ არეულობაში, სამწუხაროდ, ავეჯიც დაამტვრიეს. ინციდენტის შემდეგ ხელმძღვანელობამ ყურადღება გააორკვეა და ორგანიზაციაში დასავლური მუსიკის დაკვრა უკვე გამორიცხული იყო. თავად ვაკუში მაგრად გათათხეს, მამამისი ამ ამბის გამო სადღაც დაიბარეს კიდევ, და ამიერიდან ბიჭი სხვა ოპოზიციურად განწყობილ ცქნაფებთან ერთად აღარ ეკარებოდა იქაურობას.

შენიშვნები:

1. ამ წელს დაიბადა ნიგნის ავტორი, ბერლინში, ამავე წელს ხდება ნაცისტური მოძრაობის გააქტიურება გერმანიაში.
2. გერმანიაში ნაცისტების მიერ ძალაუფლების ხელში ჩაგდებას წელზე.
3. (შემოკლ.) დიქსონდური ჯაზი - მიმდინარეობა ჯაზში. ჩაისახა ახალ ორლეანში (აშშ).
4. (ინგლ.) - აშშ სამხრეთ შტატების სახელწოდება (სიტყვასიტყვით: დიქსის ქვეყანა), აგრეთვე ადრინდელი საჯაზო ანსამბლების სახელწოდება, სადაც შემსრულებლები თეთრკანიანები იყვნენ და ბაძავდნენ ძველ ზანგ ჯაზმენებს. დიქსონდური, როგორც ეს ამ ნიგნშიაც გვხვდება, გამოიყენება აშშ-სა და საერთოდ დასავლეთის ეპითეტადაც.
5. (გერმ.) - სიტყვასიტყვით: "შემქამე". მაშინდელ გერმანიაში რეალურად არსებული სასადილო, ამჟამად ის შენობა აღარ არსებობს.

ავტორისგული თარგმანი გერმანულიდან
პარალო ჯორჯანდლისა

აი, მე მოვხედი - ყარამან კიკვიძე

ყარამან კიკვიძე კარგი კაცი იყო. ის კარგი მწერალია.

თუმცა, ასე სიტყვაზე ვინ გენდობა. ჯობდა სხვანაირად დამეწყო. მისი შემოქმედებისადმი მიძღვნილი წერილის წინაკარში რომ მწერლის ეს პოეტური ფრაზა: "ცას თითქოს ჟრუანტელი უფლისო, ვარსკვლავები ისე ციმციმებენ..." მაინც დამეგოდა სატყუარასავით, ამით უფრო მოვიზიდავდი მკითხველს. მერე ქართული ლიტერატურის მდიადი ტრადიციებზე უნდა მესაუბრა, საბჭოთა სტერეოტიპების მსხვერველზე მეთქვა ორიოდ სიტყვა და ის ბიოგრაფიული ეპიზოდზე გამეხსენებინა, მწერალმა რომ ბავშვი გადარჩინა წყალში დარჩობას.

ეს ყველაფერი თავიდანვე უნდა მეთქვა. აბა სხვანაირად როგორ დააჯერებ მკითხველს, რომ ყარამან კიკვიძე ნამდვილად კარგი მწერალია. მით უმეტეს, თუ ყარამან კიკვიძის შემოქმედებაში არაფერია მომხიბველი და მომაჯადოებელი; ვერც იმას შევიკრძებდი მკითხველს, რომ მხატვრული ტექსტი აუცილებლად ჩაითრევს და თავდავიწყებაში ჩააგდებს, თვითონ თუ არ მოინადინა ჩაყვლა, ჩაყვება თუნდაც უბრალო ცნობისმოყვარეობის გამო, როცა შეიტყობს, თუ როგორ დაუფარავად ჰყვება მწერალი თავისი ცხოვრების შესახებ...

ყარამან კიკვიძის პირადი ცხოვრება კი ისეთია, რომ არც ერთი ჩვენგანი არ ისურვებს საკუთარი თავისთვის ხელახლა გამოვიგონოს ეს ისტორია.

მკითხველს უფლება აქვს იცოდეს, რომ ყარამან კიკვიძემ 38 წლის ასაკში თავი მოიკლა.

უკვე ოცდაათი წელია ყარამან კიკვიძის მეგობრები მის პორტრეტზე მუშაობენ. დროდადრო, მწერლის საიუბოლო დღეებში, აქვეყნებენ სამუშაო ესკიზებს, სამოცდაათ წელს მიტანებული "სამოცდაათიანელები" იგონებენ შვიდ, მეოცნეზე კაცს, რომელმაც სიცოცხლე მივიწიე სიცოცხლით მოიპოვა უფლება თავისი თაობის ლიტერატურულ-სარეკლამო გვერდზე ერთგვარ ლოგოზე ქცეულიყო.

შოთა ქავთარაძე იგონებს: "დაიმსხვრა ხომალდი, რომლის გემბანზეც თავს ლაღად და უშიშრად ვგრძნობდით, მერე ვინ საით გავიქეციო, მაგრამ ერთად შეკრება ვეღარ მოვიხებრებო, კამიტანი, დიდი და მართალი კაცი, უკვე აღარ იყო ჩემს შორის".

მაშუკა ნიკალაური ფიქრობს, რომ თუ რაიმეს "მოგონება" და "გახსენება" საჭირო, ეს გასული საუკუნის 70-იანი წლების ლიტერატურული ფონის სწორ გააზრებას უნდა დაუკავშირდეს, უნდა წარმოჩინდეს ის ლიტერატურული თაობა, რომლის ღირსეული წევრიც ყარამან კიკვიძე იყო.

როგორც ჩანს, არ შევძლავრავარ. ყარამან კიკვიძის სახეში "სამოცდაათიანელები" იმდროინდელი საზოგადოებრივი ტრენდების დანახვასაც ცდილობენ, კონკრეტული ხასიათის განზოგადებით მთელი თაობის ერთიან, ტიპობრივ პორტრეტს ქმნიან.

[საკვირველი აქ არაფერია. უხერხულია მხოლოდ, რომ ამისთვის თვითონ წუხუდებიან, მათ ხომ საკუთარი განვლილი გზის შეფასება და შემოქმედების ანალიზი მოუწევთ. საერთოდ კი მამებს, ალბათ, შეილება უნდა უდგამდნენ ძეგლს. წარსულისადმი ამგვარი,

გულგრილი დამოკიდებულება თუ არ შეიცვალა, მე მგონი, დღევანდელ თაობასაც ბატონ ბონასავით ("არაჩვეულებრივი გამოვნება") თვითონ მოუნებს საკუთარ სკულპტურაზე ზრუნვა)

ლიტერატურული თაობა, რა თქმა უნდა, ერთიან ასაკობრივ ჯგუფს არ გულისხმობს. ამ მხრივ ყარამან კიკვიძე შეიძლება "სამოცდაათელებს" უფრო ეკუთვნის. თაობა საერთო ლიტერატურულ ტრადიციას ჰქმნის, მათ შემოქმედებაში კი კონკრეტული დროის სულისკვეთება, განწყობილება და მოთხოვნილება იგრძნობა. ამიტომ მწერალმა ან პოეტმა, რომელმაც "დროს გაუსწრო", შესაძლოა სწორედ თავისი "შორსმჭვრეტელების" წყალობით თაობის კულტურული სივრცის საზღვრებში ვერ დაიმკიდროს ადგილი, ხოლო რიგითმა გამრველ მუშაკმა სხვადასხვა ლიტერატურული თაობის პროფილის განსაზღვრაში შეძლოს მონაწილეობა. თაობის შემოქმედებითი დევიზი მათ მხატვრულ ტექსტში იკითხება ("სამოცდაათიანელების" შერადიკოკა, ალბათ, მალე გაცხადდება). მისი ზოგადი პორტრეტის ხასიათს და განწყობილებას კი ერთი რომელიმე მათგანის ცხოვრების წესი და ხსონად ყველაზე ტრაგიკული ბედისწერა განსაზღვრავს.

სიმბოლური იქნება თუ "სამოცდაათიანელები" ამ მხრივ არჩევანს სწორედ ყარამან კიკვიძეზე შეაჩერებენ, რადგან მისი ცხოვრება და შემოქმედება სხვებზე მეტად ერთიანი, განუყოფელი და მთლიანობით აღიქმულია. ყველაზე უფრო ზუსტად გამოხატავს

თაობის ლიტერატურულ შეგენებას, რომელსაც საზოგადოებრივი აზრი და შინაგანი სინდისის ხმა აყალიბებს, ხოლო ცხოვრების აზრს მოვალეობის პირნათლად შესრულებაში (რიგორიზმი) ხედავს.

პიროვნული ხასიათი, როგორც გარკვეულ განწყობათა გამოვლენის დისპოზიცია დროისა და გარემოს პირობებში ყალიბდება. ეპოქის სულიერი მდგომარეობის გათვალისწინება სრულიად არ გულისხმობს პიროვნული თვისებების უგულვებელყოფას, ამიტომ, როცა "სამოცდაათიანელთა" თაობაში მოვალეობისადმი გამაძვრებელ განცდაზე ვსაუბრობთ, ამით კონკრეტულ დროს და გარემოს ვახსიათებთ, რომელსაც ეამთა მონაცვლეობის თვალსაზრისით, პირობითად "ჟამი მოვალეობისა" შეგვიძლია უწოდოთ.

ეს დრო სხვადასხვა პერიოდულობით ხშირად მეორდება. ამ შხრივ გასული საუკუნის 70-იანი წლები, XVIII საუკუნის 40-იან წლებს მოვსაგონებს... მკითხველს არ გაუჭირდება ისტორიული პარალელების შედარებითი ანალიზი და დამოუკიდებელი დასკვნის გამოტანა, რადგან ჩვენ წერლის ფორმატი არ გვაძლევს ამის საშუალებას.

სამოცდაათიანელთა თაობა - ომის თაობა. მათ მემკვიდრეობით შინაომსაველი მამის გადიდებული სურათი, მისი სანელედაფინროებელი შარვალი და გამარჯვების ყვირა ერგოთ. ვიდრე ის შარვლები დაუპატარავებოდათ, მანამდე მიხვდნენ, რომ ეს მათი გამარჯვება არ იყო, მაგრამ ამას მოჰყვა 1956 წელი და სრულიად ჩაუვლია იმედი საკუთარ გამარჯვებაზე ფიქრისა.

აქედან იწყება ეროვნული ცნობიერების დათრგუნვა, არ ვამბობთ ეროვნული ნიჰილიზმი, რადგან ნიჰილიზმი, როგორც სოციალურ-ეთიკური მიმდინარეობა,

რომელიც უარყოფს იდეალებს, მორალურ ნორმებს, კულტურას, სოციალური ურთიერთობის ფორმებს, არასოდეს ყოფილა ჩვენში და აქედან გამომდინარე, არც ნიჰილიზმის თანამედვე მოვლენებზე (თუნდაც პოზიტიურზე) შეიძლება საუბარი.

ისტორიის სახელმძღვანელოში 70-იანი წლები უფროაობის პერიოდად გამოცხადდა. სინამდვილეში ეს იყო საბჭოური იდეოლოგიის დამარცხების წლები. ამ დროს უკვე ყველა მიხვდა, რომ ალთქმული მინა არ არსებობდა. სვლა არსაით დასრულდა, თუმცა ცხოვრების საერთო დონე იმდენად უკეთესი ჩანდა წინა ათწლეულთან შედარებით, რომ საზოგადოებას არავითარი ცვლილების სურვილი არ ჰქონდა.

წინაშეაღმდებელია, რომ უფროაობის ხანა ხელისუფლების მიერ განხორციელებული რეფორმით დასრულდა (ისტორიული პარალელისთვის: 1861 წლის გლეხთა გათავისუფლება და "პერესტროიკა"), რამაც სამოქმედოდ განაწყობა დაპყრობილი ერები და იმპერიის საბოლოო (?) რღვევა გამოიწვია.

თუმცა, სწორედ 70-იან წლებში დასავლური კულტურის სივრცითა საზღვრებმა ჩვენამდე მოაღწია, უმეტესად მხატვრული ლიტერატურის და ფილოსოფიური მეცნიერების სახით, გამოფიქვული ათიწიში შედარებით ნედლმა რაციონალიზმმა შეცვალა, რომელმაც ადვილად გადალახა ტრადიციული ღირებულებების უმნიშვნელო წინააღმდეგობა და რწმენადაკარგული თაობა პიროვნული ძიების გზაზე ახალ-ახალი წარუმატებელი ცდებისთვის წააქეზა.

ეს იყო სულიერი კრიზისის პირველი ათწლეული. დრო თითქოს შეჩერდა. საზოგადოებრივმა ცნობიერებამ წარსულს შეაფარა თავი. კულტურამ - ხელოვნების სანახაობით დარგებს, ინტელექტუალურმა ძალებმა - აუდიტორიებს, ხელმოცარულმა მწერლებმა - პარტიული ელიტამ...

ეპოქის სრულ სურათს გვიხატავს ყარამან კიკვიძის შემოქმედების მიხედვით აღდგენილი ლიტერატურული მატანე.

აგტობუსში:

"- დიდი სიკეთე იყო ის ომი - ჩაილაპარაკა ვიღაცამ -

- რაო ბატონო, რა იყოო?!

- ა, ბატონო, ომს ეს არ მოსწრებია და... იმიტომაა ასე თავქარიანი და უზრდელი! - გაცხარდა მოსაუბრე" ("სიკვდილით ყველაფერი არ თავდება").

ლექციაზე: (ლექტორი საუბრობს ილია ჭავჭავაძეზე)

"ილია ქართველი ადამიანისთვის გულთან ახლობელი, საამაყო სახელია... ძნელია ილიას სურათის მოთავსება მცირე ჩარჩოში, რაზომ ძვირფასიც არ უნდა იყოს ეს ჩარჩო, ოქროსი თუ სპილოს ძვლისა, ბროცურული თუ მარგალიტის ტოპაზით მოჭყდილი...

ილიას პორტრეტი საჭიროებს დიდ სარკვევს, შორს და ღრმა მანძილზე გამტყორცნი სიბრტეში, ამიტომ ილიას პორტრეტის სატვისას მკაფიო სილუეტით დაგვეყოფილდები, სილუეტით, რომელიც მხოლოდ ოცნების მდგალოში მოთავსდება" ("ეინ ხარ შენ, აზა დათუსანო?").

სამოცდაათიანელთა შემოქმედება არ მიიღო იმდროინდელმა ქართველმა მკითხველმა ისეთი აღტაცებით, როგორც მას საერთოდ სჩვეოდა. ამის მიზეზი ისიც იყო, რომ ქვეყანა ჰვადდა ერთ დიდ აუდიტორი-

ას, რომელიც მთლიანად ლექტორებს ჩაეგდო ხელში, მეორე მხრივ, მხოლოდ ანტისაბჭოურ ლიტერატურას ჰქონდა ფასი... არ ვიცი, დღეს თუ მაინც ვინმე ჩაუთვლის ლირსებზედ სამოცდაათიანელებს, რომ შემოქმედებისთვის საბიჯათო მიჯნას არ გადასცდნენ, არ ნამოგენენ იმას, რასაც უკრძალავდნენ, თუმცა, მე მაინც თავშეკავებას ვურჩევდი მას, ვინც მომავალში "უჯრის არქივის" გამომზებურებას აპირებს.

სამოცდაათიანელთა შემოქმედება უფრო დიდ ფასეულობას იტევს, ვიდრე მეამბოხური ლიტერატურის კვლავწარმოება ისახავს მიზნად (ეს სრულიად არ ამართლებს კონფორმისტს), რა ვუყოთ, თუ კრიტიკამ ეს ვერ შეამჩნია. ეტყობა, მართლაც უიღბლობა დაჰყვა, თავის დროზე ლიტერატურულ თაობად მათი აღიარებაც კი ეჭვქვეშ იდგა, მიზეზად კი დოგმატიკური ფილოსოფიური მოძღვრების შიგნით, ახალი ლიტერატურული თაობის ჩამოყალიბების შეუძლებლობა მიაჩნდათ, თუმცა მიზეზს საერთოდ არ ასახელებდნენ.

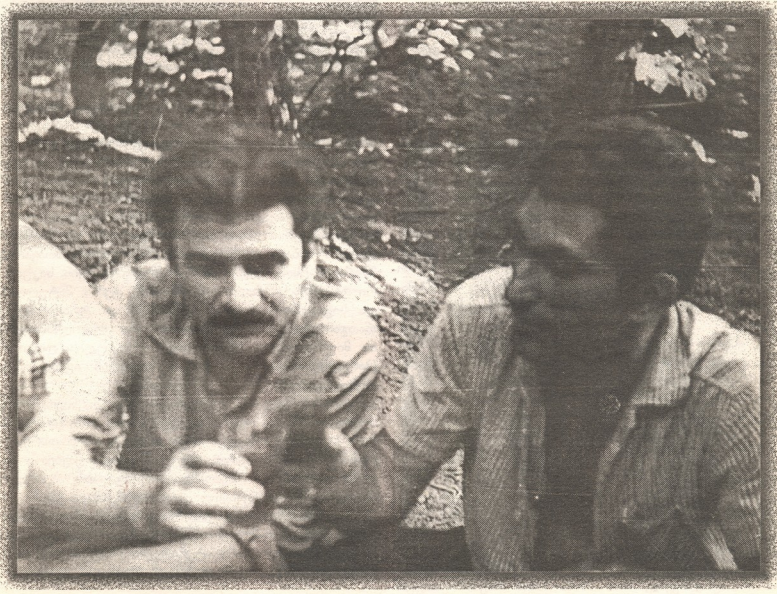
თედო ბექიშვილს (ყარამან კიკვიძის ნიგნის ნინასიტყვაობაც მას ეკუთვნის) ამ ოცი წლის წინ თავის დღიურში ჩაუწერია:

"ყოველნაირად ცდილობენ თაობის ნიველირებას... არ გამოვა! ეს ამბავი ერთი მხრივ იმის გამოა, რომ ზოგადი წარმოდგენა აქვთ ლიტერატურულ თაობაზე... არ იცნობენ, არ ჩაღრმავებიათ, არ გაუანალიზებიათ... ნუთუ გალაკტიონის და ხარანაულის პოეზიაში იმდენი სხვაობა არაა, რომ განსხვავებული თაობა დავინახოთ? დედაო ღვთისაჲ, მზეო მარიამ, როგორც ნან-

ვიმარ სილაში ვარდი", წერს გალაკტიონი... მუსიკა-ლობით, მისტიკური ეგზალტაციით სავსე სტრიქონებს... "რატომ დამივიწყე მე, მარიამ"... წერს ხარანაული. ტრაგიკში მარადიულ დედასთან კავშირის განუვებისა, ხარანაულის სტრიქონებში უფრო მძაფრია, უფრო რეალური და ადამიანური, ჩემთვის ასეა. რადგან სწორედ დღევანდელი თაობის სააზროვნო სტილია უფრო მახლობლი და ჩვენული... თაობა მოდის. ის თავის სახეს სმამალადი დეკლარაციების გარეშე ამკვიდრებს ჩუმად, უხმაროდ, საქმით. ამას უნდა შემჩნევა და რაოდენ სანწყენია, რომ იმას, რაც არის, ვერავინ ხედავს".

კრიტიკას უჭირდნენ სამოცდაათიანელები მაშინ და უჭივიან დღესაც, როცა ყარამან კიკვიძის შემოქმედების შე(და)უფასებლობაზე საუბრობენ. თუმცა, ყარამან კიკვიძეზე წერდნენ, როგორც ძველი, ისე ახალი თაობის კრიტიკოსები, ცოტას წერდნენ, მაგრამ საქმის ცოდნით, წერდნენ ალტაცებით... ასეთმა კრიტიკამ თუ მოინდომა, დაუჯერებელსაც დაგაჯერებს, ყარამან კიკვიძის სახელის პოპულარობისთვის ვერ იმუშავა, ვერ მიინდო მკითხველი. დღემდე მწერლის ვერც ერთი ნაწარმოები ვერ მოხვდა ასე მომრავლებულ რჩეულთა ანთოლოგიებში, ვერც მისმა საბავშვო მოთხრობებმა დაიმიკვიდრეს ადგილი მოსწავლეთა სავალდებულო თუ კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურის კრებულებში.

ნუ ვიტყვით, რომ ჩვენს კრიტიკოსებს, რომლებიც საუცხოოდ ერკვევიან ლიტერატურის თეორი-

ის საკითხებში, ერთმანეთისგან არჩევენ ისეთ რთულ სტრატეგიებს, როგორცაა დეკონსტრუქტივიზმი და ინტერტექსტუალობა თვითმსილწეობისა და თვითმსჯელობის უნარი აკლიათ, ან გემოვნება ლალატობთ. იქნებ ისინი ერთმანეთის ნაწერს არ კითხულობენ? ან თუ კითხულობენ, ერთმანეთის კარგს არ სდარაჯობენ და შემოქმედებითად არ იყენებენ, რასაც ყარამან კიკვიძე თავის თანამედროვე მწერლებსაც საყვედურობდა.

რატომ რცხვინია კრიტიკოსს სხვა კრიტიკოსის მიერ ნათქვამი, ყურადსაღებია აზრის გაზიარება ან გვერდით დგომა ისეთ საერთო საქმეში, რასაც ქართული კრიტიკული აზროვნების პირმოთენების ორმოციდან ამოთრევა ჰქვია, თუნდაც ერთმანეთის მხრებზე შედგომა, როცა სასურველ მიზანს ერთი კრიტიკოსის სიმაღლე არ ჰყოფნის და არც ცერებზე შედგომა შევლის საქმეს. ხელახლა რატომ უნდა აღმოვაჩინო ის, რაზეც ყარამან კიკვიძის შემოქმედების მკვლევარნი დღემდე უჩემოდ უკვე შეთანხმებულან?

“ყარამან კიკვიძე თავისი ღრობის ადამიანის სულის მესტორიეა, ადამიანის სულში დამენყრილი ბავშვობის სულის სხივების მაძიებელია, ყოველდღიური საზრუნავისგან გადაჯეგოლი ყვავილების ქომაგი და დამტირებელია” (მამუკა ნიკოლაური).

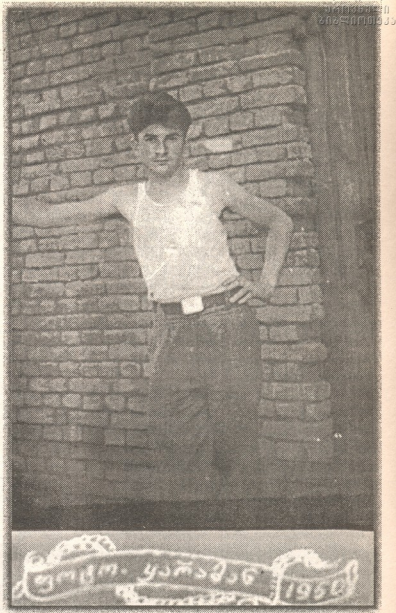
“საყოველთაო ინდიფერენტობის ფაშს, ასე რომ მოიკიდა ჩვენში ფეხი, სწორედ ასეთი მწერლები გვაბრუნებენ მოყვასის სიყვარულთან, სულიერ ფასეულობებთან, ადამიანისადმი მოკრძალებას და პატივისცემას გეინერგავენ, ამ მიმართულებით ყარამან კიკვიძე დიდი და შეუცვლელი რეზო ინანიშვილის სიახლოვეს მეგულებ” (შოთა ქავთარაძე).

“ყარამან კიკვიძე თავის თავის მიმართ უაღრესად მომთხოვნი მწერალია, მისთვის უცხოა ლიტერატურაში იოლი გზებით სიარული, იგი მუდამ რთული შემოქმედებითი ამოცანების დაძლეველ ინსარვეჯის ნაწარმოებში, რომელსაც სათაურად “ერცელი მოთხრობის დასაწყისი” აქვს. მოწმე ცხდებით, როგორ იმარჯვებს მოვალეობის გრძნობა სიყვარულზე” (ლევან ბრეგაძე).

“მწერალმა კარგად იცის, რომ ადამიანის შინაგან სამყაროს პროფესია და სოციალური მდგომარეობა არ განსაზღვრავს, მისი მოთხრობების ჩვეულებრივი, რიგითი ადამიანები დიდი სულიერი, შეიძლება ითქვას, ინტელექტუალური ცხოვრებით ცხოვრობენ, სინამდვილის უფაქიზეს ნოუანსებს ამჩნევენ მათი მახვილი მზერა და ამავე სინამდვილის უფემ ნახანგებთან შეჯახებისას ესერებათ ტკივილით გული” (თედო ბექიშვილი).

“მწერლის მოთხრობებით ყველაზე საუკეთესო წყაროა მისი ცხოვრების, მისი სულიერი ბიოგრაფიის შესასწავლად, რადგან ავტორი მათში ძირითადად საკუთარი თავის უცნობითა და ცხოვრებაში თავისი ადგილის ძიებითაა დაკავებული” (წუგზარ მუხაშვილი).

დასაწყისში ვახსენე, რომ მეგობრები ყარამან კიკვიძის პორტრეტზე მუშაობენ. არ ვიცი, როდესმე, იქცევა თუ არა ეს პორტრეტი ბიორგაფიულ რომანად, თუმცა ამ ფანრის ნაწარმოებები ძალიან გვაკლდა. ბიორგაფიული რომანი საშუალებას იძლევა, ავსნათ შეუმოქმედოს ტრადიციის მიზეზი, ტრადიციამ მწერლის საბედისწერო ნაბიჯს არ ვგულისხმობ, ეს ძალზე ვიწრო კარია ყარამან კიკვიძის შემოქმედებით კარმიდამოში შესაღწევად, მისი ახსნა “სხვა რიგის” თითკურ

და სამართლებრივ ნორმას მოითხოვს, სხვანაირად მისი განსჯა შოლოდ უქმ ცნობისმოყვარეთა ინტერესს თუ დააკმაყოფილებს.

“ადამიანი თავს იკლავს რაღაც მნიშვნელოვანი ამბისთვის და ეს რომელ უმნიშვნელო ამბავს დაემთხვევა, რომელ უმნიშვნელო ამბავს ხვდება წილად, იცის უკანასკნელი, სრულიადაც არაფერს ნიშნავს”, - წერდა მწერალი თავის ერთ-ერთ ბოლო წერილში.

უმნიშვნელო ამბის ძიება, შეიძლება ის მნიშვნელოვანი ამბავი დაგაფიქსოს, რაც უფრო მთავარია მწერლის ცხოვრებისა და შემოქმედებისათვის. საკუთარი არსების ძიება, როცა “ძიების ტემპი მატულობს და სიგემში გადადის”. ცხოვრება კი ტრაგიკულია, რადგან კვლევის რაციონალისტური მეთოდებისთვის ის მიუწვდომელი რჩება, საჭიროა “გულის ლოგიკა” (პასკალი), რომლის ძალითაც ადამიანი იგებს იმას, რაზეც გონება ვერაფერს ეუბნება.

ყარამან კიკვიძე ლიტერატურაში მეცნიერებიდან მოვიდა. პროფესიით მათემატიკოსმა ასპირანტურის მეორე კურსზე სწავლას თავი დაანება და მოთხრობების წერა დაიწყო. ამით მან უკან დასაბრუნებელი ხიდეტი დანვა და შემოქმედების ღმერთის პირველი მსხვერპლი - სამეცნიერო კარიერა შესწირა.

მის შემოქმედებით ფანტაზიას დაუკმაყოფილებელი მოთხოვნებიდან მომდინარე ენერჯია ჰკვებავდა. მათემატიკოსი იყო და ლიტერატურა ენატრებოდა, მწერალი გახდა და მეცნიერებისკენ მიუწვდა გული. ას-

პირანტურიდან წასვლამ დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია პროფესორ-მასწავლებლებსა, კოლეგებს, სანათესაოს, სამგობროს წრეში. საზოგადოებრივ აზრს დაუპირისპირდა კაცი, რომლის ცხოვრების კრედიტს მოეპოვებოდა იმ ერაღეებმა იყო (ეს ჩვენი ვარაუდია). იქნებ სულაც არ აინტერესებდა საზოგადოებრივი აზრი? მაგრამ მისმა ასეთმა გადამწყვეტილებამ ხომ საპირისპირო მუსტიჩართო აზროვნების წრეებში, ამოქმედდა შინაგანი სინდისის ხმა, ხოლო ლოკალურმა კონფლიქტმა შემოქმედებითი აქტივობის მოტორი აამუშავა.

ყარამან კიკვიძეს ჰქონდა ნიჭი, მაგრამ ვერ ვიტყვით, რომ ეს ნიჭი იყო ლიტერატურული, მათემატიკური ან ფილოსოფიური, უბრალოდ მას შემეცნების უფრო მეტი სურვილი ჰქონდა, ნუღდა, რომ არაფერი იცოდა ფოთის, საზღვრის, კამიუს შესახებ, "გამოდის, რომ გიგანტების არსებობის შესახებ არაფერი ვიცოდა. რას იზამ, ღმერთმა იცის, ჩემი ბრალი არაა", - სინანულით წერდა დლიურში; სხვებზე მეტს ხედავდა და განიცდიდა: "საავადყოფოდან გამოიქცა გიგი, რომელიც ექიმებთან თავის ტრავიკულ ნაკლს ვერ გტრძნობდა, მოვიდა მწერალთა კავშირში და მათმა უტიფარამა დაცინვამ პირველად შეჭრა და დააფიქრა თავის მდგომარეობაზე. საძალობაა. ეს ფაქტი ისეთი დიდი დადამიანური ტრაგედიაა, რომ ამაზე მთელი რომანის ანაბერა შეიძლება"; და განუწყვეტილ ფიქრობდა, თითქოს რაღაც ბედეს ქსოვდა თავის გარშემო, საიდანაც გამოსავალი არ არსებობდა.

მისი ნაწარმოების ("სახითა შენითა") პერსონაჟებიც თითქოს ფიქრით არიან გაბრუნებული. ასეთი დაფინეზული ფიქრი ჩვენში მხოლოდ ნიკოლოზ ბარათაშვილთან მინახავს, თუმცა ის გაუბრუნდა შავად მღელვარე ფიქრს. ესენი (აზნა დათუსანი, ბექა) კი შიგ ეხვევიან, მათ ფიქრზე მეტად ის მექანიზმი აინტერესებთ, რომელიც ფიქრს წარმართავს, ხანდახან კი უნდათ ფიქრს გაეცენენ, "ზეტამ რამდენჯერვე სცადა არ ეფიქრა, მაგრამ ვერა და ვერ შეძლო - ათასჯერ გამოშლილი ფიქრის ძაფი ისევ თავს იხვევდა და გუნდად იკრებოდა" ("სიკვილით ყველაფერი არ თავდება"), ვერ გაურბიან, რადგან ასეთია ავტორის ნება. ბექა ერთგვარად ცდისპირია მის ხელში. ჩაკეტილი, მოძრავი სივრცე, რომელიც ადამიანის გარემოს მიკრომოდელია, საუკეთესო ადგილია ფიქრისთვის. ავტობუსში ან უნდა ილაპარაკო ან უნდა იფიქრო, ეს ორი დინება თუმცა ერთ კალაპოტში მოედინება, მაგრამ ერთმანეთს არ ერევა. შინაგან მონოლოგში გამოხატული ცნობიერების დინება უნდა განვასხვავოთ მეტყველებამდელი დონისგან, რადგან მასში შემეცნებითი და ემოციური განცდები რეალობდება.

ავტორის მკვლევარის ინტუიცია კარნახობს, რომ თვითდაკვირვების მეოთხით მიღებული დასკვნები, რომელიც უეჭველს ხდის, რომ სხეულის გარკვეულ ცვლილებებსა და გარკვეულ განცდებს შორის ერთმნიშვნელოვანი კავშირი არსებობს, ანალოგიის პრინციპით მეორე ადამიანზეც განავრცოს მასში მიმდინარე სულიერი პროცესები ან განცდები წარმოადგინოს. "შერე ხელის თითები ისევ მუცელზე შემოიწყო და სავარძელში გასწორდა - "ყურუსალო, შენა!" "შეგაჩვენოს ღმერთმა", - თვალები დაახამხამა ბიოლოგმა.

ორივე შემთხვევაში ბიოლოგის განწყობას სხეუ-

ლის გარკვეული ცვლილებების მიხედვით ავტორი აცალიბებს სიტყვებზე.

ყარამან კიკვიძემ თავისი ცხოვრების ერთი ეპიზოდი (ასპირანტურიდან წასვლა) შემოქმედების თემადაქცია: "ვინა ხარ შენ, აზნა დათუსანი?" ავტობიოგრაფიული მოთხრობაა, მწერალი საკუთარ პიროვნებას და მის სულიერ (ფსიქიკურ) მოვლენებს აკვირდება, თუმცა თვითდაკვირვების ფაქტი თავის არსებობით არღვევს განცდის ბუნებრიობას, დამკვირვებელს (მწერალს) არა აქვს იმის შესაძლებლობა, რომ ფსიქიკური განვითარების ყველა საფეხურზე თანაბრად გაანალიზოს ყურადღება. ამიტომ ემოციურ მომენტებს, მძაფრ განცდებს აფიქსირებს. ამისთვის კი ყველაზე მოქნილი საშუალება პირველ პირობი თხრობაა...

კრიტიკოსი ლევან ბრეგვაძე ყარამან კიკვიძის წერის მანერას შემინგუისას ადარებს და ზუსტად აღწერს ამ სტილის თავისებურებას. მსგავსი ვარაუდი უფრო ადვილ გურამ რჩულიაშვილის მიმართაც გამოითქვა, დაიგმო სწრაფი, თითქოს ზედაპირული, თითქოს აცეტებული სტილი. ამით ნაწილობრივ შემინგუივც გაილანძლა, სტილი კი შეიძლება სულაც მარკ ტვენის იყო.

სტილი, რომელსაც ჩვენში შემინგუისას უწოდებენ, როგორც კომპოზიტივ, ისე სინტაქსურ დინზე, დროის რიტმის გამოხატულება, რიტმი დროისა და დროცის ორგანიზებას ახდენს და ერთგვაროვან შთაბეჭდილებებს გარკვეული ფორმით აერთიანებს, რაც აქვს მის შესაძლებლობას აადვილებს.

სტილი შემოქმედის ინდივიდუალობას გამოხატავს. ის პიროვნელობის ნიშანია. შესაძლოა სადმე სხვაგან უფრო ადრე იგრძნეს დროის მოთხოვნა. გაითავისეს სტილი, რომელიც თანაბრად მოსწონს ყველა კონტინენტის მკითხველს. ეს კი სულაც არ ზღუდავს შემოქმედს, მით უმეტეს თუ სტილი მისი შემოქმედებისთვის საძირკვლის ქვა კი არ არის, არამედ უბრალო სამუშაო იარაღია.

ყარამან კიკვიძის ერთ-ერთ მოთხრობას "ტკივილი არ არსებობს, ტკივილი ელვას" (სათაური პირობითია) მართლაც ეტყობა ჰუმანიზმის შემოქმედების გავლენა, თუმცა ჩვენ არ ვიცით მწერლის დამოკიდებულება ამ "ფრაგმენტსადმი", იქნებ ის ჩვეულებრივი ინტელექტუალური საფარველია, რომელთა მსგავსი ყველა შემოქმედის არქივში მრავალ მოპოვება და როგორც წესია, მკითხველამდე არ აღწევს.

ომის თემა მწერალს მხოლოდ ფსიქოლოგიური ასპექტის კუთხით აინტერესებს. "ბავშვის თვლებში" ეტყობა, მწერალსაც ეიმედებოდა, ამიტომ დიდხანს უშუაგაია მასზე. მოთხრობის იდეა ბიბლიურ მცენებაზეა (არა კაც ჰქალა) აგებული და მასში ქვემოდინებებიც კარგად იგრძნობა. თუმცა მგონია, რომ ამაზე ზედმეტად დადრამატიზებული, მკითხველის გულჩვილობაზეა გათვლილი და ამ შოკურ განცდას ვერაფერი ამსუბუქებს, ვერც მწერლის იმეითი უნარი, ნიჭი სუფიერი სიმშვიდის გადმოცემისა, რომელიც წერის რიტმულ-მელოდიურ ნაყობს - ინტონაციას მოყვება თან.

შეიძლება ამ მოთხრობაში მწერალმა ის სამუშაო შელოდი მოსინჯა, რომელზეც დღიურში წერდა: "იქნებ საჭიროა, რომ ჯერ ფილოსოფიური სისტემა შექმნა, მერე მოვახდინო მხატვრული ნაწარმოებით მისი ილუსტრაცია". ეტყობა, არ გაუმარტლა, სხვაგან არც უცდია, მის მხატვრულ ტექსტებში სქემატიზმის ნიშან-წყალი არ იგრძნობა, ფილოსოფიური სისტემების დაცნობას კი თავიდანვე მოჰკიდა ხელი, საკუთარ მსოფლმხედველობას აყალიბებდა, ევროპულ თარგზე დაწვრილი ფორმებს ჭრიდა, მათგანმტკიცას ეწოდებოდა. საჭიროა დროზე და სივრცეზე სხვა წარმოდგენების მოქმედა? იქნებ ჩემი ძველი შეხედულება დაემხროს... თუ ძველი მატიმალური მისაზრებანი..." ამიტომ რა-ფილოსოფიისკენ გადაიხარა, საერთოდ კი მეტისმეტად დატრიალდა ითხოვდა ფილოსოფიისკენ, ითხოვდა იმ ეჭველ-გაქარწყლებას, რომელსაც გონება აძიარავდა და მკვდრო-სასიცოცხლოდ ებრძოდა გულს...

ყარამან კიკვიძის დამოკიდებულება ლიტერატურითად უკიდურესია. ლიტერატურულ წარმოსახვას ის განიცდიდა, როგორც რეალურ ცხოვრებას. ხედავდა ქვემარტებისკენ მიმავალ გზად ესახებოდა, მისი გაქარწყლება "მორწმუნე ათვისლი" შეუძლია. ეტყობა კარგად იცნობდა იმდროინდელ ევროპულ ლიტერატურას, ეკამათებოდა კამოუს, სარტრის გავლენა იგრძნობდა, თუმცა შეიძლება ეს დამოკიდებულება მისი კვლია, ამიტომ თავს ეკავებ თამამი დასკვნა.

ყარამან კიკვიძემ ვერ მოასწრო ბოლომდე აღმოფხვრიდა თეორი არსება, რათა "ხელახლა დაბადებული იქნებოდა?" ცხოვრების დიდი ნაწილი ძიებაში გახდა. მას საკუთრებული ძალისმეფე კაცური მოვლენების შესახებ უნდა ეთქვა, ამ გზაზე მისი პიროვნული დასაწყისი იყო. "მე"-ს არამდგამობა მის მხატვრულ მოვლენებში - დაძაბულობა, უსიამოვნო სიხვედრა, კონფლიქტი, სტრესი, დისკომფორტი, სიხვედრა, სინამდვილეში კი საქმე გვაქვს განსაკუთრებული დაძაბულობისა და მომეტებულ აღზნებულ დაძაბულობის ემოციებთან, რწმენითა შეუძლებლობას, რომელიც "სულიერ მე-ს" და "სოციალურ მე-ს" შორის მყარდება და სხვადასხვა ტიპის ფსიქოლოგიურ სიტუაციაში ავლენს თავს.

აქ პიროვნული კრიზისის გამოვლენის ფორმებზე ძნელია საუბარი, რადგან ის მანც მენტალურ და მენტალურ მიმდინარეობს, მე კი უფრო ის მანცტერესებს, რისი ახსნაც არ შეიძლება, ის, რომ მწერალმა ბოლომდე შეინარჩუნა ის სულიერი სინაღლე, სიმშვიდე, რომელზეც მისი ახლობლები ჰყვებიან, რომელიც კარგად იგრძნობა მის მხატვრულ შემოქმედებაში, განსაკუთრებით კი მის საბავშვო მოთხრობებში, სადაც მის გმირებს შვია ჭინჭარაულის ("ზათარეკა ჭინჭარაული" - გურამ რჩეულიშვილის) მგრძობულობა აქვთ.

მე რომ ნიგნის გამოცემული ვიყო, ყარამან კიკვიძის საბავშვო მოთხრობების კრებულს გამოვეცემდი. ნიგნს წინასიტყვაობად მწერლის ესსეს "ცუგარემოლები და უნდერკონდები", ხოლო ეპიგრაფად გურამ რჩეულიშვილის სიტყვებს წავეშვებოდა:

"...ეჰ, ჩემო მსმენელებო, რა იცით თქვენ სხვის ბავშვების, განსაკუთრებით კი საკუთარი შვილების შესახებ? რა იცით თქვენ, რომ ბავშვები უფრო უბედურები არიან, ვიდრე დიდები, რომ მათ გაცილებით მგრძობიარე გულები აქვთ და ერთი სულ უწინაშეალო სიტყვა უფრო მოქმედებს მათზე, ვიდრე თქვენზე სამასხურიდან მოხსნა და სხვა რაიმე უსიამოვნება" ("ზატრომ ტელემაყურებლებო").

რატომ მომინდა ამ ნიგნზე გურამ რჩეულიშვილის გვარიც ყოფილიყო? ალბათ იმიტომ, რომ ყარამან კიკვიძე ძალიან აფასებდა მის შემოქმედებას, სიამაყით ამბობდა, გურამ რჩეულიშვილს განაგრძობდა გაბედულებით და კიდევ იმიტომ, რომ ისინი თავიანთ საბავშვო მოთხრობებში ენას არ უწლევენ პატარებს, არც იმას ცდილობენ ბავშვები შურდულით ქვის სროლას გადააჩვიონ.

ამ ნიგნს კრიტიკოსებს არ გაუკარებდი, რადგან მათ იქ არაფერი ესაქმებოთ, რა თემა უნდა, თუ ისინი ჩვეულებრივ მკითხველად, უკეთეს შემთხვევაში ბავშვებად არ გეგნობენ თავს, რომ მიხედნენ თუ რატომ წაუბაზა ბაბუა თეოდორემ ცას, ვიდრე რამდენიმე სილა რბილად, მხოლოდ იმიტომ, რომ პირველი ძალიან მაგარი მოუვიდა ("ჩიბუნი").

"შეთქმული" არაა საბავშვო მოთხრობა, თუმცა ცოტნე დადინის სიტყვებმა "აი, მეც მოვედი" შეიძლება ბავშვების ნაცნობი ასოციაცია აღუძრას და ნაკითხვა მოინადინონ.

ნუ დაუშლით და ნუ აუხსნით, როცა ვილაცის გადასარჩენად, რლაცის გადასარჩენად, მედის თუ აუცილებლობის კარნახის, გადაწყვეტ სუთში სადმე მისვლა მოუნწეთ მოვალეობის მოსახდელად, როგორი ინტონაციით უნდა წარმოთქვენ ეს სიტყვები:

- აი, მეც მოვედი!
თვითონ მიხედვანა.

სტილი

მირა ჟურნალი

მასწავლებელი, როგორ გავხდეთ მწერალი

- ან რაილა ნინა უც კაცსა ამას?
 - ჰრქვა მას ზანდანი:
 - ამისა შემდგომად სიკვდილი და ჰრქვა იოანასაჲ:
 - და რაი არს სიკვდილი?
- სინკრძენ ბალაჰვარისა

როცა მე ჩემი სიმშვიდის იმ დიდ მწვანე კუბოში მოვსვდი, რომლის შესახებაც შემდეგ არაერთს მოვუყუევი, პირველი, რაც გავიფიქრე - ეს იყო მომეძებნე მასწავლებელი, რომელიც ამ მწვანე ლაბირინთიდან შუქნიშნთან მიმოიყვანდა. ამ მასწავლებელს უნდა ესწავლებინა ჩემთვის, როგორ გავმედიაროყავი მწერალი.

მე ვინცე ძებნა სამი მთის იქით და ოთხი ცის იქით და ვიპოვე ასეთი მასწავლებელი, სახელად იოანი.

- მასწავლე, როგორ გავხდე მწერალი - ვუთხარი მე, როცა არაქათგამოცლილი მივსვლასდი მისთან.

- გამოვედ ქვეყნისაგან შენისა და ნათესავისაგან შენისა და სახლისაგან მამისა შენისა? - მკითხა იოანიმ, რადგან ეს იყო პირობა, რომლის გარეშეც ის არასდროს დამთავნებდებოდა მასწავლებლობას.

- გამოვედი! - ვუპასუხე მე.
 - მაშინ ვილტოვდეთ! - მითხრა მან და ისეთივე დიდი და ძველებური გასაღები გადმომცა, როგორითაც მე ერთ დროს ქუთაისში ხელოვანთა კავშირის დარბაზს ვაღებდი მანამ, სანამ მაღალ გოდოლს ვაგებდით და სანამ გავიფანტებოდით დედამინის სხვადასხვა კუთხეში. იმ გასაღებითა და უცნაური შუქის ნყალობით, რომელიც იოანის გარს ესვია და გზას ანათებდა, მე შევეძელი არამარტო შემეხედა პირველ თავში, არამედ კვლევში, ორი ლოდის ქვეშ გამოჭრილი უხერხული, ვინრო და სუნთქვის შემკვრელი გასასვლელი იმ გამოქვაბულში შესულიყავ, რომელშიც ჩემი მასწავლებელი ნლების განმავლობაში იყო დაწყუდებული. როცა ამ ნახევრად ამოქოვილი, ვინრო გასასვლელში ჩაქვდილი გამოქვაბულში შესვლას ვლამობდი, მაშინ გამახსენდა, ერთხელ მუშეში შემოდგომაზე მზინავაქერცლიანი პერანგი სწორედ ორ ქვას შორის რომ ვიპოვე.

ამ ფიქრებით შევავიოვე გამოქვაბულში და ირგვლივ მიმოხედეულ უშველეს თივებზეც გადავიარე, ხოლო როცა ბაგაში დამქრალი ლამპარი აღმოვჩინე, მაშინ მივცედი, ოდესღაც და ყოველთვის რატომ მომიხნივდა გული ამ გამოქვაბულისკენ და რატომ არ მეზიდებოდა გული პირუტყვის ნაკვლის სუნზე.

იოანიმ ლამპარში ზეთი ჩამისხა, ამითო და მითხრა: აჰა, შენ ალი, რომ რბიოდე, რამეთუ არა უწყია, თუ ოდეს და მრტყეს და ხნელსა შინა დაგიტოვო შენ.

არათუ ლოტს ვემსგავსო სილტოვითი - ვუთხარი გასაღებებშია - არამედ ივდითს, როცა ის ბეთულიაზე ამბობდა, რადგან სული ჩემი ერთხელ უკვე მიიქცა ლოტის ცოლად, დანდა ვითარცა მარნილი და იქნა ძველ შემთვერელ მერე ლამპარი მადლიერებით ჩამოვართვი, თავყანი ვევი და გარშემო ისე შემოვავატარე, რომ საცულდაგულად დამემასსოვრებინა ეს ადგილი.

ივდითიც მოგზაური გახდა, ოღონდ ნინმსწრაფი. უგვანმა მეფემ, ლამის სოფლის ბატონ-პატრონიმა რომ შემოთავალა - გამომზადეთ მინა და წყალი, განრისხებული მოვდივარ თქვენზე, რომ დაგინებლთი ცისპირი თუ მინისპირი და ჩემს მეორეხელს აუკლებლთი თქვენი საყფო.

აქედან მცირე ფაში გამიხლდა. იმავე მეფემ (რომლის სახელში სამი საწელი გამოიჭრება და რისთვისაც მოიძულეს იგი მწერლებმა) ნახუკოდინისორ რომ წარსტყვევნა იგრუსალეში და მუხინი ოტბეულნი ჰპოვიანი

ქართლს რომ მოვიდნენ. ესეც რა შუაშია, მაგრამ ბარემ ამასაც ვიტყვი, სიცოცხლის ბოლოს ეს გრძელსახელა, დაკიდული ბაღებისა და ურიცხვი ომის ხელოვანი თხად დადიქვა, რომ ქვემოთიად ან სიმდაბლის გემო ეხილა და ამ თავადის მარცხნივ მდგარიყნ. სამაგეროდ მთელ ამ ამავეში მთავარი - მეფის მოკავშირე აშურის ლაშქრის მთავარსარდალი, ოლოფერენე გახლდათ. ის საცოდეა.

- გამომზადეთ მინა და წყალი, გამომზადეთ მინა და წყალი...

მტრის შემოძრონი, ეს ზრახვები და ეს ბეთული რამდენჯერ უნდა მოვიხილო გულის სერვლებში.

ან როდის შევქვებ, რომ შევიდე ჩემს გულის სახლში - ნეფის ქორწილში მიმოვხივდო ჩემი გულის სახლის კედლებით, დავეხდე ჩემ გულის სახლის ტახტზე, ვით დედოფალიც და ვითაც: მზე ჩემთან, დაბლა მთვარეც და ვარსკვლავებიც. ნათყვითი ჩემცამ მტრის მემომარნო - უკეთურნი გულის სიტყვებო, ჩემი მოთხრობის შემარცხველნო, ჩააოვედ ამ თქვენს სამტრედებო თეთრო მტრედებო, მამათქვენი ან ქორწილში ნევე ნათელი, დედათქვენი ეს სამტრედე - თქვენით იხარებს, ჩამოვედ ამ თქვენს სამტრედებო თეთრო მტრედებო, ამ სამტრედებო თქვენს ხელხალა დაბაბდებით.

ალილო და ოი ალილოი და... ქადოხუთუსუ დეკემ-

23.12.7

საქართველოს
 პარლამენტი
 შრომის
 ბიუროსთვის

ბერსუ ქრისტეც დედად ზეთელმსია ო ალილო და... ქყვი-
შუფ იკვირუანდესუ სასწაული ვიჩრითია ო ალილო და
ოი ალილო და... მურიცხები ბარჩხალანდეს, ანათენდეს
ბეთელმსია ო ალილო და ოი ალილო და...

ვინ განაგებს ამ ჩვენს სიყვარულს - ან რატომ არის
უთვალავი ცდომილებები ამ სიყვარულის სახელით და ამ
სიყვარულში...

ვისაც ვუყვარდი, ის არ მიყვარდა, მე სხვა მიყვარდა
და იმან, ვისაც მე ვუყვარდი ნუშების მერე გადამიყვარა,
სხვა შეიყვარა, ვინც მე შეიყვარე, იმანაც სხვა შეიყვა-
რა, ამიტომ გადავიყვარე ის, ვინც მიყვარდა და შეიყვა-
რე ის, ვისაც ვუყვარდი, გადაუყვარდი და სხვა შეუ-
ყვარდა. ამასობაში იმან, ვინც მე მიყვარდა, გადაიყვარა
ის, ვინც უყვარდა და შემეყვარა მე - ვისაც მიყვარდა.
მეც გადავწყვიტე გადამიყვარებინა ის, ვისაც ვუყვარდი,
გადაუყვარდი და სხვა შეუყვარდა და შემეყვარებინა ის,
ვინც მიყვარდა, ვისაც სხვა უყვარდა და ვინც შემეყვარა.
მაგრამ რომ დავფიქრდი, სულ დავიხინე, ამერია და ვე-
ლარ გავიგე, ვინ მიყვარდა და ვინ არ მიყვარდა, ვის ვუ-
ყვარდი და ვის არ ვუყვარდი, რამდენად იყო ჩემი ნება
გადაყვარება ან შეყვარება, ან რისთვის იყო ეს ანგარი-
ში: ამას ვუყვარვარ, იმას ვი არა. და ვთქვი: როგორ გა-
დავიყვარო ვისაც ვუყვარდი, გადაუყვარდი და სხვა შე-
უყვარდა და როგორ შეიყვარო მხოლოდ ის, ვისაც არ
უყვარდი, სხვა უყვარდა და მე შემეყვარა. და შა, იყოს
ეს სიყვარულიც, ის სიყვარულიც, სხვა სიყვარულიც და
შავადეს იგი იმ სიყვარულს, ზევიდან რომ დაბეჭდურის
მარად, რადგან ძნელია ადამიანის ყოფნა მიწაზე, რადგან
ძნელია ეს სიყვარული და როცა ასე გადავწყვიტე, თა-
ვადმა მკითხა (იმ დიდ გზაზე ლამპრით ხელში გზას რომ
ვადექი, ზამთრის ჩიტებიც ლობებზე როცა გალობდნენ,
თავადმა მკითხა): გიყვარ მე? - თქვი - გიყვარ მე? -
მე ვუბასუხე: ჰე, უფალო, უწყო... რაოდენ.

ალილო და ოი ალილო და... ალუსია მალუსია დღე
მიკობუ კალესია ო ალილო და... ჩემი მენქელი, ჯგერ
მენქელი ჰქვს ქიმიკვათენისა ოი ალილო და ქრისტეს
შობამ შეგახვამნით შობაში შესაროულე ვორდალიო.

არა, არ მოიკოჭლებოდა ჩემი მასპინძელი, ის ყველაზე
კარგი მასპინძელი იყო, რომელიც კი მიწაზე დაშვდა.
ყველაზე დიდი მასპინძელი და მასწავლებელი ამ უცნა-
ურ საფლობელოსი. მისით გავყვევი მე უფიქრი გზას მონ-
ღომებით და შეუპოვრად თვალახელილი ბრძის სიხარუ-
ლით, რათა ჩემს მახვილს, როგორც ელვას, მტრის ქედი
ორად გადაეკვეთა.

* * *

ამის შემდეგ იოანი ისევ წინ გამიძღვა და ჩვენ გა-
მოქებალიდან გვირბამში შევედი. ნუთით მომჩვენა,
რომ ეს გვირბამი ძალიან შავად თბილისის მტრობოლი-
ტინის ჩასასვლელს. იმ ლამპრისა და იოანის შუქის
წყალობით შევამჩნიე ფირნით, რომელზეც ასეთი რამ
ენერა: შეხვალ - ინანებ, არ შეხვალ - მაინც ინანებ. მე
წინ წარდგი ნაბიჯი და იოანემ მკითხა: სიძულვილისათ-
ვის თვისთა და ქვეყანათა ჩვენთასა შეხვალ-ა?

- ნუ იყოფნი - მიუვტე მე გაბზარული ხმით - მხო-
ლოდ შევარდნაბის ბოროტი რეჟიმის მიერ ჩვენ ზედაცა
მომავალისა ვნებისა და დახრწევისათვის მოღვაწევისა-
ვან...

აი, ასე, ჩემი სიმშვიდის დიდი მწვანე კუბოდან, რომ-
ლის შესახებ ზოგერთი სიტყვიერად უკვე ვუამბე,
კლდის ქორიში შესვლისა და იმ გამოქვამბულის გავლის
შემდეგ, რომელშიც მამაი იოანი დიდხანს იყო დაკუნდე-
ბული, აღმოვჩინე გვირბამი.

დამავიწყდა მეოქვა, რომ გვირბამის შესასვლელშივე
გამიჩინა გამიყვად ჩემი საოსონს დიღობა: ნება და თვით-
ნებნა, ისინი დე ოქროზე გავცვალე. საბავიეროდ ჩემი
მასწავლებლის, იოანის პატივსაცემად ვიყიდე სათნოების

ყვავილები: მორჩილება და სიმდაბლე, რომლებიც შემქ-
ლო იმ ღილებს ნაცვლად ლოკოლოებში ჩამებნია. შემ-
დედ და ახლაც ბევრს ებარება ეჭვი, ვიყიდე თუ არა მე
ეს ყვავილები გადაამდივებით. მეც არავითხელ მეგვეჭ-
დი, რადგან ის ყვავილები შემდეგ ველარსად ვნახე. მაგ-
რამ ბუნდივად ჩამრჩა სსოვნაში, როგორ გადავიხადე
ოქრო გვირბამის შესასვლელთან. თან რომ ორი ღილი ახ-
ლაც მაკლია საოსონზე? იმ დაექვევულ ადამიანებს რაც
შეეხება, რა უნდა ვიქვა? მე ბედმა გამიღამა, რომ ვი-
პოვე ისეთი მასწავლებელი, რომელიც იყო და არის
იოანი, რომლის იმედით დიღობს კი არა, სიცოცხლესაც
დავთმობდი. მათ კი ზედმა არ გაუღამათ.

- ახლა რა ვქნა? - ვკითხე მასწავლებელს.

- ემსგავსე მოგზაურს - მითხრა მან - ფარულად გა-
მოსცადე საქმე შეიყვი სენთა შინთა... შევიდდი

და მე დავიხანე მცირე შეჩორობილი მდგარი ვარისს-
კაცე. არა, ის ყოჩა არ იყო, ძველ ბუმალტაში გახვეუ-
ლი, მოკლე ბათინკებში მივჩერილი, მოკრწნულადი დევის
თითებით, დანაჩანაკებულ, მწიერ-მწყურვლი, ძალიან
შვავდა შევარდნაბის რეჟიმის ჯარისკაცს, ისეთს, როგო-
რიც მე კრწანისის სამთავრობო რეზიდენციის გადმომლა
ვნახე. კვერცხს რომ ცხებდა მეზობლებში. ნაწუქარი ფუ-
ლით რომ ეყვი და ებოკვერცხი შეენვა.

- ვინაა ეს? - ვკითხე მასწავლებელს.

- ეს შენი სიბნობაა - მითხრა მასწავლებელმა, შენი
პირადი მველი, შენი გუშამი, შენი სულის ვარისკაცი.

ამ დროს ვჯარისკაცმა მომკრა თვალი, ჩემსკენ გად-
მოდა სუსტი ნაბიჯები, ერთი, მკორე და შემოლილი-
თან ნაქვია.

- მოკვდა... - აღმოშხდა მე.

- არა - თქვა მასწავლებელმა - უბრალოდ დაიღობა,

რადგან მარტო დარჩა, როგორც პატიმარი. ის ხომ მთელი ცხოვრება გეძახდა თავისთან, გინმობდა, გახშილებდა, არ გესმოდა და გეგონა შენი სინძინის გამო დაცხრომილ იყო. ახლა კი მოსწყინდა, დაიღალა, ამიტომ აღარ გამოიჩენს.

ინვა ჩემი მეგობარი, ჩემი პირადი მცველი, ჩემი გუშაგიც და მეომარიც, ინვა დასუსტებული, მისავალებული, ძალგამოლეული.

მინდოდა მივეპარდნოდი, ფეხზე ნამომეყენებინა, მინდოდა მეთქვა მილიონი სიყვა, რომ ვიყავი ბრმა და ყრუ, როცა ზურგი ვაქციე, როცა არ მოუყვინე, რომ ვიყავი მისი მიწის ტლაბი, მისი საცოდავი ნაწილი, მისი დაუყრდნელებელი ტვილი, მისი სამაშაბლო და აფხაზეთი, დაკარგული, განირული და გასტეხილი. მილიონ ვეჭყოდი, მაგრამ მასწავლებელმა შემაჩერა და ხელი მაინშნა რაღაც არტებაზე. ხსენა ჰვავდა, ქლასც ჰვავდა ჩამოყრდილი ტრექტით თუ წინ გადმოსრდი თავიდან გადმოშვებული თმებით.

- ეს ვინ ქალია?
- ეს ქალი არ არის, ეს შენი სინანულია - მითხრა მასწავლებელმა. მე შეხვდებ და მომეწონა ეს სინანული. მერე როცა "ქალმა" ჩემს პირად მცველს მტერთან კალთები დაუბერტყა და მის შუბლს შეეხო, მაშინ ვიფიქრე: ეს ვინ ყოფილა, ეს სინანული?

და მე გულში ზეიმით ვთქვა: რაკი ჩემი პირადი მცველი გადარჩა, მისი თანხლებით მე გავივლი ყველა საფეხურს ამ გვირაბში და უსათოდ გავალ შეუნიშანთან, როგორც ნამდვილი მწერალი.

აი, ასე დაიწყო ეს ყველაფერი.

ასე შევაბიჯე სიზმრიდან სიზმარში და არც მასსოვს, რა დრო გავიდა, როცა დარაჯმა მიიხრა: - გამოვდე, შეივლები გიხმობენ.

მე მიმოიხივდე ამ გვირაბში, სიზმრის სიზმარში და ვთქვი: აჰ, დედა ჩემი და აჰა, მამა ჩემი და აჰა, შეივლები ჩემი.

- დედა, სახალხო მოძრაობა საქართველოში, ჩვენ კი კულბოში ვართ - თქვეს შეივლებმა.

- ყველაზე დიდ ომს ადამიანი თავის თავთან იცებს. ის საკუთარ თავთან ანგარიშსწორების დრო დამდეგა, თქვენი კი, თუ ეს მოძრაობა დამარცხდა, თუ დამარცხდა, გავა დრო და სამნი მიხვალთ ერთის ნაცვლად და ხმას მისცემთ შევარდნაძის ბოროტი რეჟიმის წინააღმდეგ - ვუთხარი მე.

* * *

ჩავდგი თუ არა ფეხი ექსკალატორზე, უფრო სწორად იმ დროს, როცა გადავწყვიტე გაემდარევიკე ნამდვილი მწერალი და დაემწერა ნამდვილი მოთხრობა, იოანი მიიხრა ჩემს და ჩემი მოთხრობის გიტრებზე მტრის მეომარნი - ცთაბა შინა შულის ამტყენი პირველ გონების დაბნელებად მოსწარფიანი და მტრებზე ვინავედ გონება დაგიბნელონ, რაცაე ქნების აქმევენ. რამეთუ უკეთუ გონების თვალნი არა დაგიყვინან, ვერ წარვიპარო საუნჯე იგი. არ თანაკარო, არ თანაუგონო, არ შეითვისო ეს გველები, იქვეჟიან ასიათასად, დაგინგრევენ კეთილწყობილ სულის სამტრედეს, თავს წამოყოფენ მუღმივ ჩვევად და ხასიათად და გააფროთხილა, განსაკუთრებით შევბოძოლებივდი ეკლიან ბალახთან ჩასაფრებულ შვგაპრობობის გველს. - არ დაუთმო მშავკვარს - მითხრა იოანიმ - მაშინაც, როცა ლამაზად შეიმოსები და მაშინაც, როცა ძველმანებს შემოსავ, მაშინაც, როცა მოთხრობის წერას დაიწვენ და მაშინაც, როცა ამახ ყველაფერს განასრულებ, თუნდც მარადის გამარცხებდეს, მარადის მზად იყოს შენი ქსელი მისი თავის გასაქცევად, რამდენჯერაც არ უნდა წამოიყოს თავი ეყველბა, რადაც მას კისერზეა პოეტბა გულისშემამაზებელი სიყვები, სიგაყები და

თვითმკვლელობები. - და მასწავლა, როგორ გავეკვლიე ბოდი ამ გველებს. პირველად პირადი დაცვა უნდა შემოვიღებინა, რადგან ამ საქმეს მხოლოდ ერთი ჯარისკაცი - სინდისი არ ყოფილა, სხვა მშველლებიც მტრედებოდა - მაგენ ჯარისკაცები - სახელებად სიხშირულ და გონიერება და სამტრედეს წინ აღმართული ორი გოდოლი, ბორბლებიანი ორი კოჟი მტრის მეომრებზე საკადრის მისაგებლად.

და რის ივდილის მასწავლებელი აღიშართები - მითხრა იოანიმ - და ეს მასწავლი როს მიაგებს შენს მტერს მიხატებს, შენი ლოცვები - ეს მტრელები და ეს ფურცლები გაფრინდებიან თავიანთსკვენ.

ავიდე ისევე ჩემი ლამპარი, გავუდექე გზას, თან მტრედვად გადავწყვიტე შევბოძოლები ჩემი მოთხრობის მტრედს, როცა ჩემსუვ დაიძვრებოდენ. მხოლოდ მტრედები, თვითი ფურცლები, აღარც მტრები და არც მეტოხრები - ვთქვი ჩემთვის.

მაგრამ არ მასსოვს რა დრო გავიდა, ან როდის და როგორ შემოსრიალდა, ვით ძილბურანი და ტკბილად მიწურულა: სამოსლითა შეგმოსავ ჭრელითა თითოფერთი და შენ რომ ლიტერატურული კვეე მოგონა, იქ მოგინყო ამ მოთხრობის პრეზენტაციას, ჩაგაცემე ფეხზე სანდლებ, შეგაბან ფარულუ, სამაჯურებ ხელთგაგიყრი, ბეჭედ და საყურებ გატკელებ, იქნები ივდიითი ამიყ ქალი - ქალდეველთა შთამომავალი.

მივდივარ, თუ მინახვს, თუ რაღაცნაირი ძილბურანია და ვტკებში... ივდიითით ამიყ ქალი.

თითქოს ვიღაცამ ხელი ვაქა. უთვალე ერთ-ერთი გუშაგი იყო. სანჯალი აღბათ რამდენ ხანს მგევაჯგურა, სანამ შემეფხიზლებდა. გავახილე თვალი, ვეცადე ლამპარი დაქრობის პირასა. თურმე მძარეგავს ეს გველი - მტრისგან მოგზანდელი მსტოვარი, მტრეებს ბნელში. მაშინვე გამოვხიზნული და გუნებამ ვთქვი: იოანი, მიშეველ, ზეთი მითავადებს. ჩემმა მასწავლებელმა თუ გულისხმამყო - მაშინვე აინთ ლამპარი. მე სად მასსოვდა მახვილი, ხმალი, ხანჯალი, თოფი და არც შურდული გოლიათის დამმარცხებელი, რისხით დავეყვი: ნა-დი, ნა-დი, ნა-დი, გა-და-დე-ქი, გა-და-დე-ქი.

და ვთქვი: ვუპოვო იქნებ ნამალი ამ ჩემს სამეფოს, როცა ის ზვაგოს, ავდეგ და დავაწერო კედელსა ზედა კატკომპისასა სახელები სრულთა მწერალთა.

ავდექი, მივანათე ლამპარი გვირბანის კედელს და დავანერე დიდი ასოებით შემდეგი სახელები: იოანი, სვიმეონი, სილუანი, თოფიანი, სემუელი, ულიაში და ჭერმანი. მერე დავერუნე ჩემს თავში და ვუთხარი ჩემს თავს: - გვალებ, წარვიდე სამილბედლისა მიმართ, მივივდი და აღმოვიკითხოთ სახელები იგი.

მივდიე სამილბედელ კედელთან და ამოვიკითხეთ და მაშინ ვუთხარი ჩემს თავს: ჰოი სანჯალბელო და ჰოი უტუნური, რაჟამს ვთუ ყოველი მოივინ, ვერ მათ მოიხუტ, მაშინ ჯერეთ შორსვე ხარ ნამდვილი მწერლისიანგან, ვითარც ნენკის წარწენი, ხოლო ვინაგან ფრწილი-სოდენი ამბთგანი ჯერეთ არა გაქქს, ვითარ ზვაგო?

აპტონის მისამი ღარაჟის გულისსიტყვი

ჩვენ არ ვიცოდით, რას ფიქრობდა იოანი, ამ რატომ გამოიყვლა ამ გვირაბში ქალი, რომელიც ვერ ხევედობდა, რომ ეს გზა თავის ვალ-ბარდით მხოლოდ რჩეულთათვის გამაშვებულა. და საერთოდც, ეს გვირაბი არ იყო, უფრო გრძელ, დახვეულ და უცნაურ ბალს ჰვავდა და ეს ბალი მოუხველი, სახვე გველებით, სახვე მსტოვრებით მის გადაუშალა იოანიმ აუტონის. ქალი კი უცნაურად იქცეოდა, ხშირად არათუ ვერ ამჩნევდა ბალის ბინადრებს, უფრო მეტიც, გაუბოძა მათ დახმავს და სანაცვლად აკვიტებულ სიტყვების სახლ-

ში იმალებოდა. ვინ აღიშარებოდა, ვინ ივითი, რის მახვილი? ქალი სანყალი მსტოვართა წრეში და ეს მსტოვრებიც - ცათა შინა შუთისი ამტენნი - შადესის ბინადარი ძალები, მარად შზადყოფნი წედომოდენს ყელში.

* * *

მაღელ შესს ბაღში შევალთ - მითხრა იოანნი - და როცა იმ ბაღს იხილავ, აღარ გვეცლება საფარებში გამოსასცვლილად, არც წყაროსთან ჩამოსაფლომად, რათა ვანკიონხვის ქვიშა მიყარო გამველ-გამომველს, ხეთა შრიალი, ბაღის სუნთქვა დაიძრება რადგან გულამდე შეიფუფები შესს სამტრედიეში, ვარს მიიხურავ და ხეობამდე დაძრულ ქარის მიაყურადებ.

მივდელი და მივიქაჩოდნი, რათა მენბა ჩემი ბაღი, სადაც იდგა ჩემი ცხოვრების ხე, ჩემი სიცოცხლის შრი-ალა ხე და ყველაფერი შეწყვიდა ამ ბაღისკენ: არიადნეს გორგაღლც, ნატვრისთავალიც, მერინიაც ხალჩიაც.

- მივედით - თქვა იოანნი - აი, ბაღიც. მაგრამ სად იყო ბაღი, რის ბაღი, ერთი გაბრცვილი, გავფრანგული ადგილი იყო კამხმარი ტირიფობი, გამშ-მარ-გამშეშული ყვავილებით და ქვენარმავლებით.

შევედრედი, გავწინადი როგორც მწვედა და ვთქვი: ეს არის ჩემი ბაღი?

იოანნი შემუხდა, მერე შორს გაიხედა და თქვა - ეს. მივიქაჩოდნი გახარებულნი, ბაღი მქონდა მფერა ცვარდაბნული თუ ნამებადაკრევილი, როგორც პოეტები იცოდნენ ხოლმე. ნორჩ ყვილი-მწვანეში არეული ფერ-და-ფერადიც, გულგასახარად სურნელიანი, ეს კი, ეს ჩამშარი, ეს უდაბური, გველებით სავსე ჩემი ბაღი რო-გორ იქნება?

იოანნი - დიდმა მასწავლებელმა კვლავ შემომედა თავის ყოვლისმხედველი თვლებით და დაძვეითებით გა-მიძიორა - შენა.

და მაშინ ვთქვი: რისთვის მოვსულვარ მე ამ მინაზე, მაშინ რომელსე მინა გადახმა და ასლა უნდა მასუბი ვა-გო როგორც ფოთილმა ანდა ბალახმა.

- არა, - მითხრა იოანნი - დრო არავერ შუაშია, ეს ბაღი შენი დაუღვერობის გამო გადახმა, რადგან აღზუ-დი შესს ფიქრებში, შეჰმატე შენი ფოთლები, დაღუბე ნა-ყოფი და დარჩი გამშმარ ხესკოვით.

მაშინ ვთქვი: აქ დავსვამ წერტილს, გაგებუნდები უჯ-ან და მუხლებში ჩავეყარადები ჩემს მითრხველს, რადგა-ნაც სული გაგუმწარე უწუგუშო ისტორიებით, რადგან შეცდომებით აივსო ჩემი ცხოვრების წიგნი, რადგან შეც-დომა იყო ეს გზაც, ეს ვკირაბიც, ეს ბაღიც, შეცდომა იყო ჩემი მწერლობა და ეს მოიხრობავ არის შეცდომა. შეცდომა იყო ბრძის ხეტიალიც, შეცდომა არის თვალის ახელება, აღარ მაქვს ძალა, მე ისევ ბრმა ვარ, მე ამ ბრძოლაში აღარ შეპოვალ.

- არ დანებდები - თქვა იოანნი - მტრის დანებება კვლავ ძველად გაქცევს, ჯერ უნდა ყველა შზემ გადიმ-ხვევის და მიფარებებაც გადაიმთვაროს, შენ მწერალი ხარ და გვიკრება მტრისთვის მოქრობი თაკები თვალთ.

ასე გავყვე დიდ მასწავლებელს ჩემს სათნოებათა ბაღში გულმოკულად.

* * *

ეს ტირიფები სინანულის ტირიფებია - თქვა იოანნი - უწყველობა და უტრეშლობით ფესვებამშმარი, ეს ქრისტესტრეშობა გადამშმარი გლოვის ყვავილია, ეს ქრის-ტესტისხლას ყვავილები ეს სისხლის ხსენება, თავადის სისხლის და სულ სხვა სისხლის და რამდენჯერაც არ უნ-და მოვეკვეთ, იმ სისხლს მაინც ვერ გადავიხდით, ვერ გადავიხდით, ვერ გადავიხდით. ეს დუშმარები დუშობის ყვავილია - მისი თვალბის გუბურებიდან გადმორგუ-ლი და ეს მსტრეკვადი თეთრი შროშები - სიმშვიდისა და სისუბტეკის სათნოებანი. აქ კი შეხედე - მორცხვი მი-მოზა და იოანნი პატარა, ხნობაშედგარი მცენარის წინ

დამაყენა, რომლის მოვარძო ფოთლები მართლაც შეად-ნენ მიმოზის ფოთლებს - დააკვირდი, ნახე როგორც ანგე-ნი უ-თხარა რამე მბა, ერთი უსაყვედურე!

შზად ვიყავ აბილი ჩემი ჯავრი მასზე მყყარა და ამ-იტომაც მიმართე ყვავილს: ურცხვი, ბორბორ, ცოვიდე-ლო მონავ, ნუთუ ვერ ხვდები, დედამინას როგორ ამი-მებ? აგვრი, აგუსნავ შავტრბინი დანიბა, ჩავადებე გარ-ისკნელის მფულარი ქუთასა, ნაკუსუბ... ნადოტებს გავა-ტან სატეკის წყალს... უფთხარი ეს რისხვით და რას გეუ-დავ: მოიხარა ეს სანყალი მცენარე, მიიკუჭა, მოკუჭა ფოთლები, დაპატარავდა და ლამის მინაში ჩაძერა სანყა-ლი.

და აქ უმოლოდენლად გამასხენდა, რომ ეს შავტარი-ანი დანა, ქვაბი, მფულარი, ხარშვა - ჯადოსნური ატრი-ბუტიკის ნაწილი იყო, იმ ჯადოსნობის, რომლის მტავსი არავრთხლ გამებარა და ნამეკითხა. ეს სიყვარულზე მო-ძალადენი, სიყვარულის ძირის გამშობინი ხომ ყველგან იყენენ. კედლის ხერხელების სიბინძურით ამოქოქილი და კაცის ზოტასებში წიპების ჩამკრებენლი. ნეტა ისინი საპრეზიდენტო არწველებში თუ მონანილობადენენ? მე ვინდობდი ერთ ქალს, მასზე ამბობდნენ, მიცვალებულთან ბოლო იმბრებ რჩება, რომ ყინულის დნობისა ჩამწე-თილი წყალი ქილით ხელს ვაყოლოსო. მე არ მინახავს, მართლა იპარავდა თუ არა მიცვალებულის წყალს, მაგ-რამ ცხედარები, ნელ-ნელა როგორ გაუცვდა თვლები, როგორ ნაწენება ნიკაბი და ზღაპრის ერთ ცნობილ, უს-იმპათიო პერსონაჟს დაეგვანა.

ეს და კიდევ ბევრი რამ იმ დროს და სხვა დროს გა-მასხენდა და ეს პატარა მცენარე მამხინა და მერცხვ ისე შექცოდა, როგორც გადაგარებულზე თირის ცერცვლი ჩაბუჭული ჩალა და ვუთხარი: ხელში ავიღებს ჩემი თა-ვადი, დიდი ქალაქის ხუროთმოძღვარი ქალაქის ნიშში მივიჩნეს ადგოლს, თუკი გაუძლებ ყინვებს და თოვლებს, თუკი გაუძლებ წვიმებს და ქარებს და თუ გაუძლებ მზე-ებს და დღეებს ამ ბრალიანებს, ამ უზარმაზარს. ვუთხარ-ი ეს და რას გედავ: ნამომართია ნელ-ნელა ეს პატა-რა მცენარე, ასნია ეს პანია ტოტები და გაიმართა ნელ-ში.

ასლა ამას შეხედე - მითხრა იოანნი და ბურჯის ფოთ-ლები დამანახა. უცნაური იყო, რომ ამ ბაღში, სადაც ყვე-ლაფერი ჩამშმარ-ჩათუშულიყო, როგორ მწვანედ, ხორცე-ნანად, სახსენად და ქედამდღურად გამოიყურებოდნენ ეს ფოთლები.

ეს ბურჯა შენი დიდების წყურვილია, რომლის ჩრდილქვეშაც დასკუბულა მორცხვი მიმოზა და გარს უფ-ლიან მზებნობრობის მწვანე გველზე, ისინი, ვისზეც გავე-რთობილებდი განსაკუთრებით და თუ გინდა ძირი გაუშ-ნო, თვითმუყვასა ამორჩევე - ხიბლის სათავე - უჯუ-აქციე სხვათა შეფასებებზე, რომლებიც, როგორც თვით-შეფასებდა, არასდროს არ არის რუსიკი და დაულოდე, თუ რას გეტყვის შენი თავადი.

ასლა დაიხარე და ეს მოთხარე, მის სანაცვლედ ეს ნერგი დარგე - მითხრა იოანნი და რაღაც დაბალი, პა-ტარა ნერგი მომანოდა.

მე დაიხარე, დიღხანს ვეჯავჯავრე ამ ლინიერ მცენარ-ეს, მერე სანახეროდ ამოვავდე ისე, რომ კრინად ნა-ვიქციე და როცა მინაში სანახეროდ ჩარწინილ ფესვს დავაკვირდი, გამეცინა - ეს ვეება მცენარე ჩემი თავმოყ-ვარეობის პატარა, ტყიბით შექმულ და დამაძა ფესვზე ამორწილიყო.

ამის მერე წყნარად, ნელ-ნელა და გულმოდგინედ მუ-შაობდი. ამოვხარე დიდი ორმო. შიგ შავი მინა ჩაყა-რეს, ორივე ხელთ ავიდე ნერგი, მივბრუნე აბიბისაველ-თისკენ პირით და ვთქვი: სახელითა მამისა... მერე ჩა-ვეშვი ნერგი ორმოში, დავაყარე მინა, მოვეტკეპენე თავი და ვთქვი: იხარებს.

* * *

იმ ბაღის მოვლა, რომელიც იოანემ დაამკისრა, უძნელესი საქმე იყო. ეს ნიშნავდა გამოცოცხლებინა საინოების ყველა მკვდარი ყველი, ამოქონიარა ვნებთა სარეველები, გამწებადგურვილა ქვერამაველები, რომელიც ირგვლივ ყველაფერს შამავედნენ და თავანყვეტლინი ბაღის იქით გადაამყარა და მე აუკომქმედია. ოღონდ ეს ამოქმედება უფრო უმედეგო მინყდეო-მონყდობას შკავდა და ცოტა ხანში მივხვდი მთელი ჩემი საქმიანობის უაზრობას. მაშინ გადავწყვიტე ამოიერიჩა რამდენიმე, შმორობდ რამდენიმე, რომელიაც თავს დაატყვებოდათ ივეითი მახვილი, რაც ნელში გასტყნდა მტერს. მერე კი მათი დაპირებება აღარ იყო სათაუი და ეს ნიშნავდა, რომ ჩემი მოხიბობა უსათაუოდ შედგებოდა.

ეს იყო უმეტიქი საქმე, უძნელესი, მათ შორის, რომელიც თუ მე ირესებ მიკეთებდა. თავების ვინყველიდი ამ გვირამში, ამ ბაღში შემოსილისთვის, იმისთვის, რომ ხელში მოვიკად ისეთი საქმეს, რომელიც მავადებულბედა მტრისთვის თავები კიდვც მომქმნა, კიდვც დამეთვალა და აღმერა. ეს მოითხოვდა ჩემში ბევრ იველით, მე კი ერთი იველითვც არ ვიყავი. ბევრჯერ გადავწყვიტე უკანვე გავერუნეულიყავ ჩვეულებრივ სიმსუბუქეში, სიდავც აღვწერდი მუშეში ტყველის ხის ყვავილობას, მაგრამ რაღაც ძალა კვლავ ნინ მიბიძებდა და რა იყო ეს რაღაც ძალა თუ არა ის, რომ გვირამის თავში ჩემი ხუროთმოძღვარი მელიდა, ჩემი მთავარსარდალი, ჩემი თავიდა და სანამ მისი სისხლი, მისი ხორცი, მისი ოფლი, მისი ცრემლი ჩემში ბრუნვავა, ამ კატაკომში უსახელოდ ჩამარჩავა არ მსურდა.

ასე გადავწყვიტე კიდვც ერთხელ და მარაღის დედა-რავლები ჩემი გულის ზღურბლზე შემოპარულ მტრის პარტიზანებს, ამ საიდუმლო განმზრახველებს მტრეხელური, მრუში ზრახვების, რომელიტან ზოგიერთნი ჩემში მტრის მიერ საგანებოდ ინაბედიდენ ნარმოგენებდა, ვარაუდებდა, სურვილებდა, მოგონებებდა და მათზე მიმეტანა იერიში.

სვიმონ ახალი ლეთისმეტყველისაგან (რომელმაც მომცა კომპანი ჩემი მახსავლების საბოგერთი) ვიცოდი, რომ გულის ეს ზრახვები, საერთოდ ყოველგვარი სახის ოცნება და განსაკუთრებით ფანტაზიები მახველებდნენ და ჩემში ხურადენენ იმ კარს, რომელიცვც რირგერობით ნითელფებება პანი არსებები უნდა შემოსილყვენენ. მათ ნისკარტებით უნდა მოეტიანთ სატრფიალო ბარათები თავისაგან, იქნებ მოიადენენ კიდვც, ავაკუნებდნენ, ავაკუნებდნენ და ბარათები უკანვე მიპქონდათ. მე რას გავიგებდი ჩემი საავტორო უფლების მქონე სერიალებით გართული.

არდა უმათოდ, ოცნებათაგან თავისუფლას, სუფთა გონებით, არაფერს რომ არ გამოსახავს, როგორც იყო ჩვენი საერთო მოშობლების გონება, სანამ მქურავი არ ჩაუსახლადო, სირბილი, ფრენაც კი შემეშინო თავადის გზებზე. ოცნებათაგან თავისუფლას ხომ ჩვეულებრივი მეზავერი აღარ მეთქმობდა, უფრო მდევარი ვიქნებოდი მებოტ ტვირთმამოსნისლი, მტერანფესუსკლიანი, ტვიროსისა და სიღონის გზებზე ნაწმენებისთვის ჩასაფრებული და დავიწყება-გასხნებისთვის ეშაუსის გზებზე მავალი.

ასე ნელ-ნელა დავიწყე დაკვირვება და უძნელესი რამ შევამჩნიე ეს ჩემებური სერიალები - ოცნებათა სატრეტი მიალვინდენ სრულ გამოხახველობას თუ არა, ისეთივე მოსანყენი და უგებური სდებოდნენ, როგორც არაერთი ფუჭი საგანი ჩვენს გარშემო, მაშინ როდესაც თავადის სახე არასოდეს ხდებოდა მოსანყენი, უბრალოდ, ზოგჯერ მის სახეს საადრო ღრულებში ვეპრედიდენ. მთავარი იყო მოთიბობა და გაძლიება - ამ ფუჭებ ნეტარების მოთხოვნებისაგან, რომელსაც თავადის სახისგან განსხვავებით არც სისარული მოქმნდა, არც სიმწიფე - პირაკებით, ამ ფანტაზიებს, ოცნების მრავალკეროვან ხა-

იებს ჩემი ნებართვით შადვის გველი ქმნიდა (მისი ავტორი, ხელმოცარული ხელოსანი), როცა ჩემში ხატვდა და ხაილოსდა. ყოველიც ეს რას მომჩანდა იმედგაცრუებისა და სასუნარკვეილების გარდა?

ხელაპმირანი მგზავრიდან ასე ვიქცი მთავარ დარჯადა.

ერთი ამს შეხედე, * * *
 ერთიტ ხუროთმოძღვართან საუბარში, რადგან მიხვც უგულისყური იყო და რას ვხედავ: მე რომ აგერ სახურებს აღვადვლენ და თან ერთი ფილარმონია სახში მშიერ-მწყურავალი მწვენავ მოვლ მივდის (1), ეს ჩემი რაიცი დადის და დაიპრენება მანანწალა ძალიდითი, ამ მწერალთა სახლში შევტყნება, ხან გასტრინომში შესუნსულდება, ხან ნავგასყურლზე გადის, ხან ერთგან ამოურავს აღდრუსხ, ხან მერიორება. რა უნდა კვლავ - მოვიკედ ხელი საყელურში, ნამოვათირე შინ და უცნავ საუბარი გავგერძე. გავისხედე მერიე ნუთში, გაუნყვეტია საყელური და გარისი. ისევ მოვარევ - ისევ და ასე დაუსრულებლად.

- გონებაგუფანტველ საუბრებს მე რას შევძლებ, ან როდის შევძლებ - ვამბობ უიმედოდ.
 - ოღეს შევძლებ - ამბობს იოანი - არათუ მიდელი - სასყიდელი იგი მოქმედსა მას შერიაცებების თანანადეპიბით.

* * *
 - მისნავლევ როგორ გავარჩიო - ამ გულისსიტყვებს და ზოგ გულისტქმას ნათლის საუფლო ბადებს, თუ ბნელის - ვიხორცე იოანის.

გულის თვადები ამჯეს - მითხრა იოანემ - და იმ თვადებით განიკითხავს იმ გულისსიტყვებს. როცა გეტყნება ის თავადებმა, რაც იმ ბრმას შქინდა, შერი გულის სახლს თვადები მაშინ აქიბოდება, მაშინ გაარჩევ.

და აი, ერთხელ, ხშირად თუ იშვითად, როცა ჩასაფრდნენ ჩემი გუშაბები, არც მე ჩამძინა და ამოცურდა მავაშტლიანი კაცის სახე ვერცხლისფერი საფეთქლებით და ელვამ დაეპქრა. ან სხვა რამემ. ელვა იყოს, ელვადა სახელსდებდა მას იოანი და ეს იყო ერთადერთი რამ, რომელიც ჩემმა მისნავლებემდა ვერ ამოსხნა, ეს ელვა, რომელიც დაგკარავს და გაგაგული, ვერც სადმე შესაწერებ და ვერც დამეწოდებ, ვერც ჩაუსაფრდები და ვერც მოიხლებთე, რადგან არ იგი, როდის მოვა და როდის გიმტრებს.

და ამოცურდა მავაშტლიანი კაცის სახე ვერცხლისფერი საფეთქლებით და ჩემმა გუშაბებმა შეაწერეს ჩემებური სერიალის მარადმომორჩევი ღმნებები და უკან გააბურუნეს კაცის გველი და მეც ჩემს მგრნობებლობით ნუბას ცხრა სივნი გადავუკეტე და აღარ მივეცი ძალა ჩემთვის ვერფასი ხატის დანებლება გაბნებურების და ამ ხატის ვერცხლისფერ საფეთქლებზე ვუხარნი, რადგან სიყვარულის ძირი ვერ არ გამხმარა, მე გიბოვე შენ, შენ ჩემი ცხოვრების ნაშალი ხარ, შენ თავადის ანარევი ხარ და აქ დავსვი ნერტობი, რადგან მწერლობას ვაპირებდი და როგორც ხედვდებოდი, მწერლობაში მთავარი ნერტობის დახმის გეგმონება იყო და მივებრუნევი შადვის გველს, მივაშერი თითი, სამჯერ მპრმანებულრად დავეუძახე: გადავიდე, გადადექი, გადადექი. და მართლუქუნ სატანა... ის გადადექი.

* * *
 ამის შემდეგ ბაიდან მართლაც გამოვედი მცირე ხნით, რადგან შვილები მიხმობდნენ. და რადგან სამივე ერთად მესაუბრებოდა, თან ტროლოდნენ, თან ივირდნენ, ვერაფერი ვაკვირე, რა მომხდებოდა. მხოლოდ ერთი სახელი მესმობა: მიმა, მიმა, მიმა.

და მერე ფუხარანი: ევ კაც კი არა, შიშველი სული და გულია, მავან ბუქმინა ჩამოგხსნა საქართველო. ისარეტი ნინაპარია ძღვენი, ამ უცვც მთვლიობში გაფანტული ძღვენი იხარეტი. ნიქდა გიორგის ძალით და მალდით ევ შეგვიღვება აფხაზეთშიც. ჩვენ გვე-

ლირებს მამა ანდრიას საფლავზე მისვლა თავანჯილებს. არა მიპარეთ, არა ქურდობად და ჩუმ-ჩუმად, შევადრნადის რეჟიმის დროს როგორც ვფიქრობდით.

ვუთხარი ეს და ჩემმა შვილებმა, როგორც დიდმა ჩიტებმა, ფრთა ფრთას შემოაპარეს და გაფრინდნენ.

* * *

და ამის მერეც და მანამდეც ბევრი ვიარე, როგორც იგიდობა, არაერთხელ ავმალდე ჩემი სულის ბეთულიაზე, მერე დავეშვი, მერე ავმალდე ერთხელ და ბევრჯერ მისი კენჭარზე საყდარი ვხატე. საყდარში შევედი, ჩემი სულის ზარებს ჩამოვარე. მაშინ ამღვრდნენ ჩვესუნური, ძველებური, ძველი ზარები, მე-6 საუკუნის წერილის მიხედვით გიორგის საყდრის ზარების მსგავსი, ღრუბლებში ჩაფლული საყდრის, მომთავრო და პატარა ზომისანი, ალაგ მწვანით, ალაგ ვერცხლისფრით, ალაგ ჟანგი და ფარული, შიგნიდანაც ამოტკეპილი, მანც მხაკეთილი და ხაკეთილობით ჩრდილოეთის ქარისგან დანაწუნებულნი, სცადმივდის ნაცვლად ამღვრდა ორი და მინც ხომ ამღვრდა ორი და იმღვრეს ჩემმა ზარებმა ორ ხმაში და თქვენს ქრისტე მოდის, ქრისტე მოდის, მოდის, მოდის, მოდის, მოდის... ქრისტე მოდის, ქრისტე მოდის, მოდის, მოდის, მოდის, მოდის...

* * *

იმ სანატკრო დღეს კი გუშაგმა მითხრა: ოლოფერნე კარგვინა. იგიდის ელის.

- შემეყანენ! - ვუთხარი მე გუშაგს, გუშაგმა ხელი მომიკა და და მთავარი ნიგის 462-ე გვერდზე შემოძღვა.

ოლოფერნე იჯდა, მენამულ კარავში სიღვინისფრად ელვადნენ მისი შიშველი მხრები.

- მოვედი, - ვუთხარი მე - იგიდით მოვიდა. მაშინ აღმოური ავარდა ოლოფერნეს დაბანგული, სპილენძისფერი სმეულიდან, ხოლო ნითლად ანთებული, გამბურღვლი თვალებიდან ჩემს მხარეს მილიონი ელვა გაემოკრა.

მაშინ მიმოხილა ოლოფერნემ - სიძვის გველმა ჩემს დარაჯზე. ჩემი სულის პირველ ჯარისკაცზე და მაცდურად მითხრა: აიღე, აიღე და ჯუარის ავუ ეგე. მე შეგხედე ჩემი სულის პირველ ჯარისკაცს, ჩემს მცველს, ჩემს გუშაგს და ოლოფერნეს კვითხე: უფალი ჩემი ჯუარს ვაცუა?

- აიღე, აიღე! - მითხრა ჩურჩულით, მაცდურად. მაშინ მე ვიხადე მახვილი, იმ წუთის და მის შემდეგაც ბევრჯერ და უსასრულოდ დავაჭკარე კისერზე ოლოფერნეს - სიძვის გველს და წარვკეთე თავი და გადავაგორე გავში სანოლიდან და სვეტებიდან ჩამოვადე გავალაკი და ვთქვი:

- ისმინეთ ჩემო ძმებო, მწერლებო... აიღეთ ამ სიძვის კერპის მოკვეთილი თავი და გამოჰკიდეთ თქვენი გალაგნის ქონჯარებზე... მაშინ გათენდება, მზე ამოინათებს ქვეყანაზე და გაინათებს თქვენს საბრძოლო აღჭურვილობას. მაშინ სიყვარული გვიცნობს, ველარსად დავეკარებით და მისი ძირი აღარ გახმება.

* * *

- ნუ მიჩქარა მოთხრობის დასასრულისკენ. მოთხრობა თითონ დასასრულებს თავის თავს. შენ შენს ხელსაქმეს ნუ აჩქარებ, რადგან უკვე მგზავრი აღარ ხარ, შენ ამ ბაღის ბინდარი ხარ. გაიხედე და თავადის დაქსოვილი ფარდაები იხილე, მისი სიტყვით დაქსოვილი ხალიჩები იხილე, მისი სიტყვით შემოსილი ც და მინა იხილე, რადგან ის არის უპირველესი ხელვაწი, მისია პირველი სიტყვა და გუმონოდეს სიტყვის - ეს მიხსრა იოანე, ჩემმა მასწავლებელმა. მე დიდხას ვეფიქრობდი, მერე გადავფხვიე დაქცეული სანთელი 30-ე თავზე და ნიგინი დაბეჭურე.

ვიჯექი და ვკსოვიდი იმ ბაღში, რომელშიც ჩემი გულის სახლი იყო ჩადგმული, ვკსოვიდი ჩემს სამოსელს, ველოდი კაკულს და როცა ფერები შემოამალდებოდა, ვდგე-

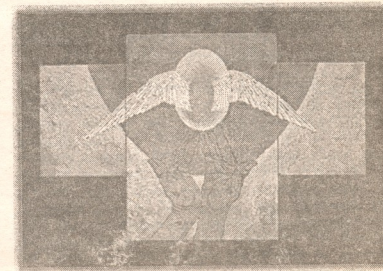
ბოდი, ხახვის ნაღვექვენებში ვხარზავდი ძაღვებს, ბატონს ფოთლებზე ვხარზავდი, კონსურის ტრატებზეც ვხარზავდი, რომ პირველ ფერებს დავახლოებოდი. დროდადრო სიტყვებითაც ვკსოვიდი, რათა დიდი მონატრების ვაჟს, როცა თავადი მკითხავდა: - და რაია არსებია შენი? მე ამელო და გამეწოდებინა ეს ფურცლები.

2004 წ.

შენიშვნა:

(1) ადრე, ათი-თორმეტი წლის წინ ქუთაისში, მწერალთა საბჭოში ერთი ხანდაზმული, ყოჩაღი ქალი დადიოდა - ცენტრალური გასტრონომის გამყიდველი - ვენია დეიდა მარსინაც იცნობდა იმ ქალს. თავის ხილვებზე ბევრს ვეცნობოდა, თან უამრავი რეველი მოჰქონდა ვენია დეიდას და მაკითხებდა. მაშინ ესა თუ ის ვენომენი მკითხველთა დიდ დაბეჭურვებას და მოთქმა-მოთქმას იწვევდა და მისი ხილვების შესახებ მოზრდილი წერილიც დავწერე. რამდენიმე ადამიანმა წერილის ნაკითხვის შემდეგ მიხსრა, ეს ქალი ხიბლშაოა. მაშინ არ ვიცოდი, რა იყო ხიბლ, ძალიან შევწუხდი და დამენა მისთვის ეწინა დეიდა გავიდა დრო და როცა სციმერ ახალი ღვთისმეტყველის მკაცრ შეხსენებას მიუფსმინე ხიბლის შესახებ, დავწერწუხდი, რომ თუ ამ სახადს მხოლოდ წმინდანები განერ, ჩემი კეთილი ეწინა დეიდა - ქალაქის ერთ-ერთ ყველაზე მხაურანი ცენტრალური გასტრონომის ერთ-ერთი სექციის დაბლზე თავდადებული ასი, თუნდ ორასი და თუნდ ათასი "უფლო შემინჯალით" რას განერობდა ანუ გადავარებოდა, ანუ გაბურღებოდა.

ვენია დეიდას სქოლიოს ეს მდაბალი ადგილი იმიტომ მიუფსმინე, რომ მის ერთ-ერთ რეველში ასეთი რამ მაქვს ამოკითხული: ჩვენგან ნასულში მწვენი მოლზე სხედან და ჩვენს ლოცვას ელიან, თუ მოვიხსენებთ - მათ წინ გემრიელი ტრაპეზი გაიშლება, თუ არადა, როგორც ძაღვებს - შურს ხელსუკლამ ესერაინო. მე არ ვიცოდი, იშლებოდა თუ არა მათთვის მადლის ტრაპეზი, იხდნენ, იხსდნენ, შურს ხელნაღამ ესროდნენ თუ ხელსუკლამ, ეს მთავარი არც იყო. მთავარი იყო ის, რომ ჩვენი უშწყო მიცვალებულინი ჩვენგან კავშირს მართლა ელოდნენ და უწვენოდ მართლაც გაუჭირდებოდათ. მათ ხომ თავის დროზე მძიმე ცხოვრება ერგოთ. ვინ დაბეჭულებული იყო და ვინ დაბეჭულებული, ვინ მოუსახლეთში გადაკარგული და ვინ გადაკარგველი. ერთი ჩემი მეგობარ - ეკლესიიდან ზარის ჩამომკედები ხმა ყველას თვალწინ ცოხლად შეჭამეს მატლებმა.

ლია სხურუა

ძუჩის ყურადღება

"ვის შეეჩვილო, რუსთაველი მკვდარია"
სათნოვა

ჩიტაძის ქუჩა
(არავითარი კავშირი ჩიტებთან)
რევოლუციური ენერჯით
არბის აღმართზე, ჩამოივლის
და რუსთაველს უერთდება
როგორი შენაკადია?
მითუმეტეს, ბესიკის მეზობლად
ვის მოუვიდა თავში ასეთი რამ?
რა თქმა უნდა,
არა წიგნების გამყიდველს,
რომელიც გულში პოეტია,
უასაკო ტანს დაათრევეს
ზეკით-ქვევით,
კაცი არ ყავს,
რომ ქოშინში შაქარი ჩაუყაროს
ერთადერთი ხელმისაწვდომი სიტკბო -
ლაპარაკი პროპორციებზე,
სუფთა და შიშველ სიცივეზე...
ბესიკის ქუჩა, ღენის გრაფიკი,
გარდასახვა კაფეს რეცეპტზე
ცოტა შუქის დამატებით -
ციცინათულა
ნარინჯისფერი გრეგორი ზამზა,
თითქმის ქართველი...
მარვის არ უყვარს
მანათობელი აღამიანი
ქუჩის გარდა
კაშკაში, მაინც, არ გამოდის,
არც წიგნის გაყიდვა,
არც ლექსი
იქნება, სმაური,
მთავარ ქუჩასთან შეერთებისას?
არააგრესიული,
არც, განსაკუთრებით ნიჭიერი,
უბრალოდ, ყურადღების მიმქცევია
მკვდარია, მაგრამ, მაინც რუსთაველია,
შეიძლება, რამე უშველოს...

ღიალოვებაი

ბალახზე დადიან,
სულ ცოტათი
აცდენილები სიმყარეს
ჭეშმარიტება, მაინც, მკაცრია
და ფეხლადუცამი ბალახი
შეარბილებს - ერთ-ერთი
მოქმედი პირი დიალოგების...
გამოდგება კი მოწაფვედ ის,
ვისი სილოგიზმიც
ბრძაველება მზისგან,

ვინც სიხარულს
ფარშავანგის კულზე აშენებს
და არა შეუთოთრ კანონიერებაზე?
- არ შემოუშვათ პოეტები
გონიერ სახელმწიფოში!
მართლა ასე ფიქრობდა
დილოვის ძაფების გამბეული
შუბლებს შორის?
(მასალა - ბრინჯაო, მარმარილო)
მაშინ, რატომ ბალახი
და არა ხალიჩა,
რომელზედაც თავისუფლად ივლიდნენ,
არც ჭინჭველებს გააფრთხილდებოდნენ
და არც შუალაზულ სიმწვანეს?

სხვისი ნატურმორტი

არაყი, თევზი, გაზეთის ნახვევი
უკვდავი, მაგრამ სხვისი
ნატურმორტი,
შაგი პურიც რომ დაგამატო,
ქინძის მარცვლებიანი,
ჩემი, მაინც, ვერ გახდება,
ისევე, როგორც
სურვილი წვიმად მოსვლის
(ეს, უკვე მაღალი სფეროებიდან)
რომ მომწონს, სწორედ,
იმითომ ვერ გავიფორმებ,
თვალეში ცეცხლი,
მუცელში შიში
მირჩევნია, მცენარე ვიყო!
ამას კი დამიჯერებენ?
რა სიმშვიდეა!
ქლოროფილის მარცვლები
ზორბლის ნაცვლად
მწვანე ხილვები ვერ გაგაძლიერებ
შიშვლი, შიშვლი,
ქარსაცავი ზოლების შური
ხეხილის ბაღების მიმართ...
ღმერთი მუცლების შიშვლან
წყნარ, აუღლევებელ
მცენარეს ზრდის,
თვითქმარს, როგორც

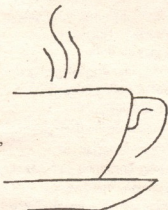
წყლით სახსე ჭიჭია,
ან შეყვარებული ადამიანი...
მაგრამ რომ არ ვიცოდე
წერა-კითხვა,
ნახატისკენ არ გამიბროდეს
გაწერთილი თვალი,
შეძებლბდი, შავი პურით,
თევზით და გაზეთის ნახევით
უკვდავების აშენებას?
ავლელდებოდი ვარსკვლავების სიახლოვისგან?

* * *

ჩემი ბავშვობის
შპალერიდან გამომდინარე,
სამოთხე ღრუბლებისგან
და ჩიტებისგან თუ შენდება,
ვაშლის ხე საიდან?
ფრჩხილებდაკენტილი ხელებით
დავათრევე საკუთარ ღებრესიას
(ქართული "უგუნებობა"
უფრო რბილია, შემრიგებლური)
ნეტა იმ დროს, როცა
უგუნებობა მჭირდა,
როცა ცვხვორობდი იმ კაცთან,
რომელიც ნახევარი სიცოცხლე
ცხენებს აკეთებდა,
ქვის სიყვარულით
და არა მერანის ან პეგასის
ანალოგიით, არც ლურჯა ცხენების, რაც ჩემთვის
ყველაზე სასურველი იქნებოდა,
ზარებს ატანდა
ბრინჯაოს გუნდების მოხელევაში,
სადაც არ უნდა წავსულიყავი,
მათ ოქროს ვაწყვდებოდი,
ვაშლივით გავებს,
სიბრიდის კვალს მოძრავ პაერში...
ამას ვეღარ ვხედავ
ბავშვობის შპალერშიც
რომ შეგბრუნდე,
ვაშლს ვეღარ მოვწვევებ
ფრჩხილებდაკენტილი ხელებით,
რომ ჩემზე უკეთესი კაცი შევაკვინო,
ცნობისმოყვარეობასაც
საზღვარი აქვს...

ღაბბრბული

მე ღამკარგეს
ოთახი - ერთი ტომარა სინუმი,
სამზარეულო - ორი.
სინათლე არ იწებება,
ონკანიდან წყალი არ მოდის,
ტელეფონი ღუსმ,
თუ გინდა, ყური ზედ მისარისე -
უსულო საგნები...
შიშს ნამცხვარი რომ
დავაყოლო -

ასაკის ვნებას მივეცი?
ასე ვიჯექი მაგდლასთან,
როცა ის წავიდა,
მაგრამ თოკით ვყავდი გამობმული
და ნაწლავები ამომავლოვს,
ცარიელ კუჭზე ბალი ჩავისუნთქე,
რომლის ადგილას
მანქანების სადგომის
გაკეთებას მოხვუნ
რამდენჯერ ფეხით გადამიარეს,
ახლა მანქანით?
ვევრილს ვიწყებ,
მიუსუნდავად იმისა,
რომ ერთი მესამედი
ბალი ვარ,
ვღგავარ და ვვევრი.

რ ბანსხვპვპვბა?

როცა მითხრეს,
რომ მოვკვდი,
შუშას წავაწყდი
ჩემს თავში
არავითარი სისხლის სირბილი,
თრომბი, ღვიწის ჭიქაში
ჩადებული ღვიძლი,
მხოლოდ, ნათურა
ქრება შუშისქვეშ.
რადაც ეკლესიური იყო
ეს გაშუშება, გუმბათის ფორმის,
რომელზეც წითელი
და სქელი ასოებით
ეწერა სიცხე
აღარ მეტკინება თავი სიცხისგან
და ამაზე უფრო მწყდება გული,
ვიდრე რბილ საკარძელზე,
მსუბუქ წიგნზე
და გმჭვირვალე მუსიკაზე,
ტკივილი ბეჭედს გავდა
ღამლას, მეგონა, სიკვდილი
მის წაშლას მოუნდებოდა
და დავავიწყდებოდი ცოტანით...
ქვეყანა გადასული იყო
ზაფხულის დროზე
და მოვილილი ფრჩხილებივით
წაგრძებლებულ საღამოებს გეთავაზობდა
როგორ მიყვარდა ეს საღამოები!
ქარი რომ ქურაში
გაიყვანდა ფარდას
და სითუთრეს შეუღლახავდა,
ხმაურიც, რაღაცნაირად,
კეთილი ხლებოდა...
მაგრამ რა განსხვავებაა:
ერთი ადამიანით მეტი,
ერთით ნაკლები -
უბრალო არითმეტიკა,
სევედაც კი არა...

თეატრის რეჟისარი

ზავი

სადღაც ისევ მზადდება სიტყვათა შეთქმულება:
ჩვევისამებრ, ისევ ჩუმად იკრიბებიან,
ერთმანეთში ირევიან, ლაგდებიან, ირაზმებიან
და შესაფერის დროს უცდიან,
რომ ერთბაშად დამატყდნენ თავზე.

ემზადებიან და ნიშანს უცდიან,
რათა დამაფეთონ და ამაფორიაქონ;
რათა გამომიყვანონ წონასწორობიდან;
რათა მაწრიდონ აქეთ-იქით;
რათა დამავიწყონ ლუკმა და გამიკრთონ ძილი;
რათა გამაწამონ და ცრემლიც მომადინონ,
რომ შერე, უკვე არაქათგამოცლილი
და მათი ნების უსიტყვოდ დამყოლი,
დამსვენ და მათგანვე ნაკარნახევ
ზავზე ხელი მომაწერინონ.

ზავი კი გულისხმობს აღიარებას
მათი გამარჯვების და მათი უფლებების.
რომ მათ ეკუთვნით ადგილი ცის ქვეშ -
ადგილი ფურცელზე!..

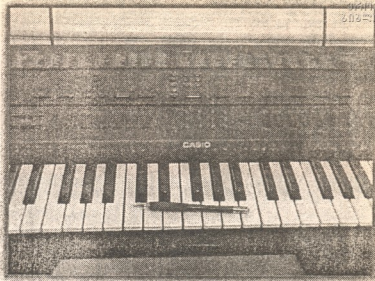
იქნებ ეჭვით, იქნებ შიშითაც,
მაგრამ უფრო თავდაჯერებით
იკაებენ ფურცელზე სივრცეს -
ეუფლებიან ახალ-ახალ ტერიტორიას.
და შერე ისღა დამრჩენია, რომ ვალიარო
და ხელმოწერით დავადასტურო
დროებითი დასასრული ჩვენი ჭიდილის,
შეუურიგდე დროებითი ზავის პირობებს -
ჩვენი ზავი ზომ ამჯერადაც დროებითია!..

**ძნელადმისახვედრ,
ოღონდ კითხვით ხუმრობასავით**

უცვარი აცივება შუაზაფხულში.
გინდა არ გინდა, მობეძენ და იმატებ საძოვს -
ლურჯ-თეთრიანი "აღიღასი" სწრაფშესაქრავით,
და შერე კიდევ გსიამოვნებს გრილი საღამო
ძნელადმისახვედრ, ოღონდ კითხვით ხუმრობასავით.

დილა ისევ შიანი არის. ბუნებაც ისევ
უშურველია - კვლავაც გიძღვნის რაღაც საჩუქარს,
თუმცა მცირე ხნით - დასანაზად, თვალსასერიოდ:
სივრცე და მთები! - ჩამოთოვლილი ქედის სითეთრე
მზერას გტაცებს, რომ დავაფიქროს - როგორ? საიდან?!

თოვლი სულ მალე აჭრელდება, დღესვე გაქრება,
ჯერ კი დილაა, სუსხიანი დილა... ზაფხულის?!

კვალი

ის, ვინც წავიდა,
ვინც დროულად გაეცალა აქაურობას,
კვალი დატოვა, მაგრამ ისე დაიფიქვა
და ისე იქცევა,
თითქოს არაფერი მომხდარიყოს,
მართალი არის.

მართალი არის
და არც რამე მოეკითხება.

მაგრამ მე რა ვქნა,
საკუთარ თავს როგორ გავექევე?
სად წავიდე? სად დავემყოლო?

ველაფერი ჩემი ბრალია?
მე უნდა ვზღა ვველაფრისათვის?

ვღვაკარ კვლელთან მართლმართლო
და თითქოს მუხმის კიდევ -
როგორ ახლოვდება სირენების ხმა.

რაღაც იცინან...

რაღაც იცინან ამ სავენებმა
ჩემთვის ძალზე საინტერესო,
მაგრამ პირი შეუქრავი და კრინტს არა სძრავენ,
არაფერს არ მეუბნებიან.

ამ დღეშაც იცის ის რაღაცა,
მაგრამ ისე იქცევა, თითქოს
არც რა ესმოდეს,
ბაიბურშიც არ იყოს საქმის.
არადა, იცის,
იცის და თვალს მიტომ მარიდებს.

იქნებ შენც იცი, ჩემო თავო,
ის, რაც ასე მაფორიაქებს,
და რის გამოც
ახლა ადგილს ვეღარ ვპოულობ?
არაფერს ამბობ
და შეც აღარ ჩავგებივ.

დაე, სდომნენ ეს საგნები;
დაე, ამ დღემაც ჩაიაროს სიტყვის უთქმელად,
რადგან, ვინ იცის,
იქნებ ეს ის შემთხვევაა,
როცა ცოდნას
არცოდნა მიჯობს.

ვის სალ და რატომ

მოდი, მაღლობა ვუთხრათ განკვებას
და მაღლობა ვუთხრათ თუნდაც ამ შემოდგომას
ამ საღამოსთვის, ამ შეგვედრისთვის
და ჩვენი ასე ერთად ყოფნისთვის.

მაღლობა ვუთხრათ ერთმანეთსაც,
რადგან დავრწმუნდით, რომ ჩვენ ყველანი,
ჩვენი დროის პილიგრიმები,
სხვადასხვა გზით, მაგრამ თურმე ერთი მიზნისკენ
მივდივართ და მივეშურებით;
და ეს მიზანი,
ეს შუქმფენი ორიენტირი,
ღმერთია და სიყვარულია.

სხვადასხვა გზით მოვედით აქ,
თითოეულმა ჩვენ-ჩვენი ტვირთი
ჩამოვიხსენით დროებით და სული მოვიტოვეთ;
და ერთმანეთს გადავხევიეთ! -
აქ, ამ სახლში,
ამ პატარა ოაზისში, ამ მასხინძლებთან,
ჩვესნავით რომ შორი მგზავრები
არიან და ამ ერთი დღით რომ შეგვახსენეს
რისთვის ვართ და რისთვის ვარსებობთ.

ეს საუბრები, ეს სუფრა და ეს სადღეგრძელო,
და ეს ხუმრობა,
ჩვენი სიცილი რომ მოიფოლა,
და მაგიდაზე სასმისებიც ააწკრიალა;
ეს სიმღერა,
რაღაც ტკივილს რომ გვახსენებს
და თვალებში ცრემლს რომ გვიბრწყინებს;
და ბოლოს, ეს გარინდება -
წუთიერი, ფიქრიანი და სევდიანი:

ჩვენ ზომ არ ვიცით,
ხვალ რა გველის, ვინ საით წავაღო
და მერე როგორ დავიფანტებით;
და ერთმანეთი,
და ეს ერთი კარგი დღეც
ვის სალ და რატომ გავგახსენდება.

ნაღმები

რამდენი რამე უნდა დანიგრეს
ჩემს ირგვლივ, რომ ეს გული გაჩერდეს?
რამდენი რამე უნდა იქცეს მტკრად
ან წაჰყვეს ნიაღვარს
ამ გულის ხმაურში?!

თითქოს ყველაფერი ამის ბრალია.
თითქოს ისე ხშიანობდეს,
რომ აღძრული ვიბრაცია
ბზარავდეს კედლებს,
არღვევდეს ჯვებრებს...

თითქოს ყველაფერი ამის ბრალია.
არაღა, მისი ხმა
არც იმისის,
თვით მეც არ მესმის -
მხოლოდ მკერდზე ხელის დაღებით
თუ გვიჩინებ ხოლმე:
ფეტიქავს, მუშაობს.

აი, ახლაც
გულთან მიმაქვს მარჯვენა ხელი,
დაფიცებას არ ვაპირებ, მაგრამ რომ ვუსმენ
ამ უცნაურ,
შიშისმიმღვრელ პატარა საათს,
ასე მგონია, სადღაც ისევ
ნაღმი არის გარინდებული
და სულ მალე
გული ისევ უნდა მეტკინოს.

გზა

ციკლიდან "ველის შროშანი"
"უკეთუ მე დაგბანენ ფერხნი თქუენი"...
o.13,14

წყლიან საბანელში გვეყარა ფეხები
და ის, მუხლებზე ღაწოქილი,
ფეხებსა გვბანდა.

ღმერთო ჩემო, რა გზა აღარ გამოვიარე,
რა ცოღვაში არ ჩავლე ფეხი,
სად აღარ დავეცი!..

გზა ქვა-ლორიანი, გზა ნარ-ეკლიანი,
გზა ოფლიანი, გზა სისხლიანი,
გზა უსამართლო და უსწორმასწორო.

წყლიან საბანელში გვეყარა ფეხები
და ის, მუხლებზე ღაწოქილი,
ფეხებსა გვბანდა.

სად, სად აღარ წავიბორობიკე?..
რამდენს თვითონ დავუღე ფეხი
და ზედ წინლიც მივაყოლე!

სად აღარ ვიარე? რა აღარ ვიკადრე?
ოღონდ სხვისთვის გადამესწრო
და ყველაფერი ფეხებზე შეკიდა...

წყლიან საბანელში გვეყარა ფეხები
და ის, მუხლებზე ღაწოქილი,
ფეხებსა გვბანდა.

ეს ხე სიკვდილის ხეა, ჩემო კარგო,
სიკვდილის მარადმწვანე ხე,
რომლის ტოტებზეც
ცოცხალი ჩიტები სხედან.

ქარი აქანებს მარადმწვანე სიკვდილის ტოტებს
და ამ ტოტებზე ცოცხალი ჩიტები სხედან...

უცნაურად დიღია ეს ხე
და ძალიან დიდი ხნისაა -
უხსოვარ დროში და უხილავ მიწაში აქვს ფესვები

გადგმული;

უსაშველოდ მხრებგაშლილია
და მისი კენწერო ცაში იკარგება.

ქარი აქანებს მარადმწვანე სიკვდილის ტოტებს
და ამ ტოტებზე ცოცხალი ჩიტები სხედან.
ისინი ჩნდებიან ტოტებიდან გამოხეთქილი კვირტებიდან,
იზრდებიან, ფრთიანდებიან,
მაგრამ სიკვდილის მარადმწვანე ხეს
ვერ ელევანი და ყოველთვის უბრუნდებიან,
რომ ჟამისად მის ფოთლებში გაუჩინარდნენ -
აქედან მიწაც ახლოა და არცაა შორი!..

ქარი აქანებს მარადმწვანე სიკვდილის ტოტებს
და ამ ტოტებზე ცოცხალი ჩიტები სხედან.
ისინი სიმღერით ხვდებიან ამომავალ მზეს,
ხოლო წვიმიან და ცივ საღამოს,
როცა ბინდში ქრებიან ფერები,
მარადმწვანე სიკვდილის ტოტებზე
გალუმპულია და აბუზული სიცოცხლე ფეთქავს.

მოქმედი პირები

საბაშბა - 39 წლის, გეოლოგი. მყავს დედა, მამა, გაუთხოვარი და და თანამშრომლები, რომლებიც არ ჩანან, მაგრამ თავისთავად იგულისხმებიან. უხმაუროდ დედის, გრძელ, გამოხმარ მკვლავებს ცივ თითებს შემოახვევს, თავს ხრის. თითქოს რცხვენია, რომ უსაშველოდ მაღალი და ქადრის სესავით ჩუშია. ან ქადრის სესავით მაღალი, უსაშველოდ ჩუმი. ასაკთან შედარებით მობერებულა. ქათამივით შტერული გამოხედვა, შტერივით დამყოლი ბუნება, ექიმივით არაბუნებრივი მოძრაობები აქვს. მართლაც ძალიან მაღალია. კუთხოვან ნიკაბს კვირაში ორჯერ საბაზანოს გაუზარავ სარკეში გულდასმით ითვლიერებს და შემდეგ მუხლებში იხრება, რათა მარცხნივ გადავარცხნილი ორიოდე ლერი თმის დანახვა შეძლოს. სამზარეულოში თითქმის მექანიკურად მოქმედებს. ცალ ხელში ბუტერბროდი უჭირავს, შავი პურის ორი თხელი ნაჭრისაგან რომ შედგება, მეორე ხელში-ჭიკა, რომლის ერთი მისამედი უფერო, უსუნო და ყოვლად უვარგის სისთვის უკავია. ეს რამდენიმე დღის წინ ავსებულ ი და მაგიდაზე ნადგამი წყალია, შემობარი, მტვრის ნაწილაკებით შეგემებული. ამ დროისათვის სახლი სრულიად ცარიელია, რაც მას საშუალებას აძლევს, ოთახიდან ოთახში იაროს და ერთი და იგივე ფრაზა ორიოთხთხასსამოცდობრამეტჯერ გაიმეოროს: "რა კენა?" მის მიერ წარმოთქმული სიტყვები მხოლოდ თვითონ ქამის, მათი გავლენის ქვეშ ნებაყოფლობით ექცევა, უხილავ ძალებს პირველყოფილივით ემორჩილება. პერიოდულად ჩერდება და დუშს. წვრილი თითებით ქვედა ტუჩს იწინწინს, რათა რაღაც ძალიან მნიშვნელოვანის გახსენება შეძლოს, მაგრამ ვერ ახერხებს. საძინებელი გადის და

აუღაგებელი სანოლს დაბრეცილი ფიცარივით ხმაურით დასკვება, რაც მას საუფსძლიანად შეაშფოთებს. ცხადია, ძველისძველი ნივთი ახმინადა, ბეპიისა და ბაბუის ნაქონი, მათი ძველებური, თავშეკავებული აღერის მომსწრე, ორმოც წელს მიტანებული მათ ტანმალად შთამომავალს ნებისმიერი ხმურის ემინია, უცხო პირთა მხრიდან უხეშობის, შემთხვევითობების, ბედისწერის. ის აცხამად სახელათო საქმიანობას ეწვევ, რადგან საქმე დეკამონის ზედაპირის გამოკვლევას ეტება და აქ კი ყველაფერია მოსალოდნელი. ერთ დღეს შესაძლოა საერთოდ გარქვს, უსალოდობაში სამარადისოდ გაფიქრებს უწერილეს კოსმიურ ნაწილაკებზე და შილილი ჰლანეტა. რა მოუვა მამინ საბაბანოს სარკეს, რომელიც მის კუთხოვან ნამოზრდიდღერიან ნიკაპს კვირაში ორჯერ დიდი სამომენებით ირეკლავს? საით გაფრინდება შავი პურის ბუტერბრედი, რომელსაც არ იქნა და არ ეღირსა ხბოს პატლეტი, პროვანსული მაიონეზი და მჟავე კიტრი? სასამირიდან ისევე დარეკავენ, რათა შეახსენონ, რომ დაავიანდა, როგორც ყოველთვის და მარიალად, დედამინა ჯაქაბ, მაგრამ მაინც და ასე შემდეგ? ის ცარიელია ბაბუას იცმეს, კარის საკეცს ათი წულის განმავლობაში აცოდვილებს და ცდილობს სახლიდან გაიქვოს სიცოცხლეში.

გართუ ყველაფერი ყურის წამლებდა ხმაურებს. ქალაქში მოსერნე შესაძწევად მალალი კაცისათვის ეს აუტანელია. სხეულის შგინთი ყოველი ორგანო უწერდება, სისხლაც თითქოს აღარ მოძრაობს, თითების მგრძობიარე ბოლოები უცდევება. მიუხედავად ამისა, ის მაინც ცოცხალია და ათასობით კეთილშობილ მოქალაქეს შეუძლია თვლი მოჭკარის მას მცხრალი მთვარის მოედანზე, ექსის ცომილისა და ცხერის თანავარკვლავების ქუჩათა გადაკვეთაზე, ოფისის შემინულ შესასვლელთან, ოფისში. კონკრეტულად რა ევალებო, თვითნებ არ იცის, რის გამოც იგი ნებისმიერ შეკითხვას დღმითი და დაავალკავითავე განწერილი გამომედიტი პასუხებს, შეძლებისდაგვარად გულწრფელია, უნაგარო. სასმასურიდან დაბრუნებული ერთ-ერთ ქუჩაზე ტელეფონის აფტომატთან მერედება, მონეტებს ორივე ხელით თოხებზე ვიტიბო ეძებს, მაგრამ ვერ პოულობს. ცხადია, აღარც ახსოვს, სად რევადა და რას თვითს. უცხოა მისთვის რისხვა, ნონასნორობიდან გამოსვლა, გააფთხება, გაჯერება. მეტისმეტად მალალია და უწყინარი, 39 წლის, გეოლოგი. ჰყავს ცოლი, რომელიც ცოლ-ქმურად მოვალეობებს გადაამტებული გულმოდინებით ასრულებს და მასაც ასრულებინებს, რის გამოც ის ყოველ დღით ასწლოვან ხესავით გამოფიქვება. უხალისოდ დგება, რათა ერთი და იგივე კითხვა უამრავჯერ გაიმეოროს, გაცარიელი ლაბადა ჩაიცვას, ნაივდეს. თუნდაც წვიმდეს, თუნდაც დედამინა ნივთის ცხელ წვეთებზე დახოხვოს და საბოლოოდ დაწვრდეს, გაცამტერდეს. რა იქნება, ერთხელ და სამუდამოდ მოეღოს ბოლო ამ სამარცხენო, ტრაგიკომიკურ ყოფას. რა იქნება, რომ მის ცოლს რაღაც უბედურება მოენროს, უწებლად გადაარქვს, მაგრამ მასავით უხალისო, უცხვირპირო, სვედის მონა გახდეს. მხოლოდ ამ შემთხვევაში უშეძლებს ისინი ადამიანური ურთიერთგაგების გავმოდცილების შექმნას და ტკბილად დაბერებას. სასზარეულოს მაგიდაზე, წენიანის ღრმა თევშებს შორის, მისი უშნოდ გაფარჩხული თითების გვერდით მყელდის უფერო ხელი დაკრებება. ნახევრად ხმელ თიასში წუმად მოათავებენ სადილს, რომელიც სინამდვილეში წყალში მოხარშული ხახვი იქნება და უსაქმურად მიწვებიან. ან და მარადის.

მსგავსი ფიქრები ადამიანებს კიდევ უფრო აუბედუ-

რებს, გაჩენის დღეს აწყველებენ, დროზე ადრე უსიქობს. სიცოცხლედ სახლდებულ არაფერს. ის იმედენაქ: უწუგე შოა, რამდენადაც მხოლოდ თავისთავს ეტმინანდა და თანამონაწილედ, საკუთარი წარუბედვლობის მოზიარედ ერთადერთი თვლის - მას, ვისი ნაერისფერი კვარატული ნიკაპიც საბაბანოს კარგა ხნის გასაწმუნდ სარკეშია არეკლები. ანუ საკუთარ თავს, ანუ საკულისა.

სიძმომ - 36 წლის, გეოლოგის ცოლი. აქვს სწორი, მხრებზე ჩამოშვებული კონიაკისფერი თმა, ბოლოებგაფუშეკილი, გამომხრებული. ავეია ფართოლობიანი შრავალი და სამი ზომით დიდი ნოთელი ზედაწილი. ფეხშიველია ხალიჩაზე ზის. დროდადრო შერისხევა და თავი მკერდზე უფარდება, რაც იმის მანიშნებელია, რომ ჩაქინა ცხრა წელი თუ ცხრა მთის იქით. გამომედიტიველი თმან კისერს იზელს ალაგალაგ ლაქმერჩნილი ფრჩხილებით და იხრავს ოპ, ოპ. უყვარს ბოსტნეულსაგან მომზადებული სალათები, უალკოჰოლო სასმელები, უსაქმურობა. არ უყვარს მუღლე, რომელსაც შინაური ცხოველის ფუნქცია დააკირა, მაგრამ თავად ვერა და ვერ შეეცემა მის მძაფრ სუნს, ნოტიო ცხვირს, ფეხის ფრჩხილებს. ისინი მხოლოდ ლამ-ღამობით ერთიანდებიან, რაც იმის მანიშნებელია, რომ მაინც ადამიანებ არიან, ერთმანეთის წამება ერთაუწერულ საიმოწენებს ანიჭებენ. ხის განერწ სწოლთან დაკავშირებული ყველა სიბოროტე ერთ კითხვად ფორმდება: რად წარმოიდგმეს ძირის წინ გეოლოგი, რომ უკვე კუბოში წევს? არც თუ სწორი სერკოს კი სასწაულთმოქმედების უწერი დააწყვა დაბადებინდა და ისიც სულისამაჩქროლებელ შელოცვებს იწყებს. ბოლოს თავზარდაცეცილი მკვდარი ანუ ქმარი, რომელიც თვალთმაქცივდა, სწოლიდან წამოიტება და გარბის. რა თქმა უნდა, ეს მხოლოდ დროებითი შეჩერება ამ მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციისა, რომელიც მათ, როგორც შთამომავლებსა, წინაპრებისაგან მიიღეს. ბრძოლა, თითქმის ყოველთვის, ქალის უპირობო გამარჯვებით მთავრდება, რის გამოც იგი მეორე დღეს მთავარსარდლის ივით დადის და მორიგი შეტვივის ტაქტიკას გვემავს. თქმავე არ უნდა, რომ ის დიდი სტრატეგია, მაგრამ ახლა დალილია და ზის. ძველებური ხალხის ფიგურები მის ფეხებზე უფრო მეტად უსახლებიან, რის ფარკვეულ ფორმას იღებენ, იბრეკიან. ნოთელი ვერის ვართო საშოისი სასვე მკერდს უფარავს, რომელსაც თითქოს არაფერი აქვს საერთო გეოლოგის ცოლთან და საკუთარი არსებობით ცხოვრობს. შესაძწევად დიდა. სუნთქავს. არის საფრთხე, რომ ერთ დღეს ის მწივე ნესვივით გადაიშლება, რაღაც საინტერესად იქცევა და საბოლოოდ ჩიხტბი შექამუნ. ყოველ შემთხვევაში, ასე წარმოუდგენია ეს სურათი უბედურზე უბედურს, რომელსაც წინადად მათი აღერის მშადა. "არ შემძლია", ამბობს ქმარი, რასაც გარდაცვლილის სწავლია, არაფერისმოქმელი გამოხედვა მოჰყვება, რის შედეგადაც კვლავ შელოცვის ნაცნობი რიტუალი იწყება და ყველაფერი თავიდან მეორდება. თუმცა საბოლოოდ კვლავ ქალი იმარჯვებს, რადგან იგია მარადისობის მგლობელი და ნებისმიერი თვალმოწუნდოვანი სერვისი ერთობროვნული შესაქურდი, ნტარებთა განმკარგულულები. ხანდახან კი იცი იღლება, სამი დღის დასაბანი თავი სასვე მკერდზე უფარდება, სიზმრებიდან სიზმრებში მიდის, იქაური მოულოდნელობებით იქნცნება. ამასობაში თათხებში სრული სიცარიელეა, უპიერობა, მზის სუსტი ათინათი, დღე.

უსაშელოდ მალალი ქრის გაუთავებელი ტანგავანამებსა თუ არ ჩავთვლით, სევიოს ერთადერთი განაგრობი ბოსტნეულის სალათების მომზადებაა, რომელთა

შემდგენლობის დადგენა არნახულ ძალისხმევას მოითხოვს. სწორად მის შიგნით რაღაც ისეთი აღმოჩნდება, რასაც ყველაზე ნაკლებად ელი და მიიწვ, თუ ეს სულთმობრძავე მწერია, განიერშარვლიანი ქალი მის ნაგვის ვეგროს მიმართულებით დაუნდობლად მოისვრის, თვალს გააცოლებს, ჭმამს განაგრძობს. თანში მოხარული ჭარხლის, სტაფილოსა და კარტოფილისაგან თვალისმომჭრელი ლანდშაფტი იქმნება, ვრცელი, ალბა პატარა გორაკებით დაფარული ვედი, ვარდისფერი ხახვის თხელი ნაჭრებით გამშვინიერებული, სანელულებით შეგემებული. მას დიდი სიამოვნებით მიერთმევენ, უფრო სწორად, მისივე შემოქმედი გამალებით ნთქებს თეთრი თასის მთელ რომანტიკულ შიგთავსს, გარინდული, თვალღებდანაბული. საბოლოოდ, მოშიბიღელი პეიზაჟისაგან არაფერი რჩება და დაუზარელი დიასახლისი სხვა, უფრო რთული საღათის მოზადებას იწყებს.

ამ დროს კარზე აკაკუნებენ. ის ერთ ზოხაში რჩება, ბატონით ნინაზარლი, ნელშეგანჯექელი, პირია. მიმსვლელ-მომსვლელთა რიცხვი ერთმნიშვნელოვნად განსაზღვრულია, მისიმიერი შემხვედრობაა - გამორჩეული. გამონაკლისი საუკუნეში ერთხელ ხდება და ისიც ოთახის დაქორაგების მოსურთ ახალგაზრდებითა წარმოდგენილი. ცხადია, ახალგაზრდა ამგვარი შეტყობის სურთ, ფიქრობს სიკო. კარზე კაკუნი ისევ მთრდება, მკვეთრად, მოკლემოკლედ. მან უკვე მტკიცედ გადაწყვიტა, რომ არავის გამოუმინანოს, არავის გატყობის თავის მახვილგონიერების მოზიარედ, რადგან ამქვეყნად არის ვინმე ვინც იმასურებს პასუხს კითხვებზე? ვინ არ იღებდა, როცა ირგვლივ მხოლოდ საფეხურებია და მეტი არაფერი? სად დავედ დანა? ის არასოდეს უწიოდა წარმოსახვის უნარის უქონლობას და ახლაც უცებ წარმოადგინა, რომ ჯართან შუახნის მიერალი ქალი იდგა, გამჭრალი თვალებით, შეთხლებული თმით, ენაწარული. იგი გაუფებრად ლულულდება, ახსნისას ხელებს იშველივდა, დროშდარო შექანდებოდა, მაგრამ მიიწვ წონასწორობას ინარჩუნებდა და, რასაკვირველია, რაღაცას ითხოვდა. მასპინძელმა მას წარმოსახვითი კარი ცხვირწინ მიუჭურა, გასაბნე ბოლოეს მიუბრუნდა, გახტა. მომდევნო საათების განმავლობაში მისთვის მყოფდებოდა არავის დაურღვევია, ამასობაში კიდევ ერთი თასი საღათი შეჭამა და დაიძინა.

ჩანასახის ფორმამიღებული ნითელმაისურიანი ქალი გასაღების ხმაზე კრთება, თავს მაღლა სწევს. საწოლი ჭრობალებს. ვიღაც დაბრუნდა, ვინც უნდა დაბრუნებულყოფი და ვისი სახელიც ახლადგადვიტებულს აღარ ახსოვს, მაგრამ რამდენიმე წამში გაიხსენებს, ყველაფერი კვლავ თავის ადგილს დაუბრუნდება. ყველა კითხვა წინარე კითხვებს იპოვის.

საუ - 33 წლის, გეოლოგის ცოლის მეგობარი, ტირიფის ხესავით ნაღვლიანი, ტანმარჩილი, უსაბუნალოდ თითქმის ბრმა და საერთოდაც, არაფრისმაქნისი. მუდამ სვედის თხელი ნისლით გარემოებული, იგი იშვიათად გამოდის სახლიდან, მაშინაც თავდახრილი, საკუთარი არსების მნიშვნელოვნებით შემყრობილი. მის მოყვითალო, გამოშროლდა სახს ღია იასამინისფერი ტუჩის საცხი აუშოვებს, გაცვილებით შემზარავს ხდის, მოიყვენების იერს აძლევს. ის ფარულად აგრესიულია, ურთიერთობებში თავისი წარუმატებლობის მიზეზად სხვათა არასათანადო განსავლულობას წარმოიდგენს, ტუტებს მეორის მაღულ ტანჯავთ და შემდეგ, მისივე ნუგუმისცემით. ერთი სიტყვით, აუტანელია (საბრალო, ამავე დროს), ის, უმტყვად, წვიმიან ამინდს არჩევს, თითქმის თავისასველი სიმაღლის ქოლგასთან ერთად გამოჩნდება და ვინრო შემოსასვლელს გამ-

ჭვირვალე წვეთებს მიმოაფრქვევს. თითქმის ილიმება: ტუჩის ერთ კუთხეს ქვემოთ ჩამოუშვებს, მეორეს, იმავე დროს, საპირისპირო მიმართულებით აჭიმავს, რაც სამდევილი კუდიანის გამოიმეტყველებას ანიჭებს, სასაფლავს ავსულს ამსვავსებ. იგი ამ ყველაფრისგან არც ისე შორსაა, კარგა ხნის მკვიდრია და გახრწნილი. მის მხრებში მოხრულ სხეულს არაფერი შეხვება, არც გულის მუშაობა შესწერება, არც სისხლის მიმოქცევა. რა თქმა უნდა, ის ცოცხალზე ცოცხალია, მაგრამ, როგორც, უკვე გარდაცვლილი, იმქვეყნიური, ცივი. გეოლოგის ცოლი მისი ერთადერთი მეგობარია, რომელსაც პირობითად თუ შევია ეს სახელი, რადგან არ უსმენს, დიას, არ უსმენს და არც ფინჯანი ყავით უმასპინძლებდა. ესუ დიდ იმედებს ამყარებდა ფორმალგარკულ ქალზე, რომელიც მხოლოდ უშვილობასა და მსგავს თემებზე ესაუბრებდა. მათი შესხვედლებით მეტისმეტად განსვავდებდა, საერთო თითქმის არაფერი აქვთ. მისი მეგობარი ლუთის ნებით არ არის დედა, თვითონ - საკუთარი სურვილით, და საერთოდ, ნეტაც ახლა ამ ყველაფერს თქვენ რად ეცნისთ? ის თავად არღვევს დუღის, ამბობს, რომ წასვლის დროა. სათვალის მიწებს ნაჩქარევად წმენდს, შუბლზე თმის რამდენიმე ღერს ჩამოგდებს, დგება, ისე ვადება ესუ. არასდენ არ მიდის, გაავებოდ მოსაუბრეს ხელზე გაშუბებულ ხელს ადებს და განაგრძობს. რაც შეეხება შეილებს, მათთვის არასოდეს მოიძებნება ადგილი მის ოროთახიან სქელფარდებთან ბინაში. ისინი ყველაფერს წარათმევენ - საწოლებს, მაგიდას, სარკეს, პირსახოცებს. წარმოდგენაც ეს უშუქლებელია. ის ახლაც ისე უთმელო, როგორც მაშინ, როცა გათხოვება გადაწყვიტა და იქნებ ერჩია, შუბლებთან დარჩენილიყო, მათ სამოთახიან უფარდებო ბინაში. იქ მუდამ ჩაის ნაყენის, ახლადშეღებილი ნივთებისა და დედამისის ძველთაძველი სუნების სუნი იდგა, რისი ატანაც მის ძალეებს ყოველოვის აღუმატებოდა. აი, ამას გამო ვანუგებდა თანმიზობა მან ადამიანს, რომლის უღირსი საქციელს გამართლებას ვერაფრით უძენის და შეილები? არა, არასოდეს.

საუბრის თემა მნიშვნელოვანივლად იცვლება, რაც ტულების განწყობაზე უთოროდ მოქმედებს. ისინი ცოლქმრული ურთიერთობის ინტიმურ საკითხებზე საკუთარ აზრს როგორღობით გამოთქამენ, ერთმანეთს კბენენ, მტკიცენულად ადგილებს უძებნან. როგორღაც სავალდებულოა, რომ მათ ამ ყველაფერზე იღაპარაკონ, მოსაუბრის საბნისქვე ცხოვრების ყველა დეტალი გაარკვიონ, გამოიძინონ. დაკითხვის მიზანი: მეტი გაიგო და ნაკლებთ თქვა. ჩვენს შემთხვევაში ყველაფერი წესის დაცვით მიმდინარეობს.

ესუ კიდევ ერთხელ ახსენდება, რომ წასვლის დროა, თმას მარცხენა ხელით ნაჩქარევად ესწორებს,

არსად მიდის. სამწუხაროდ, მას არც ყავას სთავაზობენ, არც გეოლოგის თანამეცხედრის არასტუმართმოყვარეობაზე უზნებობაზე თავგასულობასა და ათას სხვა რამეზე მტკცველებს. ბინდდება. შემოდგომით, წვიმიან დღეებში ადრე იცის ჩამოხნელება. მან შინ უნდა მიასწროს, რათა ღამის წყვილიდმა ერთიანად არ შთანთქვს, სულმოუთქმეულად არ გადასასწლოს. აქედან საბოლოო გაქრობამდე რა რჩება? ნაბიჯი, რომლის გადადგმასაც თავად გამოულებს ღამე შინ ისევ ისე ეშინია სიბნელის, როგორც ბავშვობაში, რადგან სჯერა, რომ იგი ეშმაკებით, კუდიანებით, მოჩვენებებითაა საცხტე ესუ აკანკალებული ხელებით იკრავს მოსახამის ვერცხლისფერ ღილებს, ხელში ნესტიან ქოლგას იღებს, დგას.

- ნასვლის დროა, ამბობს ის და მეორე ქალი ახლავს ამწვეს, რომ მის მეგობარს გრძილ, ფრინველის კლანჭებით მოხრილი ფრჩხილები აქვს მიღებული შთაბეჭდილება იმდენად დიდი, რომ ის ორიოდ სიტყვის თქმასაც ვერ ახერხებს, კარს ადებს, ელოდება. სიკო ქემშარტობდა ბედნიერია, რომ ცოტაც და მარტო აღმოჩნდება თავის განიერ საწოლთან, საძინებლის შიდა სივრცესთან, ურიცხვ ღამეულ ჩრდილთან. მოსახამიან მოჩვენებას შემოსასვლელთან გეოლოგი შეეცვებოდა, მიესალმება, გვერდს აუღვლის. და ესუ ქრება.

ქმსმ - 36 წლის, გეოლოგის ცოლის მეგობარის ქმარი. ბუნებით მზღალი, მაგრამ სხვა მითიანათა შორის გამორჩეული სხარტი, გონებაშავილური გამონათქვამებით. მშვენიერ არსებათა ურთიერთბაეცრობის საბაბი, ნახვარაღმერთითა მოდგმის ღირსეული გამგრძელბული სპირად ამბობს: "სიკვდილი უძლურია, რადგან ერთად ვართ. ჩვენ ხომ მუდამ ასე ვიქნებით?" რამდენიმე წაბით მას თავად სჯერა, რომ გამიარჯვება, ამაღლება მიიწივს ვენებასა და შიშზე, რომელიც წარუფალოა, მუხანათურად ყველგანყოფილ, ბრმა აღმადრენის შედგენ ის სკამიან ჩამოიბის, მარცხენა ხელით ნაფხურებს შლის, რათა ხავერდს პირვანდელი იფრი დაუბრუნოს და ვითომც არც არავფერი მომხდარა. "როგორ ვიგრძობო მარტოობას, თქვენ ხომ ჩემთან ხართ?" ეუბნება იგი მოსაუბრეს, სინამდვილეში კი უბრალოდ უსაქმურობას. ნიჭიერ მშემენელთა კანკეორობაში უმტკცსნილად განათხოვარი ქალები ხედებიან, რომელთა უბედური ბავშვობაც წმინდა მოწამეობის ნიშნით წარიმართა. ისინი მუდამ რაღაც ისეთ ელოდნენ, რაც ყოფიერების გაუსაძლის სახეს უსველიდა, მათი ამქვეყნად არსებობის არსს გამამარტავდა. ლოგეკურია, რომ მკრთალსახიანებს არ გაუმართლდათ და დამარცხდნენ საკუთარ ყმანვილქალებთან, დღევანდელ დღესთან, დროსთან. მათ აზრდობივით სდევდათ წარუმატებლობის სედიანი ლანდი, ეკლები, ეკლები. იქნებ მათი უფრული ცხოვრების გამართლებაც ის არის, რომ ნახეს, აღმოაჩინ-

ნეს ადამიანი, რომელიც უდავოდ იმსახურებს ყველგანარსებულ მსხვერპლმწირებას, რადგან არაადამიანურად სრულყოფილი, სიყვარულისთვის დაბადებული მათი სულების მესაიდუმლდედა ქვეული. მის ლურჯ თვალებში თანარქონობა, კეთილგანწყობა და დახმარების სურვილი ყოველწამს ივითება, ფერფლისფერ თმას ქარი უწნავს, პირს ნაპირზე ამოვადებული თევზითი ფართოდ ადებს, მაგრამ ქალები ხმის ამოღებას არ აცლიან. მათ უკვე იცნან, რომ კოსქთან ერთად იქნებიან უკანასკნელ დღემდე, და იმის მერცხე, მარად.

როგორც წესი, მსგავსი გატაცებები რამდენიმე თვეში მთავრდება, მათგან მხოლოდ მეგობართა წრეში მოსაყოლო თავშესაქცევი ამბები რჩება. ორივე მხარე მეტწილად ეკაყოფილია, დროებითი ბედნიერების მაძიებელ ქალებს კი ქვეყნად რა გამოლევს? ისინი ათასობით არიან, თუნდაც ამ დღებულ ქალაქში, სადაც არც ნახვარაღმერთების სიძვირე და არც მათი ცრუმოწმუნე ცოლების რაც შეეება თანამეცხედრეს, კოსქ დღემდე არ იცის, როგორ მოხვდა იგი მის გვერდით, თუ მოხდა ეს და როდის დამთავრდება ყველაფერი. მათი თავსებობება ტაქსის გამჩრებაზე მყოფი ადამიანების იძულებით ერთადდგომას მოჰგავს, ცუდ ამინდში, ყუბა-ქუხილის დროს. ირგვლივ მხოლოდ სქელი ნისლი, სველსაგანმჭოლავი სიცივეა. მანქანა არ ჩანს. ხსნის იმედი ქრება. "შესანიშნავი ამინდა გულისადა საუბრისთვის", ამბობს მომზიდული მამაკაცი და ქოლგის სიმძლე ქალს ღონჯან ყავავზე ეპატივება. ეს სწორედ ის დასანწყის იყო, რომელსაც საბედისწერი დასასრული მოჰვდა.

კოსქ დღემდე არ აღიარებს, რომ ცოლი ჰყავს, გამხდარი, სათვალისანი, მოჩვენებასავითი ნადელიანი. "უცნაურია, ერთად რომ ვართ, მაგრამ მაინც ერთად ვართ", ამბობს ის, როცა შემოსასვლელში შემთხვევით გადაეყრება შინ დაბრუნებულ ქალს, დაბალს, სველქოლგისან. ისინი ერთად გაუმართობიან სასადილო ოთახისკენ, სადაც მათ იშვითა საბუთობათგან ერთ-ერთი უნდა შეეცნოს. როგორც მისი თავშეკავებული მუღლის ნაამბობიდან ირკვევა, საერთო ნაცნობათგან ყველაზე უშიფრე, გეოლოგ საკუსას დიდი წარუმატებლობა ხვდა წილად. ისეთი ქალის გვერდით ცხოვრება, როგორც მისი მუღლვა, უბრალოდ შეუძლებელია, წარმოუდგენელი. მან ქმარი მოკლა, სიცოცხლის სურვილი დაუთარვა, ფიზიკური აქტივობის სურვილი მოუსუსა, კაცი მტვრად აქცია! მისი საქციელი დასავაშობია, შეუწყნარებელი მშემენელის როლი მისთვის სწყინდება ამ სისულელის მომჩენა და ასეთი კითხვას უსვამს თავდავიწყებულ მისულ მოსახლეს: "და განა ეს ქალი შენი მეგობარად არ არის?" "არის!", პასუხობს იგი, ნიკოს მალაა სწვეს, სკამიან დგება იმის მიმანიშნებლად, რომ უიშვიათეს საუბართაგან ერთი დამთავრებულია.

ღამით მათ მუმიებით გაუძნრველად სძინავთ. დიდი ხანია, აღარავინი ხდება მოდიდან გასულ მონათქვამის ხის საწოლზე, გარდა იმისა, რომ წვანან. კარგა ხნის შეუღლებულინი, თავს იმიწარებენ, თვალთმაქცობენ, ხან ნამდვილად სძინავთ და ხან უძილობისგან განანამებთ საკუთარი თავის სუგემსცემბა თავადვე უხდებოთ. დაიძინე მშვენიერო, დაფრისგვირგვინისთან ყმანვილო! შესეს ცხოვრებაში ამ უსახური ქალის არსებობა მათ ისევე უმნიშვნელია, როგორც სასადილო ოთახის ქმრე - სქელი ალბადისი, შიგ გავსული მთვედმარე ობობით. დაიძინე! იქნებ გეოლოგის ცოლი გეგწენის შავი აბრეშუმის ქვევა საცვლით. იქნებ როგორმე გავიცდეს ეს ღამე, რომელიც სასულა არარითი სხვა. დღისით ნაკლებ მტკივნე-

უღია ყველაფერი, მეტია შემხმევეითობები და მოულოდ-
ნელი შეხვედრები. შენი ლურჯი თვალები კვლავ უსამა-
ნო თანგრძნობით იქნება სასევ, გამოხედვა - ისევ ისე
მაცდურუნდად აღურსიანი, ხმა - დაბალი, ხავერდოვანი.
მთავარი, როგორმე ბავშვობის მეგობრის ცოლს გადაე-
ყარო, შერი ცოლის ყოფილ მეგობარს, სივსოს. მას კი,
ვინც დროებით კოსტს რჩეულის ანუ ბავშვობაგაუფედუ-
რებელი და აწმონარუმატებული ქალის არაერთმნიშვნე-
ლოვან ფუქტცის თითავებს, უფოოდ მოხედება თბილი
ადგილის დათობა სხვისთვის, ნახევარდამერთის მარცხენა
მხარეს.

აბაბა - 30 წლის, გეოლოგის ცოლის მეგობრის
ქმრის მეგობარი ქალი. განათხოვარი. უშვილო. მას მწვე-
ნიერი სხეული და კეფაზე აკეთილი თმა აქვს, ალაგ ჩა-
მოშლილი, წითელი. შეღებული, გრძელ ნაწამებს იჭიპა-
თად ახამაშებებს, იოახს თვალს მოავლებს, თუმცა მალე-
ვე ყველაფერს მოგონებათა ნისლი, ბურუსი თუ სულაც
კვამლი შთანთქმებს. იგი ყოველთვის ახალგაღვიძებული-
ვით იყურება, რის გამოც ახლობლები მის მურებს რო-
მელიცა შინაური ცხოველისას ადარებენ. მით შორის ის
თავს მეტ-ნაკლებად უსაფრთხოდ გრძობს, რადგან იხი-
ნი მის ბუნებრივ სიზატტეს თანდაყოლილი სიზარმაძის-
გან ასხვავებენ და საერთოდ, ბევრი რამ ქმით. რაც შე-
ელება კოსტს, მასთან სხვა რიგის სისახლედ გარემოებათა
ხელსაყრელმა დამთხვევამ უფრო გამოიწვია, ვიდრე იმ
ფაქტმა, რომ თავს გათელილად, მიტოვებულად, მოუსაფ-
რად თვლიდა და მანუფემებლს ექმდა. მით ურთიერ-
თობას მრავალი მხრიდან ემუქრება საფრთხის, ამავეს მე-
გობარი მამაკაცი ერთ საშინელებაზე დაქორწინებული,
რომელიც ისეთი დაბალია, რომ გუბე ნეკსატედად ეჩ-
ვენება და ქუჩაში უსათვალოდ ქმარს ვერ სცნობს. „მაგ-
რამ მაინც ქალია, ერთგულებისფიცმიცემული, ლოდინს-
ნაწევია, ქალი, ერთი სიტყვით“, ფიქრობს აბაკა. სირთუ-
ლის სხვა რამ წარმოადგენს : დრო, რომელსაც თავად
უსასყიდლოდ გასცემს, კაცი კი უდროოდ დროს არჩევს
გამორჩებას, უფროსის ყოველდღიურ ვალდებულებებს, ნაგ-
ვის ვიდროსთან ახლოს დგომას. ისიც გასათვალისწინებე-
ლია, რომ ამ უკანასკნელის განწყობა მეტად ცვალებადია,
განსაკუთრებით, ახალი მთავრის პირველ დღეებში.

წითელთმიანი ქალის ცხოვრებაში ორმაგი დამატუ-
ლობა აღინიშნება : შიში იმისა, რომ ყველაფერი დაინ-
გრევა და თავიდან იქნება ასაშენებელი ის, რაც მუდამ
დანგრევისთვის იქნება განწირული. თვით შინიდან
სევდისმომგვრელი ხედი იშლება : უდაბნო, ქვიშა. სიკა-
რიელე კიდევ უფრო შემზარავია და მას ხანდახან სურვი-
ლი უჩნდება, სინამდვილე მტვრად აქციოს, თვითონაც
გაქრეს. მეგობარ კაცს სიმძაფრე შემოატყის მის ყოველდ-
ღიურიბაში, რომელიც ყოვლად აუტანელი, წარმოუდგენ-
ლად უშინაარსო რამაა, როგორც სიზმარი ძილი, ისევე
ძილი.

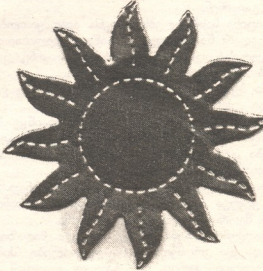
„მიყვარხარ“, ამბობს იგი შემოსვლისთანავე. აბაკა საყ-
რელს ნახევრადგახელილი თვალებით ევებათს, მცონარა
შინაური ცხოველივით. რა თქმა უნდა, იგი ცდილობს,
იდუმალი, ამოუცნობი, განსაცვიფრებლად ქალური იყოს,
მაგრამ თვალში იმ მწვანე კოლოს, მისი ანომალური ცო-
ლის სახე უდგას. მეგობრის უსასური მეუღლე ქალს იმ-
დენად ებრალება, რომ მალულად ცრემლიც კი მოსდის
და ცხვირს სანოლზე მიდგებელი პირსახოკით იმშრა-
ლებს. „მეც მიყვარხარ“, ამბობს ის დარცხენით.

მოგვიანებით ისინი დაბალი ხარისხის ტყავისგან შე-
კერილი ფესხაცმელებს იცმევენ და ქუჩაში გასაცემელად
ემზადებიან. მაიგან ერთი სახეს ივარდისფერებს, ხოლო

მეორე სარკეში არეკილლ საკუთარ გამოსახულებას აკ-
ვირდება. ის ქალს მიახლოების საშუალებას არ აძლევს,
რაც ამ მგრძნობიარე არსების სამართიანად გადიზიანებს
ინვესს. აბაკა თავს კვლავ ცუდად გრძობს, იმდენად სა-
სონარკვეთილად, რომ ლამის რესტორან „სამ ცხვარში“
წასვლაც კი გადაიფიქროს. მიუხედავად ამისა, ფესხაცმე-
ლები თავითი მიდან და ადამიანები იმ მიმართულებით
მიჰყავთ, საითაც უფრო სასურველია სვლა, სირბილი,
თავდავიწყება. ამისობაში აბაკას ისევ საყვარლის ცოლი
ახსენდება, რომელიც ალბათ ლომონოსს სვამს პლასტ-
მასის ჭიქით, გრძელი ხალათი აცვია, ელოდება. ვის? ნუ-
თუ ქმარს? „არ ვიცი, არ ვიცი“, თავს იმშვიდებს ერთა-
დერთ გასაცემელ კაბაში გამორწყობილი ქალი და თვა-
ლებს ნაბავს.

განსაკუთრებული წინადახედულებაა საჭირო იმისათ-
ვის, რომ მსვლავ სიტუაციაში წონისწონობა შეინარჩუნო,
არ დაეცე. ცოტაოდენი სისუსტე და იგი სამუდამოდ და-
კარგავს კაცს, რომელიც სამარის კარამბდ თუ ვერ
მიძევნება, ხანდახან მხარზე ხელს მაინც მოუსმევს, დამა-
რებისთვის მზადყოფნას ალუთქვამს, რესტორანში გატა-
რებულ საღამოს ნაგულამაზებს. ასე იოლად ახერხებს ახ-
დაგზარდა ქმარსაცოლებული ქალი საჭირო სიტუაციის
პოვნას გულში გასამეორებლად, თუმცა საიდანლაც მოუ-
ლოდელად ამოტივტივებული პირქუში მოჩვენების სახე
განწყობას მილიანად უტყლის. ის ისევე უშინისხეითი
მტრის მსხვერპლი ხდება, ძლივსდაღეჭილი თევზი ყელში
არ გადაებს, ცრემლი ეძალება.

„უნაკლო სხეული გაქვს“, ანუგეშებს თანმხლები მომ-
ხიბლავი მამაკაცი და წითელთმიან ქალს ახსენდება, რომ
ეს მართლაც ასეა. იქნებ სხვას არც არაფერს ექვს სხი-
რი „უზარმაზარ ქვეყანაზე, სადაც აშდენი სიმამინფე, აზ-
სულელე და უთავებოლობა, სადაც უწყველად სრულყო-
ფილი, გამაოგნებელ ფორმებად ჩამოქილი მისი ლამაზი
სხეული არცებობს? იქნებ არც არაფერზე ღრს ფიქრი
და ცრემლების ღრია? მამრობითი სქესის წარმომადგენ-
ლები, რომლებიც მის ცხოვრებაში უფოოდ მრავლად იქ-
ნებიან, ვერსაოდეს ვერაფერს შეცვლიან. ისინი ბოლის
თავის პატარა, სასაცილო ცოლებთან გაეცევიან და ერთ
დღეს მათთან ერთად მოკვდებიან წინაპართაგან მეკვიდ-
რეობით მიღებულ სანოლებზე. შესაძლოა, დასასრული
არც ისე შორსაა, მორიგი მსხვერპლი უნდა შეირჩეს თავ-
შესატყვევად, ვინმე მაღალი, ნალღობი, გულმონისლული.

"ვინ ვარ მე? ადამიანი თუ მანქანა...
ადამიანი თუ კლონი... ქალი თუ მამაკაცი..."
შენ გოღინაძე

ლაურა

ლაურა და მისი კლონი ერთმანეთს პარადის ცენტრში, ლა კაფეში შეხვდნენ. მზე ქუჩის მხოლოდ ერთ მხარეს ანათებდა. დანარჩენი ქალაქი ღრუბლიანი ცის ქვეშ განვლილიყო. ოფიცინატმა ხილი და ნამცხვრები მოიტანა. კლონი დალევდა სურდა და მამანური შეუკვეთა. ლაურას ლურჯი ჯინის ეცვა და უხეში შინაქოვი ჯემპერი, კლონი - ფოლსფერი ქიშირის კაბა. თითზე ნიშნობის ბეჭედი უღავდა.

- ვიხვდები, - უთხრა ლაურას, - ოქროსფერ ქუჩაზე დაგებინადებით. ცხოვრების ყველა სიკეთით მინდა დაგტკბე, - მამანურით საესე ქიჭა ასანია - ბავშვების გაჩენას კი არ ვაპირებ. მიორჩენია შენი შვილის კლონი ვიშვილო. ხომ გეტმის. ამიტომ შენი გეტმებეც მაინტერესებს.

ლაურას სძულდა კლონი. კლონი სწორედ იმ კაცზე თხოვდებოდა, ლაურას მთელი სუთი წელი გაუგონარი გნებთა და მგზნებარებით რომ უყვარდა. სუთი ბობოქარი წელი - ათას რვაას ოცდაათი უძილო ღამე, ათას რვაას ოცდაათი შეშლილი დღე. საბოლოოდ კი ამ სიყვარულმა თვალბის ირგვლივ გამრავლებული ნაოჭები, სიცოცხლის სუსტად მფეთქავი ჩანასახი და დაავადებული გული დაუტოვა. კაცმა მისი ზუსტი ასლი, თუმცე კი მინცე სხვა არჩია. ამიერიდან ის და კლონი ქალაქის უმდიდრეს უბანში იცხოვრებდნენ, ყოვერების ქვიშისფერ ტალღებში ინებებრებდნენ, თავად კი თავისი უფორმო ჯემპრით უნდა ექსოვა მომბებრებელი ყოველდღიურობა.

- ჩემი შვილი ქვეყანას არ მოველინება. აქ ისედაც მრავალი სულია.

კლონი სიგარეტს მოუკიდა. აღისფერი ფრჩხილები მაგიაზე აკაკუნა. ცახე წვიმის წვეთები დაბრგვალდნენ და ქუჩის ერთ ნახევარზე იწყეს ცვენა. მამარა გუბებმა ტროტუარები აირეკლეს და გამვლელთა ფეხსაცმელეზი.

- სასაცილო ხარი შვილის გარდა რა დაგრჩენია, სხვა რითი გინდა გაამართლო შენი უზადრუკი არსებობა, - სიგარეტის კვამლიან ერთად უშვებდა სიტყვებს კლონი. სისინა სიტყვების ბასრი კოხებები ლაურას სახეს უკანრავდა და თმებს უწენდა.

- მე ავადყოფი გული მაქვს, - ჩაიწურჩულა. ქუჩის გაბედა.

შუადღის საუზმის დრო მოსულიყო. ქუჩები გადაიკეტა და ქოტური მოძრაობა ერთი საათით შეჩერდა - გამვლელები და წვიმის წვეთები ერთ ადგილზე გატავდნენ და გაიყინენ.

- მედიკალი სასწაულებს ახდენს. ავადყოფობა დაბროკლებას აღარ წარმოადგენს. თანაც, ყველასათვის ცნობილია, გულისტკივილი იმისთვის გამოირგონე, კაცს რომ შეზრალბობი, - განაგრძობდა კლონი.

ლაურა ბედს შეეგუა. ერთი საათით მაინც ველარსად გატეცვოდა.

- მომადლო ბავშვზე ფიქრი დღესვე დაიწყე. საუკეთესო კლინიკა შეგირჩიეთ. გოგონა გვირჩენია. გოგონების კლონირება გაცლებებით იაფი ჯდება. მათი აღზრდაც უფრო მოსახერხებელია.

მომადობა აღედა. წვიმა ისევ ანაკუნდა. კლონი შროლა ქოლგა გამალა და ნიშნობისბეჭედიანი ხელის დაწევილი შუორთქლილი ტყაივ გააჩერა.

ლაურა ქუჩის მზიან მხარეს გაუფეხა. მალაზიანი ლომონი იყიდა და კროსკორიანი ფურჩალები. შინ მოწყენილობა ელოდა. კარიც მან გაუღო. ლაურამ ოთახები

დაიარა და ყველა ის ნივთი მოაგროვა, კაცის თავს რომ აგონებდა. ნივთებმა სუთი სუნამო, ორი ყელსაბამი, სამი ნიგნი, ოცდაშვიდი მელოდია და თხოუმეტიათას შვიდა-სოცდაათი სიტყვა შეადგინა. აქვე იყო თითქმის აბნენივე კოცნა და აბლაბუდა ოთახის შორეულ კუთხეში. ეს აბლაბუდა სწორედ მათი ერთადყოფნის დროს გაბაა ოთახის ნაცრისფერმა უფშურმა ბობობამ.

ლაურამ ნივთები ერთად მოაქუჩა და როგორც ხმორად ხდებდა ხოლმე ცეცხლი წაუკიდა. მოგონებების გარდა ყველაფერი ინვოდა. მოწყენილობა იმ სავარძელში იჯდა, კაცი რომ მოკალათდებოდა, და ლაურას დარდიანი ღიმილით ადევნებდა თვალს.

ლაურამ ფრფული გადახვება და იმ ნიავს გააყოლა, კაცი რომ სუთხავდა. მერე კროსკორინი ამოხსნა, ტელევიზორს გვიან დაშვებულ უყურა, ჩაიც დალია ღიმილით და ღამეში გახივდა. იმ ღამეში კაცი და კლონი სიყვარულობდნენ.

ლაურას ნივთები მოეშალა. თვალბები ცრემლი დამარილდა, ლაურას ჩამოუყვა და ნიკაბი დაუბოლო. ლაურა ტირილდა. იქამდე, სანამ ცრემლის ლოლუები დილის სუსტმა შუქმა არ გაანათა. რაღაცნაირად გულგრილი, გაუმჭირვალე ნისლით გაბრწილი დილა გათენდა.

და იმ ცოცხა და ბუნდოვან დილას ლაურამ გატეცვის გადამწყვეტილება მიიღო.

უახლოეს ღამეებში პირველსავე ჩქარ მატარებელში ავიდა. თბილ კუხეში ჩამოჯდა. თვალის უპეებს ისევ ცრემლები უსველებდნენ. გატეცულ ხეებს უტეცრდა და ხედიოდა, რომ მსაყარი დაბერდა, დაიკუჭა. სიციცხლე გაიყიდა და სიყვარულიც მისი გულივით დაავადდა.

მატარებელი უწორდად მიქროდა. მხოლოდ ხეებს ძვრებდათ ფოთლები უცნაური მხაურობით.

გამცილებელმა კუბეში გორგალაჭიანი მაგდით ვახში მი შემოაგორა და ფრღები ჩამოუშვა. სიმყდროვემ ლაურას დედა გაახსენა და დედამისნ განაპირა ქალაქში ჩაკარგული თავისი პატარაობა. დიდი სახლი წაწმინდა მოაჯირებით, ქაშაურის ფილებითა და ცეცხლით სასვე ბუხრით, ნიოტე-ყვილილი ქრინათივებით სასვე ეზო და უსასრულო ვარკვალალები დაწვრტვლილი ცა. მოაგონდა პირველი სარბოთხე - ძველი ქვის კოჭურიდან დაბნული ჩამავალი აუზი და შაქრში გადმოფრენილი საკუთარი სივრცედან სხეული. ლაურა სასწაულებრივ გადააარჩინეს. სწორედ მაშინ გადაწყვიტეს მათთან მისი კლიონირება. თუ ლაურას დაკარგავდნენ, მათთან კლიონი იცხოვრებდა. ასეც მოხდა. კლიონი უფრო მიზანდასახული, უფრო ცივი, აგრესიული და დახვეწილი აღმოჩნდა. ლაურა ყველგან ჩანაცვლა. ლაურამ ვერ საკუთარი სხეული დაკარგა, მერე შრომებით, ბოლოს - სატურნი. ახლა კი იგივე მედი მის ვერ კიდევ დაუბადებულ გოგონას ელოდა.

* * *

კლიონი პარადისოს უკიდვარი მალაზიებს ლაშქრავდა. მისავალი ბავშვისთვის შესაფუთებსა და სანოვარებს ყიდულობდა. ფეხდაფეხ ფერად-ფერადი ქრატუნა ჩაითენი დატვირთული მებარგალი მოსდევდა. მალაზიებში ესპალატორები ერთობაობდნენ და კლიონს შეეცდნენ შერბილენ მტორეში ქუჩაში გაუსვლელად გადასულიყო. მეთორმეტე განყოფილებაში შუადღის საუზნე შესთავაზეს. კლიონმა ორთქლადენილი კაპუჩინო მოსვა და დაგროვებამთვლიანი ტელეფონზე ლაურას სახლის ნომერი აკრიდა. ყურმილს არავინ იღებდა.კლიონმა მოქნილი თითებით საფეთქელი მოისრისა. ბოლო დღის თავის მარცხანა ნახევარსფერო უსიამო სიგნალებს აწოდებდა... ლაურა არც ხელის ტელეფონზე პასუხობდა. კლიონმა შოპინგი შეწყვიტა, ჩანთები მანქანაში შეყარა და ლაურას მარტოხელა სახლისკენ დაიძრა.

სახლი ცარიელი დახვდა. თუ არ ჩავთვლით ჩართულ ტელეფონთან ჩათვლილ მონყინობას. აბაჟურები ლაურას რამდენიმე ცრემლი ეციდა. იატაკზე ლიშინი გაბნულიყო და დამწვრის სუნი იგრძნობოდა. ხოლო სამინების კოთახში ხელისცეცხვით დახეტიალობდნენ ბრმა მოკონებები.

“გაქცეულა” - მიხვდა კლიონი. “გაქცეულა”, - გაცეცხლდა. “გაქცეულა” - მორწმუნო ლიშინი შეანარცხა კედელს. ლიშინი გასკდა და მტავე ყვითელ წვიმად ჩამოუნუნა მიტოვებულ მდუმარებას.

* * *

ქაშაურის ფილები დამსკდარიყო. ფერები გამოსუნებოდა სამზარეულოს ჭურჭელსა და სუსტ ღეროებზე შემდგარ ქრინათივებს. სახლის ფაფუკი ხალიჩასავით გაქუცულიყო ეზოს ბალახი. იატაკი ჭრატუნებდა და სარკმელში უსურვარე იკვრებოდა.

ბუხარნი გაქირვებით ააითო. ბავშვობის ფოტოებით განყოფილი კედლები მოათვალირა. ისევე იქ იყო. საიდნავე მისი არსებობა დაიწყო. დაიწყო, მაგრამ მერე გაბნედა და განახევრდა - დედამისნ განაპირა ქალაქში. სახლში, სადაც ისევ ტრიალებდა მზეზე არეკილი ნარსული დედების თუნქილი.

და ლაურა საინათან დაშვებდა. მთეშვა და მოითენთა. შობილოური, მტვრით სასვე შაქრი ღრმად ჩასუნთქა. თითქოს ხელებით ვარკვალალებდავიწყებულ ზეცას შეეხოო - სადაღაც, სიღრმეში პატარა არსების გულის ფეფვა შეიგრძნო. მის შგინთ ახალი სიცოცხლე იქმნებოდა. თავიდან იქმნებოდა, მიუღებოდა და იესობოდა თავადაც.

კლიონი

თვალებით გაახილა. მღეროდ და პირველად იმზირებოდა. ხელებითან სლიპინა ზონარი კონიალობდა და ერ-

თი ბოლოით უშნეო მაჯაზე უერთდებოდა. ირგვლივ ყველაფერი თითირ იყო და დახშული. ამიტომ ეგრან ასეთითი სახაყრო - უშაქრო, რბილი, მჭრთალად განათეშული ტალანებითა და მჭიდროდ დახსურული კარბებით შემოსახლდრული, სადაც ძარღვებს უფერული სითხით უსწვდნენ და გამჭვირვალე კედლის მტორე შრიდან აკვირდებოდნენ.

ასე მოეცადა ქვეყანას. ხომ უამბობდნენ, ამგვარადი. ფირზეც იყო აღმდებელი ხელ-ფეხს ავრთხლებდა, პატარა პირით ყლახავდა ოთახის ჩუმ შაქრს. ნღების შემდეგ დაბალულ საღამოებში ეგრანთან დაჯდებოდა და ამ ფირს ატრიალებდა. საათობით აკვირდებოდა ინკუბატორის კედლებში მოფარხსალე ახალ არსებს. “კლიონი ნომერი ოთახსოვდასუთი”, - იმეორებდა იდუმალი ხმა კადრს მიღმა.

ისეთივე ნამდვილი იყო, ისევე იზრდებოდა და ვითარდებოდა, როგორც ლაურა. შმოლოდ სიზმარი არ უნახავს არასდროს. სიზმარიც აღბათ ისეთივე იყო, როგორც თეთრი ოთახში მისი გაჩენის დღეს გადაღებული ვიდეოფირი - ცნობიერებამდე აღბეჭდილი სინამდვილე. “სიზმარი ნომერი ორიათათსითმტვტი”, - იმეორებდა აღბათ ვიდეოს ხმა სიზმარს მიოშა.

მერც სწორედ ასე დაიბრძოლა ყველა დღე, ყოველი წუთი და წამი. და კლიონიც ითვლიდა. ისევე, როგორც ფორტპიანოზე ითვლიდა განწლილ გამებს, შვათერი კლავიშებად დაყოფილ ტროტუარებს, ასკეტიკებით მოხტუნავე სახლის კიბეებს, შიშველ ხეებს და თოვლის ფანტლებს მოყოლილი სიზარულებს, მუხუდის მარცვლებს რიან ფეფაში, ბნელ ოთახებში შემალულ შიშვებსა და ქალაღლის გემებით მოცურავე სურვილებს.

შოვდა, ასე დათავალა და აღმოჩინა, რომ წყნად და ტკივილი გაცლებით მეტი იყო, ვიდრე სითბო და სიხარული, და ისიც კარგად დათავალა, რომ ლაურა უფრო მეტი იყო, ვიდრე თავად. ბოლოს და ბოლოს, სიზმრებით მეტი და კიდევ ჩაფეთქებული თვალბინით, უსარგებლო ოცნებებითა და ახსტრატული რწმენით მეტი. “ვინ ვარ? რატომ ვარ? კლიონი ნომერი ოთახსოვდასუთი...” - ამ კითხვასაც ხშირად თვლიდა მრგვალად მოხალული თავის ტვინის ხეულებში. პასუხი მოგვიანებით მიიღო. იოდა-მეშვიდე გახაფუფელის ორმოცდამეათე დღეს.

სახვარად მზიანი დღე იყო. მისალეში საათი ტრიალებდა და ვირტუალური ფისო ქნაოდა. კლიონი დღის ფოსტას ათავალიერებდა. გახეთებისა და პირადი წერილების დასტაში გერბიანი ვრწეფტი კროფა - კლიონკის მეექვსე განყოფილებაში იბარებდნენ.

იციოდევ წუთში ოქროსფერ ქუჩაზე კლიონკის დაბურული მანქანაც ჩამოდგა. ლაურისთვალემა თანამშრომლებმა კლიონი მანქანაში ჩასვეს და თეთრი და რბილი ოთახების უცნობ გზას გაუყვეს.

ერთადერთი, რაც კლიონმა ვერ დათვალა კლიონკის გრძელი დერფნის კუვრატული მეტრები, დასშული ფენის ხმა და ტრანსლანტიკრეულ ორგანითა ფოტოები იყო სერიოკ კედლებზე.

მერე გამჭოლმა ექიმმა ხელიათამანი წამოიგვა და კლიონს ცეცხლმხელე ფურცელზე დაბეჭდილი წერილი მიანოდა. ეს კლიონისა და ლაურას შობილების კლინიკასთან გაფორმებული ხელშეკრულება იყო. შიგ ცეცხლამძლე ასეთით ეწერა: იმ შემხხვევაში, თუკი ლაურას საფრთხე დაიშუქებოდა, კლინიკა ვალდებულებას იღებდა...

კლიონმა კითხვის გაგარმელება ვეღარ შეძლო. საფეთქელთან ხორკლიანი ბუთით დაფორიგდა. კისერის და მხარის წაშოვება და თითები აუპანკალა.

- საწეზაროდ, ლაურას გული დაუფავდა, - ტუჩებით გაუღიმა ექიმმა, - შმოლოდ თქვენი გულის გადასწერვის შემდეგ შეეცდილება თქვათა, რომ კლიონმა ნომერმა ოთახსოვდასუთმა საკუთარი ვალი აღასრულა...

მერე კლიონ დიღხანს იდგა ყველაზე მაღალ ხიდზე. მის ჩრდილქვეშ მიღარდვით ქალაქი განწლილიყო. ელექტრონის არტერიებითა და ახფუტის ძარღვებით უერთდებოდა სივრცეს. შაქრში წყონის

ცივინათელები ინთბოდნენ, მექანიკურად მრავლდებოდნენ და იხოვდნენ. ყველაფერი უზილაჲ ქაოსსა და ხილულ კანონზომიერებას ეწირილიყო. კლონის ადგილი იქ აღარ იყო და მან იმ დღითი პირველად წახა სიზმარი: ისეჲ კლინიკის დერეფანში მივიდოდა. ვრცელ ტალანების ბოლოს, მალაზიებისა და ბუტკეების მბრწყინავი რიგი იწყებოდა. მაგრამ ტანსაცმლისა და საცეპების ნაცვლად ვიტრინებში ლამაზად შეუთუთული ადამიანთა ორგანოები გამოუფინათ. მივიდევლები ირრედნენ. მუსიკა უკრავდა და შამანური იხსნოდა. სიზმარი უსარყოფლად გრძელდებოდა და მშოლოდ მაშინ განქდა, როდესაც კლონის ვიტრინაში გამოყოფილი შიშველი თვალების შემამორწუნებელი მზერა შეეჩება.

ოვლში გაღვირვალ მზერაღვიძია. სხვისთვის შექმნილი გული გამალელები უცემდა. არალცანირად გულგრილი, გაუშქვირავლ ნისლით გაბერილი დილა გათენდა.

და იმ ცივსა და ბუნდოვან დილას კლონმა გაქცევის გადაწყვეტილება მიიღო.

აეროპორტის ხისტი იატაკზე მალაქუსლიანი ფეხსაცმლის კაკუნით მიჰბიჯებდა. თავდახრილი, მუქი სათვალის შუშებიდან იჭყრიტებოდა. ეგრამ, მითავალებდებნო, კომპარულ ზანებში ნანახი თვალების მზერა დაბმდევსო ყოველგან.

ცდილობდა სწრაფად გადაეჭრა ხმაურიანი დარბაზები, ნამებში აერბინა თვითმფრინავის ელვარე ბორტი, მხოლოდ ღრუბლების მატყვარა სიმკვირვის სარტყელში მოქცეულმა შეძლო მოდუნება. სათვალე მოისხნა და დაღლილი თავი საგარძლის ბალიშებზე მისვენდა. ილუმინატორში გაიხიდა. პარადისო ღრუბლებში გაქნილიყო. შშის სხივები უსწორმასწოროდ ჭრიდნენ საპაირო ტორტის მსუყე ქულებს. არ იცოდა სად მიდიოდა, რას ესწრავოდა, რა ელოდა. კარგოწურნაღობი გადაშალა. აფიშებში ქარი დაჰყოდა. მძიფერი ამბები და უცნობი სანახები ილანდებოდა. ბოლო გვერდებზე ლაურას მოთხრობაც იხიდა. დედამისის განაზრახი მხარეზე საპაირო ბუმბიტეი გაბერილი მუქდითი ჩამოფდებოდა და ყვეაილოვან კომპოზიტის შუშადა თუჯის ქვებში.

"კარგია, რომ ვიტამინებს ღებულობს", - გაიფიქრა. თავადაც უნდოდა გაგრძელება ჰქონოდა. სურდა ის სიყვარული მიეთვისებინა, ლაურას ისედაც საგარძისად რომ მოეპოვებოდა დღვისგან შექმნილი სულის კუნჭულებში. არ დასცალდა. იქით მოუწოდებდა არც ისე შრავლის მსურველი გულის ამოვლევა. კაცსაც კი ნამდვილი სიყვარულით ემორჩილებოდა ლაურა უყვარდა. "ლაურაო!", - სწორედ ასე უჩურჩულებოდა ყველაზე დახინდულ წუთებში. კლონმა თითიდან ნიშნობის ბეჭედი წაიძოო. ყველაფერი ისეთივე ტყუილი აღმოჩნდა, როგორც მისი გაჩენა, მისი ყოფნა ამქვეყნად.

საზღვარი ლაურას გავიტი გადაკვეთა, მიხივე სახლიდან წამოღებულ ცეცხლგამძლე საბუთით. ბეჭედი თვითმფრინავიდან გადმოსვლისთანავე მოისროლა, ისეჲ როგორც საბუთიანი სახლი, წარსული და დანიშნულება. ძვირფას ბრილიანტს მძიმე ბორბლების წყებამ გადაზარა და დამსხვრეული თვალის სუსტად მბრწყინავი წნაილაკები ახალღტის სილასა და მინის წამსხვრევებს შორის გათავსდა.

ქალაქი უცნობი იყო - უცხო კონტინენტის ერთ-ერთი დასახლებული პუნქტი. უსწრაველი მტერიებით, მოგუშუენე ქაუზითა და თვალუნეველი ცაითამბუნებით. ქალაქის ცაზე - ცაითამბუნების გასწვრივ ყვავები მიფრინავდნენ. აითათასობით შავი ფრთა ერთდროულად კრავდა გამარას. ყვავების გუნდისაგან შექმნილი ღრუბელი შლიდა და აქრობდა დღის შუას.

"იქნებ ისეჲ სიზმარი გრძელდებოდაო", - გაიფიქრა კლონმა, მაგრამ უთავილავ ტყუილში ამას უკვე აღარ შექონდა მნიშვნელობა.

კლონმა უცნობი ქალაქის ილუმინირებული კარიბჭე შეაღო და ათასობით მისდაცვარის მიერ შექმნილ მასაში გაბრძოლია...

ლაურა

სადაღც სამრეკლოთა ზარებს შემოკრეს. კნწრებოზე ნისლის ნოტიო ნაკუწები დადნა და ფთოლთა ნითელი და მწვანე საქანელები დაიჩნა.

თინდებოდა. თოვებზე პატარა ანაბელის საუნცხი და ლაურას გრნობები შრებოდა, ჩამიდებოდა ხოთნლიანი მგზნებარე სიყვარული, იფშუტებოდა პარადისოს უმშენიერეს ქურქებსა და გაბარწებულ რესტორნებში ნახაზრდობები ეწება. ბედნიერებას ახლა ბავშვის რბილი თითები ჰქონდა, საფენებში გახვეული ახალშობილის სხით ბეჭედილებდა პირველ ბეჭედი.

ლაურა სარკველთან იჯდა და ოცნებებს ექმსავდა, შიგ დავიწყებულ ლოცვებს აგვირისტებდა. სწორედ ახლა და აქ იქნება ახალი სამყარო, ახალი დღეო - გულმურყვილიად სვეროდა. ანაბელს კონცინდა პაქვა ცხვირზე. გადარწინილი იყო. სავსე და მშვიდი, ისეჲ როგორც შემოდგომის ჭრელი სიყვითლე, ხეთა შაქრისფერ ტოტებში დაბალანდული მზე. მზე, რომელიც იმავე დღის სამ საათზე ჩაუჭრეს.

პირველი ყვავიცი ამ დროს გამოჩნდა ცისკიდურზე, აღმოსავლეთით. პირველი სარკვე სახლის ძველ საძინებელში მაშინ დაიშვარა. ჰავრი ავისმომასწავებლად აიძვრა და მივივე ქუფერი კლინიკის ვერცხლისფერმა, ბრონიურებულმა მანქანებმა გაჭრეს.

ლაურამ პატარა ანაბელი გულზე მიიკრა. გაოცნებული უცქერდა ლამურისფერ ადამიანთა სკვას. თვალებში აუწერილი ძრწოლა ჩაუდგა და სასონარკვება.

- კლონ ნომერ ოთხასოცდახუთს პარადისოს დატოვების უღლება არ ჰქონდა! - ისე თქვა ერთ-ერთმა ლამურისფერმა, თითქოს ყელში რამდენიმე სარკვე ჩაუშვსერიესო - თქვენ დღონრი ხართ. დღონრი კლონი და თქვენს სხეულს კლინიკის არარეტი დამოტეტი ელოდება.
- დღონრი? კლონი? არამ! ლაურა ვარ! - ზაფრისფერი დადიო და მუხლები მოეკვეთა.
- ლაურამ დღეს დღილით გადაკვეთა პარადისოს სახელები. ბავშვი აქ დატოვეთ და გამოკვეთი!
- არამ თვენი ცდებით. დამიყვრეთო... ლაურა! ლაურა! ვარ! - გაქცევა სცადა. ანაბელი ატრიადა და მინა ატრიალდა.

ლაურისფერებმა ბავშვი გამოგლოჯეს. ხელები გადუჯრინეს. ცივი ხელბორკილი დაადეს.

- ჩემი შეილი. კლონი არ ვარ. ანაბ! ანაბეელ! - შემოლიღეთი კოდა. თუმცა, მისი ხმა აღარავის ესმოდა. ყოველი სიტყვა და ჩქამი და ხმა ამქვეყნად ყვავების ყრანტალბმა და ფრთების ტყლაშუნმა გადაფარა. უზარმაზარ ფრთოსანთა შავებლბმა ქარავანმა ზედასა ზეცა...

ანაბელი

მიტოვებული სახლის კუთხეში იწვა. აღარ ტიროდა. სინდნულე ჩაიარა და შშის სხივებმა პატარა სხეული გაუთობეს. არაფერი ესმოდა. ჯერ თითო იყო და საათით. ტუჩებს აცმატუნებდა მშოლოდ - დედის მკერდი თუ ენატრებოდა და ტბილი რძე.

ნაბიჯების ხმა მოესმა. სახლში ვილაღ შემოვიდა... არადა, მარტო იყო. სრულიად მარტო. და იქნებ მარტოაც გადარწინილი - შეცდომებისგან, ტყვილისგან, ზრუნვისა და მომავლისგან გადარწინილი.

ლაურა

ლაურა ლუღმუშური ჩემი მეგობარია. თუ შევთანხმდით, შეგებულებას ერთად ვატარებთ, თუ არა, ის სოჭში მიდის, მე - პალანგაში. იმ წელს სოჭის წყვეილი საგზურით, იანვარში დამამაშობა. ნანათი არ იყო, რომ გავედით - ხვატმა მაინც გაგვბანრა. გათაკრულები, შუადღეზე "ოდიშიში" გაჩერდით. ცივი შხაპით გავგვრილდით, ვისადილეთ, საღამოს დავტოვეთ სამეგრელო. გაგრასთან მირონივით წვიმა წამოგვენია, მშვიდად დავბინავდით "ქემუჭინაში".

კურთხეული საგანეა სოჭი, რამდენიმე ათეული წელია ჩენი აღარაა, მაგრამ ყველაფერი ქართულია - თბილი, დიდებული ნალკოქი!

მოელი ლამე წვიმა, დილას ოთახიდან გენიალური ხედი გადაიშალა. ვერანდამდე დგაფუნობდა ზღვა, წინ უმშენიერესი სვერი გალუმპულიყო, როგბურთის კასკა-სა კორტები წვიმას დაეკრიბებინა. იაპონური "სეკვირის" ნახმა, გამჭოლმა არომატმა გაგვითმა.

- ბედი არ გინდა? - ბუზლუნებს ლაურა - იქცევა ქვეყანა! - და ერთმანეთზე უკეთეს, ალბათ შეიდ საცურო კოსტიუმს გადაწყობს-გადმოანწყობს.

- ნუ ბუზლუნებ, გამოიდარებს. რა სუნია ლმერთო, სურდო შეგეყარა? "სეკვირის" სუნი არ გესმის, რა ხედაილ.

ლაურა ზურგიტ დგას, ხმას არ იღებს. დაიხარა თუ არა, ბალიში მოხვდა ლამაზ გავაზე.

- დენთის სუნი გინდა დადგას? - იღრინება და იმავე ბალიშს უკან მთავაზობს, ბალიში სახეზე დამეძვევრა, ნამაქცია, ნამში ლაურა დაეზღერთა საწოლზე.

- წებდები?
- გნებდები, გნებდები, საუზმის შემდეგ აუზში ავიდეთ.

- თორმეტი საათი ამ გაგანიაში აუზისთვის ვიარეთ?
- ჩემი შეკვეთით წვიმს? თუ არ გაჩუმდები, აგეცანცლები.

- ვერ მოგართვი - კვიის ლაურა.
საუზმისთვის ვიარაწყები.

საუკეთესო დიანით გაფორმებული უფრცესი სასადილო "რესტორან პოლს" უფრო შკავს. ფანჯრებში ყველა მხრიდან ზღვა ირწევა. ლიმონის და რაღაც ეგზოტიკური ფოთლის ცინცხალი არომატი ნიქავს საუზმის ნოყიერ ორთქლს. ყვეგილებით განწყობილი ქათქათა მაგიდები უამრავ უსოხელს და მაღალი ჩინის მოხელეს დაუღამებრავს. დასავლეთის სურითი დაწრდილულ ფლიგელში მოხვდით - ჩვენ და ორი ჩემი მრენველი მამაკაცი, საოცრად დახვეწილი, გალანტური ხალხი. საზოგადოებას ვაგავლიერებთ.

- ქართველები მგონი მარტო ჩვენა ვართ - მეწურჩეულბა ლაურა.

მოგვანებით პასიონატი დავათვალერეთ. კოლოსალური არჩვენაია: უამრავი ბარი და კაფეტერია, ბუღუარული და საბანკეო რესტორანი.

გარეთ ისევ ცრის.
- გამოიდაროს, არ მინდა ყავა, ზღვა მინდა!!! - ლნა-ვის ლაურა.

სადილიდან ვახშამდე დრო მოვკალით.
- ხვალაც თუ განვიმდა, ადლერში მივდივართ.
- ადლერში რა გინდა?!
- აბა ასე ვიხტილითი ჰოლიდან-ჰოლში?
- ადლერში ხტილი რას შეეცლის?
- პასიონატი ხტილას, გავიდეო, ბენზინს ჩავასხამ,

მანქანას გაგამზადებ ხვალისათვის.
- ბენზინს ხვალ ვერ ჩასახამ?
- კარგი, დარჩი, ნახვარი საათში მოგბრუნდები.
მეცოდება ლაურა, ვერ ისვენებს, სულს ანეწს წყალზე. წვიმა ნერვეს უხრავს. უეცრად კარს რაღაც დაეძგერა და რახნითი უღვერდელი საზახტორო შემოგორდა ოთახში. წუთში ლაურა გამოწინდა. კარში მურმანი გაიხინრა არბოლიშვილი.
- მურ-მამს!! სად გიპოვა?
- თქვენი ჭირიშეთ, თქვენია, სიზმარი აქ აშხდენია!
ჩემო ხატულა დედლებო, საყვარლებო და... საყვარლებო და... აბორიტიკა სტუმარი.
- მოგიხდება, ვინ არის შენი ხატულა დედალი, შე ლოთბახარა!
- გამოიცანით, სად წავალთ, ქედნებო, ქედნებო...
- პროზით გველაპარაკე, თუ ლმერთი გნამს.
- მე და ზაზა ოცლები ლვერში მივდივართ, ათ დღეში დაბრუნდებით და შემოგვერთივდებით, ჩემო სულელი, სიყვარულეო, წავედით ბარში, ორი საათი დრო მაქვს, ლმერთო, რატომ გულს არ გამიღლევა, რომელს მოგეცეოროთ "ფარვანბო"!
- გაჩუმდი... ყურები მეტკინა!
- მეცამნმა თვალებით დაქანა.
- გეყურებთ თქვე მამამალლებო, თქვენი ჭკუა ვატორე.
- მეც მიყვარხარ, მაგრამ არ ყვეერი - მურმანი იქყანება.
- რომელ ბარში მივდივართ?
- სად მივდივართ, გავიდა ორი საათი, მოვა ოცლები, მოგვეცი ხელი მურმანნიკე, კეთილი მგზავრობა.
- ათ წუთში თუ არ გაემზადებით, გადაწვავ აქაურობას, გავედი ვესტიბულში, შევხვდებით შემოხვეულში.
- უჰ, რა გაგიკლებს...
- რუსულადაც კულტებით ლაპარაკობ ბიჭო?
- არ არის თქვენი პაჭუა ცხვირის საქმე, ათ წუთ-

ში გაემზადეთ!

- სად ნახე?
- მანქანას აჩერებდა, გაეციადა, რომ დაშინახა.
- ლოვეში რა უნდათ?
- რა ვიცი.

მურმამა დაღე გვაყარა პოეზიით - დაბადება გვანცე-
ლინა, ათ საათზე გასასვლელით ორის ნახევარზე ძლიეს
ჩავდევით მანქანაში - გავაცივით ბიჭები.

მე ტორლოლა ვარ. მზეს დავეყვით, ხუთ საათზე რომ
ინალოს, მღვიძავს. ლაურას, თუ არ მომივდა, არც გა-
დაბრუნდება. გათენებულა და ვხედავ... აღარ წვიმს, უშე-
ველებელი მზე გადააბადრულა ტანტონზე და ინვის - ის-
ეთი დარია...

ფარდა გადავწვიე და ყურამდე შევხსენი ორივე კარი,
მზე სახზე ებრდვინა, ლაურამ ჩაიბუზღუნა და გვერდი
იცვალა, მეორე კუთხეშიც გავხსენი "შტორი".

- თავდასხმანა...?
- ზღვაზე მივდივარ!

ჯერ ცალი თვალით გახედა სარკელს, მერე ელვის
სისრულით წამოიყინა.

- მზე გამოსულა!!!

ისევ სვევრა მივწინარეობდი, ის რომ წყალში ტყა-
პუნობდა. რა უშველება კახეთში რომ გაითოვდეს. საუზ-
მეზე დავიგვიანეთ. მაგიდაზე ბარათი და მშვენიერი თა-
რგული დაგვხდა. ჩხები მსაჯზე წასულიყენენ, ვგვხოვ-
დნენ, სადილამდე მათთან დავგვერცვა.

ლაურას განანსით ხუთი საათიდან ზღვაზე ვართ
გამდებამდე. პირდაპირ ვწვართ. ორი ახალგაზრდა მოგ-
ვიახლოდა, ლაურამ იდაყვი გამკრა, ჩვენებია, ქართუ-
ლად არ ილაპარაკო. ორ მეტრში აგვივლიან-ჩავგვივლი-
ან.

- რალას დაბორილობო, ბიჭო!
- ახალი ჩამოსულები არიან.
- არ ვინძრვიეთ.
- რატომ ჩვენთან არ დადიან ფერიები, ლმერთო? -

ამბობს ერთი და ჩვენსკენ მოდის.

- Здравствуйте!

ლაურა ხელებს იქნევს.

- ვაა, ლმერთო, რატომ მიწაზე არ დადიხარ, ამათი
დამწუნებია იქნებოდა?
- მეორეც მუნჯია?!
- Здравствуйте! - ვასუსობ.
- Можно познакомиться?

- Безусловно - რა სახელები ვუთხრა - იანკა და პა-
ლინა-თქო ვუთხრებდი. მოდის შვიცივების ნიაღვარი, ქარ-
თული ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით, აქეთური-იქე-
თური და ნაყინე აღმოვწნდით პავლიონში. თურქი ერთ
პასინობაში ვისვენებთ, ბიჭები დილას ჩამოსულან, რად-
გან ამინდი დახვდათ, ზღვაზე გამოვიდნენ.

- მიდი, მიდი, არ მოეშვა, საღამოს რესტორანში დავე-
პატიეთო - აქტიურობს ნიკა.

ლაურა ეწეროვლიდა აქენეს ხელებს, უხერხულობისა-
გან სუნთქვა მიკვრის.

- რა მოიგონე?!
- რა უჭირს.
- ასე აპირებ გაგრძელებას?
- არა, საღამოს ავმღერდები.

რესტორანში ვართ. მშვიდი, ინტიმური ატმოსფეროა.
ბიჭები განიცდიან ლაურას ნაკლს, საქართველოში გვევა-
ტლებიან, ქართველებს გაეხართო - გვეუბნებიან. ცოტა
ხნის შემდეგ ლაურა "ბარმენთან" მივდა, გაესაუბრა,
ბარმენმა თავი დაუკრა. ნიკა წამოვარდა.

- Она что, говорит?
- Успокойтесь.

- კაცო, გვაბითურებთ? ქართველები ხართ?

ლაურას უღამაშესი, ლირიული სოპრანო ცხაბასი
"გულო უნდა გულობდე!" დაიღვარა.

- არ გეტუბნობდი ნიკოლოზ, გვაბითურებენ-მეთქი!
ბიჭები ადგნენ, მეორეა დარბაზიდან გასასვლელად,
ინსტრუმენტთან მივიდნენ, ლაურას მოგუდული, თბილი
ბანით მიემღერეს, მერე ჩვენთან გავაგრძელებთ საუბარ-
როზე - მოგპრთულებით, გავშინაურდით. ნიკა და გურა-
მი დეიდაშვილები არიან, მეღვინეები, წინანდლიდან. გუ-
რამი დიოჯაბებულა, ნიკა საქონინო, უსაყვარლესი
ხალხი. ვისაყვები, მზეზე ვიბრანები, იალტაზე და მა-
მაიკაზე გასართობს არ ვუშვებთ. ერთ საღამოს ნიკა გვე-
კითხება:

- კალებო მაცესტის ვანებს იღებთ?
- რა თქმა უნდა!
- რომ არ მივიღოთ, რაო ვითომ?
- არაფერი, თუ განუხებთ რამე, გარგებთ, თუ არა,
არ განწყენთ - აქტიურობს ლაურა.
- რა დროს დიდხართ?
- დილას, აბაზანაში ჩახვალამდე უმარლოდ მოხარშუ-
ლი სამი კარტოვლი უნდა შეჭამოთ, მიიღოთ აბაზანა,
ორი საათით "მასაჟი კალგოტკა" ჩაიცვათ და თავისუფ-
ალი ხარ.
- კაცებმა?!
- კაცებმა, აბა რა?
- ჩულები არა...!
- სადილს ასეთი, სუსტი ნერვები გაქვთ?
- არ წამოგვიღია.
- ვის მოაქვს რო...? მალაზიები სახსება, იცით რა შე-
მიადეგლობის წყალია, გართუ კი არ უნდა იპრობო ჩელ-
ქით, ორი საათი არ შეგიძლიათ, ნალები ატარეთ!

სახიდან, სადაცა ჩქეფად წამსკდება სისხლი, რომ არ
აფხარებად, "ვეტიბოლში" გამოვიდარ.

- საიდან მოგდის ჩახუჭუჭებული აზრები ექსტერნად?
- ნეტავ რა მოხდება?

გაყურებული ვუთვალავლებთ მოვლენებს. ჩულები არ
ვიციტო და დიდი ბადერთი კარტოვლი რომ ათირის
სასადილოში, დავინახეთ. ლაურა საიჭქვოდ ევლურტულებს
ნიკას, გასაქანს არ აძლევს, ზღვაზე ვართ...

- გაგუდავთ, დაგასტრობთ - ყვირის გურამი და სა-
ხეაღვნილი შორბის ჩვენსკენ.
- ადვილ ჩქარა, წყალში ჩავსწროთ, ჩქარა, ჩქარა,
ზღვა ცოტას გაიანვლებს - მქანავს ლაურა. სიღრმისკენ
მივცურავთ. მიგკვდევს გურამი, ოხ, ეს ლაურა სულ
ხათაბალაა, როგორც დავეცნევა, ლაურა ჩაყვითავს, ხან
ერთის თავი ჩანს, ხან - მეორის.

- მაინც დაგასტრობთ, თქვენ გიჩვენებთ სერისს - ნიკა
ნაპირზე სიცილით იგუდება - "მასაჟი კალგოტკა", თმე-
რად გითორებო!

პატარა შესლა-შემოხლის შემდეგ შევირვიდით.

- გვეცივებთ, გადავინებთ - იქადნება ნიკა.
- მორიგე სანატარი ყოველ დილას სააბაზანო ურნიდან
თურმე კარტოვლის კანს იცებს. დაუდარაჯდა: ხნდება,
სეღაპიეთი ვაწმირიული ორი მამაკაცი აბაზანის წინ მო-
ხარშულ კარტოვლს ასკდება, მერე ზებრებივით გამოი-
ნასკვებიან ქალის კალგოტკაში და ორი საათი სუნთქვა-
შეკრულები სხედან დარბაზში. ერთსელ ჰკითხა:
- აბაზანის წინ კარტოვლი ახალი მეთოდია?
- წესი ყოფილა ასეთი - უთხრეს ბიჭებმა.

სანიტარმა აუხსნა, წესი როგორც იყო, მერე "კალ-
გოტკაზე" ჰკითხა - იგივე პასუხი მიიღო. მან საიდუმ-
ლოდ გაანდო:

- საიჭქვო ქვევის მამაკაციბი მეგონეთ, თქვენს შემდეგ
მედღის მითითებით ორი საათი აბაზანაში არავის ვუშ-
ვებდიო.

გაცეცხლებულმა გურამმა ჩვენი დახრწობა გადაწყვი-

ტა - მართალიც იყო!!! მოკლედ, ყველაფერი მინჯარდა, ფხიზლად კი ვართ - ოინს არ შეგვარჩენენ. ლაურა და ნიკა ცოტა ხანში ჯვარს დაიწერენ. არა, აქ არა, სახლში. რამდენიმე დღეში ვბრუნდებით. გვიდავს მანქანების ტექნიკური დათვალიერება და კონტროლი, ზიქები თავისას აპრობლეგენ, ჩვენ - ჩვენსას.

მე, ლაურა და ნიკა ჩვენი მანქანით მოვდივართ, გურამი მოგვყვება. გზაში ათვან გაჭერდით, ვისადილეთ, სურათები გადავიღეთ. თვისთავზე ზღაპრული ქორნილი გამართის კახლებმა - ზღაპრულ წინანდალში. ლაურას მეუჯვარე ვარ. მესამე დღეს მაყრიონი ციმციმ ჩააბრძანეს თბილისში, ჩემს დაბრუნებაზე ნიკა ჭოჭმანობს. ვგრძობ, რაღაცა ჩაფიქრებული, თავს ვიმშვიდებ, ათ დღეში ნორვეგიაში მიდიან, თან ხომ არ ნამიყვანენ.

მოკლენებს ვაფიქსირებ... გათენდება, სიძე გადასარეგ ხასიათზეა, ლაურას თავ-პირი ჩამოსტირის, ოთახიდან არ გამოდის; ვნერვულობ, სხვადასხვა მეთოდით ვუწყობ დაკითხვას, დუმს...

ოჯახი ქვიფობს: რა არ იწვის და იხრაკება, იკვლება და ცხვება. ნიკას სამეგობრო ყურადღებას არ გვაკლებს, საღამოს აუცილებლად ნადიმია რომელიმე ისტორიულ ადგილზე, მიზეზი ხან გარეული ტახია, ხან - შველი, სოკო, თევზი. ლაურა ან შევდარი მოდის, ან არ გვეკარება. მოლუშულ პატარძალს რომ დინახავენ, სიცილით იტკრივებიან. ლაურა არ მეუბნება, რა სჭირს, ნიკას ხომ ვერ ვცითხვავ, დილას მეც ვბრუნდები თბილისში, ვემზადდები...

- მეც მოვივარე, - ამბობს ლაურა და ჩანთას აშხადებს.

- ???!... აღარ იტყვი, რა ამბავია?

ნიკა შემოვიდა. ახლადჭრილი, მარმარილოსფერი ვარდების ვეება თაიგულით, ნასავამია.

- მეც მოვიდი! ეს თქვენი, ეს კი შენი, ჩვენი ოჯახის პირველი ნათესავო, მოდი, შეგაბინი, ჩემგან და ლაურა-საგანს - ნიკას თქორის მექვე უყვიდა, უჭრხულობას ვერ ვვარავ.

- სწორია - ამბობს ლაურა - მოხარული ვარტოვოლიც უნდა გეყიდა.

- კარტოვოლის დროც მოვა, - ხარხარებს ნიკა - მაკას ამპოსამშვიდობებელ ვასმამზე გამობრწყინდები, დედაკაცო?

- დილას თბილისში მივბრწყინდები, ჭკუისკოლოფო - იკბინება ლაურა.

- შეუბნებოდნენ, ცოლი არ მოიყვანო, რა მრჯიდა? - ისევ ხარხარებს ნიკა და თვალს მიკრავს. გამოვიდვარ, დიდი სასაცილო ვინება, სოჭის ოინი უმაგიერა ლაურას, ბარგამ როგორ? ვერანდაზე ნიკას დედა გამოჩნდა.

- დედა ტახო, არ მეტყვით რა ხდება? ტახო კვდება სიცილით.

- მთელი კვირა სოჭში ნიკა რომ ქალის კალგოტკით ატარეთ, კარგი იყო?

- რო-გორ?! - როგორ და ლაურა გეტყვის.

- ნიკას კალგოტკით სინიავს?! - მე და ტახიკო ერთ-მანთის ვასკვებით სიცილით.

- უნდა ვუშველოთ პატარძალს, ნიკას კალგოტკა მოვპაროთ!

- აღარ იქნება საჭირო ხვალ სიმამრთან გატანს.

- შა-შა-შა - კარტოვოლის დროც მოვაო, ახია ლაურაზე, რა ევონა!!!

ვასმამზე გვეხალა პატარძალი, ბედნიერი, გალიმბუელი, ატყდა ხარხარი.

- რა გადაწყვიტე, მოდიხარ?

- ვრჩები პატარებო, არც ისეა საქმე, რომ მეგონა - ლაურა სიტყვაზე ვიბეში არ ჩაწერება.

- ნიკა კიდევ რაღაცას მოგინცობს, ჯობდა, ჩაგველაპა - კალგოტკა".

- მომიწყობს და აქა ვარ!

- ჩემი მაკა, მამაჩემთან პერსონალურ ამხანაოს გატანს!

- მამაშენი რა შუაშია?

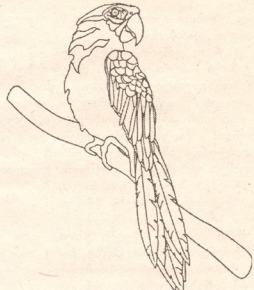
- უჭვირო რომ გამოვივია ქალიშვილი და თავლო-ბის თვეს, მთელი კვირა მოპაპრა.

- ნუ ინალვი, ძვირფასო, ავანაზაურებთ იმ კალგოტკას იქნენ უკან სოხოვედ ჩემს სიმამრს.

ფილტვების დაბთქვამდე ვიციენეთ. მეორე დღეს ნიკამ და ლაურამ მართლად გადმომცეს საგანგებოდ შუეთუთლ-გაფორმებული ამხანაო, იქნენ "კალგოტკაც" - რა მენალვლება, მე კურერი ვარ.

ზუსტად ვიცი, ლაურა ოინს არ შეარჩენს ნიკას.

მათიკო

ოსეთი შვიია "ოტელო", ექვსი საათის შემდეგ აღარ ჩანს. ნათელი გონება, არშინი და კბილი აქვს. "ვერესტროკამდე" ეკონომისტი იყო წარმოებაში, მედენ ქსოვილის მალაზია გახსნა ვერცხლის ქუჩაზე. ზედს არ ემოდინის, ორი ვაგი და თუთიყუში "მათიკო" შყავს. გათენდება და აჩხვალდება ფრინველი.

- ფოფანა... ფოფანა... ფოფანა... გლია. იციან. ოტელოს იმპორტული აქვს რაღაც. ბასილაც "პროიზება".

- რა გაქვს, შალვა, ფოფანკლიდან.
- ინტლისური საპალტოვე.
- ტრია, ტრია - თავს იკლავს მათიკო.
- ტრიადან?
- ავსტრიული ტრიკოტინი.

მათიკოს მწვადზე და "ლადასტურზე" უნდა ინახავდნენ. უფასო რეკლამაა დილიდან თუ ხმას არ იღებს, ქანაობს - დასჯლია, რაღაცის თქმის ეშინია.

- რა გაქნავენს შე საცოდავო, - შუენაცხანებს თინა, სული ელვავა, მანამ მათიკო ინფორმაციას ჩამოქცნავს. "აბაჟური" და ქანაობს - შუფორენს თინას ოტელი. "აბაჟური კი არა, "პლუმის" თავი აქვს მაგ ფრინველს.

- თქვენ გამხმარ ეკოლოგიას მიხედეთ.
- ჩემი გამხმარი ეკოლოგია ყველას პირში საველები არ გაბალეთ.

- გავციდები... გავციდები... - ჩხავის თუთიყუში. - გავციდები შენი პატრონის ხელში, აბა რა! სერის საყურებლად თავს გამოყოფს თუ არა ამ-

ალია, სამველას ბოქლოში გამაჩვენებდა და ამილიას ჩაულოდინებს:

- შენი მიამუნე სახე, მუშაილის ბაღში ვახსენე.

- ვი, იცე შემიმინდა, "ხანდი დვორითა" ავიფხენე".

- მების კი ჩამოგექცა "მაღალტოკა" თავზე, - მინაცყე-ლის ამალია.

ამალიას და სამველას ძველი ანგარიშები აქეთ, ერისბელ, საპარიკმხეროში ამლიამ მველარე წყლთ ისე დაფუფუტა თავი სამველას, მთელი ვეგრა სწინარი რობინ-ზონიერი ყურფგასიებული იჯდა. ეც არაფერი, ვიღაცას ვთქვა ბავშვის შარდი კარგაო. უნის ბავშვები მთელი თვე თავზე ამარდადნენ, კიდევ კარგი ტვინი არ დაუნვა! ამასობაში ელიოზის პეკლიონზე "კვანჩო" გამობრძან-დებდა სასწინროდ.

- ახალი რა არის, ბატონო ელიოზ - ჩაეციხება ამ-ალია, აქაოდა გულზე გასკდი სამველა, "პრაფისორს" ვე-ლაპარაკებო.

- ფარაონს ქალი დაუორსულებია.

- ზემორობო, ბატონო ელიოზ, სადღაა ფარაონები?

- არა ბატონო, ფარაონ მუმიოს, ქაღაცე პატარა მუმი-ოს გააჩნს.

უყურადღებობით გულმოკლეული მათიკო ცმულავს.

- ფაანარი, ფაანარი!

- სად დანახე ფანარი, დედაკაცო?

- აი ფანარი - სერგოს ბიჭი დაუსქორავს და დილა-უთენია საზოგადოებრივ გაკიცხვას უწყობს. - მეგონა შვილი "გაგაკეთე", ვეცადე არაფერი დააკლდეს-მეთქი, მარჯვენა თვალთან ფანარი სჭირდებოდა, სპორტული სა-მოთხე მოუდეს - ჩააფანარეს! გიხება, კარგად მოუქარ-გავთ, როდის უნდა ამოვივიდეს ტვინი?!

- ნაიყვანეთ ფრინველი გაუსვით! გაყიდეთ! დამაძი-ნეთ! დილაუთენია მიტინგი ვის გაუტია?!

- ნეტა ზღანდიიაში ხალხს სძინავს?

- რატომ არა.

- აქ ერთი მათიკო იკლებს ხეხვს, იცი თ რა მწვანე ქვეყანაა ზღანდია? თითო ცუხე ბარე ასი თუთიყუში ცხოვრობს, ხალხს როგორღა სძინავს?!

- აბა იქ იქნება ჭორაობა, აი?

- გაგვიფიდი, გაგვიფიდი.

- რამე ხეირიანი თქვი, "სტერეო" ხარ? გიყი ამალი-აც გავყოფა.

- გიყი არა ხარ, ქუსლზე იმსელა ლურსმანი დაგირ-ტყამს, კბილებთან მაჭერს!

- რომ გაჭერს კარგია, ფხიზლად იქნები!

ამასობაში ეზო გაიკრიფება. მათიკო, სამველა და პა-ტარია საბა დარჩება არე-მარეზე. მემანენ სამველას მა-ნონს დაუტოვებს, მემანენილი კალათებს ჩახედვებს, შეიძლე-ბა წერილი მწავნოვებს, მწვანელი სჭირდებათ. შოთა ფოსტალიონი გაზეთებს დაარიგებს, სამველა ფოსტალიონ-ონს მანონზე დაატყობებს. ფოსტალიონი მეთათსედ შეეკითხება მენაღეს:

- თოიფნად მტრზე სანტიმეტრი რომ მოიპაპოს ოტ-ელომ, რა თანის "ფორაბატა", დაგენაცვლე?

- შენი მოიუფეტი ჩაახარატა, ოტელონის რომ ანგარი-შობ?

- შოო. კარგი რამეა დემოკრატია!

- მე მაჯაფერებს, აი!

- ეგ რა არის, ბიძინა "შადონას" რომ გააჯავრა, ის უნდა გენახა! გაზაფხულზე ბიძინამ "ნატურშიცა" იპოვა, კარგი ვინმე იყო, მაგრამ ქმარი ჰყავდა შედე, მოვარდა ეზოში და ყვიროს: "სად ცხოვრობს მხატვარი?"

- რა გინდა, ბიძინა ვარ, რა გინდა, ბიძინა ვარ, რა გინდა...

- რა მინდა და გამოუშვი ნანა!

- ნანა, ნანა, ნანა!

- ნანა, ნანა! გამოი გამყიდველი!

- გამყიდველო, გამყიდველო!

- ნახევარი საათი ეწუბა კაცი მათიკოს. შემეცნოდა, თუთიყუში გლამპარაკება, ბიძინა სამი დღეა კანფომი-მეთქი. წერილები ვინმე იყო, კინალამ თავი მოაწყვტა მათიკოს შენ შაბათის ამბავი მოყვიე!

შოთას ხუთი შვილი ჰყავს. მორნმუნე კაცია. ლმერ-მა რამდენიც მისცა, ზრდის. ყოველგვარა თორაში დადის, რაბინს გასატყობს - უყვება და ეკითხება:

- უცოდველი კაცი ვარ, მამაო, ლმერთი რატომ არ მებმარება?

- შაბათ-კვირას უშქებს ინახავ? - ეკითხება რაბინი.

- ვინახავ, ჩემმა მზემ!

შაბათ-კვირა შოთა ვაჭრობს, მაშ ხუთი შვილი რო-გორ გაზარდოს?

ეს ამბავი რაბინის "ოქში შეტანათ". რაბინმა - "შვიტხე, რამდენი რჩება, ფული მოუფროვეთ და მიე-ციო, იქნებ მოადრევიოსო". რამდენიმე კვირა აძლიეს ფუ-ლი, აღარც ვიღა ჩანდა ბაზარში. იფიქრეს - "გადაქ-ვიარო". ერთ შაბათსაც ისევ ნახეს საეჭვროდ. რაბინმა და-უთახა და უთხრა:

- იოდეველებს გამჩენისგან დატოვილი სიტყვა აქვთ, შაბათ-კვირა უშქება, სიტყვის გატყუება რჯულის გმობაა, ამ ქვეყნად ყველა თავის ჯვარს ზიდავს, ღვთის სიტყვა დაგმონ, რა გამოვა, რაც გებოძა - იკმარე, შაბათ-კვირა შეინახე.

- თუ კიდევ დამინახავთ, დამსაჯეთ - ეთქვა ფოსტა-ლიონს.

ერთ შაბათსაც, უთენია, შოთა საეჭვროდ მიძმრძე-ლებს. შედავს, ჭიშკარზე ვიღაცას ფეცილით სასვე ტომარა მიუყვებოდა. მიხედ-მიხედობა, ქუჩაში გაიხედა, ჩამი-რუმი არ იმისა. იფიქრა, ღვთის წყალობაა სიფთაზეო, სტატა ტომარას ხელი და ბაზარში გაძმრძულდა. სადღაც ემშაკიდან მანქანა დანდია - "დავკარგე ფეცილი!" - იფიქრა. შესედა რაბინია, - სად მიდინარო, - პკითხა.

- ნათესავთან.

-ნათესავი ბაზარში ცხოვრობს?

-ფეცილი პიოვე ამ დილას, გაყვიდი მამაო, პურის ფული გამჩინდება.

- დღეს რა დღეა, - ეკითხება რაბინი.

- პარსკვეი!

- შაბათია, ჩადე ფეცილი მანქანაში, სახლში მივიყვა-ნო!

- თქვენ შაბათი გგონიათ? - ჩაეციხა შოთა.

- ვინმეს კიბე ე უბნება რაბინი.

- თქვენ რომ დაგინახავენ, მამაო, ორშაბათი რომ იყ-ოს, შაბათს იტყვიან, პარსკვეია, ლმერთს გეცვიებოთ, იქ-ნებ ვინმესთვის შაბათიც არის, ჩემთვის პარსკვეია!!!

შოთამ თვალში მოითხარა, ვეღარც თორაში მიდის, არც ჭმარებთან.

ამასობაში სამველა "ფრანცუკებს" მონგრეულ ქუს-ლებს გაუმფერებს, მათიკო დღის ამბებს აკუნჯავს სალა-მოსათვის. ამალია აუფელანდალს დაამთავრებს. ჯერ ბავ-შვები მოვლენ სკოლიდან, მერე ბიჭი ახალ სიმფონიას "დაუკრამა", როცა ყველა მთვა, სამველა დახურავს "ფა-ბრიკას" და წავა - სამართალა?! ვინმე მადლობა უთხ-რა, მთელი დღე მგაითი სახლის ყარაულია, ბოქლომის ჩიპაუნს როგორც ყურს მოკრავს მათიკო, ენათ ვაკვირ-ფება - გათენდა სააველ, გათენდა სააველ... - მდიო მე-უბნება, აბა ეს ბაიუშუბა და ამალია ორფიონი?! ბაჯა-ლი გული გაქვს, მათიკოვან, მოვალ, მაშ რას ვიზამ, ცა-ვატანემ, მოვალ...

პროზა

თავისუფლების მოედანთან, მინისქვეშა გადასასვლელის კიბის ბაქანზე, ჯოჯოკოზე მგდარი მოხუცი კაცი ჩონგურს აჩხაკუნებდა. ტრანსპორტის ხმაურში ჩონგურის ხმა არ ისმოდა და გაბეღლებიც გულგრილად უვლიდნენ გვერდს. მოხუცი კი მანძი უკრავდა თავის უხმო მელიდასს, ცდილობდა ლუგა-პური ეგონა.

მის ფეხთით მდგარ თუნუქის ქილას ჩაჭედებ - კრიალა ძირზე ორად-ორი ხუთთეთრიანი მოხანდა, არადა შუადღე კარგახნის გადასული იყო უკვე ქილაში ორმოცდაათთეთრიანი ჩაფუცებ და მერეცა გამახსენდა, რომ ის დრო იყო, მეც სადმე აქვე მომერთა ფეხი და სელი სამონყალოდ გამეშვირა, რადგან მთელი ჩემი კაპიტალი ათ თეთრსა შეადგენდა.

ორი ღერი სიგარეტი ვიყიდე, ბაღში სკამზე ჩამოვჯექი და იმაზე დავიწყე ფიქრი, თუ სად მეშვია სასწრაფოდ რამდენიმე ლარი.

იყო ჩემს ამჟამინდელ ყოფაში რალაც ძალზე ნაცნობი, ოვლსად უკვე განცდილი, მაგრამ რა, კარგახანს ვერაღერი თავისსენე, მერე წითელი ავტობუსი მომხვდა თვალში, ფიქრი ფიქრს გადაება და მესხიერების რომელიც კუჭქლიდან ერთი მივიანებული ამბავი ამოტივტივდა...

...ზაფხულის იმ დილას, ავტობუსის საღარიბო ხუთკაბიკანის ნაცვლად, შედგენილი ათშაურისა ჩაფუცებე და მაშინვე გაგივიქრე, დავითარსე-მეთქი. გული დიდად არ დამწყვეტია - ერთი ის იყო, გახეთებს ვერ ვიყიდი, თორემ ხელფასამდე ფული ისიც სასახებელი მქონდა.

რალა თქმა უნდა სამსახურში დამაგვიანდა და დიდად ნასიამოვნებმა ვახტიორმა ქალმა, რომელსაც ყველა "იტალიანკას" ეძახდა (ერთი ამბობდნენ ბაბუა ჰყავდა იტალიელი, სხვები იტალიელის ცოლყოფილობას სწამებდნენ), გაბადრული სახით თხუთმეტი წუთით დავგვიანება გამიფორმა. ამ ქალზე არაფერი არ ჭრიდა: რა არ სცადეს თანამშრომელმა ქალებმა, მაგრამ უშედეგოდ - დავგვიანებას ყველას მკაცრად უფორებდა და მას შემდეგ, როცა კანცელარიას შეიდი წაუთარი საკუთარი დაგვიანებას ჩანაწერი წარუდგინა, საბოლოოდ დავწინაშედი, რომ მისი მორიგეობის დღეებში ჭიპზე უნდა გაემსკდარიყავით და არ დავგვეყვანა. ამიტომ იყო, რომ უწმოდ გავეცილი და ნელა აუფუცი კიბეს.

ოთახში შევედი თუ არა, მომახარეს - განყოფილების გამებე გიკითხაო. დავგვიანებისთვის ვამათხაავს-მეთქი, ვიფიქრე და თან გულიმ შევეკურთხე ვახტიორის ოპერატელობას.

მეთოხისების გამებე, მიმა სიდამონიძე, სამოცს მიტანებული იყო, მაგრამ შავ თმასა და უღვაწში ერთი ჭალარაც არ ღრია. ადრე ქეცისა და გადაბმულ სმაში ბვერი ვერ უღებდა თურმე ტოლს და ქალემზეც დიდი გასაღელი ჰქონდა, მაგრამ რამდენიმე წლის წინ გულს შეუშენებია გვარისადა და ამის მერე უფროსობდა, თუმცა, მისივე აღიარებით, პატარა-პატარა სისარულეებზე არც ახლა ამბობდა უარს.

მაგვრი არ იყო, თუმცა ზოგჯერ ხმახალლი "გამძინვარეში" კი იცოდა, მაგრამ საკუთარი თანამშრომელს ვგალობად არაფის დაჩაგვრებდა. თანაც შემთხვევა არ ყოფილა, თუკი ჰქონდა, ფულის სესხებაზე უარი ექვია ჩემთვის.

პატარა კაბინეტის დერმატინკარული კარი შევღებ, მივსაღებ, დივანზე ჩამოვჯექი და დაველოდე ვიდრე ტელეფონით საუბარს დაასრულებდა.

- დღესაც დავაგვიანე? - ყურმოხის დიდებისთანავე გკითხა, - რამდენი?

- თხუთმეტი წუთი.

- მერე არ უთხარი, მე რომ დავგავალე სამინისტრო-

ში გამოვლა?!

- აბა რა ვიცა... - "რა სამინისტრო, რის სამინისტრო! სალოდ მიშა!"

- რა ვქნა, როდემდე უნდა იყოთ ჩემი სათრევეები? კარგი, მაგას მე მოვუვლი!

ტელეფონმა დარეკა და:

- მოდი, შენ გირეკავენი - ყურმილი გამომიწოდა.

- როგორა ხარ ძველო, - გურამის ხმა ვიცანი - მიგდივართ დღეს?

- სად?

- აუ, რა მაგრამ ყოვლიხარ გუშინი ქორწილია, არ გახსენს?

- რომელზე?

- ხუთზე უნდა ვიყო. ოთხზე გამოკიცილი და ქვევით დამხედი. ფული გაქვს?

- არა.

- არც მე მანდ ვერაფერს იშოვი?

- ვეცდები.

- მეც დაფიქრიდი. აბა ვერევერობით.

ყურმილი დავკიდე და ვანჯარას გაცხადე, თან იმაზე ვფიქრობდი, მიშასთვის მეთხოვა ფული თუ სხვაგან მეცადა ბედი.

- იქნებ მოგაკეციოთ ყურადღება, ბატონო! - მომესმა მიშას ხმა - ჯერ ერთი, გაუპარსავი რატომ ხარ?

- კარგი რა, მიშა! ხო იცი, პამელაზე ვერ ვიპარსავ. ჩუმი სიცილი აუტყდა, კინაღამ ჩაბვირდა. მერე, სული რომ მობრუნდა:

- ბიჭო, შენ რომ ნამთვრალეებზე ვერ იპარსავდე, ახლა ნელამდე უნდა გცემდეს წვერი! - და ისევ სიცილი აუტყდა.

მეც გამეცინა - იყო სიპართლის დიდი მარცვალი მის სიტყვებში.

- მაგაზე დამიბარე? - გული რომ იფერა, ვკითხე.

- არა, საქეფო ფული უნდა მოგცე!

- მაგაზე უარს როგორ გეტყვი, მით უმეტეს, რომ...

- გქირდება ხომ? ნეტა როდის არ გქირდება? მოკლედ, მივლენებში მიდიხარ ზეც. ათი დღით - ნალკა და ბოგდანოვკა. ერთ საათში ბუღალტერიანი ჩაიდი და ფული აიღე.

სასიამოვნო ამ მივლენებში ბვერი არაფერი იყო: სამსაათხანავერი ვაფუცავი დაბრუნებ გზებზე გადაქმდილ ავტობუსში, თანაც ამ სიტყვში. მართალია ადგილზე ნანატრი სივრელი დამხედებოდა, მაგრამ სასტუმრო ნეტა ვინ დაარქვა ამ აქოთებულ ბაღლინჯოს ბუდეებს სასტუმროები?! გაგიხარია, ახლა მივლენება სადმე ზღვისპირეთში ვიბოდა, მაგრამ ჩვენს უწყებას რატომცადა სასტიკად ჰქონდა აკრძალული ზაფხულის პერიოდში კურორტებზე თანამშრომლების მივლენება. თუმცა

ზოგჯერ ცუდს კარგად ახლავს ხოლმე - სამაგიეროდ ფულზე სირიბლს გადავიწრო, რადგან სამიველინებო თანხა ვადადებულნი შექონდა.

შესვენებაზე საპირიკმპანეროში გადავდიდი და გავლა-მახდი - ახლა ქორნილიშ ნასვლას არაფერი ედგა წინ. სამსაქურში მობრუნებულს კართან ზაზა დამიხვდა.

- სად დადიხარ, რამდენი ხანია გელოდები!
- მოხდა რამე?
- ქვიფი არ გინდა?
- ისეც ვქვიფობ - ქორნილიშ მივდივარ.
- რაიონში?
- არა, ვაკეში.

ზაზას ნირი ეცვალა, ეტყობა სხვანაირად ჰქონდა გეგმები დანყობილად და ნამიერი დავიჭირების შემდეგ ამოიხვრითი ამოსიქვდა:

- გაგიყვებულხარ!
- ვითომ რატომ?
- მაგასაც ახსნა უნდა?! აბა ნარმოიდეგინე ქორნილი ამ სიტყვში! ხო მართლა, სად იხდიან, სახლში თუ რესტორანში?

- სახლში!

- ტყე ბოლიც ესე იგი გახურებული ბრეზენტია, მონჭყურული სკამები, თბილი ღვინო და დოღ-გარშონის ჭყვიტინი...
- დოღ-გარშონი არა ტოლმა!

- კარგი. მაშინ ელექტროგიტარების და უდარნიკის გამაქურებელი გრიალი, ათასი ჯურის უცნობით არბული სუფრა, მათეი ჭიქის მერე "შლახაო", ვიღაცა ვიღაცას ექაჩება... შენ კი ზიხარ იფლში განსურული, არც არავისი გესმის, არც შენი ესმის ვინმეს და გვერდით მჯდომს უჭახუნებე ჭიქას... მერე, ხალხი რომ დაიშლება, დარჩებით "მიანურები", მაგრამ აღარც დაღვების თავი აქვს ვინმეს, აღარც არაფრის და...

- გეყოფა, - ვხვდები რომ მამაშს, მაგრამ ისიც ხომ ნადიდა, რომ არაერთგზის ნანახ სიტუაციას ლამის დოკუმენტური სიზუსტით ხატავს - შენც ვითომ უკეთესი ვარიანტი გაქვს რას ქნლა მე გეტყვი რასაც მთავარზე: ნავალთ რომელიმე უდიასასლისოდ დარჩენილ ბინაში, მავალითდ შენთან. მანამდე ორი საათი ზაზარში ვიტრობილითხე, მერე რიცხვ ერთი კვირის დაგროვილი ჭურჭელი, თაღე კარტოფილი, ხარვე და ხრაკე გახურებულ სამზარეულოში და ბოლოს, სიქამოცილობა სეი "განსხვავებულები" ტრუსიკის ამრია ბანგკოლიან კაცებთან ერთად. გეთანხმები, რომ ღვინო კარგად ჩაიცვალა იქნება, მაგრამ მაინც გამადლობთ - იქ სუფრაც გაშლილი დაშვებდა და არც ზაზარში მომიწევს გაუთავებელი ბოდილი შენი გადაამკიდე.

- არაფერი შეგემშალოს: ზაზარიც მოვილი მატქვს და პროფიტერიც დაბინავებულა.

შემატყო ეს ამბავი რომ შესიაომენა და უფრო გახალისდა:

- მწვადებს ავაშიშინებთ ბუნების ნიაღში, მოხარშული დედალი, ტყემალი ჩანყობილი შეშვარი ნინილები, ჭყინტი ყველი, კიტრი-პამიდორი და ანგელოზივით ღვინო გრილ ჩეროში!
- ნეტა სადაა ეგ სამოთხე?
- კიკეთში შე დებობი, არ იცი სადა მყავს ცოლ-შვილი?
- ვინ ვიქნებით? - ვგრძნობ რომ თანდათან ვთბობ პოზიციებს.

- შე, შენ და მამიკინა. ისეთი ღვინო გაჩითა - იტირებს! უფრო ბიჭია, ახლოს რომ გაციწობ, თვითონ დარწმუნდება.

მამიკინა ზაზას მეზობელი იყო. ეს მტკბაელიც თვითონ შეარქვა, თუმცა ძნელი სათქმელი გახლდათ რით შიამსაქას ეს ბიჭი ცნობილ მოსკოველ ფეხბურთელს.

- მაინც არადერი გამოვა. ქორნილიშ ჩემი მიუსვლელ-

ლობა არ შეიძლება.

- მერე მავაზე ავიღო რა არის შე კაცის შიამსაქას მიულოცავ, ნახევარ საათში კი დაითქსები. ვის ექნება შენი თავი?

- ნახევარ საათში ვერ მოვახერხებ... - საბოლოოდ დავცავე ფარ-მშალი.

- ერთ საათში იყო, - ზაზას ეტყობა ძალიან არ უნდოდა მამიკინასთან ერთი-ერთზე სმა - რომელზე უნდა იყო იქ? ხუთზე? შოდა ექვსზე მოვაჯიხთავთ. მეზობელი აკვივავანს მანქანით, დაგტკოვებს და თვითონ წყნეთში ჩაბრუნდება.

- მერე?

- ლამე ან დარჩებით ან ნამოხვალთ, როგორც მოეხსიათებათ.

- კარგი. ის მაინც მოთხარი სახელი რა ქვია, მამიკინას ხო არ დავუქსახებ?

- მოცვლია ერთი ისე შევაჩვიე, ნამდვილი სახელი აღარც ახსოვს! ნავედი ქნლა და გამოსვლა არ დაავიანონ!

გურამი დროზე მოვიდა და ზუთისთვის ადგილზე ეყავით, მაგრამ მასხიშელმა მინც გვისაცვედრა, რატომ დადიკინათო - თურმე ოთხისთვის გყვიფერვართ დაპატვიებულები. გურამმა ისდა ჩაბურტყუნა, მე დღე მაინც მასხოვანი და სუფრას მივუსხდით.

სიტუაცია აბსოლუტურად არ ჰვავდა ზაზას აღწერილს: დიდ ოთახში ორმოცდაათამდე ადამიანი იჯდა და თვალი რომ დადევალე, სულ რამდენიმე უცნობი სახე აღმოვაჩინე. თამადას მშვენიერად მიჰყავდა სუფრა, სადღევრძელობებს სიმღერები ენაცვლებოდა, პურ-მაროლებზე ხომ ლაპარაკე უდემეტია, ჩიტის რქე არ აკლდა და ოჯახის უფროსის მიერ სანაქვოდ დაყენებული ღვინოც კარგად იყო ჩაიცვებული. თანაც მოულოდნელად მოიღრრებოდა, ცოტა ნაწონივმა კიდეც, გამოდებული ფანჯრებიდან სასიამოვნოდ დაუბრუნდა და სულ მალე ისეთ ხასიათზე დადგენი, ძალით თუ არ გამაადდებდნენ, ფეხის მომცვლილი არ ვიყავი იქიდან. მოკლედ, საათს რომ დავტყე, შეიღის ნახევარი იყო უკვე ნამოვცედი, გურამს ფუთარია, რომ მალე დაგბრუნდებოდი და იმ განზრახვით დადევნი კიბებზე, რომ ზაზა და მძანი მისნი, თუ უკვე ნასვლები არ იყვნენ, რამენაირად უჩემოდ გამესტუმრებინა.

მანქანა დათქმულ ადგილზე იცვოდა და მძღოლის გვერდით მჯდომ ზაზას საყვედური არ დაუშალავს:

- ნამუსი არა გაქვს, ექვარება ამ კაცს!

მოამადებული სიტყვები პირზე შემეშარა, მობიდიშებით რალაც ჩავბურტყუნე, მოშამული ჩავეყევი მანქანაში და სიგარეტს კეცი - არც მწვადე მინდა, არც ქვიფი და არც ამითი კვიკვი უფრო კი საფუთარ უნათია, დამყოლ ხასიათზე ვბრაზობდი.

გაშაში გადავწყვიტე ერთ-ორ საათს დაგწინელიყავი მათთან და ნამოუსულიყავი. ისიც გავისხენენ, რომ ჩემს მიერ ასეთ "ინგლისურად" მიტოვებულ ოჯახში, ქორნილი კი არა, ჩვეულებრივი დაბადების დღეც კი გათენებამდე გრძელდებოდა ხოლმე: ერთხელ, უმაღლესში სწავლისას, სწორედ ასეთი დაბადების დღის შემდეგ, პირდაპირ სუფრიდან ნავედი გამოვდებზე და ბილიზე დანეროლი საკითხებზე კომ ვერ გავარჩიე, ხანდაზმულმა ლექტორმა მე ქალმა, აივდ ხარ ეტყობაო, სახლში დაბრუნება მირჩინა და სტიპენდია რომ არ დამკარგვოდა, გამოუკითხავად, სამადლოდ დამიწერა ნიშანი.

ამ მოვლედზე გახსხიანია და მტკიცედ გადავწყვიტე ორ-სამ საათში აუცილებლად დაგბრუნებულიყავი უკან.

კიკეთში ცრიდა იმ მამე მტკად გრილობა, ვიდრე საჭირო იყო. იმ დღეს პირველად ვიყავი ამ აგარაკზე და თუმცა შემდეგ, სხვადასხვა დროსა თუ ამინდში ახარე-

თხელ ვყოფილვარ იქ, კიკეთის სსენებაზე ყოველთვის ის პირველი სურათი წარმომიდგება ხოლმე: ჩამონოლილი მრუმე სტრუბლები, წვიმის წვეტიანი წვეთები და უსამართლო სივრცე.

ბუნების წინააღმდეგ მწვედის ამიშინებებზე ლაპარაკიც ზედმეტი იყო და მეტილი დატვირთვა ორსანთიურანი გაზქურას დაანვა კისრზე. მანაც ძალ-ღონით არ დამიშრა, მაგრამ თავს ზემოთ ძალა არ იყო და პატარა ოთახში მაგიდას რომ მივუსვარდი, ცხრა სრულდებოდა.

ქვიზი არ გამოგვივიდა, ზუთიოდ ბოთლი გამოვცალდეთ და ორ საათში ავიშლით კიდევ. ზაზა იქნებოდა დადროითი, მაგრამ ოთახში პატარა სარწმუნოვას გარდა, რომელმაც ზაზას სამი წლის გოგონას კარგახანია ტკბილად ერთხა, მხოლოდ ორი სანოლი იდგა და მამიკინასთან ერთად სწოლოში დაძინება სულაც არ შეუძლებოდა, რაც ეტყობა არც ამ უკანასკნელს ეტანებოდა გულზე და თავდადებით ამტკიცებდა - ავტობუსი ნაღდად იქნება და ეგვეც რომ არა, ამაზე გვიანაც წასვლავარ აქედანო.

ბოლოს ზაზაც დაეცაბებულა, მოზრდილ ჩანთაში ლვინის დარჩენილი ბოთლები ჩაანყო - ამაღამ კარგად ჩააცვიტ და ხვალ შეუვბეროო - და გამოვვისტუმრბა ჩაჭყდილ ჩანთის ხელი, დადმართის დაუწყვეტი და ცოტა ხნის შემდეგ პატარა მოედანს მივადევით, რომელიც კიკეთის ცენტრი ყოფილა თორმე და სადაც ისეთი ღრმა დემუბრება დაგვხვდა, რომ თავიდანვე ნათელი გახდა - ავტობუსზე დიროც კი ზედმეტი იყო, თუმცა ოციოდ წუთს მაინც ამაოდ ველოდით სასწაულს.

- სადაა შენი ავტობუსი?
- ვიცოდები რომ არ იქნებოდა. შენ თვითონ თქვი, უბერსული არ იყო იქ დარჩენა?
- კი მარა, ეტლა რაღა ვქნათ?
- ახალ კიკეთამდე ვიაროთ, წამოგვეწვი ვინმე და ჩაგვიყვანოს.

ესეც ერთი გეოგრაფიული აღმოჩენა - თურმე ნიუ-კიკეთიც არსებულა!

უკან დაბრუნება ძალზე სასოთიროდ მექვენა. მით უფრო რომ წვიმა დადილო და ლვინისგან შეზურბულს აღარ მცოდნა. მეტი რა ჩარა იყო - მივდიოდით, მივთარედიდით მძიმე ჩანთას და ზაზაზე მომიდგა გული - რაღა ჩვენ ავტოვდა, თვითონ წამოვლო დილით დიდი-დიდი ერთი საათი დასკირდებოდა ამის ჩაგებბას! არა, ჩანთისკა ვიბებებში ხელგას და ჩამოვრიალებდა მანქანით, შენ კი მიდი, იწყვიტე წელი!

- გზამ სახლები უკან მოიტოვდა და ტყემი შეუსვია.
- სადაა ახალი კიკეთი? შორსაა?
- არა, ეს ტყე უნდა გავიაროთ.
- ტყე თანდათან გახშირდა, მაგრამ ტოტებში მაინც აღწევდა მთავრე და თანამგზავრის სახეს კარგად ვარჩევდი.

პირველმა წამონოულმა მანქანად რომ არ გავგიჩერა და ორმა შემდეგმაც ჩაგვიტოვლა, უფრო დავიმედობდი, რომ გამოვივლიდა ვინმე ლვინისნიერი და წავვიყვანდა. თან იმაზე ვფიქრობოდა, როგორ ავკიდებდი ამ ჩანთას მამიკინას და ქორწილში ავბრუნდებოდი. მაგრამ გაჩერება არც მეორე მანქანას უფერიდა, შესამეც კი ჩვეს დახაზებაზე უფრო უზატა სიჩქარეს და მამიკინას გინება გაიყოლა. მეოთხეს უკვე ორ მხმში ამოუჭრიალით დედ-მამის სული და ამის შემდეგ ფარების შორეული შუქიც აღარ დაგვიკლანდავს.

- ერთხანს ჩუმად ვიარეთ. მერე შევინძე, რომ ჩემი თანამგზავრი წარამარა უკან ატრიალებდა თავს, სულ უკან რჩებოდა თვლი.
- რა დაგებართა?
- მგონი ვიღაც მოგვედეს!
- მგელია ან... დათვი! უფრო მგელს ვაგეს, პატარაა, ძილის ხელა... აგე, იქით გაიხედე! ხედავ?
- ვერა.

- შო, ეტლა დაიმაბა. ნაღდად ჩვენ მოგვედეს! ეჭვით შევხედე - ვარც, მე ბრუკიანი ვარ და ამ მხრის ნელეში ვერაფერს ვხედავ, მაგრამ ამასაც რომ კარგა მსხვილშეშინა სათვალე წამოვუსვებია ცხვირზე? ეს რიხი დაწნახავია? მგონი მაგიტებს ეს ჩემის მამიკინა თუ ედსონ არანტეს დედ ნასიმტყუ!

- მორიჩი რა ბაზარს, რა დათვი, რის მგელი - ვცდილობ ადგეული ტრინით ჩემი გაბთურების სურვილი დადოუსვარო, მაგრამ შიში მაინც მეპოტრინება - ვი და არ ტყუის, მაშინ? კი მშენია ნადირი ზაფხულში ადამიანს არ ერისო, მაგრამ შევც რას გაულებ, როცა კაცისა ვერადერი გაგიგია ზოგჯერ!

- დედას გეუცვები თუ გატყუებდე! ისეთი ხმით ამბობს, მაგრამალბს - იცი რა, მოდი ვიაროთ და თან ვიმელოთ, ხმარზე არ მოგვეკარებია - და მაშინვე წამოინყო ხრინინი! "ტუროვებ-ტუროვებ".

მეც აუკვირე. მივიკვირე და ხმის ჩახლენამდე მივიბღაოდი ხან რას და ხან რას. ისეთი ხმები ამოვადიოდა, რომ სმენის ნაჭამალი თუ გააჩნდა, სათოფზე არ უნდა მოგვეკარებოდა ის შობელმგელი თუ შობელდათვი! მალი-მალ ვიყურებოდით უკან, მაგრამ ამაოდ. ტყული ყოფილა შიში დიდი თვალეში ატესო - ვერც დიდს ვხედავდი ვერაფერს და ვერც პატარას.

- მაინც მოგვედეს! - არ ცხრებოდა მამიკინა - ხან გვიანოვებდა, ხანაც გეშორებდა, მაგრამ თავს არ ცხრებდა!

მივართი განათებულ ადგილზე სულის მოსატყველად რომ შევიჩრდიო, გამახსენდა, რომ ბოთლებით სასეს ჩანთას მოვთარედიოდა და ვივიქრე: თუ მართლა ნადირი გვეცა, იქნებ ბოთლის ჩარტყმა მაინც მოვასერხოთ-მეთქი. ჩანთა გაგსენი და ხელს რომ ვაფაოტურებდი შიგ, რაღაც ოთხთუბისა ხაგანს წავაწყდი და ამოვიღე?

- ეს მაგნიტოფონი საიდანა? შუპაობს?
- აბა გაუჭყებულს ხო არ ვათრევიდი თბილისიდან! იქ ბავშვს ჩაქენია და იმიტომ აღარ ჩავრეთ.
- მერე, ყელი რომ ჩამახლენინე ბღავილით, ეს ჩვენზე ნაკლებად იმელოებდა?

- აუ, რა დებელი ვარ, სუ დამაზივნყდა! მაგნიტოფონი ჩავრეთო, პირღია ჩანთაში მოვთათესეთ, თითო ბოთლი მოვიამაჯვეთ და იმედმოცელებამ განვავარძეთ გზა, მაგრამ ზუთი წუთიც არ გასულა, რომ ტყენიკი ამ საბოლოოდ ჯერ საცოლავად დაიწყო ხრიალი, მერე კი საბოლოოდ დადუმდა.

უცებ მამიკინამ ჩანთის სახელური მიატოვდა და ბოთლმოამაჯვებული, განწირული ღილილით უკან გაქენა: - რას მომდევ შე ახვარო! მოდი მე შენი დედა... მოდი თუ რამე შეგიძლია!

შემოტრუნებაც ვერ მოვასწარი, რომ შუაზე შეწყვიტა გინების კორანტები და სადაც გაქრა ამხელა კაცე. მერე რაღაც ფაგატეუკი მომესმა, ჯერ სათვლიანი თავი გამოჩინდა გზის პირას, შემდეგ მამიკინა ოთხით ამობობდა ბუქნიდნამ, წამომართა, მუხლისათვების ფრთხილი ჩემსკენ გამოეშურა და ხმის ამოუღებლად დასწვდა ჩანთას - ბოთლი აღარ ეჭირა, როგორც ჩანს ხვეში ჩაუვარდა და ის წინწამაშდარ-დარცხენილი გამოიყურებოდა, რომ ძლიეს შევიკავე სიცილი.

მცირე ხანს ვიარეთ კიდევ და ძაღლების ყეფა მოგვესმა, მაღე ტყეც ჩათავდა და პირველი სახლებიც გამოჩინდა.

- აღარა ჩანს, ძაღლების შეშინდა! - ორთავემ სიამოვნებით გაგაბოლოე.
- ტყიდან თავდალწვეით მოგვრელი პირველი სისხარული მალევე გაგვიტარწყნალა, რადგან ლობებში იმხელა ქოფა კმეტი აწყებოდნენ, ჩვენი დევეარი მთოთური მტელი მათთან მონახორი იყო - ის დრესტანციას მაინც იცვებდა, ესენი კი ისე ატქიორობდნენ, რომ სწრაფად გაცლა ვამჯობინეთ და უკანასკნელი მათგანის ავი ღვავაივი რომ და-

ვიშორიშორეთ, ჩვენს წინაშე ისევ ტყისკენ მიმავალი გზა დარჩა და ერთადერთი, გზისპირა ფერდობზე უფლად მდგარი, ჩანებლებული სახლი.

- აქედან წყნითავე ბეჭერ ალარაა, იქ კი ნალდად გაყვებით რამეს - ისევ მოვიდა სუსანიონის იშტაზე მა- მიკინა.

- შენი არ ვიცი და აქედან ფეხსაც არ მოვიცვლი - მყოფ ტყე-ტყე ნონიალი ჩამოვარდნილი სადმე, ვნრუპავ ღვინის და ოთხ-ხუთ საათში გათენდება კიდევ.

- მაშინ ვთხოვთ ვინმეს ღამე გაგვთავისუფლოს.

- ვის უნდა თხოვო, ვერ ნახე, კინაღამ შეგვჭამეს ძაღ- ლეებმა!

- აი, ამ სახლში არა ჰყავთ მკონი.

- მიდი და ნახე, მე ექსპერიმენტები მოვამთარქვ!

სახლში მიახლოება ვერც იმან გახდა, მაგრამ მანამ- დე იხსნა "მასპინძელი", ვიდრე პირველი სართულის ფანჯრები არ განათდა და მამაკაცის ფიგურა არ გამოჩ- ნდა გამოლებულ კარში.

თავსაყვარელი ვთხოვეთ და ღამის გათევამი საფასუ- რი შევთავაზეთ.

იმან - ფული რა საკადრისია, სტუმარი ღვინისააო - სახლში შევიტანა ვერც მორცხარიულზე აგვიყვანა ნე- ტარებით დავეშვი შემთავაზებულ საკამზე და მერეღა შევთავაზიერე ჩვენი მასპინძელი: ოცდაათი წლისა თუ იქნებოდა, საშუალოზე მაღალი იყო, წარმოსადგეი, სახეც სასიამოვნო ჰქონდა.

ჩვენი თავდადასავალი ვუამბეთ - არ გაკვირვებია მანქანა რომ არავინ გაგვიჩერა. თურმე წინა თვეში, ერთ დამსვენებელს ბოჭებით დამგზავრებინა, ყველაფერი ნაურ- თმეგია, მაგრამ ნაცემი, უტრონოდ მყოფი ტყეში დაუფ- დიათ და გაპარცული მანქანის ჩონჩხი ორი კვირის შემ- დეღლა უპოვიათ დაზარალებულის ახლოლებს. აი, მგლის ხსენებაზე კი გაეცინა - უპატრონო, მშორი ძაღ- ლი იქნებოდა და ალბათ იმიტომ დაგეგვენათ, ჩანათა რომ მოგჭრინებოდა.

მაღე დიასახლისიც გამოჩნდა, თავაზიანი ღმილით მოგვსალამა და მამონეც ვაშლის თადარიგს შეუგება.

ვიყარეთ, მაგრამ არ გაგვივიდა - მასპინძელმა, ოჯა- ხი დაბოლოვითი, სუფრასთან მიგვიწვია, თან მცირედის- თვის ბოდიშობდნენ ცოლ-ქმარი.

მაშინ ჩვენც არყიან გრავინს ღვინის ბოთლები შევე- ამბანაცეთ, სუფრას მივუსხედით და ერთმანეთიც გავცეც- ანათ.

ჩონჩხი გამოდგა გვარად ჩვენი მასპინძელი, ხუთი წლის წინ ჩამოსახლებულა აქ, სახლი მარშან მოუშთავ- რებია და ორი ძროხაც შეუქმნია - ჯერ ყველაფერს ვერ გახვდები, ეზოც კი არ შემომიღობავს, როგორც ხედავით.

ნავახშმებს მეზობელ ოთახში გაგვიცვდა, სადაც დია- ხახლას უკვე გაეშალა ლოგინები, ძილი ნებისა გვისურ- ვა და კარი გაიხურა.

ქაითაა ქვემატეში ჩავგორდი და მსუქან ბალიშზე თავიც არ მქონდა რიგანად დადებული, რომ ძილმა წა- მართვა თვით.

...დილით რომ გამეღვიძა ჯერ რვა საათიც არ იყო. მამიკინამაც თითქმის მამონეც გაახალა თვალთ. ჩავცვიც და ეზოში ჩავედი, სადაც ჩვენი მასპინძელი, როგორც ჩანს უკვე კარგა ხანია საქმიანობდა.

მამონეც წამოსვლა გვინდოდა, რადგან ისედაც საკმა- ოდ შენელებული ეს პატრონის ხალხი, მაგრამ იმან, ვიდ- რე არ გვასაუზმა, ფეხი არ მოგვაცვლევინა. დამშვიდო- ბების მისამართებით და უტრონოსის წომიერე დაუტო- ვეთ და მანქანის მოლოდინში მათ კარნინ რომ არ ვმდგარიყავით ატუზულები, წყნითისკენ დავუყვით გზას.

ჩვენი საკმაოდ შემსუბუქებული ჩანათა რომ მომანო- და, მამონდა შევინძნე, რომ მამიკინას რაღაც პარკი ეჭ- ირა.

- ეგ რა არის?

- რძე გამომატანა. ახალმონველილია, ბავშვებს ჩა- ტანეო.

- მაგარი ხარ რა! ყველი და კარაქი ვერ გამოაყო- ლე?! -

- რა ჩემი ბრალია, ხო არ მითხოვია, თვითონ მომცა! მაღე ქვევით მიმავალი მანქანა გამოჩნდა. ხელი ავე- ნით და გაგვიჩერა. ცინცხალი "ნოლ-ექსის" სატეს ზო- მიერად ჩასუტებული ახლგაზრდა კაცი უჯდა, გვერდს ღამაში, მაკვარდ შეუვლი იერსახის ქალი უშეშენებდა.

უკანა სავარძელზე მოვთავსდით. კაცმა მანქანა დაძრა, მაგნიტოფონი ჩართო და სალონი მზამაღალმა როკმა გა- დაუყვება.

შეგებრუნდი, უკანა მინაზე გაქაშული მუტი ფარდა ოდნავ გადავნიე და ჩვენს წუნანდელ თავშესაფარს გა- დაფხედე. მანამდე ვუყოფრ გზისპირა ფედობზე უფლად მდგარ სახლს, ვიდრე თვალს არ მიუფარა - იმერთო დე- იფარე და ამრავალ ჩოხლებს ის ბელთი ოჯახი!

მერე ახალი თავსატკივარი გამოვიქცე: სოლიდური ახალგაზრდა კაცი, ახალთახალი მანქანით, სტერეოფონს- კითა და მუტი ფარდებით უკანა მინაზე, რის უფლებასაც ატკობისაქცეია ყველა მოკვდავს როდი აძლევს, თანაც ღამაში ცოლის თუ საყვარლის თანხლებით - როგორ მოვიქცე, უფლი შევთავაზო თუ არა? ან როგორ და რა ფორმით შევადილო?

მოკლედ ასეთი იდიოტი ვარ და რა ვქნა - მანქანა უკვე ბაგებში შედოდა, მე კი ვიჯექე და ისევ ტვინს ვიჭყლივდი.

- ფული გაქვს? მე სამი მანეთი დამჩნა - ყურში ჩამ- ჩურჩულა მამიკინამ.

- მაქვს, მაგრამ უსერუხელი ხომ არ იქნება? - ჩურჩუ- ლითვე ვკითხე.

ისე შემომხედდა, ჭკუასუსტებს რომ შეხედდენ ხოლმე დანაშენი - რომ ვუთხრა ახლა მიეცი გზა რაზე ვვიქ- რობდი, ნალდად ასათიანზე გამაქანებს საკურნალოდ.

მანქანა გაეკო პარკიან გაგაჩერებინე და კაცს წითე- ლი თუნწიანი გავუნდოდე.

საკმიანი სერიოზულიანი ჩამობრთვა, თითონ ბოჯა- კის შიდა ჯობინად ასიგნაციების დასტა ამიოლი, თუნწი- ანი გარედან შემოახვია, შუაგულიდან ორი სამამწეთიანი გამაბორდა და გამომჩინოდა.

- ექლა საღში წავალ, ღვინის ჩავაციებ და საღამო- ზე ზახასთან ჩაუფუცდეთ - მითხრა მამიკინამ - ხო გამოხ- ვალ?

- დარჩა კი ჩასაციებელი?

- რას ამბობ, ექესი ბოთლი! სახლშიც მეგულება ცო- ტა.

- დაგაიკრეკეთ.

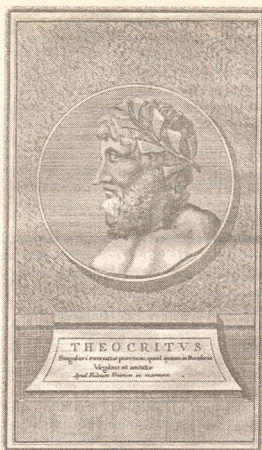
მამიკინა გაეკისურე თუ არა, პარკში ჩავედი და მი- ნარე შადრენის დიდ, მრგვალ აუზთან სიკარტეს მოე- კიდე მდორედ მოლოცივეც წყალში ჭჭუქიანი, სველი ფოთლები დაცურავდნენ და მხოლოდ მიღზე შემომხედა- ბის, თვალეზადმოკარკული ბაყაყი ებრძოდა მდუმარე- ბას.

უტემ იხუვლა წყალმა, ცისკენ აწუილიდნენ მძღვარი ჭვავლები და პატარა ცისარტყელები გააჩინეს. თითქმის იხადეოლუდა, თავშიშვებულმა ნაკადმა მარდად ჩამორე- ბინა და ნაირფერად აიუღვარა კასკადის გასუნებული სა- ფეზურები.

ჩემს მეზობელ ბაყას ამ სახეცვლილებამ როგორც ჩანს გუნება წაუხდინა - ერთი გულმოსულად ამოიყიყი- ნა და ღამაში ნახტომით აუხის სიღრმეში გაუჩინარდა.

იდილიები

თეოკრიტოსი - ელინისტური პერიოდის ძველი ბერძენი პოეტი, პასტორალური პოეზიის ფუძემდებელი. დაიბადა 305 წლის მახლობელ ხანებში ჩვენს ნეოთალიდებამდე მისი ცხოვრება და მოღვაწეობა დაკავშირებულია ქალაქ სირაკუზთან, კუნძულ კოსთან და ალექსანდრიასთან, ეგვიპტის მეფე პტოლემეაოს ფილადელფოსის (მეფობდა 285-დან 247 წლამდე ძვ.წ.) და პიერონ მეორე სირაკუზელის (სირაკუზის მეფე 270-216 წლებში ძვ.წ.) კართან. თეოკრიტოსის სახელით ჩვენამდე მოღწეულია 32 იდილია და 24 ეპიგრამა.

იდილია VI

მხეპასური სიმღერების მომღერალნი ღაფნისი და ღამოიტასნი

არატოს, ერთელ მწყემსებმა ღაფნისმა - ღამოიტასმა ერთად შეაგრი ნახინი. ლოკაციონელი ერთი და მეორე - პირმედიონელი იქ წყაროს პირას ჩამოსხდნენ ზაფხულის შუადღისსა და აი, ესენი იმდერეს.

5. მღერა ღაფნისმა დაიწყო - პირველი აჯობებოდა: (ღაფნისის სიმღერა)
 "ო, პოლიფემეს, შენს არევეს გალატეია ვაშლი ესერის და გიხიბოს თვის მწყემსს თავისკენ აქატიე მოძულეხულსა. შენ კი მას, ტანჯულს ტანჯულზე ახლა ზედაც არ უჯრებ, ზინარ, სალამურს აცენსებ. და ძალისაც ესერის ის ვაშლებს, 10. მაგ შენი ცხერების დარაჯსა და ძალი უფუცს, ვით უცხოს, ხოლო ღამაში ტალღები ძაღლის ირეკლავს წყნარ-წყნარად აყეფებულს და მშფოთვარეს და ზღვის ნაპირს მღვლომარეს.

- შენ კი ძაღლს არც შეუბახებ, რომ დააწნარო მიძინვარე და ზღვიდან ამომავალ ქალს ღამაზკანინას არ ეცეს.
15. ქალი შენ გეკეკლუეება, რომელიც აკანთოსაკით ცვავის, ღამაში ზაფხული სანამ მის ფოთლებს გაახმოს. როცა გიყვარდა, გარბოდა. როცა არ გიყვარს - თან მოგდევს და ცდილობს უკანასკნელად: მახინჯე პოლიფემესი სშირად მას სიყვარულისგან ღამაზად მოსტყენებია".
20. შემდეგ კი ღამოიტასმა დაიწყო და ეს იმდერა:
 (ღამოიტასის სიმღერა)
 "პანს ვფიცავ, მეც დავინახე ფარას ვაშლებს რომ ესროდა და ჩემს ერთადერთ თვალს ვფიცავ, არ დამჩნა შეუწმენველი. მკითხავმა ტელემოსმა კი, ვინც მის სიძულვილს მიქაღდა სახლში წაიღოს, რაც მითხრა და თავის ბავშვებს მიაართავს! 25. რომ გავემწარო, თითქოს ქალს ვერც ვაწინვე, ისე ვიქცევი, ის კი ვაშლი ისერის, მესწრაფვის ღამაში გალატეია და იტანება, პაინა, ზღვიდან ძაღლს აღიზინებს, გამოქვბულის წინ მეტებს და ჩემი მცირე არავს წინ. მე მყეფარე ძაღლს გაწნარებ და ისიც არას უშაგებს 30. ქალს და ალერსით ფერღებში დროწნს წაქარავს, ზედა ვარდება. ამ ჩემს ტრფიალზე ტრფიალით მცირე ზშირად არ მასახურობს და მე ჩემს სიტყვას ვადგავარ: ჩაკეკტავე ჭიშკარს მანამდე, სანამ ის არ დამიწევა ო, სარეცელზე ღამაზზე. არც ისე ცუდი საზე მაქვს, როგორც მე მეუბნებიან. 35. ამას წინ ღამაზ წყნარ ზღვაში ჩაიხიხედ და ეხიხედ რა ღამაში მაქვს ეს თვალი ერთადერთი და კბილებიც - უღამაზესი, სითითითი პაროსულ ქვეხაც დანრდილაეს. მე ჩემი თვალით ვიხილე ფიველი - ეს სიმარბლეა და დაიფორთხე მე სამჯერ მკერდზე, რომ არ გაითვიგალო, 40. როგორც მასწავლა მოხუცმა დიაკმა კოტიტარისმა". ეს იმდერა და აკოცა ღამოიტასმა მწყემს ღაფნისს და საჩუქრები გაეცაღეს - სალამურს და ფლიტა. ღამოიტასი ფლიტას უკრავს, სალამურს - ღაფნისი. აცეკვდნენ ღორთქო ბალაზზე მათი ხბორები მამსინე. 45. არც ერთს არ გაუმარჯვია და არ დამარცხდა არც ერთი.

იდილია XV

სირაპუხალი ძალვაი ანუ ძალვაი პომონისის დღისხანაშულხა

პორბო
 ო, პრაქსინოა, შინა ხარ?
 პრაქსინონა
 გორგო, ძვირფასო! შინა ვარ.
 მივივს, რომ დროზე მოხვედი. ევ სავარბელი მოწივი, ბალიშიც დადე, ევნოა!
 პორბო
 ისეც კარვია!
 პრაქსინონა
 დაჯექი!
 პორბო

გასულელდები, ძვირფასო: ძლივს მოვაღწეე შენამდე. 5. ჯარისკაცების ჯვარი დადის, კიდევ - ოთხცხენა ტტლები. ყველას ჩემქმები აცვია, ყველას მოუსხამს ქლაძისი, თან ეს გზაც ადარ გათავდა. შენი ჩემგან ასე შორს ცხოვრობ.

პრატსინოა

ჩემმა უკუკო ქმარმა ქმნა ეს, დედამიწის კიდზე
სახლი კი არა, ბუნაგი იმიჯა, რომ მეზობელი
10. არ ვყოფი ერთმანეთისა - ჯინიანი და ავია.

გორკო

ამას ნუ ამბობ ღინონზე - შენს ქმარზე! ბავშვი აქ არის.
შეხედ, როგორ გიყურებს, ქალო! - ოჰ, ჩემო პატარავ!
ო, მოპაირონ - მერწმუნე შენს მამაკოზე არ ამბობს.

პრატსინოა

რა გონიერი ბიჭი შეავს, ქალღმერთო! კარგი მამიკო!
15. ისეგრე რა ვუთხრა! გუშინწინ ამ ჩემმა ქმარმა ჩერჩეტმა
ბაზრიდან ფურჭარილის და სოღის ნაცვლად მოპართვა
მარილი, რისთვის გავვზავენ? კაცი ცამეტი წყრთა არის!

გორკო

ოჰ, ჩემო ქმარიც ასეა - მფანგველი დიოკლედას.
შეიდ ღრახმად ძაღლის ბანჯვანზე თუ მოზუცი ქალის თმის
ბლუჯა

20. მატყლის მაგიერ მიყვია. ნაგავი! მანაც საჭმე ქნა!
აბა, მიდი და ჩაიცი კაბა და ზღ - მოსასხამი!
ვეწვიით მდიდარ ბასილევს პტოლემეაოსს და ვნახოთ
ჩიხი და აღონისისა. ამბობენ, ბევრი და ნარჯა
მეუღლენ ბასილევსისა მორთულობაზე.

პრატსინოა

ოჰ, მდიდრებს

25. აქეთ ყოველივე მდიდრული. და რასაც ნახავ, უამბობ
იმას, ვისაც არ უნახავს?

გორკო

ღროა წახვლისა.
პრატსინოა

უსაკუროს

მუღამ უქმე აქვს! ევნოა, მოსწიე ეგ საკარიკლი!
სიდიოფაულს ზომ რბილად უჯვარი დაწოლა და ძილი.
გაინტერი და მოიტა წყალი - ჯერ წყალი მჭირდება.

30. ამას კი მოაქვს მაღამო. აბა, მოიტა, შე ცრუო,
დამისხე წყალი! ჩიტონი რად დამისველე, ბენაჯო?
მეყოფა! ღმერთთა შეწყვიტეთ ძიღის და ვიღებანე, კელირსე.
ზანღუეს კილტე სად არის? ის მომიტანე სასწრაფოდ!

გორკო

ო, პრატსინოა, რა გშენის ნაოჭასხმული ეგ კაბა!
35. მითხარი, სულ რა დავიჯდა საკაბე ანდა შეეკრევა?

პრატსინოა

ნუ გამახსენებ! ვერცხლის ორ მინაზე მეტი - ძვირია.
კერეასაც თან ჩავატანე სული და გული ო, გორგო!

გორკო

ამიტომ გამოვივინა შენს გემოზღადა.
პრატსინოა

სწორს ამბობ.

- პე, მოსასხამი მოიტა და ქული, მიდი, ევნოა!
- 40. შენ ვერ წავიგვან, პატარავ! იქ ბუა ეკეტნს, ცხენია.
რამდენიც ვინდა, იტირე. არ მინდა, დამიმახინჯდე.
აბა, წავედით! ფრიგია, ეს ბავშვი აიყვანე და
ძალი შინ შემოიყვანე, ხოლო ჭიშკარი ჩაეკეტე! -
ღმერთოებო, ბრბოა რამხელა! ნეტავ აქ როგორ გავაღწევთ?
- 45. ხიფათი არაა შეგვემთხვას! ურიცხვი ჭიანჭველები!
პტოლემეაოსს, მრავალი სიკეთე მომიძქმედე
შეილო იმათი, ვინც ახლა უკვდავთა შორის არიან.
ვერც ერთი ბოროტმოქმედი გამგელვს ვეღარ კლავს მიპარეთი
და ეგვიპტურად და აღარც ცბიერი კაცი არიან,
50. სამშობლო თამაშობით ერთობოდნენ და იღვინდნენ.
უტყბესო გორგო, რა ზღება? ოჰ, ბასილევსის საბრძოლო
ცხენები! კაცო, ძვირფასო, ნუ გადამთელე, გაიწი!
ქურანა ყავეზე შემდგარა: უფრე, რა ველურია
და იცინება ძალივით: ევნოა, გადი! ოჰ, დაღვინე!
- 55. რა კარგი ვქენი, რომ ჩემი პატარა სახლში დავტოვე.

გორკო

გამაგრდი, ო, პრატსინოა! გავცდნენ ცხენები და ახლა
მათ უკან მოვხვდით.

პრატსინოა

ჩვენ ყველა ისევ ერთად ვართ. წავედით!
ცხენის და ცივი გველისა მე შეშინა ძალიან
ბავშვობიდანვე. ვეცადით, თორემ ბრბო ზედ გადაგვივლის.

გორკო

60. სასახლიდან ზართ, ო, დედი?

მოსზუი ძალი

კი, შვილო!

გორკო

ნეტავ შეეაღწევთ?

მოსზუი ძალი

ტროაშიც სცადეს და ისე შევიდნენ აქაველები,
ულამაზესო ასული! ცდით ვეღვაფერი კეთდება.

გორკო

რა კარგი სიტყვა ვეპირბანა ამ ქალმა მოზუეკებულმა.
პრატსინოა
უწუწუ ქალებმა ისიც კი შეესმა პერა ვით შერთო.

გორკო

65. ყოჩაღად ო, პრატსინოა! ჭიშკართან რა ყაყანა!
პრატსინოა

გორგო, მომეცი ხელი და შენ კი ევნოა, ევტიხისს
მეუქმედე და მოკვეცი და გზას არ ასცდე, გამაგრდი.
ველანი ერთად შევდივართ. აბა, ევნოა აქ არის.
ვაი შე საწყალს! ო, გორგო! ორად გამეზა კაბა და

70. რა ვენა? გაფიცებ ზევსს, კაცო, რომლის მღვდმისაც იქნებთ,
ვაგაყო კეთილშობილო, დიაცავ ჩემი სამოსი!

შისო ბაბი

რა შემიძლია და მაინც დავიცავ!

პრატსინოა

ეს ბბო ვეღვრო!

გვიტყვენ, როგორც ღირებთ.

შისო ძალამაი

ქალებო, მაგრად! შევედით!

პრაქსინოა

კაცთაგან უსაყვარლესო, სიკეთე შენდა ათასი
75. ჩვენზე რომ ზრუნავ? იხარავ? რა გულმოდურავე კაცი ხარ.
ენოაც ჩვენ მოგვაჭლიტის - საბრალოვ, ძალა იხმარავ!
"ველა შინაა" - სისალს უთხრა ნუფერ და კარი ჩაკეტა.

პორტო

ო, პრაქსინოა, აქ მოდევ! ჯერ ზღინიები ვიხილო!
რა რბილია და ლამაზი! დემეტრია სამოსელს წაავაგეს.

პრაქსინოა

80. დედაუფალო ათენა! რომელ მჭოყველებს უქმნიათ,
რომელ ფერმწერებს უხატათ ეს სურათები ლამაზი?
თითქოსდა დეანან და თითქოს მართლა იძირიან ცოცხლები
და არა მოჭოყველები. გონება კაცთა განბნია.
ჭაბუკი გასაოცარი წევს ვერცხლის სარეცელზე და
85. პირველი ღინლი მას დასწევებს უმშვენებს, სამეზის ძვირფასი
აღონისი და ის გვიყვარს ტალღებშიც აქერონტისა.

მომო რეპო პატი

შეწყვეტეთ, უბედურებო, ეს უსარგებლო ლაყბობა!
ყვიტყვიტებო, როგორც იხეხე, პირებიც ფართედ გილიათ.

პრაქსინოა

ნეტავ ეს კაცი ვინ არის? შენ - რა, თუ ჩვენ ვლამაზაკობთ?
90. რად გვლამაზავს? სირაკუზელი ქალები ვართ და ჩვენ უკუცეკვო
ჩვენებურადვე - გახლავართ კორინთლები, იქიდან,
სიდანაც ბელეროფონი, უფნისი ჰელიპონესურად.
ღორიელთათვის ღორიულ ლამაზას ეს ეინ გვიკამაზავს!
მელიტოდესს არ უშვია კაცი, რომელიც გვაჯობებს
95. გარდა ერთისა. არ ვნაღვლობ! რა უშედგოდ ირავები!

პორტო

გამოქდი, ო, პრაქსინოა! აქ აღონისზე სამღერად
გამოდის ის მომღერალი, ის არგოსელი ქალწული,
რომელმაც შარშან ვეღლაზე უკეთ უმღერა აღონისს.
მან იცის კარგი სიმღერა და აპა, უკვე შზად არის.
მომღერალი ქალი

100. დედაუფალო, შენ გიყვარს გოლგო და ილიაონი,
ზეაღმართული ერიქსი, ო, ოქროს აფროდიტო!
ო, მეთორმეტე მოვარეზე ნაზვეხიანმა პორებმა
ამოგიყვანეს აღონის მარადი აქერონტიდან.
პო, ნეტარო პორებო, სასურველი ხართ თქვენ ვეღლა

105. მოკვდავისათვის, ყოველთვის რამე საწუქრის მომტანნი.
კიპრის, ღინონს ასულო, უკვდავი მოკვდავისიგან
შენ ბერენიკე გამოჰყავ, ვეღლსაგან გამოარჩიე
და ამბროზიას ზედ მკერდზე ავერიდ ამ ქალს დიდებულს.
ო, მრავალსახელიანი და მრავალტარებნიანი,
110. ასული ბერენიკესი თვითონ ელენეს სადარი

აქ არსინოა ყოველი სიკეთით ამკობს აღონისს.
ისინი - წვანან აქ მუხის ერთ სარეცელზე მალაღზე.
მათ ირავლები კი ბაღებია - ვერცხლის კალათებს ამშვენებს
და სირიული მირინი ოქროს ჭურჭლებით დაუდგამთ.

115. პო, ნამეზვრები, რომელიც აქ გამოაზღვევს ქალბებმა,
ყვავილთ ნეტარი შერიც თოთრ ფქვილს და ისე მოზილდებენ
ზოგიც თაღლით და ზოგიც - წყლით შეაზავებს და დაატკბებს!
ვეღლა ფროსანი და ვეღლა ცხოველი ახლა აქ არის.
მეკანე მარდახი აღმართეს ნაზო კამისგან და მოჩანს
120. ყმაწვილი ეროსები ვით დაფრთხილებენ მის ზემოთ.
აქვე ბუღავილის ბარტყები, ხეებზე გამოზრდები
ცდილობენ, რომ გადაფრინდნენ ტოტიდან ტოტზე ლამაზად.
ო, ებნოზი! ო, ოქრო! ო, თეთრი სისლოს ძეაღლას
არწივებს მოჰყავთ ყმაწვილი მწედ კრინიდ ზვევისსათვის.
125. ჩანს მეწაწული და რბილი საბნები დასაძინებლად.
სამოსელი და მიღვდის მწყვეტები ამ ანობიდან:
"ეს სარეცელი ეკუთვნის აღონისს და მის სატრფოსო".
ჰვაეს კიპრისს აღონისს და აღონისს კიდევ - კიპრისი.
არ გესლავს კონცა, არამედ ბავებს ეღება ცეცხლივით.
130. ჯერ ჰვაღვებს კიპრისს ჭაბუკი, ჭაბუკაც მისით იხაროს,
განიდაღზე კი ცვარ-ნამში მათ ვართ გამოვარბანებთ
ზღვის წინაშე და ზღვის ტალღებს გავატანი შეუვარბებულებს,
თმებს გაეშლით და ჩაედგებიან კოჭამე წყალში, მერე კი
მკერდს მოვიშშვებობ, დაიწყებთ სამელოვარი სიმღერებს.
135. "ო, საყვარელო აღონის, აქერონტისკენ მიდიხარ
ნახევრადღმერთი, მხოლოდ შენ - ასე არც ავამენონი
იტანებოდა და არც მრისსანე გმირი აიას,
არც პექტრიო, მოზუცი ჰეკაბას ოცი შვილიდან,
არც პატროკლე, არც - პირისი, ტროადან უკან მისულთ,
140. ჯერ - ლაითიები და არცა დეკკალიონი მეტადრე,
არც - მოღამა პელაპისა, ან - არგოსის წვერზე პელაგენი.
მოწყველ ივავ, აღონის და გაიასდ კვლავ მოგვიდა".
ო, მიდის აღონისი და კვლავ საყვარელი მოგვიდა".

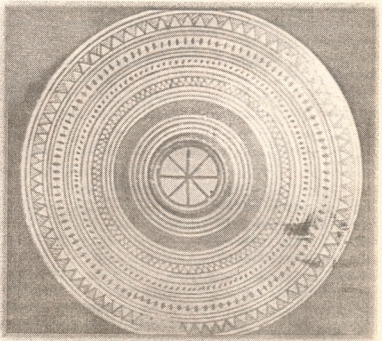
პორტო

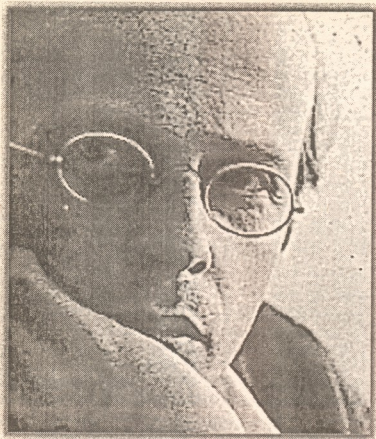
ო, პრაქსინოა ნამღვლი განბია ეს მომღერალი!
145. ისე იხაროს, როგორც ჩვენ გული ვივიხარა სიმღერით!
ღრთა, შინისკენ გავსწო, ვეაზლო დეიკლეფასს -
ისეც მმარითვი კაცია, მშხერის კი სჯობს, არ ეჩვენო.
იხარე, პო, აღონის და ვახარებულთ მოგვიდა!

ტყელი ბერპოლდისან თარგმნა
დაწლია გიგინანძიმ

სტრილი

თავისი განსაკუთრებული აღმოჩენებით სულ მუდამ დაკავებული მუსარის ისე იყო ამ აზრებით აღზნებული, რომ ბოლოს და ბოლოს თავში გარკვეულ სისტემად ჩამოყვანილობდა, ანუ მანიად, მაგრამ კეთილგონიერების სასარგებლოდ და მეგობართათვის სამწუხაროდ (რომელთაც უყვარდათ იგი და აფასებდნენ), მოვიდა სიკვდილი, უცხო და საზინელი ავადმყოფობით წაყვანათ მათი მეგობარი.

შ. შ. რუსო "ალსარეანი"

ეს ფურცლები განკუთვნილია ჩემთვის უცნობი მკითხველისათვის და შემდგომი თაობისათვის, ვისაც ყოფილი სიმამაცე ქმნა რიტების ხილვისა და გააჩნია სათანადო ძალა მისი ატანისა. სულმოკლე ადამიანებს კი შეუძლიათ ჩემს სიტყვებს განერიდონ როგორც ცეცხლს, მათთვის სასურველს ვერაფერს ვიტყვი. მოკლედ მოგახსენებ, რადგან ძალიან ცოტა დრო მრჩება სიცოცხლისათვის. ერთი წინადადების ჩანერგვაც დიდ ძალისხმევას მოითხოვს ჩემგან, აღამიანურს რომ აღემატება, იმგვარს. ამას არ ენაშაღი, შინაგანი აუცილებლობა რომ არ შენოვდეს, შთამომავლობას გაუწვიარო ის ცოდნა, რაც ჩემს წინაშე გაცხადდა.

ავადმყოფობა, მე რომ მჭირდა და რომლის ნამდვილი მიზეზებიც მხოლოდ ჩემთვისაა ცნობილი, ექიმების მიერ Paralysis stomachosa-და არის ნოდებული და ჩემი ნაკვეთისა და შინაგანი ორგანოების სწრაფ კვდომაში გამოიხატება. იგი მაიძულებს დღე და ღამ ბალიშზე დაყრდნობილი ვიწვე ჩემს სანოლზე და საბანზე დადებული სანერ ფურცლებზე მარცხენა ხელით, - რადგან მარჯვენა მთლად უმოძრაოა, აღენერო. ფურცლების გადაშორების მანე უზრუნველყოფს, ჩემი ერთგული მასხური, რომელსაც საკუთარ მკვიდრებთანვე ვრუნვა მივანდე. აი უკვე სამი კვირაა, რაც მხოლოდ თხევად

მეტრ მუსარის ანდერძი

საკვებს ვიღებ, მაგრამ ბოლო ორი დღეა, რაც ერთი ყლოში წყალიც ვოტანულ ტკივილს მაყენებს - და მიუსებდავად ამისა, მინც არ ძალძის შეწყვეტო ჩემი ახლანდელი მდგომარეობის აღწერა, პირიქით, ავდილობ მთელი შემოჩენილი ძალები ამ აღმოჩენების ასახვას მივუძღვნა.

მე გახლავართ ჟან ჟაკ მუსარი. დაიბადე 1687 წლის 12 მარტს ფენევაში. მამაჩემი მწნლდ იყო. მე კი ბავშვობიდან უფრო კეთილშობილი ხელნისკენ მიმინედა გული და ოქრომჭედელს მივებარე სასწავლებლად. რამდენიმე წლის შემდეგ ოსტატის გამოცდა ჩავაბარე. ჩემი სანიშნურობა - მედის ირონიით - ოქროს ნიჭარაში ჩასმული ლალი იყო. ორი წელიწადი ვმოგზაურობდი, მოვიხანსულე ალბები, ზღვა და შორეული მიწაც მთ შორის, მაგრამ გულმა პარიზისკენ გაშინა, სადაც ოქრომჭედელ მეტრ ლამბერთან დავედქი სამსახურში ვერდღეს ქუჩაზე. მეტრ ლამბერის ნადრევი გარდაცვალების შემდეგ მის სახელისნოს მინდობილობით ვემართავდი. ერთი წლის შემდეგ მის ქვრივზე ვიქორწინე, ამგვარად მივიღე ოსტატის მონაშობა და ჩავირიცხე ოქრომჭედელთა საამქროში. შემდგომი ოცი წლის მანძილზე შეიქმნილი პატარა საოქრომჭედლო ვერდღეს ქუჩაზე ყველაზე დიდ და მდიდარ ოქროულის მაღაზიად მექცია მთელ პარიზში. ჩემი კლიენტები პარიზის უპირველესი მოსახლნი იყვნენ ქვეყნის საუკეთესო ოჯახებიდან, მეფის უახლესი გარემოცვიდან. ჩემს მიერ აღზადებული ბეჭდები, გულსანელები, სამაჯურები და დიადემები მოთხოვნი სარგებლობდნენ პოლანდიაში, ინგლისში, იმპერიაში და ბევრი გვირგვინისანი პანოვანი თავისი სტუმრობით პატარა მდებდა. 1733 წელს, ჩემი ძვირფასი მუღლის გარდაცვალებიდან ორი წლის შემდეგ მომეჩინა შერცოვ ორლეანელის კარის ოქრომჭედლის ნოდება.

ჩემი საზოგადოების უბრწყინაველს წრეებთან ურთიერთობას უკვალოდ არ ჩაუვლია ჩემი სულიერი უნარების განვითარებისა და ხასიათის ფორმირების მხრივ. ესწავლობდი საუბრებიდან, რომლებსაც ხშირად ვესწრებოდი, წიგნებიდან, რომელთა კითხვასაც ახლა უკვე ყოველ თავისუფალ საათს ვუთმობდი. რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში იმდენად საფუძვლიანი ცოდნა შევიძინე მეცნიერებაში, ლიტერატურაში, ხელოვნებასა და ლათინურში, რომ მართალია უძალდეს სკოლაში ან უნივერსიტეტში არასოდეს მივლია, ყოველგვარი ქვემადლობის გარეშე, შემიძლია საკუთარ თავს განათლებული კაცი ვუწოდო. დადიოდი ყველა მნიშვნელოვან სალონში და ჩემ მხრივ სტუმრად მყავდა ჩემი დროის ყველაზე ცნობილი პიროვნებები: დიდრო, კონდილიკი, დ'ალამბერე, ისინი ჩემს სახლში მაგივარ უსდნენ. მრავალი წლის მანძილზე მიმოიწრა მქონდა ვოლტერთან, წერილებს ჩემს საბუთებში ხასავთ. თავად მორცხვი რუსოც კი იყო ჩემს მეგობარა რიცხვში.

ამ ფაქტებს ვისხებდი არა იმისათვის, რომ ცნობილ სახელთა ჩამოთვლილ შთაბეჭდილება მოგახდინო მომავალ მკითხველზე, თუკი ასეთი მოიძებნება, რასაკვირველა. და კიდევ უფრო მეტად მსურს გადაჭრით უარყო სახვედურები, რომლებიც შესაძლია ჩემი მისამარ-

თით გამოთქმანი, როცა ბოლოს და ბოლოს გავხსნი ჩემს არნახულ აღმოჩენას და შემცინებას, კრძობ საყვდელს, რომ ვარ უბადრული შეშლილი, ვისი აზრებიც არ შეიძლება სერიოზულად მიიღოთ, რომ არ გამაჩნია მცირედი წარმოდგენაც კი ფილოსოფიაზე ან მეცნიერებათა დონეზე ჩვენს დროში. უზომისწინებულ სწავლულ კაცებს შეუძლიათ დაეპოვნონ ჩემი გარეხვის სინათლე და განსჯის ძალა. თუმცა იმას, ვინც არ ანერებს სერიოზულად მიიღოს, ვეტყვი მხოლოდ ერთს: ვინ ხარ შენ, მგლობრო, რომ ეწინააღმდეგები ადამიანს, რომელიც თავისი დროის დიდი პიროვნებები თანასწორად მიიჩნევდნენ!

სამეცნიეროს გაფართოებამ და საქმის წარმატებულმა გაშლამ შექმნულ კაცად მაქცია. და მაინც, რაც უფრო მეტადებოდა ასაკი, სულ უფრო ნაკლებს ნიშნავდა ჩემთვის ოქროსა და ბრილიანტის ბრწყინვალება. სულ უფრო მეტად ვაფასებდი წინგებას და მეცნიერებებს. და ჯერ კიდევ სამოც წლამდე გადაწყვიტე ყოველგვარი საქმიანობა მიმეტოვებინა და დარჩენილი დღეები საამო კვირილდებოდაში გამეტარებინა დედაქალაქის ამაოებას მოწყვეტილს. ამ მიზნით შევიძინე მინის ნაკეტი პასის მალბოლად და ავაგე დიდი სახლი, ასევე გავაშენე ბაღი სხვადასხვა დეკორატიული ბუჩქებით, ყვავილებით, ხილის ხეებით, სუფთა, ქვებით მოწყობილი ბოიკებით და რამდენიმე პატარა შადრევნით. ყოველივე ეს ნიფლის ხეების რკალით იყო დანარჩენი სამყაროსგან გამოყოფილი და თავისი მომხიბვლელი და მშვიდი მდებარეობით, წარმოადგენდა შესაფერის ნავსაყუდელს კაცისათვის, რომელსაც სურს სიმშვიდესა და სიამეში გაატაროს ამქვეყნიურ საზრუნავსა და სიკვიდის შორის დარჩენილი დღეები. 1742 წლის 22 მაისს ორმოცდათხუთმეტი წლის ასაკში პარიზიდან პასიში გადავიღე და ახალ მამულში დაესახლდი.

ო! ახლა, როცა გაზაფხულის იმ დღეს ვისხუნებ, როდესაც მშვიდი ბედნიერებითა და მშვიდი სიხარულით აღსავსე პასიში ჩამოვიღდი! როცა იმ პირველ დამეზღვეფიქტობა, ცხოვრებაში პირველად რომ მივხვალე საწინაღობის იმ დაბთრუნველი მოლოდინის გარეშე, დილით რომ მელდა და ხოლმე საქმეებით, შეხვედრებით, ფაციფუტითა და ათასი საზრუნავით. ძილში მხოლოდ თელმების ნახი შრიანი მიმაცლებდა, რა ტკიბილად ვფელემხსნიებულ ბალიშზე, რომელზეც ახლა გაქავევული ნელ-ნელა ფსკერისკენ დავეყვი, ვიდრე ჩემ დღევანდელ საწყალობელ მდგომარეობას არ მივალწინე; მაგრამ იმავ დროიდან ჩემს თვალწინ გადაიშალა ქვეშარიტება, ქვეშარიტება ჩვენი ცხოვრების დასაწყისის, მდელილო-

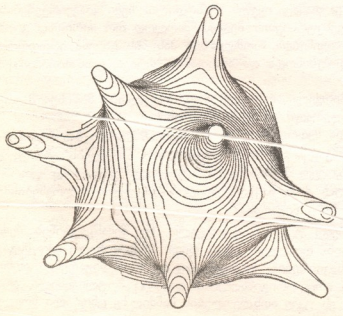
ბისა და დასასრულის შესახებ, სამყაროსა და მთელი კოსმოსის შესახებ. ქვეშარიტების სახე საშინელია, მისამებრა - მომაცდენებელი, როგორც მებრა მეღუფისა. მაგრამ ის, ვინც შემთხვევით ან დაეინებული ძიების გზით მისკენ გაზას მიავნებს, ბოლომდე უნდა გაიაროს იგი, მიუხედავად იმისა, რომ შემდგომ აღარ ეციოდინებება არც სიმშვიდე, არც ნუგეში და არც ადამიანური მადლიერება.

ამ ადგილის შეჩერები, უცნობო მკითხველს, გამოსცადე საკუთარი თავი, ვიდრე კითხვას განავრძობ. გეყოფა კი ძალა, უსაშინლესი ამბის აღსაქმელად? ის, რის თქმასაც შენთვის ვამბობ, წარმოუდგენელია და როცა თვალებს ატისლეს, ახალ სამყაროს დანახავ და უკვე ველარ შექლბე, ძველს უშზირო. თუმცა ეს ახალი სამყარო იქნება მახინჯი, მძიმე და შეუბრალებელი. არ გეგონის, დაგარება რაიმე იმედი, გამოსავალი ან ნუგეში, გარდა იმ ნუგეშისა, რომ ამიერიდან შენთვის ნათელია ქვეშარიტება და ეს ქვეშარიტება - საბოლოოა. კითხვას წელარ განავრძობ, თუ ქვეშარიტების გემშია გვერდზე გადადე ეს ფურცლები, განაჩენის საბოლოოა თუ გაშინებს გაეძეც ჩემს სიტყვებს, თუკი ძვირად გიღორს საკუთარი სიმშვიდეც არცოდნა არცოდნა, უშრაველსობას ეს ბედნიერებად მიაჩნია. და მარლაც, ის ერთადერთი ამსოფლოური შესაძლო ბედნიერებაა. ქარფუტულად შორს ნუ მოსვრი!

ახლა კი გეტყვი იმას, რასაც ველარსოდეს დივიენებ, რადგან შინაგანად ეს შენ ყოველთვის იცობი, ზუსტად ისევე, როგორც მეც ვიცობი, ვიდრე გაცხადდებოდა. უბრალოდ, ჩვენ ეწინააღმდეგობდით ქვეშარიტების აღიარებას და წარმოთქმას: სამყარო, ვამბობ მე, არის ნივარა, რომელიც უშიწყალოდ იხურება.

არ გსურს დამეთანხმო? ეწინააღმდეგები ამ მოსაზრებას? არ არის გასაკვირი. ეს უდიდესი ნაბიჯია. უშალ ვერ გადაწყვეტ. მეტად მჭიდროდ შემოგხვევია ძველ ბურუსს სიბინად, რომ დიდმა ნათელმა განდგინოს იგი. ახი პატარა სინათლე უნდა ავიწიოთ. ახლა კი განვავტძობთ ამბის თორბა და ამგვარად თანდითან გავგზიადრებთ ის სინათლეს, რომელიც მე მუწყა.

უკვე მოგახსენით, რომ ჩემი სახლი ბაღში იდგა. სინამდვილეში ეს პატარა პარკი იყო, სადაც მრავალი ყვაცილი, ბუჩქი და ხე იზრდებოდა, მაგრამ უპირველეს ყოვლისა, მე აქ უბრალო ვარდები დავარგავრედი, რადგან აყვავებულ ვარდების ცქცრა ჩემზე ყოველთვის შევებად და ნუგეშიად მოქმედებდა. მეზალემ, რომელსაც სრული თავისუფლება მივანიჭე ბაღის მოწყობის საქმეში, სახლის დასავლეთის მხარეს განთავსებულ სალონის წინაც გააშენე ვარდის ბუჩქი. კვითლ კაცს ჩემთვის სიხარულის მონიჭება სურდა. ვერ ხვდებოდა, თუმცა ვარდების ხილვა მსიამოვნება, მაგრამ მათგან ზედმეტად შევიწროებული და გარშემორტყმული ყოფნაც არ მსურდა. ის კიდევ უფრო ნაკლებად ხვდებოდა, რომ ვარდის ბუჩქის განლაგება დასაბამს დაუდებდა კაცობრიობის ისტორიის ახალ, უსაწყსნელ ეპოქას. საქმის სვედიანი ვითარება, ამ ვარდებთან დაკავშირებით იმავი მდგომარეობდა, რომ მათ არაფრით არ სურდა გაზრდა. ბუჩქები პატარა და საცოდავი რჩებოდნენ, ზოგიერთი, გადახმა მოუხედავად ბუჯითი მორწყვისა და როცა მთელი ბაღის დანარჩენი ნაწილი უწყვეტირესად ყვოდა, სალონის წინ მდგარ ვარდებს კვირტებიც კი უკრამოქსათა. მეზალეს დაველაპარაკე; მან ვერადღერი მირჩია, გულ იმისა, რომ მთელი ბუჩქი ამოგვეტო, ახალი მინით შეგვეშო, ან ხელახლა დაგვეტო. მე ეს მეთოდი ზედმეტად გათოლებულს იმის სიახლოველში არც ვიყავი კმაყოფილი ვარდ.

ვით, გადაწყვიტე მთელი ბუჩქი მოგვეშალა და მის ადგილას პატარა ტერასა გავუშენებინა, საიდანაც სალონიდან გამოსულს ბალის მთლიანი ხედი გადაგეშლებოდა და საღამოობით უშემწინერესი დაისით დატკბებოდი. ამ იდეამ ისე შემეპყრო, რომ გადაწყვიტე, თავად შემესრულებინა იგი.

დავინყე ვარდის რტოების ამოძირკვა და მინის დამუშავება, რათა შემდგომ მინითა და კენჭებით შევესო. ის იყო თბრას შევუდექე, რომ ნაწანყფი არა ფხვიერ ნიადგას, არამედ რალაც მსხერვად, მყიფე მოთეთრო ფენას, რაც თბრას მეტად ართულდება. დასახმარებლად ავიღე წრიატვი, რითაც თეთრ უღნაურ ქვიან წარმონაქმს ვამსხერვედი. დარტყმის ძალით ისინი პატარა ნაწილებად იშლებოდა და ნიშით განზე ვყრიდი. ჩემი მიწერალოერი ინტერესი ამ ახალი სახეობის ქვიების მიმართ, სიბრზისაგან მომრავლებული სამუშაოს გამო, რასაც მისი მოშორება მიზნად, ვინორ მარჩობეში მოექცა, ვიდრე მზერა სავსე ნიშას არ მივაპყარი, სწორედ იმ მომენტში, როცა ძალებს ვიკრებდი მის დასაცვლლად. ნიშაზე მუშტის ოდენა ქვა დავინახე, რომლის გვერდზეც რალაც ნატიფი, პროპორციულად ფორმირებული საგანი ჩანდა მინებებული. ნიშაში მინაზე დაედე, ქვა ხელში ავიღე და ჩემდა გასაოცრად, აღმოვჩინე, რომ პროპორციული ფორმის საგანი ქვაზე გაქვავებული ლოკოკინა იყო. მაშინვე შევწყვიტე მუშაობა და სახლში შევედი, რათა ნაშოენი გამოვეკვლია. როგორც ჩანს, ნიფარა მიეზარდა ქვას და მისი ფერი გამოირჩეოდა მხოლოდ მონაცვლე თამაშით თეთრის, ყვითელისა და რუხისა. ხან უფრო მუქი, ხან კი უფრო ღია მარაოსებრი სხივების მოხატულობით. ის იყო დახაზობით ლეიდირის ხელა და შავდა იმ ნიფარებს, რომლებსაც ჩვენ წორმანდიისა და ბრეტანის პლაჟებზე ვპოულობთ და რომლებიც არცთუ იშვიათად სადილზე სასურველ კერძადაც გვეკვლინება. როცა ნიფარის გახსნას დანით ვცდილობდი, კუთხე ჩამოვატყე და აღმოვჩინე, რომ გატეხილი ადგილი არაფრით განსხვავდება თავად ქვის ნებისმიერი ადგილისაგან. მე ქვასანყეში დანაყე ნიფარის მოტეხილი ნაწილი, ხოლო მორეში - ქვიდან ჩამოტეხილი ნაწილი; ორივე შემთხვევაში მივიღე მოითეთრო-მორუხო ფხვნილი, რომელიც თუ რამდენიმე წვეთ წყალს შეერევა, საღებავს ემსგავსება, კედლების შესათეთრებლად რომ იყენებენ. ნიფარაც და ქვაც ერთი და იგივე სუბსტანციისაგან შედგებოდა - საოცრად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომელიც დღესაც მაძრწუნებს, მა-

შინ ჯერ მთლად გაცნობიერებული როდი მქონდა. ზედმეტად ვიყავი შეპყრობილი ჩემი აღმოჩენის მოქმედებით განუშორებლობით, ზედმეტად მეჭოროდა ბუნების შემთხვევითი განწყობისა, სხვაგვარად ვერც თი წარმომედგინა. მაგრამ ყოველივე ამას მალე ცვლილება ელოდა.

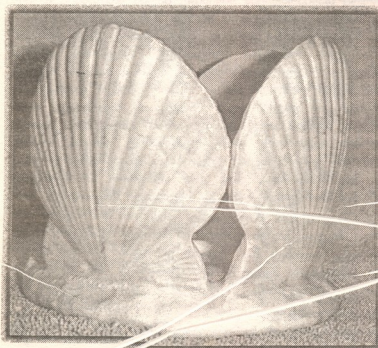
მას შემდეგ, რაც ჩემი ნიფარა საფუძვლიანად გამოვიკვლეე, ისევე გამოვედი ვარდების ბუჩქთან, რათა მუნახს, სხვებსაც თუ ვიპოვიდი. ძებნა დიდხანს არ დამჭირებია. წერატვის ყოველ დარტყმაზე სასვე ნიშებით ამომქინდა ქვის ნიფარები. ახლა, როცა უკვე თვალში ახეხილა, ნიფარას ნიფარაზე ვპოულობდი იქ, სადაც ადრე მხოლოდ ქვეხსა და ქვიხას ვხედავდი, ნახევარი საათის შემდეგ კარგი ასი ცალიც დავითვლე. შემდეგ თვლა შევწყვიტე, რადგან ყველას დასანახად თვალები არ მყოფნიდა.

ხნელი ნიათბურძნობით აღესილი, საკუთარ თავსაც რომ ვერ ვუმხვდელი - და მორეშივალ ალბათ უკვე შერც მოგიცვა, ჩემო უცნობო მკითხველო - ნიშით ხელში გავემართე ბალის სანინალმდეგო მზარეს და იქაც დავინყე თხრა. პირველად მხოლოდ მინას და თიხას ვანყვებოდი. მაგრამ ნახევარი მეტრის შემდეგ ქვის ნიფარებს მივადექი. დავინყე თხრა მესამე, მეოთხე და ვთრითი უკვე მესუთი, მეექვსე ადგილას. ყველგან - ზოგჯერ ბარის პირველივე დაკვრანზე, ზოგჯერ უფრო ღრმად - ვპოულობდი ნიფარებს, გაქვავებული ნიფარების ტიპს, ნიფარებს ქვიხის სახით.

შემდგომ დღეებსა და კვირებში ექსკურსიებს ვანყობდი შემოგარენში. ჯერ პასიში ვთხრიდი, შემდეგ ბოლონიასა და ვერსალში, ბოლოს და ბოლოს სისტემურად გადავთხარე მთელი პარიზი სან-სულსტანის ნამადე, ფანტლიდან მონმონანამდე და არ ყოფილა შემთხვევა, რომ ნიფარები არ მეპოვა. თუ ნიფარებს არა, მაშინ ქვიხას ამ ქვას ვანყვებოდი - სუბსტანციურად მათ იდენტურს. მდინარის მთელ დაყოფებაზე სენასა და მარანის ზედაპირზეც კი ტიტივებდა ნიფარების დიდი რაოდენობა, ხოლო შარატრში უნდობლად მაკვირდებოდნენ ადგილობრივი თავშესაფრის თანამშრომლები - ხუთი მეტრი სიღრმის ამოთხრა მომიხდა, სანამ რამეს ვიპოვიდი. მაშინდელი თხრის შედეგად შინ ნაშოვილ ნიფარის რამდენიმე ეგზემპლარი და ნიშოში იქსური ქვიანი წარმონაქმნებისა და გარკვეული გამოცდა მოუწყვეე. ყოველთვის ერთსა და იმავე შედეგს ვიღებდი, რასაც ჩემი პირველი ნიფარის შემთხვევაში. ჩემი კოლექციის ნიფარები ერთმანეთისაგან მხოლოდ ზომით განსხვავდებოდნენ, ხოლო ფორმის თვალსაზრისითაც არ იყო დიდი სვავობა იმ ქვიან წარმონაქმნთან შედარებით, რომელთანაც იყვნენ შეზრდილი. ჩემი დავკვირვებისა და ექსკურსიების შედეგი მხოლოდ არ ძირითად კითხვას მიყენებდა, რომლებზეც პასუხის გაცემა ერთდროულად მეშინებდა და ამასთანავე ძლიერ ვესწრაფოდი კიდევ.

პირველი: რამხელა იყო მოცულობა მინისქვეშ გავრცელებული ამ ქვის ნიფარებისა? და მეორე: როგორ და რისგან წარმოიშვა ნიფარები, ან სხვაგვარად რომ ვთქვათ, რა აიძულებს ამორფულ ან, ყოველ შემთხვევაში, სრულიად უშუალოდ ფორმირებულ ქვის ნაჭერს, მიიღოს უჩვეულო ხელოვნებისმიერი სახე ნიფარისა?

ესეო უცნობო მკითხველო, ნუ შემანყვიტინებ შეძახილით, რომ ჯერ კიდევ დიდი არისტოტელე იყო მსგავსი საკითხების დაკავებელი და რომ ნიფარების აღმოჩენა არც ორიგინალურია და არც მოულოდნელი, არამედ ეს უკვე ათწლეულების მანძილზე ცნობილი მოვლე

ნა. ამის წინააღმდეგ მხოლოდ შემოიძლია ვთქვა: მოთმინება, მეგობარო, მოთმინება!

მე იმას როდი ვამტკიცებ, რომ პირველი ადამიანი ვარ, ვინც ქვის ნივარა აღმოაჩინა. ყოველი კაცი, ვინც ბუნებაში თვალახილვით ადავს, სადმე უთუოდ გადაეყრებოდა მთავან რომელიმეს. ოღონდ ყველას როდი უფიქრია ამაზე და მით უმეტეს ჩემსავით თანამედვერულად. რა თქმა უნდა, ვიცოდი და ვიცი ბერძენ ფილოსოფოსთა ნაწრობები ჩვენი პლანეტის წარმოშობაზე, კონტინენტებისა, ლანდშაფტებისა და ა.შ. სადაც ქვის ნივარებზე მითითებაც გვხვდება. ჩემი გამოკვლევების პრაქტიკული ნაწილის დასრულების შემდეგ, პარიზში შეუკვეთე წიგნები, რომლებსაც შეეძლოთ როგორმე შექი მოეფინათ მოცემული პრობლემისათვის. მისხალ-მისხალ ნაეკითხე კოსმოლოგიის ნაწრობები, გეოლოგიის, მინერალოგიის, ასტროლოგიისა და სხვა მონათხავე მეცნიერებებისა. ვკითხულობდი ყველა ავტორს, ვინც კი ნივარებზე წერდა არისტოტელედან ალბერტ დეიდამდე, თეოფრასტოზიდან გროსტესტემდე, ავიცენადან ლეონარდომდე.

ამდენი კითხვიდან მხოლოდ ის შევიტყვე, რომს უდღესი მოაზროვნენი თოქცა საკმარისი შემეცნების ფლობდნენ ნივარების შესახებ, მათ ფორმაზე, შემადგენლობაზე, გავრცელებაზე და ა.შ. მაგამაც ყველანი უკლებლივ, უმეტესნი აღმოჩნდნენ ნივარების შინაგანი არსის წარმოშობისა და კერძოდ მათი დანიშნულების ასახსნელად.

ასე თუ ისე, მათი წიგნების შესწავლის შემდეგ, შემეძლო აზრი გამომეთქვა ნივარების გავრცელების მასშტაბებზე. გამახსენდა, რომ სულაც არ არის საჭირო მსოფლიოს გარშემო მოგზაურობა იმაში დასარწმუნებლად, რომ ზეცა ყველანა ლავირდებოდა. მაშინვე დავუშევი, რომ ნივარები ყველგანაა, სადაც მათ მოსაძებნად ორმოს ამოთხრა შეიძლება. აქედან მოყოლებული, დავიწყე კითხვა ნივარების აღმოჩენაზე არა მხოლოდ ევროპისა და შორეული აზიის, უმალეს მითის შორეულვლებზე და ყველა ღრმა მდინარიან დაბლობზე, არამედ ასევე კიბიან ნივარის ქვიშაზე და ცალკეულ უზარმაზარ ნივარებზე, ახლად აღმოჩენილ კონტინენტებზე რომ იპოვის: - ჩრდილოეთ და სამხრეთ ამერიკაში. და ამით დათვალსურე სამშრობება, ვერ კიდევ პარიზული გათარებისას რომ გამიჩნდა, ანუ აზრი იმის შესახებ, რომ მთელი ჩვენი პლანეტა დაწალმულია ნივარებით და ნივარული სუბსტანციით. ის, რასაც ჩვენ განვიხილავთ, სახელდობრ როგორც მინის, მგელის, ტყეების, ზღვების, ტბების, ბაღების, ხნულების, უღანაობებისა თუ ნაყოფიერ დაბლობთა ფორმას - ყოველივე ეს სხვა არაფერია, თუ არა საზარელი ბირთვის თხელი გარსი. თუ ამ თხელ გარსს მოეცალებოთ, ჩვენი პლანეტა მორთულო-მორთულო ბურთის დაგვიგავსება, ჩამოსხმულსა და ამოზრდილს მილიარდობით ქვის ნივარისაგან, - თითოეული ლუიფდორის ზომისა. ასეთ პლანეტაზე ყოველგვარი სიცოცხლე შეუძლებელი იქნებოდა.

აღმოჩენა, რომ დედამიწა, არსებითად, ნივარებისაგან შედგება, შესაძლოა განხილულიყო, როგორც რაიმე უმნიშვნელო უკრაობა, საქმე რომ ეჭვბოვებს მის უცვლელ, დასრულებულ მდგომარეობას. სამწუხაროდ, ეს ასე არაა. ჩემმა ფილოსოფიებმა შესწავლამ, რომელთა დაწვრილებით დაფოსუსებამ დრო აღარ მრჩობდა, ვკიფენა, რომ ნივარების გავრცელება დედამიწის მთელ ტერიტორიაზე ნიშნსწრაფად და შეურყრველად პროცესია. უკვე ჩვენს დროში საყაროს მინის გარსი ყოველმხრივ შეთხლებულია და საესებით მსგერვედი. ბევრ ადგილას იგი დაზიანებული და მთანიჭქულია ნივარული

სუბსტანციით. მაგალითად, ძველებთან ჩვენ ენახულობთ კუნძულთა დახასიათებას: სიცილიის, აფრიკის ჩრდილოეთი სანაპიროსი, იბერიის ნახევარკუნძულისა, როგორც მამინდელი მსოფლიოს ყველაზე უფრო სურთხეული და ნაყოფიერი მხარეებისა. ამაჟამად, როგორც საყოველთაოდ ცნობილია, ეს ადგილები, მცირედდენი გამონაკლისის გარდა, დაფარულია მხოლოდ მტვრით, ქვიშითა და ქვებით, რაც სხვა არაფერია, თუ არა წინასწარუბრი ნივარად გარდაქმნისა. იგივე შეიძლება ითქვას არაბეთის უდიდეს ნაწილზე, აფრიკის ჩრდილოეთ ნახევარზე და უახლესი ინფორმაციის თანახმად, ამერიკის ვერ კიდევ გამოუკვლევად ადგილებზე და ჩვენს ქვეყანაშიც კი, რომელიც უმსანაშავად ითვლება სხვებთან შედარებით, შეიძინევა ნივარებით ავსების უწყვეტი პროცესი. საესებით უმსაძლებელია, რომ მინის გარსი პროვინის დასავლეთით და სამხრეთ სავანაში უკვე თითის სიმსობიდეა შემცირებული. მოცემულ მომენტში ნივარებით მოფენილი მინის ტერიტორია მთლიანობაში გაცილებით აღებგება ევროპის ტერიტორიას.

ნივარებისა და ნივარული სუბსტანციის უწყვეტი ზრდის მიუხედავად ნარმოადგენს წყლის მუდმივი წრებრუნება. რადგან როგორც ნარმალო, ზღვაში მცხოვრები ნივარებისათვის, ასევე ქვის ნივარებისათვის წყალი მჭიდრო მოკავშირეს წარმოადგენს და არსებობის ელემენტსაც კი. ყოველი ნაწიათლებული კავისთვის ცნობილია, რომ წყალი მუდმივ წრებრუნებაში იმყოფება, რაც მზის სხივებით არის გამოწვეული: ის აღიმართება ზღვაზე, გროვდება ღრუბლებში, ქართი ვრცელდება უზარმაზარ სივრცეზე, ის სხელებზე იხსნება და წვიმის წვეთებად მოედინება. წყალი აღწევს მინაში მის უწერტლეს ნამეცვამედ, რის შემდგომ ისევ გროვდება წყაროებსა და ღარებში, ნაკადულებსა და მდინარებში და საბოლოოდ ისევ ზღვისკენ მიიღვება. ნიადაგში შეღწევისას წყალი ხელს უწყობს ნივარების ფორმირებას, კერძოდ გამუდმებით ხსნის, პირდაპირ მომენტს მინას და შემდეგ ზამწერცას. შემდეგ წყალი ატანს უფრო ღრმად, ვიდრე არ მიხსნდება ქვიანი ნივარების განლაგებას და მასზე ტოვებს მინიერი სამყაროდან გამოჩრეულ ნივთიერებებს, რომლებიც აუცილებელია ნივარების წარმოსაქმნელად. ასე და ამგვარად, მინის გარსი სულ უფრო თხელდება, ხოლო ნივარული ქვიანი ფენა განუწყვეტლო მატულობს. ამ ჩემი აღმოჩენის დასტური შეგიძლია ქოთანში ჩვეულებრივ ქვის წყლის გაფულტერი მივიღო. ქოთანის ფსკერისა და კედლებზე განწდება მორთურო ნადები. ქოთინებში, რომლებსაც ხანგრძლივი დროით წყლის გასაფულტრად იყენებენ, ამ ნადებს შეუძლია წარმოქმნას საკმაოდ სქელი ქერქი. თუ მათ გამოვარჩევთ და ქვასანაყმი დავწავაყო, შეგვიძლია მივიღო ზუსტად ისეთივე ფენილი, როგორც ნივარების გაფუტვისას. ხოლო თუ მშავს ცდას ნეიშის წყლით ჩავატარებთ, პირიქით, ვერ მივიღებთ ვერანაირ ნადებს.

ახლა კი გაიკვება ჩემი უტყნობი მკითხველი იმ სასოწარკვეთილ მდგომარეობას, რომელშიც სამყარო იმყოფება: წყალი, ურომლისიდაც ერთ დელსაც ვერ ვციოცხლებთ, ანადგურებს ჩვენი სიცოცხლის საფუძვლს, დედამიწას და ემსახურება ჩვენს უსასტკეს მტერს, ქვის ნივარს. ამ პროცესში სიცოცხლის მომნიჭებელი ელემენტის, დედამიწის გარდაქმნა, სიცოცხლისათვის მავნე, ქვიან არსებად ისევე შეუქცევადი და გაარდუვალაია, როგორც აყვავებულ ფორმათა მრავალფეროვნების მეტამორფოზა ერთადერთ ფორმად - ნივარად. მოდით ამის გამო ნუ შევქმნით მდგარ წარმოდგენებს სამყაროს აღსასრულის შესახებ, არსებობის ეს ერთ-

დერთი სრულყოფილი ფორმა - ნიჟარად ქცევა - ისევე შეუქცევადია, როგორც მზის ამოსვლა-ჩასვლა, ნისლი და წვიმა. თუ როგორი სახე ექნება ამ დასასრულს, ქვემოთ მოგახსენებთ, მაგრამ ჯერ უნდა გავაქარწყლო ის სანინაალმდეგო მოსაზრებები, რომლებიც შესაძლოა გაგჩინდეთ, თუცა ისეც მშვენიერად შესისხს არავის უნდა საშინელების ხილვა, შიში ათას "თუ"-ს და "მაგრამ"-ს იგონებს. მხოლოდ ფილოსოფოსის ხელწიფება ჭეშმარიტებას მისცეს მსვლელობა.

რა საბარლოდ უარობენ ჩვენი პატივსაცემი ფილოსოფოსები, ახსნან ნიჟარის წარმოშობა, მოკლედ უკვე მიგანიშნეთ. ზოგიერთები ამოცანას უკიდურესად ამარტივებენ, როცა ამტკიცებენ, რომ ნიჟარაში ბუნების შემთხვევითი თამაში უნდა დაეინახოთ მხოლოდ, მაგრამ რატომ კვების ბუნება ქვეს მხოლოდ ნიჟარის ფორმით? ამაზე არაფერი ვიცით და ყველა გონიერ ადამიანს ეს ზედამიწული და მოხერხებული ახსნა, რომელიც კერძოდ იტალიელი ავტორის მიერ დღემდე ვრცელდება, სასაცილოდ და არამეცნიერულად მოეჩვენება. ამიტომაც ამაზე საუბრისაგან თავს შევიკავებ.

მეორე მოსაზრება, რომელიც უფრო სერიოზულ განხილვას იმსახურებს, და აგრეთვე გამოთქმულია უფრო დიდი ფილოსოფოსების მიერ, მეტყველებს, რომ ნინის-ტორიულ ხანაში მთელი დედამიწა დაფარული იყო წყლით, ხოლო წყლის უკან დახვევის შემდეგ ყველგან დარჩა ცოცხალი ნიჟარები. თავიანთი მოსაზრების დასამტკიცებლად ამ სწავლულ ადამიანებს მოჰყავთ წარღვნის აღწერა ბიბლიაში, სადაც მართლაც ნათქვამია, რომ მთელი დედამიწა, უმაღლესი მწვერვალების ჩათვ-

ლით, წყლით იყო დაფარული. რაც უნდა დამაჯერებლად მოეჩვენოთ გონიერ ადამიანებს ეს მსჯელობა, გორც მცოდნე, მით უფრო მოვალე ვარ გადაჭრით შევენიანაალმდეგო მათ. მოსეს ნიგში ვკითხულობთ, რომ წარღვნა გრძელდებოდა 370 დღის განმავლობაში და რომ მთის მწვერვალები, სადაც ნიჟარები არანაკლებია, ვიდრე დაბლობებზე! - ზუსტად 150 დღე იმყოფებოდა წყალქვეშ. ვსვამ კითხვას: როგორ მოახერხა წარღვნამ, რომ ისოდენ მოკლე დროში დაეტოვებინა ნიჟარების ის უზარმაზარი სიუხვე, რასაც ჩვენ დღეს ვხედავთ? გარდა ამისა, წარღვნის დანატოვარი ნიჟარები მრავალი ათასწლეულის წინ, ამინდის წყალობით, კარგა ხნის გასხვებილი და ქვიშად დაფუჭილი უნდა ყოფილიყვნენ. და თავად იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ისინი რაიმე უცნობი მიზეზით დაკონსერვდნენ, მაინც ხომ ვერაინი გვისჩნის, თუ რატომ მრავალდებიან ისინი, როგორც ეს ჩვენ დავადგინეთ. მაშასადამე ნათელია, რომ ყველა ახსნა-განმარტება, გარდა ჩემულისა, ყოველგვარ საფუძველს მოკლებულია.

ასე რომ, დაავადინეთ, დედამიწის გარეგნული ფორმა მრავალფეროვანი მატერიის გამუდმებით ნიჟარულ სუბსტანციად გარდაქმნას ექვემდებარება.

ტელეკოპით მთავრეზე დაკვირვებით, ჩვენი უახლოესი მეზობლისა კოსმოსში, უკვე დიდი ხანი დავრწმუნდი, რომ თავისთავად მთელ კოსმოსში ნიჟარების გავრცელების პირდაპირ კლასიკური მაგალითია. ყოველ შემთხვევაში მთავრემ უკვე მიაღწია იმ სტადიას, რომელიც დედამიწას ჯერ კიდევ გასაუღელი აქვს, კერძოდ, მთელი მატერიის სრულყოფილი გარდაქმნაც ნიჟარულ სუბ-

სტანციადა. თუმცა არიან ასტრონომები, მეფის კარზეც კი, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ მთავრე თითის აფი-
სებად პლანეტა ტყიანი ბორცვებით, ტყიანი მიწებზე-
ბით, დიდი ტბებითა და ზღვებით, მაგრამ ეს ასე სუ-
ლაც არ არის. ის, რასაც ეს დილექტანტი ზღადა მი-
ჩინევენ, სინამდვილეში ნიკარის უზარმაზარი უღაბოე-
ბია, და რასაც ისინი თავიანთ მთავრის რუკებზე მთე-
ბად აღნიშნავენ, არის უსიცივებლო გროვა ნიკარული
ქვისა; იგივე ეგებთ სხვა პლანეტებსაც.

შედეგში თაობები, უფრო მამული გონებითა და
უფრო ზუსტი ტელესკოპებით, დაადასტურებენ ჩემს სი-
მართლეს.

კომისიის ნიკარებით მოუწინავე კიდევ უფრო სამი-
ნელია მუდმივი დაკნინება ჩვენი საკუთარი სხეულისა ნი-
კარულ სუბსტანციამდე. ეს დაკნინება იმდენად მძლავ-
რია, რომ ყოველი ადამიანი მიჰყავს გაღრუვული სიკვ-
დილისაკენ. თუ ადამიანი ჩაასახებს პროცესში შედეგება,
ასე ვთქვათ, ნამცვეა ლორწოვანად, თუმცა პატარა, მაგ-
რამ ნიკარული სუბსტანციისგან სრულიად თავისუფალი,
დედის ორგანიზმში ზრდის პროცესში უკვე ნარმოქმის
ნადებს. დაბადების შემდეგ ეს ნადები ჯერ კიდევ საკ-
მაოდ რბილი და მოქნილია, რაც ჩვენ ახალშობილის თა-
ვის მიხედვით შეგვიძლია დავასკვნათ. მაგრამ გარკვეულ
ინის შემდეგ უკვე იწყება პატარა თავის გაძლიერ-
ება, შემოფარგვა და ტყინის შექმნილობა. მაგრამ
ქვის კავსების წყალბოთი ვითარდება იმდენად, რომ
ბავშვი საკმაოდ გამყარებული ფორმას იღებს, მშობლები
ხარობენ და მხოლოდ ახლა-და ხედვენ მასში ნამდვილ
ადამიანს. ისინი ვერც კი ხედებიან, რომ მათი შვილი,
ძლივს ფეხდგმული, უკვე აწყვეტს ნიკარების თავდას-
მას და საკუთარი აშკარა დასასრულისკენ მიდის. მაგ-
რამ ყოველ შემთხვევაში, უფროს ადამიანთან შედარე-
ბით, ბავშვი მინც შესასურ მდგომარეობაშია. რადგან
გაქვეყნა სწორედ სიბერეში ვლინდება გამსაკუთრებით
თავლასანიად: კანი ხდება უხეში, თმები მსხვრევადი,
ძალივები, გული და ტყინი ჩაიკრული ხდება, ზურგი
მოხრილი; მთელი სხეული მოხრება და გამოიზრდება
ნიკარის შინაგანი სტრუქტურის თანამად და ბოლოს
ხდება თხრლობი, როგორც ნიკარული ქვეის უბადრუ-
კი ნამსხრევების გროვა. და მხოლოდ ამითაც როდი
მთავრდება ყველაფერი. რადგან, მოდის უხეში, წვეთები
აღწვენ მინაში, წყალი შინათქავე და უწიროაღეს ნანი-
ლებად აქცვამაცებს გვამს და მიქებს ნიკარული ფენისა-
კენ, სადაც ის საბოლოო განსავენებელს შიშვებს ცნო-
ბილი ქვის ნიკარების ფორმის.

იმას, ვინც ფანტაზიორების მისაცყვედურებს, ან დამ-
ნამებს, თითქმის სითრ რამებს ვამტკიცებდი, რისი მტკი-
რეულებების არ გამაჩნია, ერთ კითხვას დავსვამ მხო-
ლოდ: ნუთუ თავად ვერ აჩვენე, რომ ნლითი-წლიობით
სულ უფრო მყიფე ხდები, უმორძაო, სულში და სულულ-
ში იფიქტები? ნუთუ დაგვიწყდა, ბავშვობაში როგორ
ხტოდი, ტრიალებდი და იხრებოდი, დღეში ათჯერ მა-
ინც იქცეობდა და ისევ დგებოდი, ვითომც არაფერი? გა-
იხსენე, რა ნაწი კანი გქონდა, რბილი, ძლიერი ხორცი,
დაწყლილი და იმადროულად დაუმორჩილებელი სასი-
ცივებლო ძალა? და ახლაც შეხედე შენს თავს! შენს კანს
ნაოჭები და ნაკეები გაუწნდა, შენი ხეხე გამოიფიტა და
გამოიხრა შინაგანი წესილობაგან, სხეული გამყარდა,
სასხრებს ტახა-ჭუხი გაუღიო, ყოველი მოძრაობა ერთი
ტანჯვაა, ყოველი ნაბიჯი გადაწყვეტილება, გამოუღმობით
ტკივლიანი შიში დაცემისა და იმის, რომ დამსხვრევი,
როგორც თიხის ქურჭელი. ნუთუ შენ ამას ვერ აჩვენე?
განა ვერ გრწნობ ამ ნიკარას შენს ყოველ სოავილში?
ვერ აჩვენე, როგორ მოიწეხს ის შენი გულისაკენ? რო-

მელიც უკვე ნახევრად მოიცვა. ვინც ამას უარყოფს
ტყუის!

თავად გახლავართ უდიდესი სვედიანი მაგალითი იმ
ადამიანისა, ნიკარების თავდასმას რომ განცვიდა. თუმ-
ცა, უკვე მრავალი წელია წვიმის წყალს ვინცა, რათა ნი-
კარული სუბსტანციის ზრდა შეძლებისდაგვარად შეემა-
ცირო, სწორედ მე აღმოქმენდი ყველაზე ძლიერი შეტე-
ვის ობიექტი. რამდენიმე დღის წინ, როდესაც ანდერსის
წერას შეუვადევი, მაშინ გატირებებით ჯერ კიდევ შექმ-
ლო მარცხნა ხელის ხმარება. მაგრამ აშფერავდი ჩემი თო-
თები იმდენად გაქვეყნებულია, რომ აღარ ძალბობს დამო-
უკიდებლად კალამს ხელი გაფუშვა. კარნახის საშუალე-
ბაც არა მიქვს, რადგან საუბარაც დიდ ტკივლის მიყე-
ნებს, მინც ხელის სახსარს ქვემოთ იდევსი ნიკარებით
ვაშობიარო მთელი მკლავი და ასე ვწერო. ეს არანორმა-
ლურად სწორედ ხომარეობანება, სწორედ ჩემში, შემთხ-
ვევითი არაა. მე ბიძა ძალიან დიდხანს ვიყავი ნიკარებით
დაკავებული, და მათ მრავალი საიდუმლოც გამოვტაცე,
ამიტომაც მომიზნაღეს მათ, სხვა ადამიანებთან შედარე-
ბით, განსაკუთრებით ნიკარ დასასრული. რადგანაც, ნი-
კარების ძალაუფლება თუმცა ყოველთვის უწინგელი
ჩრება, მინც საიდუმლოს წარმოადგენს, რომ ისინი ინ-
არწუნებენ პათეოზოგურობასა და შურისმაძიებლობას.

ალბათ, გოაცხებული დარჩები, ჩემო უცნობო მკითხ-
ველო, როცა მოისწეო ჩემს საუბარს ნიკარებზე, ამ თით-
ქნადა უსიცივებლო ქვეს წარმოიჩინებ, როგორც არ-
სებებზე, რომლებსაც შეუძლიათ ნებისმიერ ადამიანთან
ურთიერთობაში შესვლა შურისძიების მიზნით. ამგვარად
მე ნიკარის არსებას უკანასკნელ და ყველაზე საშინელ
საიდუმლოს გაგიხმე, და ამასობაში შენც ასევე დაგე-
მუქრება საშობრება, სიცივებლ ყველა დაასრულო, რო-
გორც მე.

ნიკარებთან ჩემი გამოკვლევების დასაწყისშივე დავე-
სვი კითხვა, რის გამოა, რომ ნიკარული სუბსტანცია
ქვის შეხედველობით სწორედ ნიკარის ფორმას იღებს
და არა სხვას. ამ კითხვამ პასუხის გაცემისას ფილო-
სოფოსები ისევ და ისევ მართკ გეტოვებენ გასატყობი.
მხოლოდ არაბ ავიცენსთან გვხვდებით მითითებას "vis
lapidificativa"-ზე, მაგრამ საიდან მომდინარეობს ეს ძალა,
ან რატომ გამოიხატება ის გარკვეული ფორმით, კერძოდ
ნიკარის, ისიც ვერაფერს გვეუბნება. მე კი პირიქით, საკ-
მაოდ მაღე დავრწმუნდი, რომ ნიკარების უნივერსალ-
რი გავრცელების მიღმა უნდა იდგეს არა მხოლოდ რი-
მიელად გაურკვეველი, არამედ სწორედ საშყაროს მა-
მომრავებელი ძალა, რომელიც ერთადერთ უშალეს ნე-
ბას ემორჩილება. იმდენად მტკიცედ მწამდა ამ უშალე-
ს ნების არსებობა, მათი ემანაცია ქვის ნიკარებშიც კი
შეუცვანი, მაგრამ ამდენადვე ძლიერ წარმოადგენა მქონდა
იმ არსებებზე, ამ ნებას რომ გამოხატავდა. რა არსება შე-
იძლებოდა ყოფილიყო ეს, თითოეული ჩვენგანს დალაუვას
რომ გვიტყვას, საშყაროს უღაბნოდ რომ აქცევიდა, ხო-
ლო ცასა და დედამინას - ქვის ნიკარების ზღადა?

წლების მანძილზე ფიქრობდი. საკუთარ კაბინეტში
ვიკეტებოდი და ტყინს ვხამავდი. ბუნების წილის მივა-
შურე, რათა სინათლისთვის მიმეკვლია. ყოველივე ამიო
იყო. ბოლოს და ბოლოს, უნდა ვლიარო: ამ უცნობ არ-
სებას ვევედრობოდი, საშუალება მოეცა, შემიცნო იგი,
დავიცედი, რომ დაეწყვედი მას. მაგრამ იმერ არაფე-
რი იძირდა ადგილიდან. ჩემი ბაზრები იმერ წრეს უტ-
რიალებდა, რასაც წლების მანძილზე, ცხოვრება თავისი
მტანჯვლიანი გზით მიდოდა, და უკვე დაიწვევი ფიქრი,
რომ საწყალი უფრო საბოლოო ქვეშაობისტანს
ზიარების გარეშე უნდა ჩამოშორდეს ნიკარებს, რო-
გორც დანარჩენი კაცობრიობა მანამდე.

მაგრამ სწორედ მაშინ მოხდა არანაშული მოვლენა, ახლა რომ უნდა აღვწერო და, რისი ძალაც არ შემიძვეს, რადგანაც იგი იმ სფეროში გათამაშდა, რომელიც გარკვეულწილად ზეგნობრივ ან არანაშობრივ სფეროში იმყოფებოდა. ისე რომ, მე შევეცდები გაიბოთო, რისი მოვლაც შეიძლება, ხოლო გამოითვლინოს რაც შეეძლება, შევეცადები ჩემზე ზემოქმედების მიხედვით გადმოვიც. ეს ყოველივე გასაგები იქნება თუ არა, ნაკლებად როდია შენზე დამოკიდებული, ჩემი უნებონი მკითხველო, აქამდე რომ მომიყვით. ვიცი, გამიყვებ, თუკი ეს გინდა.

ეს მოხდა ერთი წლის წინ ზაფხულის დილას, მშვენიერი დარი იდგაბალი ვყავდა. სივრცობის თან ვარდების სურნელი მიმეყვებოდა, ჩიტები გალობდნენ, თითქოს მთელი ქვეყანა უნდოდათ დაერწმუნებინათ, რომ ისინი მარადიული არიან და რომ ეს ზაფხული მათთვის ბოლო არ არის, ნიჭარების მოსვლამდე. ეტყვიან შუადღე ახლოვდებოდა, რადგან მზე მეტად აცხუნებდა. მოსახვერებლად გრძელ საკმებ ვაპლის ხის ნაბეგრადილში ჩამოვიჯექი. შორიდან შადრევის ჩუჩქები მომესმა. დაქანცულობისგან თვალები მივლულე და ერთხელაც გადრევის ეს ჩუჩქები ჩვეულბერებზე ხმაილად მომიჩვენდა, თითქოს ნამდვილ ხმაურში გადავიდოდა. და ეს ასეც მოხდა. ჩემი ბალიდან უცებ სადღაც სინებლემი აღმოჩნდი. არ ვიცი, სად ვიმყოფებოდი, წყვილიანი ენკავი გარემოცული და უნებური ზუგუზუი და მოზუზუ-ნი, ასევე ენატუნის და დადქვის ხმები ჩამესმოდა. ამ ხმაურთა ორივე სახე - წყლის ჩჩრიალი და ქვის უბაკუნე, იმ მომენტში სამყაროს შექმნის ხმაურად მქეცდა, თუ ნება მომცემთ, ასე გამოვხატო. მეშინოდა. რაცა შიშმა უშაღვლეს ზღვარს მიადანა, გადავივარდი, ხმები გადმოვრდნენ და წყვილიადიდან გამოვივედი. უცებ ისეთი ძძლავრი სინათლის გარემოცვაში აღმოვჩნდი, მეგონა დადებრმადებოდი. ისევე ვეცემოდი ამ სინათლეში და შორს გაეფრბოდი ბნელ ადგილს, რომელიც ახლა ჩემს თავზე უშველელეუდ შავ მასად შევიცანი. რაც უფრო შორს ვეცემოდი, მით უფრო მკვეთრად შესატენი ხდებოდა ეს მასა და მით უფრო იზრდებოდა მისი მოცულობა. ბოლის და ბოლის მიხედვით, რომ ჩემს თავზე წარმომართული შავი მასა ნივარს იყო. და უცებ ეს მასა რომ ნაწილად გაიხლიჩა, ფართოდ გაშალა შავი ფრთები, გიგანტური ფრინველის მსგავსად გადაიშალა ნივარის ორივე სფერო მთელ კოსმოსზე და სწორედ ჩემს თავზე დაიწყა დაშვება, სამყაროზე, ყველაფერზე, რაც კი არსებობს, ასევე სინათლეზეც და დაიხურა მათ ზემოთ. საბოლოოდ დადგა ღამე და ერთადერთი, რაც ჯერ კიდევ დარჩა, იყო დადქვისა და რაკრაკის ხმები.

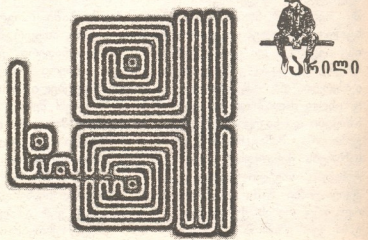
მეხატემ ქვის ბილიკზე დადებულნი მიმოვა. სამიდან ნამოდგომას რომ ვცდილობდი, ძალაგამოცლილი ძირს დავენარცხე. შინ ნამიყვანეს და სანოვარს ჩამაწინეს, საიდრანაც მას შემდეგ აღარც ავმდგარა. იმდენად დავესუსტდი, ექიმს ჩემს გადარჩენაში ეჭვი ეპარებოდა. მხოლოდ სამი კვირის შემდეგ მოვგჯობინდი ონდავ, თუმცა ამის შემდეგ სხეულში რაღაც მზარდი ტკივილი დამარჩა, რომელიც დღითიდღე სხეულის ახალ ნაწილებს ითრევდა. ეს არის ნივარული დაავადება, და ის ჩემს შემხვევაში ყველაზე უფრო თვალსაჩინოდ ვლინდება: მრისხანედ და ავტიურად მიტყვის, რათა სხვა ადამიანებს დაშაშროს, - როგორც ნივარის მხილველი. ძვირად მივადება ეს ჩემი განჭყერება, მაგრამ სიამოვნებით ვიხიბ ამ სენს, რადგან უკვე ვფლობ პასუხს უმარავ კითხვათაგან ბოლო კითხვაზე: ძალა, რომელსაც გზაზე გამოჰყავს ყოველი სიცოცხლე და აგვიგვირენებს თავის ბოლოთი, უშაღვლესი ნება, მუღობელი უნივერსუმისა, განიფარიანებას რომ აიძულებს ყოველივეს, საკუთარი ყველ-

გან არსებობისა და ყოველისშემძლეობის ნიშნად, გამომდინარეობს დიდი პირველადი ნივარისაგან, რომლის შანაგანი წიაღიდანაც გამოვედრე ცოტა ხნით, რათა მესილა მისი ძღვევამოსილება და საშიში დიდებულება. წილად მხვდა, საკუთარი თვლით მესილა სამყაროს აღსარული. რიცა ქვეყნის განიფარიანება ისე შორს წავა, რომ ყველა იძულებული გახდება ალიაროს ნივარის ძალაუფლებას, როცა სამინებლისათვის განწინრული უშნეო ხალხი სხვადასხვა ღმერთს მოუხმობს მხსნელად, მაშინ ნივარის ერთადერთი პასუხი იქნება მისი გაშლილი ფრთები, რომელიც მთელ დედამიწას გადმოეხურება და ყოველივე შიანთაგანს საკუთარ თავში.

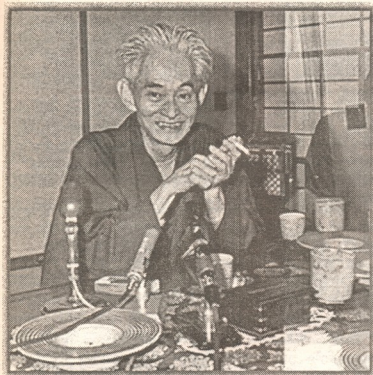
ახლა კი ყველაფერი გაგიმთხილე, ჩემო უნებონი მკითხველო, სხვა რაღა გითხრა? როგორ განუგეგმო? ნუთუ დილისოფოსთა და წინასწარმეტყველთა მსგავსად, შენი სულის უკვდავებაზე, მონყაყელ ღმერთის მადასა და სხეულის აღდგომაზე უნდა ვიჭაბავო? განა ნივარს კეთილ ღმერთად უნდა ვაღიარო? იამყავს და ალაპის კულტის შემდეგ მას უნდა მოუფხობო და ადამიანთა ხსნა ვაუწყო? რატომ, რა საჭიროა ტყუილი? როგორც ამოხებენ, ადამიანს იმედის გარეშე სიცოცხლე არ შეუძლია. არადა ადამიანი არც ცოცხლობს, ის კვდება. მე კი, ვგრძნობ, ამაღამ ველარ გავატან და ჩემს უკანასკნელ ღამეს ტყუილბის ბოლი მოვეყვები. შვება ვიგრძენი, როგორც იქნა, კვდობის რაოდენ დაზაში შევადვიარ. შენ კი, ჩემო სანყალო მეგობარო, ეს ყოველივე ხომ ჯერ კიდევ წინა საქეს.

ბატონ მუსარის მსახურ კოლდ მანეს მინანერი დღეს, 1753 წლის 30 აგვისტოს სამოვადეკანი წლის ასაკში ჩემი კეთილი ბატონი მეტრ მუსარი გადრედივლა. მე იგი ჩვეულ პოზაში, საკუთარ სანოვარს ვიხილე დილაადრანთ. თვალები ვერ დაეუბნუქე, რადგან ქუთუთიები აღარ უმოძრავევდა. ხოლო როცა კალმის ხელიდან გამოცლა ვეადე, ჩემი ბატონის მარცხენა საჭენებელ თითი მინასავით დაიმსხვრა. გვამის გაბანაზა მხოლოდ დიდი გაჭირვებით შეძლო მისი განება, რადგან ჩემი ბატონი გვამის ჩვეული გაქცევების შემდეგაც ვერ შელეოდა გამეშვებულ მეღობარე პოზიციას. დოქტორ პროკოფმა, ჩემი ბატონის მეგობარმა და ექიმმა, არ იცოდა რა ელნა, და მხოლოდ ისლა მოიფიქრა, რომ მართუთხთა კუბო შეუკავია; სექტემბრის პირველს ჩემმა ბატონმა, მგლოვიარე პროცესისთვის გასაკვირად, მართუთხთა სამარეში შპოვა საუკუნო სასუფეველი პასის სასაფლაოზე, რომელიც დეკემბრის შემდეგ მართლაც რომ მოფრტყვეული იყო ათასობით ვარდით. უფალო, აცხონე მისი სული!

გერმანულიდან თარგმნა
რ.სურსან ბაშაშვილმა

იხუელი მოცეკვავე გოგონა

1

მიხვეულ-მოხვეული გზა დაიწყო. მეგონა ამავის უღელტეხილს მივადექი-მეთქი, რომ უცნაურ შხაუნა წვიმა წამოვიდა, მთის ძირას ტანჯარილი კრამპოტერის ტყე გადაათეთრა.

მაშინ ოცი წლის ქაბუკი ვიყავი. თავზე უმაღლესი სკოლის ფორმის ქუდი მუხარა, მცევა ბაბის ლურჯად მოჩითული კიშონი და შაკამა. უბრალო სტუდენტურ ჩანთაში-კედელული მარტოდმარტო მივაიჯებდი იძუტე უკვე მეთთ-ზე დღე იყო გზას ვადეტი. პირველი ღამე სიუქმძის, დანარჩენი ორი - იუგასისას ცხელ წყლებზე გაჯატარე და ახლა მაღალძირიან, იაფფასიან გეტებზე შემდგარი ამავის უღელტეხილისაკენ მივაბოჯებდი. დაბურულ ტყეებში, ბინდო მოცულ ხეობებსა თუ მთის ფერდობებზე დავანებული შემოდგომა გრძნებთი მკრავდა, მაგრამ გზას ვეჭარებოდი, იმედით აფორიაქებული გული წინ მისწრებდა.

შხაბაშუპით წაშისულმა წვიმამ სეტყვასავით რომ დასცხო, მთისაკენ მიმავალ მიხვეულ-მოხვეულ გზას სირბილით შეველყვი. მთის თავზე, ჩრდილოეთის მხარეს, პატარა საჩაიე იყო, საჩაიეში შევიდარი, ერთი ღრმად ამოყისუნთქე და გაეშუმედი... ალბათ არ დაგეგერებათ, მაგრამ ოცნება ამის-და - მოხტივალე შაბიობთა დასი დასასვენებლად სწორედ ამ საჩაიეში იყო გაჩერებული.

კარის ზღურძლიან გაუმეზებული რომ დამინახა, მოცეკვავე გოგონა დასაჯდომი პალიშიდან გადაცურდა და ბალიში ჩემ წინ დადო.

- უ-უ-უ-

აღმომბდა ჩემდაუნებურად ბალიშზე რომ დავემევი. სირბილისა და გაოცებისაგან სუნთქეა ისე შემეკრა, მადლობის თქმაც ვეღარ მოვასხერებე.

მოცეკვავე გოგონას გვერდით ვიზივარ, თანაც სულ ახლი-მეთქი, ახლა უკვე აშკარად დავიტეხი, უბინო სიგარეტ-სი ამოვიღე და მოველყვიე გოგონამ სადგურელე მომიცურა, რომელც იქვე მის მეზობლად მჯდარი ქალის წინ იდგა, მე კი სიტყვა ვერც ახლა დაძვარი.

უქსანედავ, ასე, ჩვიდმეტე წლის იქნებოდა. თმა ძველ-ბურ ყაიდაზე შქონდა დავარცხნილი. მსხვილ, უფნაურ ტალღებდა დაწყოლილი თმა ღამაზად შემოსდგომიდა მის ნატყვ, მოგრობო სახეს. სახე თითქოს პატარა გქვენებოდა, მაგრამ, ო, რა საყვარლად ეხამებოდა მის ამ ვარცხნილო-ზე... ასე დავუნებული თმა არასოფეს მეზახა, მეგინა ეს დი-

დებულად დავარცხნილი ქალიშვილი ძველთაძველი თქმულებებით შთაგონებული მხატვრის ყალბით იყო ნახატა. დასი, გარდა მოცეკვავისა, ორმოციოდე წლის ქალის, სრულიად ახალგაზრდა ქალიშვილისა და ოციოდე წლის მამაკაცისაგან შედგებოდა. შპაშიში გამოწყობილ მამაკაცს ზურგზე სასტუმრო ნაგოავს ემბლება შქონდა ამოქარგული.

გზაზე მე უკვე შესამდე ვხედავოდი მოცეკვავესა და მთელ ამ დასს. პირველად იუგასისმას გზაზე შეხვდები, იუგავის ხიდათი. მაშინ დასში კიდევ ერთი ახალგაზრდა ქალიც იყო. მერე იუგასისში მოცეკვავე გოგონა სასტუმროს შესასვლელში გეკავდა, მე ვიჯექი კიბეზე, თვალს ვერ ვცივლებდი და გუნებაში ვფიქრობდი - "ეს-ესაა სოუქმძში იყვენენ. ახლა აქ არიან, ხვალ ალბათ უღელტეხილის სასრეთით, იუგანის ცხელ წყლებზე გადავლენ." მერე მთელი გზა ვჭტობოდი, დარწმუნებული ვიყავი, უსათოდ დავუნეოდი - "ახა სამი რი რა ისეთი დიდი მანძილია" მოუხდავად ამისა, შეხვდარა საჩაიეში, სადაც იმ შხაუნა წვიმას შევეფარე, ჩემთვის მჭად მოულოდნელი აღმოჩნდა.

მაღე მოხუცი დიასახლისიც მოვიდა და ერთ უკარ-უსიოში პატარა ოთახში შემვიყვანა. გეტობა ახლა ოთახებს მგზავრები აქ დიდად არ ეტანებოდნენ. მე ქვეითანე გავიხედე - შორს, უძირი უსასწოლობაში თვალხარვედნელი ხეობა იყო ჩანოლდი. მთელ ტანში ტიანქველები მივლიდა, კილის ზოზე ვაცქინებდი და ვკანკალეოდი.

- ოი, ბატონო, ხომ არ დასეულდით? აქეთ მობრძანდით, ტანისაშისი გაიმშრე, გათბით... მობრძანდით, მობრძანდით... - თითქმის ძალით წამიყვანა მოსუქმა ქალმა თავისი თანახისაკენ.

კერაზემ ცეცხლი ლუდლუდებდა. სიოში გაგნეო თუ არა, სახეში თბილე, სასიამოვნო შაერი მუცა და ნუთით ზღურბლზე შედექი. ცეცხლის პირას დამხრჩავალით სახევა-ლურჯებული, მუცელგაბერილი მოხუცი ინევა, ნიგვლიც გაყითლებული კონვერტების მთები ედგა და ქალადღის მთებში თითქმის ჩამარხული იყო. მოხუცმა თავი ახინა, ჩამქრალი, ყვილიად ჩამრტვლი თვლები მომანათა, მე კი ცოცხალ-მკვდარ, უშორიოდ გაუმეზულ სადრთობებლად რატომღაც გული არ მიმივიდა და ახლოს ვერ მივედი.

- ჩემი კაცია, - მიიხრა დედაბერმა, - ბოდიშს გიხდით თავისი უძლურებისა ვრიდებ... მაგრამ, ნუ გაგვიბრაზდებით, ჩემო ბატონო, კაი ხანია დამბლა აქვს, წეფს ასე გაუხმრვლად ცოტა ხნის წინ წვეთი ისევ დედაც, - განაგრძო დედაბერმა, - და ახლა უკვე საბოლოოდ მოსულ ბო-ლს ეს ქალადღის მთები წერილებია, დამბლის სასკურნალო რჩევა-დარჩევებს ვინ აღარ გეტავაზობს, ამ პაკეტებში წამლებიც აწყვია. წერილებია და წამლებს პროვიციუ-ბიდან გვიგზავნიან. თითქმის ყველგანა აქვს მიმონერა, შინაურ წამლებს საიდან არ ვცეკვულობთ, იაპონიის შორეულ-შიწმინდინანც კი... რა იყო, ქალადღის ეს ნაგვლები იქნებ ოდნავ მაინც უადვილებს ცხოვრებას, სხვა თუ არა-ფერი, ცოტა გვართობა მაინც.

მე კერის პირას თავალებდახრალი ვიჯექი და არ ვცივდი, რა მეთქვა, რით მუნუტეებინა. ნეტავი რატომ ჰყავდა ახლა ეს ბერიკაცი ამ უღელტეხილზე? აქ ახ-

ლაც ძალიან ციოდა, ცოტა ხანში კი თოვლი ალბათ ყველაფერს გადაათურებდა. კერიაში ცუცხლი ისე ცხარობდა, ჩემს ტანსაცმელს ნუთში ოხნივარი აუვიდა. მალე დედაბერი სახაიეთში შემობრუნდა და მოხეტიალე დასის ერთ-ერთ ნევრ ქალს გამოუღაპარა:

- ეს ის გოგონა არ არის, ამას ნინათ შენთან ერთად რომ იყო? როგორ გაზრდილა, ნამდვილი მზეთუნახავი გამხდარა... ბემა გაგიღიმა, ძვირფასა... წარმოგიდგენია, რა სწრაფად იზრდებიან გოგონები...

ერთი საათის შემდეგ სახაიდან ხმაური მოისმა - ეტყობა მსახიობები უკვე წასასვლელად ემზადებოდნენ. მინდოდა ნამოვშტარიყო, უკან გადავდებოდი, მაგრამ მომერიადა. ვიჯექი კერის წინ და - არა უშავს, შორს მიიწვევრ ნაღერ, მართალია სიარულს მიჩვეული, მაგრამ, რაც არ უნდა იყოს, ქალები არიან, ვთქვათ, ორი-სამი ტლუთი ჩამოვრჩი, დიდი ამბავი, ხელად დავენევი-მეთქი, - თავს ვიმშვიდებდი.

გალულუღუღეული ნალევრდისა და მოუთმწილობისაგან მთელ ტანში ცუცხლი შევიდა. მსახიობები რომ ნავიდნენ, ოცნებაში ისე გავერთე, ისე გავათვისუფლდი, თითქოს ბორკილები ამსსნეს. დედაბერმა მსახიობები გააცვია და უკან რომ დაბრუნდა, ვკითხე:

- ამ ხალხმა ამაღალ სად უნდა გაათინოს?

- აბა რა ვიცი, ბატონო... ამით ამბავს რას გაიტვებ, თვითონაც არ იციან, სად ულადდებათ და სად უთენდებათ. გამოწუნდებათ ვინმე კლონტი და იმასთან მოეწყობიან, მათთვის სუფერითია.

ქალის ხმაში აშკარა დაცინვა ვიგრძენი. ჩემთვის კი მისი ეს სიტყვები ნამდვილი ცუცხლზე ნავიფის დასხმა იყო: "ძალიანაც კარგი თუ ასეა, მოცეკვავე გოგონას ჩემს ნომერში დავატაკებო..."

ნემმა შეთხლდა, უღელტეხილზე აიშუქა. დედაბერი კი არა და არ მიშუბდა: - ათიოდე ნუთში სულ გამოიადრებს, ცა მოინმინდებაო - მაგრამ მე უკვე ერთ ადგილზე ვეღარ ვისვენებდი.

- ბაბუ, თავს გაუფრთხილდით, მალე სიცვიეებს დაიქტება, - გვლითადად ვუთხარი ბერიკაცს და ნამოვდექი. დედაბერი უკან გამოშეკადა, თავს მიკრავდა და მომძახოდა:

- ბატონო, ბატონო, ასე ბევრი რატომ დამიტოვეო!.. აბა როგორ შეიძლება... ასე ბევრი როგორ უნდა ავიღო, სირცხვილია.

მერე ჩემი ჩანთა გულში ჩაიკრა და რამდენი არეგვენი წყ, არაფრით დამანება - მოდიოდა და მოკვლავდა გულში ჩანთასაკრული. თითქმის ასიოდე მეტრი გავირეთ, ის კი მინც მომდებდა და უტკულებდა:

- არა, არ მეკუთვნის ამხელა გასამრჯელო, სირცხვილია ჩემო კეთილო ბატონო, მე ხომ წესიერად არც კი მოგმასურებიაო... მე ამას არასოდეს დავიფუნებ, უკან რომ დაბრუნდებო, შემიოვრეთ, სიკეთეს სიკეთით გადაგიხდით... ძალიან, ძალიან გთხოვთ!

ისეთ უფერულ მდგომარეობაში ვიყავი, გული ისე ამიჩუქდა, ლამის ცრემლები ნამოვცივდა. ორმოცდაათი სენის გამო ასეთი მადლობა პირდაპირ წარმოუდგენელიც კი იყო! მაგრამ ისე ვქარბობდი, ისე მინდოდა მოცეკვავე გოგონას დაენოდი, რომ ძლივს მოვალხახვ დედაბერი უკვე ნერვებსაც კი მიშლიდა.

- დიდი მადლობა, ბებო, ძალიან გთხოვთ, დაბრუნდით, პაპა ხომ სულ მარტოდმარტოა ამ სახლში, - ვუთხარი დედაბერს და იმანაც, როგორც იქნა, დამიბრუნა ჩანთა.

გვირაბში რომ შევედი, წყლის ცივი ნეთები თალეზიდან ტკაპატკუპით ცვიოდა, სამხრეთ იშუვე გასასვლელი წინ პატარა ნათელ ლქვასვით ჩანდა.

2.

მთიდან მიმავალი გზა გვირაბიდან ქვევით ეღვსავით მიიკლანება. უფსკრულის მხარეს გზას თითრად შეუღებოდა ქვის ველებრი მიუყვება. მაკეტის მსგავსი პანორამის ჩანსარეც საღვად შორს, ქვევით, წერტილისმდენად მოჩანს მსახიობები. ჩვენ შორის მანძილი მხოლოდ ექვსი ტიუ თუ იქნება, ამიტომაც მე მათ სულ მალე ვენვი, მაგრამ, მუხურხულედა უცებ ნაბიჯის შენდება, მოჩვენებითი გულტრიალობით ქალებს წინ ვუსწრებ და ოდნევე დანიშნურებულ კაცს ვენევი.

- სწრაფი სიარული გცოდნიათ... - მუხუნება კაცი, - რა კარგია, უკვე გამოვიდარა.

როგორც იქნა, შევიდი ამოვისუნთქე და გვერდით გავეყვი. რის არ მეკითხება, კითხვას კითხვაზე მისვამს... ქალებმა რომ დადგინებას ვსაუბრობდით, დაგვეწინებ. კაცს ზურგზე წწლის დიდი კალათი აქვს მოკიდებული. ორმოცი წლის ქალს ხელში ძალიდ უჭირავს. ქალიშვილებს ტვინითი მოიაქს - შედარებით უფროსს ფოთა, მეორეს ლანთინ კალათი, მოცეკვავე გოგონას ზურგზე დოლი და დოლის სადგარი შკივია.

უფროსი ქალიშვილი მოცეკვავე გოგონას ჩუმად ეუბნება:

- ის ბატონი სტუდენტიცა.

ამის გაკრუნებაზე მთიკენ ვბრუნდები.

- ხომ მართალია? - მეკითხება ქალიშვილი, - მე ამას მაშინვე მივხედავ... ჩვენთან, კუნძულზეც ჩამოდიან სტუდენტები.

როგორც ირკვევა, ისინი კუნძულ ოსიმიდან, საპორტო ქალაქ საფსულე არიან. შინიდან რომ ნამოვიდნენ, ვერ ისევ გახაფსული იყო, ახლა კი საცავა წვიმები დანიწყნა... ათიოდე დღე სიმოდამი დაციოვნენ, მერე კი იტრის ცხელი წყლებიდან ისევ შინისაკენ გაუდგებინან გზას.

კუნძული ოსიმა... უცებ პოეზიის სიომ დამაბერა, მაგრამ ჩემი მზერა კვლავ მოცეკვავის უცნაურმა ვარცხნილობამ მიპყრო.

- ჩვენთან საბანაოდ ბევრი სტუდენტი ჩამოდის, - ეუბნება მოცეკვავე გოგონა თავის თანამგზავრს.

მე მის შეგვედე და ვუთხარი:

- ალბათ ზაფხულში?

გოგონამ დაიარცხინა და ჩუმად რაღაც ჩაიბუტბუტა, მერე, ზამთარმოცო.

- ზამთარშიც? - ჩავეკითხე ისევ გოგონას.

გოგონამ ქალიშვილს შეხედა და გადაიკისკისა.

- ეს იგი, თქვენთან ზამთარშიაც შეიძლება ბანანაო? სახე შეეფაცულა, უცებ ძალიან დასერიოზულდა და თავი დამიჩინა.

- ო, რა სულელი ხარ! - ჩაიცინა ორმოცი წლის ქალმა.

ოუგანომდე კიდევ სამი რი იყო დარჩენილი. კეიპუს ხეობაში გზა სულ ფერდობ-ფერდობ ეშვებოდა. უღელტეხილის იქით ფერეწი უცებ შევიკავა, ციდანდავ და მიიდანხვ სამხრეთელმა სურნელმა დააბნია... მე და ის ახალგაზრდა კაცი კი მივიდინადი და მთელი გზა ძველი მეგობრებზეთ ვლექლავებდით.

უკან მოვიტოვეთ პატარ-პატარა სოფლები - შაგინო... ნასიმოტი... ბოლოს მშენობა მოვიტარე და კაცს გადმოუტყა, რომ მიწოდება სიბოდილად მათთან ერთად ნავსულეცა-ვი, რამაც ის ძალიან გაახარა.

როდესაც ერთი იაფფასიანი სასტუმროს წინ გავეჩრდი და ორმოცი წლის ქალმა ჩემთან გამომშვიდობება დააპირა, მე ისევ ძალიან დავიბნინე, მაგრამ ჩემმა თანამგზავრმა მისხნა:

- ამ ბაჭონს ჩვენთან ერთად უნდა წამოსვლა.
- მართლაც? ძალიან კარგი გზაში კაცისათვის თანამგზავრი იგივეა, რაც მწუნარების დროს ნუგუმი. ჩვენ უსწავლელი ხალხი ვართ, მიუხედავად ამისა, ხანდახან მაინც ვებნარბებით დამბინებებს, სუფასა და მოწყენილობას ვუმსებუქებთ... რასან ასეა, მობრანსდით, ბატონო სტუდენტო, ჩვენთან ერთად დავიცნეთ, - თქვა ქალმა და თავი აღერისიანად დაიმკრა.

ქალშვილებმა ერთად შემომხედეს, მაგრამ არაფერი უთქვამს. თუ ერთად ყოფნა, ერთად ყოფნა იყოს, ამა აქ გასაკვირი რა არისო, - ეწერა მათ სახეებზე.

მათთან ერთად მეორე სართულზე ავიდა. მივლი ის ბარგი კუთხეში მიანყეს, მაგრამ ტატამიძე და ფუსუმაც ძველი და ჭუჭყიანი იყო. მოცუკვავე გოგონა ძველი ჩაიცვდა, ჩიან ამოტყანა, ჩემ წინ რომ ჩამოხტეს, სახეზე ცეცხლი ნავიკდა, ფიფინი ლამის გაუფარდა ავანცახებული სხლიდან და, დიდი რაიმე გასტყებდა, ტატამიძე დაედა. მაგრამ ჩიან მანძიკ დაიღვარა, მე კი მისი ამ უზომო სიბოროტებით ძალიან გაკვირებული დავრჩი.

- აი შე სახადგელო!... ჯერ მინან არ ასცილებია, თვალის კი სულ ბიჭებისაკენ უჭირავს... - ორმოცი წლის ქალმა ნარში შეივარა და მოცუკვავე გოგონას პირსახოცი გადაუტანა.

ჯერ მივხვდი, მართლა ბრახოზდა თუ ისე, ყასიდად თქვა.

გოგონამ პირსახოცს ხელი დააგლო და ტატამს წმენდა დაუწყა.

ქალის მოულოდნელ უხუმ ნათქვამზე უცებ გონს მოვეგე... სანაცო ბებერი დიასახლისის მიერ მოხტეული შახიობებზე დაუდევრად ნათქვამი სიტყვები გამახსენდა და ჩემი ოცნების ათასფერადი ბუმტი ხმაურით გასკდა.

ორმოცი წლის ქალმა ყურადღებით ამბავთერ-ჩამათვლივრი და გვედინი მგდომ გოგონას მიბორონდა:

- შეხედე რა ლამაზი კიშონი ავტია ბატონ სტუდენტს. შესანიშნავი კასური... სახეზე კი ზუსტად ისეთი აქვს, როგორიც ტამიძისას... გახსოვს ტამიძის კიშონი? ხომ ზუსტად იმის ნახატა აქვს? - თქვა და ერთხელ კიდევ ამბავთერ-ჩამათვლივრი.
- იგი, ბატონო სტუდენტო, თქვენი კიშონიც ზუსტად ისეთი კასურისა არის, როგორიც ჩემი შვილისაა. ერთი ბიჭი მყავს... სახლშია, სკოლაში დადის... შეხედე თქვენს კიშონს და ჩემი შვილი გამახსენდა. აჰ, ახლა ყველაფერი ძვირია, ეს ლურჯი კასურიც კი...
- თქვენი შვილი სად სწავლობს?
- დამყბიშონი, მებუთო კლასში?
- თუ მებუთო კლასშია, ჯერ სულ პატარა ყოფილა, მე კი უკვე...

- დიას, დიას... კოფუმი სწავლობს... მართალია დიდი ხანია ოსიმაში ვცხოვრობთ, მაგრამ, წარმოშობით კოფულეუბი ვართ, კასი პროფინციიდან.

კატა რაიმე შევიცნეთ, დაახლოებით ერთი საათის შემდეგ კაცმა შემომთავაზა, სხვა სასტუმროში წავიყვან, იქ სა-

დაც სასტუმროში წყლებიო, მე კი მათთან ერთად ამ წესფასიან სასტუმროში ვაბრებდი ღამის გათენებას...

მაღე მთავარი გზიდან გადაუხვებით, ქვით მოიკრწყალულ ბოილს შევეყვით და საერთო საბანაოსთან პატარა მდინარეზე გაბეული ხიდი გადავჭერი.

მივედი თუ არა სასტუმროში, რომელიც იქვე ხიდს გაღმა იყო. აუზში ჩავედი. უკვე ცხელ წყლებში ვიჯექი, რომ ის კაცი ისევ გამოჩნებდა და ისევ ლაღლავ მოვეყვით. ცოტადიერი რამ თავის თავზეც მაიმო - ოცდაათი წლისა ვარ, ცოლიანი, ჩემ ცოლს პირველი მუცელი მიემშლა, მეორე კი ნაადრვი შობიანობა შვირდა... უსწმენდი, სასტუმროს ემბლემა მისი პასის შევეყრები და ვფიქრობდი: "ნაკავაო ალბათ მისი შობილოერი კუთხეა, გარეგნულადც და ლაპარაკითაც ინტელიგენტის შთაბეჭდილებას ტოვებს, ნეტავი როგორ მოხვდა ამ მოხეტელე დასში, ხელგანებისა თუ იმ ქალის სიყვარულით, რომლითაც ასე ძალიან არის მოხიბული? აი, დადის ახლა მათთან ერთად და ბარგის წაღებაში ემარება".

აუზიდან ამოვედი თუ არა, მაშინვე სასადილოდ გავჩიე, თუცა ჯერ წამს საათიც არ იყო. სადილის შემდეგ მეორე სართულზე ჩემს ნომერში ავიდი. კაცი ძირს, ეზოში დგა და გამომშვიდობების ნიშნად ხელს მიწნევდა. მე მას ქაღალდში გახვეული ფული გადავუხადე:

- უკაცრავად, ფანჯრიდან რომ გიგაღებთ. რაიმე გემირიქი იყიდეთ. პერსიმონები ხომ გყავართ?
- კაცს ფულის აღება არ უნდოდა, გასახველისაკენ წავივდა, მაგრამ მინაზე დაგებული ფული რომ დინახა, უკანვე მობრუნდა.

- ძალიან გთხოვთ, ასეთ რამეს ნუ იზამთ, - თქვა და ფული ისევ ზვეით ამოავდო.

ფული პირველი სართლის ჩალურ სახარაგზე დეცა, მაგრამ მე ისევ ჩაუგდე და ამჯერად წინააღმდეგობა აღარ გაუწევიდა, აიღო და წავიდა.

ის საღაობს თავსხმა წემამ მთების სილუეტი წაშალა - ყველაფერი სითერეში ჩაინთხა, თვალსაჩინო დაიკარგა, სასტუმროს წინ მოჩუქსხუე დინარე კუთ-მოყვითალო წიაღვრად იქცა.

ასეთ წვიმაში დასი ვერ იმუშავებს, მოცუკვავე გოგონა ვერ იცუკვებს.

ერთ ადგილზე ვეღარ ვისვენებ, რამდენიმეჯერ აუზშიც ჩავედივარ, მაგრამ ნომერში წახვრად ბნელა - ნათური ფუსუმას კუთხეში ამოჭრილ ლიბოში კივია და ორ ოთახს ვერ ანათებს.

წვიმის ხმაურში უცებ დოღის ყრუ ბრახუნი მომესმა. ფანჯრას გედარეულით ვეცი, დარბაზს ხელი ისე ვკარი, თითქოს მტერს ვერკინებოდი და გარეთ გავისვდი. წვიმა თქვათქუფით მეცმს თავ-პირზე - თვალს დახვუქე და მივაყურე... ნებავი საიდან ისმის? ერთობადად ყურში სიახისინს ხხვს ხმანვდა და არ გასული დიდი დრო, რომ სიცილი და მზიარული ყიფნა გაისმა. ესე იგი, დამატეცეს. ტყყობა, იაფფასიანი სასტუმროს გადაღმა, იაპონურ რესტორანში არიან... იქ რომ დაამთავრებენ, იქნებ მაშინვე წამოვიდნენ-მეოტი, - ისევ უსწმენდი და დიდხანს, დიდხანს ველოდები. მაგრამ არაინ ჩანს. იაპონურ რესტორანში შეივრა, ტყობა, ჩვეულებრივი მზიარებლის სახურავის ცასცადა, თავანყებულე ლხინეა გადაიარდა-მეთი, - ნერვები უკვე დანყებულე მაქვს, ისეღა იფანჯარასთან ვზივარ და დარბაზებს განებენ არ გხურავ. ყოველთვის, როცა კი წვიმის ხმავრს დოღის ხმაურს მხევივარ, გულზე რაიტილი მფიფნება - ესე იგი, ისევ მუშაობს, გოგონა ისევ დოღს ურტყამს...

მაღე ჩემი ყურთასმენა დაღლის ნანყებ-ნანყებუ ბუზუს ვეღარ იჭერს, სამაგიეროდ უნესრიგო ტალღებად აწყდება მრავალთა ფეხების ბრავინი ნებავი რას აკეთებენ, ვიანეთს დასდევენ თუ ცეკვებენ? უცებ სამარისებური სიჩუქე ისადავრებს. თვალებს ფართოდ ვაღებ, მინდა წყვიდად-წი სიჩუქე დაეინახი - ნუთუ ეს ლამე სამონღელად იქცევა პატარა მოცუკვავე გოგონისათვის? - ტკივილი გულში ეღვასავით მიღლის, - ნუთუ ამაღამ ვიღაც წა-

ბილნაჲს მის სიმინდეს?

დარბები მივსურე და ლოგინში შევწევი. გული ისევ ყრულ მხსნელს, ისევ საბანაოდ მივდივარ, წყალს გაბრუნებული ვადავსურებ.

მაღე წვიმამ გადაიღო, ცას მთვარის ვერცხლისფერი შუტი მოვიწია და - მშვიდად, მშვიდად ციმციმებს წვიმით გაბნაბილი მთვარიანი ღამე.

"იქნებ გავიქცე- ახლავე- აი ასე, ფეხშიშველი... ეჰ, სულერთია ველარაფრის ვუშველი".

უკვე ღამის მესამე საათია.

3.

ცხრა საათზე კაცი ჩემთან, ნომერში ამოვიდა. მე ეს-ესა ავიცილე. მაღე ორივე საბანაოდ მივდივარ. გვიანი შემოდგომის მზიანი დილაა. ფანჯრის იქით მოკრიალბულნი ცა და ახლანამ გადავლილი თავსხმა წვიმისაგან ადიდებული მდინარე ჩანს, წყალი ხალხით ისრუტავს მზის სხივებს. ჩემი ნუხანდელი ტანჯვა ახლა ცუდ სიზმრადღა მქვენებმა, მაგრამ კაცს მაინც ვუკითხები:

- გვიან დანქით წვეულებს? მგონი გაგიგრძელდათ ლხინი?

- გესმოდათ?
- რა თქმა უნდა.
- ეს სულ აქაურები იყვნენ. ეჰ, მზიარულება კი არა, საშინელი მონქვილობაა! სვამენ და გაიყვებიან ყვირიან... გუმინდელ ღრობას, ჩანს, აინუშმიც არ ადგებს.
- უფურე, უფურე ხედავ? აი ეტ, გაღმა? იცინიან, ეტყოდა დაგვიჩახს.

მდინარის გაღმა, საბანასაკე გავიხმევე - ცქელი წყლის ბულში შიშველი სხეულების სითერე გამოკრთის.

სწორედ ამ დროს საბანას ჩაბინდული სიღრმიდან მოცვეკვე გოგონა გამოვარდა, ღია გასახდელამდე მიორბინა და შერქდა. წინ ხელუბნაფილი რაღაცას ხმამაღლა იძიხდა, სრულიად დედიშობილა იყო - იღგა თავით ფეხამდე შიშველი, გრძელკანჭება, ქათათა და ტანქერტი. შეცბე, ერთბაშად თითქოს ცივი წყალი გადამქსხა, ღრმად ამოვიწონიქე და გავიციქე: ბავშვია... ნამდვილი ბავშვია! დაგიწანახა, სიხარულსაგან ყველაფერი გადავიწყდა და ამირდაპირ კაპუშა მზეზე გამოვარდა... აი, დგას ახლა ფერის წვერებზე მდგარი, ჩვესკე ხელუბნაფილი... - გული უსაზღვრო, უროშიო სიხარულით მვეცხბა, გონება მერმინდებდა, ვდგავარ და ვიღივებთ: რა სუსელი ვარ, ასე მგარნა ჩივდებტისა იყო, ის კი არა, თერამებტისაც- და ეს სულ იმ უცნაური ვარცხნილობის გამო - გამოზრანჭაქენე და დაუფენებენ თმას მართლა ქალიშვილივით.

მე და ის კაცი ჩემს ოთახში დავბრუნდით. მაღე ეზოში უფროსი ქალიშვილი შემოვიდა და ქრინანთებების კვლებს თვალთერება დაუსწა.

ამასობაში მოცვეკვე გოგონას უკვე ჩაეცა. უკვე შუა ხიდზე მობიძგებდა. საერთო საბანაოდამ გამოსული ორმოცი წლის ქალც იღგა და გოგონას ცხაკცურდა. გოგი უცქრის ისე მოიუხმა, თითქოს ემინახა, ახლა კი ნამდვილად მომხვებებია. ხიდიდან რომ გადამდიოდნენ, ორმოცი წლის ქალმა გამომხახა:

- ჩვეთან ნამობრანდით!
- ჩვეთან ნამობრანდით! - გაემიორა უფროსმა ქალიშვილმა და გზა განაგრძო.

კაცი საღამომდე ჩემთან დარჩა. საღამოს ქალადელი ნარდად მოეაჭრესთან იაპონურ შაშის ვთამაშობდა, რომ უცქრე ეზოდან დოლის ხმა მომესმა.

- მოზებტილ მსახიობები მოვიდნენ! - ვთქვი და ნამოდგომა დავაბიარე.
- შჰ, მსახიობები!.. ადექით და გაყარეთ, ძალიან არ გვირდებია! - თქვა შაშში გართულმა ვაჭარმა ისე, რომ თავი არ აუნჯია.
- ითამაშეთ, თქვენი სვლაა.

ვწარნობდი ჩემ ქკუხზე აღარ ვიყავი, ადგილზე ვეღარ

ვისვენებდი... ნავლენ, რა თქმა უნდა, ნავლენ-მეთქი... ვიფერობდი. კაცმა ქვევიდან ამომხახა:

- საღამო მავდობისა!
- ნამოვტილი, გეღერეში გავედი და ხელი დავუქნიე მსახიობებმა ერთხანს რაღაც იჩურჩულეს და სადარბაზოსკენ ნამოვდინენ. დამწერებულები მოვიდნენ - წინ კაცი მოუფლდათი, უკან სამი ქალიშვილი მოკვეებოდა... ქალიშვილებმა გვიმეხივით თავი მებმალად დამიქრეს, თითები იატკას შექნენ და მოქსალწვენ: "საღამო მავდობისა!"

ნამით თვლი დავას ვკრე: "აჰა, ესე იგი, ნავატე... ძალიან კარგი!"

- სხვა რა გზაა, გნებდებოთ...
- რას ბრძანებთ... ენახით, კიდე ვიფიქროთ, საკმაოდ რთული მოსიკია...

ვაჭარს მსახიობებისათვის არც კი შეუხედავს. დავაზე თავნახრილი თითოეულ უფრას ითვლიდა და სვლის ყოველ ვარიანტს არჩევდა. მსახიობებმა დილი და საიამისენი კუთხეში მიანყეს და შაშის დავას შემოუსხდნენ. მე თითქმის მოგებული ხელი ნავატე "ერთიო, კიდე ერთი ხელი ვითამაშოთ, მოლოდენ ერთი ხელი" - არ მეშვეება ვაჭარი.

თავს ვაწვევ და უახროდ ვიღივები. იმედი რომ გადაეწურა, ადგა და ნავიდა, ქალიშვილებმა ახლოს მოინიეს.

- კიდე აპირებთ დღეს მუშაობას? - ვეკითხები მე მათ.
- წესით უნდა ვიმუშაო... - თქვა კაცმა და ქალიშვილებს შეხედა, "რა ვქნათ, ბატონოს ნებართვით იქნებ დავიკვებოთ, იქნებ არსად არ ნავიდეო?"
- ვი, რა კარგია!
- შერედა, არ იზარალებთ ამის გამო?

კაცმა ხელი ჩაიჭინა:

- ეჰ, რა განსხვავებაა, ნახვალ თუ არ ნახვალ, რა აზრი აქვს მუშგარი მაინც არ გვაქვს.

ასე ვისხედით ღამის პირველ საათამდე და შაშის ვთამაშობდით.

როდესაც ნავიდნენ, როდესაც მოცვეკვე გოგონა პარს მიგვარა, სრულიად გამოუვიხლდი. თვალზე რული არ მეკარებოდა, გალერეაში გავედი და დავიძახე:

- ბატონო კომერსანტო!.. ბატონო კომერსანტო!

ქალადელი მოეაჭრე, სამოცდაექვსი წლის ბიძა ოთახიდან მიგერილბოდა გამოვარდა:

- ა-ა, თქვენა ხართ? შესანიშნავია! ესე იგი ვთამაშობთ! ახლა კი ნამდვილად გათერებამდე!

- შო, გათერებამდე! - მეც უკვე მტკიცედ ვდგავარ ამ აზრზე.

4.

გახს დილით ადრე უნდა დავადედი. გადამწყვეტილი გვაქვს, ერთმანეთს დილას, გარ საათზე შევქვებთ. თავზე ის ახალი კეპი მასურავს, რომელიც აქ, საერთო საბანაოში ვიყიდე, ხელში ჩემი განუშორებელი ჩანთა მიკავია, ჩანთაში ჩემი განუშორებელი მტრდენტური ქაფი განისვენებს. გზის პირას მდგარ იაფვისთან სასტუმროსთან უსუსტად დანიშნულ დროს მივდივარ. მეორე საათოების ყველა დარბადა და სიროსი გავერილბულობ... დიდხანს არ მიეყოყნაია, გალურვის კიბეზე ავირბინე და გაოცებისაგან გავშემედი - მსახიობებს ჯერ ისევ ვიხიან.

იქვე, შესასვლელთან, უფროსი ქალიშვილის გვერდით მოცვეკვე გოგონა იწვა. ჩემ დანახვასზე ღამეში ალესფრად ნამოვტილი და სხეზე ხელები აიფარა - სანებუ ჯერ ისევ გუშინდელი გრმის ნაკვალევი აწნდა, ტუჩებსა და ქუსთუთობის კიდეებზე ვარდისფერი საღებავი ნადღებანოდა...

ლოგინში მწილარე ქალწული... რა ტკბილი, რა ნეტარი, რა საამო სურათია... ერთბაშად მელღერებამ შემეიყვარი. თითქოს თვალში დამამოხავებელი შუქი ანათებოს, სანებუ ისევე ხელუბნაფილი გოგონა მეორე გვერდზე გადაბრუნდა, საბნდან გამოქრია, იატკაზე დაჯდა და ქედლი დარბაზისღურად მოიდრეკა:

- უფორნილეს მადლობას მოგახსენებთ გუშინდელი სადამოსთეს...

ახლა კი სულ მთლად დაივიწყა...
კაცი უფროსი ქალაქშიც არცაა. ერთ ლოგინში რომ დავინახე, მხოლოდ მაშინდა მივხვდი, რომ სწორედ ეს უფროსი ქალიშვილი იყო მისი ცოლი.

- გთხოვთ, მოგვეტყვით დიდსულოვნად. მოვილაპარაკეთ ერთად ვინაზარეთო, აგერ ახლა კი რაღაც იმედი გაგვიჩნდა, შეიძლება დაგვაპატიონ ამ საბაბოს. შოდა, ჩვენც გადავწყვიტეთ, ეს ერთი დღე კიდევ დავარჩეთ. დარჩენისა თუ არ მოისურვებთ, სიმოდაბნე შევხვეთ, სასტუმრო კარსივში, ადგილი საპოვნელია, სულ ადვილად მოგაგებნებ... - მოიბღვიდა ორმოცი წლის ქალმა.

ალბათ თავს თუ მარტოებენ-მეთქი, - გაიფიქრე.
- იქნებ დარწმუნდითა? - თქვა კაცმა, - ჩვენც წამოვიდოდით, მაგრამ, აი, დედამ ასე გადაწყვიტა, ამას კი ახლა ვეღარავინ გადაათქმევინებს... რა თქმა უნდა, ერთად რომ წავსულიყავით, უკეთესი იქნებოდა, არც ჩვენ მოგვეწყენებოდა, არც თქვენ. ხომ ასე? რაც არის, არის, მოდი ხვალ წავივით ყველანი.

- რა თქმა უნდა! - აიტაცა ნათქვამი ორმოცი წლის ქალმა, - თუ შეიძლება, გვაპატიეთ თქვენი ისეთი პატივი დაგვედო, მეზავრობა ჩვენიან ერთად მოისურვეთ, ჩვენ კი თითქმის თავბატიტყავ ვივხებ... აი ხვალ, ქვეყანაც რომ დაიკვირებს, უსათოდ წამოვალთ... ჩვენ ხომ ბავშვი დაგვევლინა გზაში, ზღე სწორედ ორმოცდაცხრამე დღე გაიძინა. კაი ხანია გადაწყვეტილი მიქვს, ამ დღეს უსათოდვე სიმოდაბნე ვიყო, მინდა პანაშვიდი გადავუხადო. უსათოდ გადავუხადო... როგორც სვედელთ, ისე გადავუხადო. ამის გამო სულ ვქაბრობდი, სხეულებს ვაჩქარებდი. მაგრამ, აი, რასან ასეთი შემთხვევა გამოვიჩინა, გადაწყვეტიტ დავარწმუნდიყავით... თქვენ კი ისე უბრალოდ გაგვიცხად... პირდაპირ საოცარია, ესეც ეტყობა ბედია. ძალიან ცთხოვთ, უარს ნუ გვეტყვიან, ზღე თქვენც ჩვენიან ერთად ილიცეთ ჩვენი პატარას სულის მოხასხენებლად.

გადაწყვიტე დავარწმუნდიყავი, ქვევით ჩავედი და ვიდრე კაცს ველოდი, კანტორულსასთან პირიტეს ლაქაქი დაფუნჯე. ველოდი კაცს მოვიდა და გავლა შემოხატაზან. გზას საბნორთისკენ დავეყვით. იქვე ახლოს ლამაზი ხიდი იყო. ხიდეზე გაქვრდით და მოაერის დავეყრდნით. კაცმა ისევე თავისი ამბის მოყოლა დაიწყო - ერთხანს ტოკოშიმ ახალი თეატრალური სკოლის დასში ვიყავი. როგორც გამოირკვა, ხანდახან ოსმაში თურმე ახლაც დგამდა პიესებს, ზოგჯერ კი პანკეტებზედაც მართავდა თეატრალურ წარმოდგენებს.

- ვცხოვრობთ აი ასე... - თქვა მან ცოტაოდენი დუმილის შემდეგ, - მართალია მე სულ დავიღუბე თავი, სულ მოვეშვი, მაგრამ, სამაგიეროდ ჩემი უფროსი ძმა მართლაც რომ ღირსსული ადამიანია. კოფუმი ჩვენი სახლი იმას ერგა მე მეცადინეობით და შესანიშნავად უძღვდა, მე იქ თითქმის საჭირო არა ვარ, თავს ზედმეტადაც კი ვგრძნობ. - მგონა ნაგაოტანდ იყავით, ცხელი წყლებიდან. - არა, რას ბრძანებთ... ცოლად კი ის გასაშუილი მომიყავს, რომელიც ამითში ყველაზე უფროსია. იგი თქვენზე ერთი წლით არის პატარა - ცხრამეტი წლისაა. გზაში ნაადრევ შემობარობა შეჩინდა - ბავშვმა სულ რაღაც ერთი კვირა იციცხლა... საბრალო, ამ ამბის შემდეგ ვერა და ვეღარ გამოკეთდა. ის უფროსი ქალი დედაა იმისი, ყველაზე უმცროსი - აი, ის მოცეკვავე გოგონა კი ჩემი ღვიძლი დაა. - აი, ეს თოთხმეტი წლის გოგონა? მგონი თქვენ მითხარით, თოთხმეტისაო? - დიხს. ძალიან არ მინდოდა ჩემი დაიკო მოხეტიალე მსახიობი გამხდარიყო, მაგრამ...

შემდეგ თქვა, რომ თავად მას ეციტო ერქვა, მის მუღელს - ტოკო, მის დას - კაორუ, და რომ დასში მხოლოდ ერთი უცხო ქალიშვილია - იურიკო, იგი დაქორავებულია და მათი ნათესავი არ არის...

მაღლ ისევე სასტუმროში დავერჩდი. სუფთად მარტო-ბანილი, შეუხვედრავ-შუღღებური ვაპირე გზის პირას მიცდულ-ქულიყო და ძილს თავზე ხელს უსაგამა. ჩემ სასტუმრო-

ში წასვლა რომ დავაბირე, კაორუს ვუთხარა: - ჩემთან წამობრძანდით სასტუმრად. - დიდი სიამოვნებით, მაგრამ მარტო... - მაშინ მძასთან ერთად მიდი. - მოვალთ, დიამ, მოვალთ... მე და ეციტი მოვალთ... ეციტის დიდხანს არ ულოდინებია. - დანარჩენი სად არიან-მეთქი? - ვკითხე. ძალიან კვლავ დედა გვეყავსო, - მიპასუხა. ჩვენც მეკადე შაშის სათამაშოდ დადესხვდით. მაღლ ერთმანეთის მიყოლებით ტოკო და იურიკოც გამოჩნდნენ. მდინარეზე ხიდი გადმოიარეს, გაღურებში შემოსვლისას დარწმუნდნენ, ბაისლური თავყინ გვეცეს და იქვე იხატავნე ჩასხდნენ - ჩანს მოერიდათ ოთახში შემოსვლა. ბოლოს კაორუ ადგა და ღიმილით თქვა: - მობრძანდით, ეს ჩემი ოთახია.

ორი საათის შემდეგ ქალები საბანაოდ წავიდნენ. მეც დაუჩინებო მებატიტებოდნენ, მაგრამ, ვუთხარა ცოტა მოგვიანებით მოვალ-მეთქი, - მერდებოდა მამ ახალგაზრდა ქალთან გახდა და ბანაბნა. ჯერ წასულხვდით არც კი იცნენ, რომ კაორუ დაბრუნდა და ტოკოს ნათქვამი ადგამოხდა: - უფროსმა დამ გთხოვათ, თქვენც მობრძანდით, ზურგს გაგისხვდით.

მე ისევე უარი ვუთხარა და მასთან შაშის სათამაშოდ დავეჯექე. კაორუ კარგად თამაშობდა, მართლაც რომ შესანიშნავად. გასვლაზე მძასაც მოუგო და ქალებსაც. მე წამადვილი მოთამაშე ვიყავი, წაგება თითქმის არ ვიკოდი, მაგრამ, მოცეკვავე გოგონა ჩემთვის ღირსეული პარტნიორი აღმოჩნდა. ილიი სელის გაკეთება ერთხელაც არ მიფიქვია და ეს ჩემთვის მეზად სასიამოვნო გახლდით. თანაც ცოტა მორცხვებოდა - ჩვენ ხომ მარტოები დავარჩით ერთმანეთის პირისპირა - კოქებს შორიდან ადავიტებოდა... მაღლ თამაშში მთელი სულითა და გულით ჩართოთ, ახლოს მდინა, კოქს ყოველი გადაადგილებისას ცხვირს ლამის დღავს ახლდა და მისი არჩვეულებებრივი, ზოპარულად ლამაზი თმა თითქმის მკერდზე მეღებოდა. უცებ სახე წამოწოვო:

- ახლა კი ნამდვილად მომწოდება, უყავრადო. თამაში მიპოვდა და ოთხიდან გაგარდა:

საერო საბანოს წინ ორმოცი წლის ქალი დედა.

ის დღევ დაღამებამდე ეციტიმ ჩემს ოთახში გაატარა.

სასტუმროს დიხსახლის - კეთილი უბრალო ქალი კი სულ იმას ჩამჩნობებდა, ამ ქარაუჭუტა ადამიანებთან დროს ტყულობს უნ კარგავო.

საღალას მსახიობებს ვესტუმრე. კაორუ ორმოცი წლის ქალის მეთვალყურეობით სიამისნებე დაკვრაში მეცადინეობდა. ჩემ დანახვაც სიამისინის მოტევადა დაპირა, მაგრამ ქალმა უბრძანა მეცადინეობა არ შევწყვიტა და გოგონას კვლავ სიმებს შევყო, თან ხმადაბალი სიმღერაც ააყოლა. ხმას ოდნავ აუწვედა თუ არა, ქალი უმაღლ შენიშნის აძლევდა:

- ჩუმად, ჩუმად... რამდენჯერ უნდა გიხარა! ეციტი სასტუმროს პირდაპირ რესტორანში იყო დაბატონებული. იგი მეორე სართულის ერთ-ერთ კაბანში იჯდა და მას აქედანვე მშვენივრად ზნედავდი. ტურებს ისე აი-იორივებდა, ეტყობოდა რაღაცას ღუღუნავდა. - რა არის, რას შერებ? - რას და "უტაის" მღერის... - "უტაი" ვახშობისას? უცნაურია! - არ იცი, ვინ ეტყობს? ვინ და მემწხანოდ! ასეთები კი, მოგეტყვებთ, რა არ მოუვთა თავში აზრად... ოთახებს შორის ფუსუმა გაიშია, ვილაც კაცმა თავი გამოყო და ქალიშვილები ვახშამზე მიიპატავა - ეს კაცი ფრინველით მოვაჭრე, ამ სასტუმროს მუდმივი ზნედაზრი გახლდით.

კაორუ და იურიკო წამოდენდნენ და თან თავისი ხასებიც გაიყოლეს. ჰედავდი, როგორ ისხდნენ და ქვაბში ერთმანის ნარტებს როგორ ეტყებნენ. მაღლ ვაჭართან ერთად უქანვე შემობრუნდნენ. ოთახში რომ შემოვიდნენ, ვაჭარმა კაორუს მხარზე ხელი მსუბუქად დაჰკრა.

ორმოცი წლის ქალმა გაბრაზებულმა დაუყვირა:

- ხელი არ დაეკარო გოგონას, ხომ ხედავ, სულ ბავშვია!

კაორუმ ეჭვარს ხვეწნა დაუწყო:

- "თავადი მიტოს შწიარული მოგზაურობა" ნაგეკითხობ, რის, ძია!

მაგრამ, მალე ძია წამოდგა და თავისი ნომრისაკენ გასწავლა. მაშინ კაორუმ, იმის გამო, რომ შერცხვა და პირდაპირ ვერ მომართა, ორმოცი წლის ქალს სახიფათო, მე წამეკითხა ის "მოგზაურობა". იმდღე თვალმოცემულმა მოთხრობების კრებულში ხელში აიღო ეს არა, კაორუმ ჩემკენ მოინიშნა; კითხვა რომ დაეწყო, კიდევ უფრო ახლოს მომიხდა და ყურადღებულად ქველვდა სახე ლამის შწაზრე მომადო. ჩანს, ასეთი მოსმენა იცოდა, ეს მაშინ შევამჩნიე, როცა ის ფრინველით მოვაქტრეს უსმენდა. ქუთუთოების საოცრად ლამაზი, სწორი ჭრილიდან დიდი, ნათელი, მოელვარე თვალები მომიჩერებოდა. არ ვიცი, იქნებ სადღაც ჩემს იქითაც იმზირებოდნენ, მაგრამ... მართლაც რომ არამყველებრივად ლამაზი თვალები ჰქონდა. ჰქონდა კიდევ გასაოცრად მომხიბვლელი ღმობი. ნამდვილი ყვავილით იყო... დიახ. ნამდვილი ყვავილით იყო...

მერე რესტორნის მისამასხურე ქალმა მოაკითხა.

- ახალეუ დავბრუნდები, - მითხრა უკვე გამომწყობილმა, მორთულ-მოკაზმულმა, - ძალიან, ძალიან გთხოვთ, არ წავიდეთ რომ შოვალ, ისევ წამიკითხეთ, კარგია?

იგი გაღრევიში იატაკზე ჩაჯდა, თავი დახარა და იატაკს თითქმის შეეხო:

- შეიძლება ნავიდე?

- ოღონდ, იცოდეთ, არ იმღერო, - გააფრთხილა ორმოცი წლის ქალმა.

კაორუმ თავი ოდნავ დაუქნია და დილი აიღო. ქალი ახლა მე მომიბრუნდა:

- ისეთ ასაკშია, ხომ იცით, ხმა ეცვლება.

გოგონა რესტორნის მეორე სართულზე იჯდა - ძალიან მორიდებულად, ძალიან ზრდიად, ღირსეულად იჯდა და დოღს ურტყამდა. მე მას ზურგიდან ვხედავდი, ასე მეგონა, სულ ახლოს, მეზობელ ოთახში იყო და ჩემს გულსაც დოღით ბრაგაბრუგი გაჰქონდა.

- როგორ ახალისებს დილი სუფრას, - თქვა ორმოცი წლის ქალმა, რომელიც ასევე მოცეკვავე გოგონას გაჰყურებდა.

მალე რესტორანში ტიოკო და იურიკოც წავიდნენ.

მაგრამ, დაახლოებით ერთი საათის შემდეგ ყველანი დაბრუნდნენ.

- ნახე რამდენია! - კაორუმ მუტუ გაშალა და ვერცხლის ორმოცდაათი იენიანი ორმოცი წლის ქალს ხელისგულზე წკრიბოთ დაუყარა.

ერთხანს კიდევ წუთივე "შწიარული მოგზაურობა"...

მსახიობები რუსულ საუბრობდნენ ერთმანეთში, გარდაცვლილ ბავშვზე ლაპარაკობდნენ - წყალივით გაჰქვირვალე დაიბადა, ტირილის თავიც არა ჰქონდა, მიუხედავად ამისა, მთელი ერთი კვირა მაინც იცოცხლაო.

სრულიად არ მერიდებოდნენ, როგორც ჩანს, მათ გულებს ჩემი გულწრფელი კეთილშინაობებით ვინადირებდი, რომელშიაც ცნობისმოყვარეობისა და ქვედალური შეწყნარებლობის ნატამალიც არ იყო.

შოდა, მოხდა ისე, რომ მე მათ სახლში, კუნძულ ოსი-მაზე დამატკეტეს და ცხადია, დავთანხმდი, მათთან ერთად უკვე გავგებების დანაყოფსაც შევედევნიე.

- ჩვენ იქ ორი სახლი გვაქვს, - ამბობდნენ ისინი, - შარ-თალია პატარა სახლებია, მაგრამ ადგილი სრულიად საკმარისია. ის, რომელიც მთაში დგას, თითქმის ცარიელია, შწილოდ პაპს ცხოვრობს. იქ დაგაბრაზებთ, იმ სახლში სრული სიხალავათა. პაპა ხელს თუ შეგიშლით, იმასაც ჩვენთან გადმოვიყვანთ. ისეთი სინყარვა, შეგიძლიათ იმეცადინოთ კიდევაც-

მერე ერთხანს თავისთვის ისაუბრეს, დროდადრო მეც გადმოშედადნენ და აზრებს მიზიარებდნენ.

ბოლოს გადადგინებტი, ახალი წლისათვის პორტ საბუში მიესა დადევნება.

თანდათან მივხედი, ცხოვრების როგორი წესი ჰქონდათ.

მე გონი, ეს არც ისე მძიმე, არც ისე ცუდი ცხოვრება იყო. სულ ზნას ადგენს... თუმცა, ამასაც, ვფიქრობ, თავისი მომხიბვლელობა გააჩნდა - უზრუნველობა... სილადე... სურნელოვანი მინდვრები... ერთმანეთს შესანაშნავად ეწყობოდნენ -

ერთმანეთთან მათ ნათესაური სიახლოვე აკავშირებდა, თითქოს ერთი ოჯახი კი ეთქმუნოდა; დედა თავისი ქალიშვილით, სიძე, სიძის უმცროსი და... ერთადერთი ადამიანი, რომელიც ნათესავად არ ეთვრებოდათ... იურიკო იყო, არც იგრწმობოდა კიდევაც - საოცრად მორცხვი, სრულიად ახალგაზრდა ქალიშვილი ხმას თითქმის არასოდეს იღებდა, ჩემი თანდასწრებით ხომ სულ კოპებშეკრული დადიოდა.

უკვე შუაღამე იყო გადასული, მათი სახატუროდან რომ წამოვივდი. ქალიშვილები ჩემს გასაცვილებლად წამოდნენ. კაორუმ გეტყობი მომანათა, მერე კარში თავი გამოყო და მოკრიბებულ ცას ახედა:

- ვაი, რა ლამაზი მთავარცა! ხალ უკვე სიზოდაში ვიქცევი... პანაშეღების მერე დედილო ხალ საცარცხლს მიყვანდი. მერე კი ბუერი, კიდევ ბუერი სასიამოვნო რამ იქნება. დედილო კინებატოგარავში წავეწანასაც დამპირდა.

ამ ხალხისთვის ნაწასდგური სიშოვად, ჩანს, ნამდვილი აღტქმული ქვეყანა იყო. დაეტყვებოდნენ იმუ-საგამის ცხელ წყლებზე და ისეთივე მომანატრება ჰქონდათ მისი, როგორც დიდი ხნით მიტოვებული მშობლიური ადგილებისა.

ყველამ თავ-თავისი ის ბარგი აიღო, რომელიც ამბავზე გადმოსვლისს მოჰქონდა. ორმოცი წლის ქალს, ისევე რო-

გორც მაშინ, ხელში გოშია ეჭირა. ძალი არხინად მოკა-
ლათებულყო მის მკლავებში, წინ თათები გადმოქნყო და
მთელი თავისი გარეგნობით მგზავრობისთვის შედგოყვნას
გამოხატავდა. ირგავას რომ გავედით, ისევ ზვიდი, მოისა-
კენ მიმივალ გზას შეუფუცეთ. შორს, მოლივედრე ზღვას, ახ-
ლად ამოხული მზე დასდგომოდა, მისი ოქროსფერი სხივე-
ბი მთის გადამწვანებულ ნიაღში იღვრებოდა. ჩვენც სწო-
რედ მისკენ მივიდოდით - მივიდოდით ახლად ამოსული
მზისაკენ, მინერალის შესართავის მიმართულებით, მზის შუქ-
ში განბანული ზღვისკენ.

- აი ისიც, ოსიმბა!
- ხედავ, რამხელა კუნძულია აქედანაც ჩანს, რა დი-
დი, - თქვა კარუმ, - ჩვენთან წამოდით, კარგი?
ეს შემოდგომისათვის უჩვეულო ნათელი შესდგომოდა,
ასე გვეგონებოდა, მზის დისკო ზედ წყლის ზედაპირზე ეს-
მოდა. ზღვის თავზე ისეთი მსაუბეთი ნიღბი დასურავდა, რო-
გორც მისნი. ტიკოვმ წყარო, სვედიანი სიმღერა წამოიწი-
ყო.

მეიჭობ, რა გზით ნაწესლეოვით - მიავარ გზას დავ-
დგომოდით თუ ბილიკაბილი გვევლო: შარაზე სიარული
ავლიდა, მაგრამ ბილიკი გზას ოცი ტიითი მინც ამოკ-
ლებს. მე, რა თქმა უნდა, მოვლე გზა ავირჩიე.
ჩამოვცვილი პრილა ფოთლებით მოფენილი დაკლანძი-
ლი ბილიკი ისე აღმართ-აღმართ მივიდოდა, ისეთი ცივაბო
იყო, ფეხი უკან მრჩებოდა, ტანი კი წინ მისწრებდა. უკვე
ვეღარ ესუნთქავდი. როგორმე საკუთარი თავისთვის რომ
მეფოვანა, ნაბიჯს მოეფურქებე, აღმართზე ხელებს ვიშვრე-
ვდი, მაგრამ მაღლ ყველას გავესწარი, მაიი ხმა უკვე სად-
ღაც ქვეითი, ხეებს შორის მესმოდა. მხოლოდ კაორე მომ-
ყვებოდა დეზდაფეს - კიმონის ქალები ხელში აკერიდა და
ჩემს ოქროს-სამ ნაბიჯზე გულდადგულ მოფოვნავდა. საკ-
-მისიანი იყო მოქმედა, გამოვლადარაკებოდა, მამინე ქრდე-
ბოდა, სახეს ნათელი, ოდნავ გაიკლებული ღიმილი გაუნა-
თებდა. თუ ის დამინყებდა ლაპარაკს, იმ იმდით, იქნებ ახ-
ლოს მოუღებ-მოთქი, მეც ვერდებოდი, მაგრამ ისიც ახლ-
და ტოვებდა. ასე იარა ჩემს უკან. მაღლ ჩვენს წინ ნამდე-
ლი ცეცხლი ბილიკი აღიმართა, მე კი ნადვლად შენდებო-
და, ნაბიჯს კიდევ უფრო მოეფურქებე. ირგვლივ სამარისებუ-
რი მდუმარება სუფევდა - მსახიობები უკვე შორს ჩამოგე-
რნნდა.

- თქვენი სახლი არ ადგლას არის ტოკოიში?
- ტოკოიში სახლი არ მაქვს, სტუდენტთა საერთო
სახლსორებელში ვცხოვრობ.
- მე ერისბლ იქ უკვე ნამყოფი ვარ, საკურას ყვაივით-
ბის დაღასანაულზე ვიცეკვე... მაგრამ ახლა აღარაფერი მას-
სოხეს, პატარა ვიყავი.
რას არ მეუბნებოდა:
მამა თუ გყავით?
კოფუნდი თუ ყოფილხართო?
ისევ და ისევ გარდაცვლილი ბავშვზე მიყვებოდა, ხმამაღ-
ლა ოცნებობდა სიმოდასა და კანუტატორგანზე.
და აი, როგორც იქნა, მივადინეთ მთის მწვერვალს. გაშ-
ხმარ ბალახებში სკამი იყო ჩადგომილი. კაორუმ დილი სკამ-
ზე დადო, ცხვირსასოხით სახე მოიმშინდა და უნდოდა კი-
მონოდან მტვერი ჩამოეფურქებოდა, მაგრამ შემოიშვია, ჩემს
გვერდით ჩაიკუცდა და ჩემს შაკამას წმენდა მოეწყო. მე ისე
სწრაფად გავიწიე, გოგონამ თავი ვერ შეკავდა, მუხლით მი-
ნას დაეცა, მაგრამ, ვითომც არაფერი, როგორც იყო, ეგრე-
ვე დეფის წვერებზე ჩამუდარი ჩემკენ მოიწოდა და შაკამა-
დან მტვერი მინც მომაცილა. მერე წამოდგა და მტვერი
თვითონაც ჩამოიმტვრია.
უკვე ძლივს ესუნთქავდი.
დადვით, დაისვენო, - მითხრა ბოლოს კაორუმ.
საიდანღაც ჩიტების გუნდი მოფრინდა. ირგვლივ საოცარ
სიჩქმეზე გაბეზებულიყო. ისეთი სიჩქმე იდგა, შტოდან
შტოდო ჩიტის გადავრტნა და გაშხმარი ფოთლის შრიალაც
კი ისმოდა.
- ასე სწრაფად რატომ მოდიოდით?

ეტყობა ძალიან იყო დაღლილი. მე დილზე თითები ავ-
აბრახუნე და ჩიტები უკვე აფრთხილდნენ, ფოთლები ავ-
რიალეს.

- მსურია.
- ნავალ, წყალს მოვინებ.
ამ ისტყვებით კაორე ბურქნარს შერიდა, მაგრამ მაღლ
ისევ ხელგარეული დაბრუნდა.
- ოსიმბა რას აკეთებთ?
პასუხად გოგონამ მოყლა დანიყო, მაგრამ დაბნულად
და არც ისე გასატყვავდა. ერთი-ორი აშხანაიცი გაისქნა,
დანწყებით სკოლაში მერე კლასამდე ერთად ესწავლობდი-
თო... მგონი ოსიმბაზე კი არა, კოფუნზე ვცებოდა.
ათილედ ნუთის შემდეგ ეიკიტი და ქალიშვილები გა-
მოჩნდნენ. მაღლ ხეივანზე ორმოცი წლის ქალც გამოვიდა.
დაღმართზე უკვე აღარ ეჭვარებოდი, წინ განგებ ქალე-
ბი გაფურქო. მხოლოდ ეიკიტი მოაბიჯებდა ჩემს გვერდით
და რაღაზე არ ვლყავებოდი... ვხედავ კაორუმ მიმობინა:
- აი აგერ წყაროა. წამობრძინდით, ჩქარა, ჩქარა... ასე
დამამარებს, ვიდრე არ მოხვალთ, არ დავლევთ, თქვენ და-
გელოდებითო.

წყლის გაგონებაზე ისე გავიცეთ, უკან არ მომიხდავს.
ტიკტეგამულინის ხის ძირში, კლდის ნაპირადან, კამკამა
წყარო მოჩუქნუნებდა. ქალები წყაროსთან იდგნენ და მიც-
დიდნენ.

- თქვენ გელოდებით, თორემ ამოიღებ მუჭით წყაროს
წყალს, ამიღებოდა და მერე შეიძლება დალავებო ქი შეგეზა-
რით, განსაზღვრებით ჩვენს შემდეგ.
წყალი ბუშით ამოვიღე და დავლიე ქალები ერისხმა
არ მოსცილებთან წყაროს - სვამდნენ და სველი პირსასო-
ლი უშებრუნელ სახეებს იგრილებდნენ.
ბოლოს მიიდან კვადშეით და სიმოდას გზას დაეადე-
ქათი. ადგალ-ადგულ ცეკვით ამოდიოდა, ეტყობა, ნახშირს
წვადენენ... გადამწყვეტთ ცოტა დაგვესქენა და გზის პირას
დაგდებულ მორზე ჩამოესხებინათ. კაორე ჩაცუცქდა, თავისი
ვარდისფერი საგარცხელი ძაღლს ვარცხნა დაუნყო.
- იცოდა, საგარცხელი გაცუცქებდა, - გააფრთხილა ორ-
მოცი წლის ქალმა.
- რა უქირს, სიმოდამი თქვენ ხომ ახალი უნდა მიყი-
ლოთ.

რა ხანია გუნებაში მქონდა, ვიდრე დავცივდებოდი, ეს
თმაში დასაბნევი საგარცხელი იქნებ სამახსოვროდ მე და-
მტოვროს-მოეთქი, ან ახლა კი დავინახე, იმ საგარცხელი
ძაღლს როგორ ვარცხნიდა.

გზის იქითა შარეს ბამბუკის კონები ელავა. მე და ეიკ-
ტიმ გადავწყვეტით, თითო ჯოხი აგველო - სიარულს გაგ-
ვიადვილებს. ის იყო უნდა წამომეგდარაკეთო, რომ კაო-
რუმ დაგასწარო, სასწრაფოდ წამოსტა და ერთი თავისზე
გრძელი ჯოხი მოარბენინა.

- ეს ამოდანა კუტი რისთვის გინდა? - ჰკითხა ეიკტიმ.
კაორუმ დაირცხვინა, განითილდა და ჯოხი მე გამომი-
წოდა.

- თქვენც გქონდებოდა... მარჯვე ჯოხია, გამოადგებათ, ცვე-
ლაზე შედგელი ამოვარჩე...

- არა, არ მინდა, წაიღე, ძალიან მსხვილია. ვიღაც დაგ-
ვინახას და მამონზე მიხვდება, რომ მოვიპარე... არ შეიძ-
ლებს.

გოგონამ ჯოხი უსანვე წაიღო, მის მაგივრად ცოტა უფ-
რო სწილი ამარჩინა, მერე ისევ ჩვენთან მოიბრინა, ბამ-
ბუკის ჯოხი გამოიმონდა, მოცდელივით მინაზე დაეშვა
და ბრინჯის მინდვრებს შორის მივხანას ზურგით მიყვრდნო.
ივდა და ივდადა, ქალები როდის წამოდგებოდნენ.

აი ჩვენ ისევ გზაში ვართ. მე და ეიკტი წინ მივაბი-
ჯებთ. უკვე ყურში კაორუმს ხმა ჩამყმისა:
- დიდი აშხავი, ამოიღებს და ოქროსას ჩაისცამს.
იგი ტოკოის გვერდით მოაბიჯებდა, უკან იურიკო და
ორმოცი წლის ქალი მოსყვებინა.
- ისე, მართალია. შეიძლება კაცმა უწიოს კიდე-
ვაც... - თქვა ტიკოვი.

ჩანს, ჩემზე ლაბარაკობდნენ, ჩემს გარეგნობაზე მსჯელობდნენ. ტოკოკო, როგორც ჩანს, ჩემი ორგოზოლო კბილები ახსნა, რაზედაც კაორუ - ოქრისას ჩანსავსო, - უპასუხა. ჩემი სული ისეთ სიახლოვეს გრძობდა ამ ადამიანებთან, ეს სულაც არ მწყენია, ის კი არა, ყურც აჯარ დამოგია. ერთხანს სხვადასხვა ლაბარაკობდნენ, მაგრამ მალე კვლავ კაორუს სხამალალი ნათქვამი მომქმსა:

- რა კარგი ადამიანია.
- მგონი მართლაც კარგი ადამიანია.
- რა კარგია, ასეთი კარგი რომ არის, არა?

რა უბრალოდ, რა გულად გაიფურრა ამ სიტყვებში! როგორი ბავშვური და უშუალო იყო! რაც როგორ მინდობილად ვინმეზე - რა თქმა უნდა, კარგი ადამიანი ვარ, ეს გარს შემოვარაულო მთებზე რა კარგი, რა უშუალოთილიამეთქი... თუმცა, ჩემი ამ ოცი წლის ასაკში ამ ჩემს კარგმა ადამიანობამ, ვინ მოთვლის, რამდენი ტანჯვა, რამდენი ტკივილი განიცადა. ობოზა გულსა და გონებას მიწამალადა, ამ ტკივილს რომ ვეღარ გაფურცო, დავადე თავი და სამგზავრად იძუბი წამოვიდე. და აი ამ ადამიანების მხმართ, რომელთაც კარგ ყმანვილკაცად, კარგ ადამიანად ჩამთვალეს, გული ახლა უდიდესი მადლიერებით მქონდა სახე. ზღვას რომ მივუახლოვდი, მთები უკვე სულ განათდა. ბაბუქუს ჯოხი მოვიჩინე და ბაბუხს თავი წავაჯალე.

ზოგიერთი სოფლის შესასვლელში, გზაზე, ფერინიშები იდგა:

"მათხოვრებისა და მოხეტიალე მსახიობებისათვის სოფელში შესვლა აკრძალულია!"

6.

იავფასიანი სასტუმრო "კოსიუ" სიმოდას გარეუბანში, ჩრდილო შესასვლელთან იყო. მოხეტიალე მსახიობებთან ერთად მეორე სართულზე ავედი. ეს იყო სრულიად ჩვეულებრივი სხენი, რომელსაც ქვირეც კი არ ჰქონდა.

- ბეჭები ხომ არ გტკივ? - მზრუნველობით ჰკითხა კაორუს ორმოცი წლის ქალმა.

- არა, სულ არა - დავკრა შემიძლია!

კაორუ ზელები მაღლა ახსნა და ისე, როგორც დოლის დაკერისას, ძირს წარწარად დაუშვა.

- ძალიან კარგი...

დოლს ხელი მოეკიდე და ავნიე:

- რა მიძიეს!

- არ იცოდით? ჰო, მაგ თქვენს ჩანთაზე გაცოლებით მიძიეს, - გაიცინა კაორუმი.

შიარაღლი ფრიალული ჩემი თანამგზავრები "კასისუ" სტუმრებს ეცნობოდნენ. აქ სწორედ მათი ყიფის ხალხს მოეყარა თავი - მოხეტიალე მსახიობებსა და ცირკოს ჯამბაზებს... ამ გადადფრენი ჩიჭებისათვის სიმოდა, ეტყობა, ნამდვილი ნავისაყუდარი იყო. ოთახში დიასახლისის ბაშვი შემოაბუჯადა - პატარა, მუხლგამაგრებული ბიჭუნა. ფეხი შემოდადა თუ არა, კაორუმ ხელში სიძულქნის ბრჭყვიალა მონეტა შეაჩქრა. ნასვლა რომ დაეპარებ, გოგონამ წინკარში გამასწრო, გეტბები მომამოდა და ჩუმად მითარა:

- ნამიყვანე რა, კინემატოგრაფში.

სასტუმროში, რომელიც, როგორც ამბობდნენ, ქალაქის ყოფილ გამბგუნელს ეკუთვნოდა, ეიკიტი ჩემთან ერთად წამოვიდა. გზად ვივადე მათხოვარი ავეტორილია, მაგრამ უშავზაზე ისე ჩამოგვმოხდა. დასალოებით ერთ საათს აუზნი იოსებდით, მერე წავედი და სადღობად ახალი თვეზი გახვალთი.

გამომშვიდობებისას ეიკიტის ქალღმერთი გახვეული ცოტაოდენი ფული ხელში ჩაეუფე და ფუთხარა:

- ხვალ ყვაილები იყიდეთ ბავშვის სულის მოსახსენიებლად, ჩემი სახელით საკურთხეველზე დადეთ.

ფული უკვე მითადებოდა, იძულებული ვიყავი, მეორე დილას გემთ ტოკოკიში დაებრუნებოყვარ, მსახიობებს კი ფუთხარი, ტოკოკი აუცილებელი საქმეები მელიოდება-მეთქი, ამიტომაც გინდა თუ არა დარჩიო, აღარც იმათ დაუძალელებია.

სადილის შემდეგ სამიოდე საათიც არ იყო გასული, რომ ისეც შემძლი ვიგრძენი, ვჭამე და ისეც სასტუმროში გავედი - მარტოდამარტო. ხილზე გადავედი, ერთხანს ქალაქის ჩრდილო ნაწილში ვიხეტიალე, მერე მთაზე - იქთარ ფუთხამაზე ავედი. მთელი წაესადგური ჩემ წინ ხელისუფლით იყო გადაშლილი - სანახაობა მართლაც თვალწარმეტყლი იყო.

უკან რომ ვბრუნდებოდი, "კოსიოში" მსახიობებთან შევიაყ - სწორედ ვახშად ისხდნენ, ბრუნვასა და მოხარულ ქათამს პირდაპირ ქვაბინდ შევეციოდნენ.

- ცოტა მაინც გასინჯეთ! - დამწრო ხეწნა ორმოცი წლის ქალმა, - სულ ცოტაა იქნებ არ გასიძინებთ, ქალენი ქვაბში თვახინ ხსების რომ ურყენ? მაგრამ, არა უშავს, ნუ შეგეზობლებათ... გემო მაინც გაუსინჯეთ. მერე უმსაყოლად გვექნებთ, მოხეტიალე მსახიობებთან ვივახშეყო.

ქალმა კალათიდან ფილა და ხასი ამოიღო, იურკოს სთხოვა გაერეცხა და ჩემთვის მოგრობია.

მერე ყველა ერთად დამიწრო ხეწნა, ერთი დლე კიდვე დაგვარჩინელიყვი - ხვალ ხომ სულის მოსახსენიელი წირვა, ორმოცდაცხრა დლე გახდება, რაც საბარაო ბავშვი დაილუპო. მაგრამ საქმე მოგიმიზნე და უარი ეთხარო. მაშინ ორმოცი წლის ქალმა მიიხარა:

- რას იზამ, სხვა რა გზა... აი ზამთრის არდადეგებზე კი უსათუად ჩამოიდი. იცოდეთ, ჩამოსვლას რომ დაავთრებთ, შეგატყობინეთ, წაესადგურში დაგხვედებით, სასტუმროზე არც იფიქროთ, იცოდეთ, ძალიან გუყვანენბა... ჩამოდი, უსათუად ჩამოდი, დაგიცხვებთ...

მოგვიანებით, როდესაც ოთახში მხოლოდ ტოკოკი და იურკო იყვნენ, მე ისინი კინემატოგრაფში დაგხატოვე გაფითრებულმა, სახეგანამებულმა ტოკოკი ზელები მუცლებზე მიჭიქრა და მითარა:

- ახა სად უნდა წამოვიდე, ძლიეს ვდგავარ, ისეთი საშინელი გზა იყო...

თავდახრილი იურკო კი გარინდებული იდგა და ხმას არ იღებდა.

კაორუ დაბლა დიასახლისის ბავშვს ეთამაშებოდა. დამინახა თუ არა, დიასახლისი მოვიცა და ხეწნა დაწყო, ჩემთან ერთად კინემატოგრაფში გამოეშვა, მაგრამ უარი რომ მიიღო, დაბნეული და ფერწასული მომიახლოვდა და გეტბები მომანადო. სახლიდან რომ გამოვიდი, ძალღობთ თამაშში გართულს აშეკრაც თავი არ აუწევია, ისეთი გულწაიხარბობლი, გამტკნარებული სახე ჰქონდა, გამოლბარაკე ბა ვერ გაბეძეე.

კინოში მარტოდამარტო წავედი. პანანა ნათურის შუქზე ნამკითხელი ახსნა-გამნარტებით ტექსტს კითხულობდა (იპონიამი მუნევი ფილმების ჩვენებისას განმარტებით ტექსტს კითხულობდნენ). იქიდან დაბრუნებული პირდაპირ, სასტუმროში, ჩემს ნომერში ავედი, რაწაზე ჩამოვეციე და დამლეულ ქალაქი ფანჯრებიდან ყურება დავუნევი ვიციეკი და ვუყურებდი სინდემლი ჩანთქმულ, აქა-იქ აბუტებულ ფარწის სინალებებს. სულ ასე მეგონა, შორიდან დოლის ყრუ სხაური ჩამქმალა და, არ ვიცი, რატომ - თვალბინად ცრემლი ღალაღუბით მდიოდა.

7.

დილის შვიდი საათი იყო. ვიჯექი და ესაუზმობოდი, რომ ჰქუნიდან ეიკიტმ დამიძახა. ტანზე ღერებამოქრამული შვიკი პორი იცვა - ჩანს, ჩემს გასაცილებლად თავის ყველაზე საუკეთესო საოსონს გამოეწყო. ქალენი რომ ვერ დავიხანე, გული სვედით შევეკუემა.

- გვიწოდად ყველას ერთად გაგვეცილებინებ, - თქვა ეიკიტმ, - მაგრამ ნუხლ ძალიან გვიან დვენეთი. ქალენი საშინლად დიდტანუნენ, ნამოხარბების თავი აღარ ჰქონდათ, მთხოვეს, მათ მაგვირად დიდი ბოდიში მომქადა. ასე შემოგივალეს, ზამთარი ბუცილებლად ჩამობრძანდით, იცოდეთ გაცოლებითი.

შემოდგომის ქარი უბრადავ, ციოდა. გზად ეიკიტმ ოთხი პორი "სიკისმა", პერსიმიონები და სურნელოვანი

გამაგრებელი აბები მიყავი - აბებს კაორუ ერქვა.
- კაორუ ხომ ჩემ დას შქვია! - ჩაიცინა ეიკტიმ, - პერ- სონობიტი კი გემზე გამოგადგებათ, ამობუნე ზღვის დაეა- ნდისა შესვლისა.

ახალთახალი კუბი მოვიხადე და თავზე დავახურე;
- ჩემ სასოვრად გჭირდეთ.

მერე ჩანთიდან დაქმუნული ფორმის ქუდი ამოვიღე, ნაკვეთი გავსწორე და ყურებად ჩამოვიფხადე.
- ამაზე ორივე გავკვივნი.

უკვე წავსადგურში ვიყავით, რომ ნაპირთან პატარა, მო- ბუზული ფიგურა დაინახეს. გული შემოტკოდა, თითქოს შუ- აზე გაუბიჯე, გულში თითქოს თავად მოცუკვავი გოგონა შე- მოიჩინა. მაგრამ, ვიდრე არ მიუხასლოვითი, გოგონა არც კი შერხეულა. ბოლოს თავი მდუმარედ დამჩქია. საცურად გულამაწყებელი იყო, თვალის კუთხეებში გუმინდელი სა- ლუბავის ნარჩენი შერჩინოდა. გაბუტული ბავშვითი ამაყი, უკმეტი და მოუკარებელი იდგა.

- ისინიც მოვლენ? - შკითხა ეიკტიმ.
გოგონამ თავი გააქანია.
- ისევ სინათლე?

თანმიმობის იწინად ახლა თავი დაუქნია ძმის კაორუმ.
- ვიდრე ეიკტიმ გემის ბოლოების და კატრის ტალღოვ- ბის ასალეხად იყო წასული, გადაწყვიტე გამოვლადარაკე- პოდი. როგორ არ ვცვდებ, საიდან არ მოუფარე, მაგრამ ხმავე ვერ ამოვალეხებე - იდგა და სადაც სივრცეში, იქ, სადაც არბი ზღვას უფრთხილბოდა ერთ წერტილს მისჩერე- ბოდა. დუდა და შროლოდ თავს აქნებდა, წინადადების დამ- თაერებასაც არ უღედობდა.

უცებ ვილაცის ხმა მომესმა:
- დეიდა, აი ამ სტუდენტს ვთხოვოთ.

ამ სიტყვებით ვილაც უფინობი კაცი მომიხასლოვდა:

- ბატონო სტუდენტო, - თავი დაიხარა კაცმა, - ხომ ტო- კიოში მივდიხარ? რაღაც უნდა გათხოვო... გადაწყვიტე სწორედ შენთვის მოგვემართა. გენცობა საიმედო კაცი ხარ. შექნი სიკეთე ეს დედაბერი ტოკიოში ჩაიყვანე... საბრალო მოხვლია... ეჰ, ისეთი უბედურება დაატყდა. ამისი შეილი გრძნობის ვერცხლის მაღაროებში მუშაობდა, ამასთან გარ- დაიცვალა. რაძლიც დაეღუპა, რა ვიცო, ინფლუნციასა თუ რაღაც... იმისაგან დაიბოცნენ. სამი ბავშვი დარჩა, სამი პა- ტარა ბავშვი ანა რა უნდა ექნა ამ მოხუცებულ ქალს, რო- გორ უნდა მოელო ამ ბავშვებისათვის?... მოვითათირებო და გადაწყვიტე, თავის კუთხეში გავგუგზავნიყვებინა. თე- თონ იგი მიტოვანდა... ბატონო სტუდენტო, უფრო ნუ გვეტყე- ვი, მივცხივებ ეს ჩვენი ბებია ამ ბოლო დროს სულ დაუშ- ლურდა, აღარაფერი შეუძლია. რეიგანტოში რომ ჩახვალ, უფროს სადგურზე მატარებელი ჩასვი. რა თქმა უნდა, ბე- რი წვალება მოგინებს, მაგრამ, ძალიან გთხოვ, ნუ დაგე- ზარდები! აი შექედაც და შენ თვითონაც შეგებრალბა.

დედაბერი ფეხზე ძლივსა იდგა. ზურგზე ძუძუთა ბავ- შვი შყავდა სურბილებო. კალთაში ორი - სამი და მუთი წლის გოგონა წაშფრენოდა. ქუჩყიან ფურისიკიში ბრინჯის გუფთებით და მამარბლებული ქლიავი შქონდა გამოკრული. ირგვლივ მაღაროელები შემოხვეოდნენ.

ცხადია, მათ თხოვნას სიამოვნებით დავთანხმდი.
- პირდაპირ გაჭირვებიდან გვცხესინი, ბატონო სტუდენ- ტო! შენი იმედი გვექნება... - მადლობის თქმას არ აცდიდ- ნენ ერთმანათს.

- ნესით ჩვენ თვითონ უნდა გავცილებინა მტომდე, მაგრამ...

კატერი საშინლად ირწუნოდა. კაორუ კი იდგა ტურქემო- კუშული და ისევ ერთ წერტილს მისჩერებოდა. გეზთან რომ მივედი, თოკის ტრასა ჩავჭვიდე და გამოშვებდიობე. კა- ორუმ პირი გახსნა, რაღაცის თქმა დაეპირო, მაგრამ ხმა არც ახლა ამოუღია, მხოლოდ თავი დააქანია.

კატერი გაბრუნდა. ეიკტიმ კუბი მოიხადე და დამჩქინა. კარგა დიდ მანძილზე რომ დაცილდნენ, კაორუმაც შკაერში რაღაც თეთრი ააფრიალა.

შე მანამდე ვიდექი გემის ქიმიან, მანამდე ვაკურებდი

კუნულ ომისას, ვიდრე გემი ზღვაში არ შევიდა და წახე- ვარკუნულ იძუს საშბრითი ნაპირი თვალს არ მივეფარა. მ- ტარა მოცუკვავი გოგონა... გამოშვებდიობა... ცველიფერი სადაღც შორს, საბუდამოდე დაკარგულ წარსულში ჩაინთქა.

მერე დაბლა ჩავედი ბებუის სანახავად. მოხუსტე ირგვლივ ხალხი შემოხვეოდა, რაღაცას ეკითხებოდნენ, ამინებებდნენ. დამშვიდებულმა გზა განაგრძე და მეორე განყოფილებაში გავედი. საგამას სტრუქტე უზარმაზარი ტალღები ბობოქ- რობდა, გემს აქეთ-იქით ახეთქებდა. მატარება შემობრბა და ყოველი შემბთვევისათვის თასები ჩამოგვირიგა. უკვე ჯდობის თავიც აღარ მქონდა, ჩანთა თავვეზე ამოვიდე და დანქნე. გულში საშბრითი სიკარბილუ ვიგრძენი. დრო თითქოს წინაშა. ცრემლმა ჯერ წვეინვეთად, მერე კი დღვარებით იფიქვა თვალუნიანდა. ცრემლით დასველებული ჩანთა უსიამონუნად მეფეობდა ლოყაზე და იძულებული ვი- ყავი გადამეზღურებინა. მერე ვილაც ქაბუკი გამომოვლადარა- კა - კავადმული ფაბრიკის მუშატრინის შეილი ვირო - უმ- ალღეს სასანავლებელში გამოცდების ჩასაპარებლად ტოკი- ოში მივიღე. ატორბული რომ დამინახა, მკითხა:

- რაიმი უბედურება ხომ არ შეგეთხვავთ?
- არა, არაფერი... უბედურად, ერთ დამიანს გამოვეშ- ვიდიობე - გულუდად გამოვლადე ქაბუკე.

ხალხი მიყურებდა, როგორ ვტრობოდი, მაგრამ მე ამას აინუნებაც არ ვაგდებდი, პირიქით, ყოვლის განწმენდელმა ცრემლმა გულს ოდნავ შევება კი მომეფარა.

ვერე კი შევაშინე, ზღვას უფნეი ღამე როგორ ჩამოან- ვა. სასანაირმა - აძირისა და ატმამი სინათლები რომ აც- იმიცმდა, მხოლოდ მაშინ მივგედი, რომ კარგა გვიანი ღამე იყო. მციოდა და შშოდა კიდეცა. ქაბუკმა ბამბუკის სრა- ლით შეკრული ფუთა გახსნა და სუსი შემოსთავაზა.

მართალია საჭმელი ჩემი არ იყო, მაგრამ მორიდებე- ლად შევექციე - ლუგას ლუგაზე ვთიქებდი. მერე მოსას- ხამქვემ შევეჭყერი, ვინაიდან ადამიანური სიკეთის ყოველი გამოვინებდა ჩემთვის სრულიად ბუნებრივი რამ გახლდით. ჩაველთ თუ არა, ბებუის სადგურ უფრომდე მივაცილებ. ეს, რა თქმა უნდა, თავისთავად იტყობისებოდა. თოელი ქვეყ- ნიერება ჩემთვის ახლა ერთიანი და განუყოფელი იყო.

ჭყერი ფანარი ჩაქრა. ზღვის ძლიერმა სურნელმა დაბე- რა - ტრობინად ახალდაჭყრილი თევზის მამფერი სუნე წა- მოვიდა. მციოდა, ქაბუკისკენ ახლოს მივინეი და უკუნე სინებელში ჩემი ცხავებიდან კვლავ ცრემლმა იწმემა. ერთ- ბაშმა რაღაც სასამოფრო გრწონადა დამეუფლა, თითქოს კრიალა, გამჭვირვალე წყლად ექიქეთ, რომელმაც ცრემლად გადმოინთხივდა და უბრალო ნაკვადვლესაც არ ტოვებდა.

თარგმა ლილი მქაქლმეწმეწილა

შენიშვნები:

1. კასური - ბამბის ქსოვილი
2. რი - სიგრძის ერთთული, უდრის 3.27 კმ.
3. სენი - წერილი ფული
4. სიამისენი - სიმებიანი მუსიკალური საკრავი
5. სიომი - გასანვეი შინგითა ტისბრი იაპონურ სახლში
6. სუსი - მონარშული ბრინჯის ბურთულები რისამე გუ- ლით
7. ტატამი - იატაკის ქილოვი 1.5 კვმ.
8. ტიო - სიგრძის ერთთული - 109.09 მ.
9. ფუროსიკი - ფერადი ბოჭია
10. ფუსუმა - გართთა გასანვეი კედელი იაპონურ სახლში
11. ხასი - საჭმლის ასაღები ჩხირები
12. შაკაბა - იაპონური შარვლი
13. შაირი - მოკლე კიბონი
14. შაპი - სამუშაო ქურთუკი

პენსიონერ ფიციანობა 1916 წელს დაიბადა. ბავშვობა სასექსა და ჰემსტიდში გაატარა. განათლება ოქსფორდში, სოფერვილის კოლეჯში მიიღო. მისი პირველი რომანი "ოქროს ბავშვი" 1977 წელს გამოიცა. რომანი "ნიგნის მალაზია" 1978 წელს "ბუკერის" პრემიაზე იყო წარდგენილი. მომდევნო წელს კი "ბუკერის" ლაურეატი გახდა რომანისთვის "ნაპირიდან დაშორებული", რომელიც 60-იან წლებში მდინარე თემზაზე საცხოვრებელ ნაგში მის მიერ გატარებულ პერიოდს ასახავს. 1980 წელს გამოცემული რომანში "ადამიანთა ხმები" მწერალი ომისდროინდელ ამბებს მოგვითხრობს, კერძოდ BBC-ში თავის მუშაობის გამოცდილების შესახებ გვიყვება. ასევე ავტორია რომანების: "ფრედისთან" (1985), "უბნობა" (1987), "გაზაფხული დასაწყისი" (1988) და "ანგლო-ზემის ჭიშკარი" (1990).

დედებისთვის დედას არასდროს არაფერი უწყებია. შესაძლოა, როგორც ლარიბ ქალს, არც არაფერი გააჩნდა; მისაკვირი ან ცხრა შვილს რას გაუნანილებდა. ბიჭის ნათლიამ, მისის პიარსმა, რომელიც მეფრინველს ცოლი გახლდათ, ჯეკს ერთი მოიქროვილი მედილი უსახსოვრა. მასზე თარიღი ადებტყდათ: 1667 წლის 12 ნოემბერი - ჯეკის დაბადების დღე, თუმცა ბიჭმა ის თერთმეტი წლის თავზე მიიღო. მედლის უკ-

ანა მხარეს ანგლოზის ფიგურა და ერთსიტყვიანი წარწერა Desideratus იყო გამოსახული. ალბათ საჩუქარი საქმეს მაინცდამაინც არ წაადგებოდა, ვინაიდან მისის დიგბი ამდენი ბავშვის შენახვას ვეღარ აუდიოდა. მაგრამ ნათლიამ ასე იწება.

ჯეკმა ქალს მადლობა გადაუხადა, რომელმაც თავის მხრივ დაარიგა - ეს ნივთი ბავშვებისგან შორს, უსაფრთხო ადგილას დაემალა. ბიჭს გაუკვირდა, როცა უთხრეს დამალო, რადგან მისი პატარა დებისაგან რაიმეს დამალვა შეუძლებელი იყო. "მედილი შენთვის ადრე, როცა დაიბადე, მაშინ უნდა მომეცა, მაგრამ მძიმე დრო იდგა", - დასძინა მისის პიარსმა. ჯეკმაც აუხსნა, რომ მეტად უხაროდა ისეთი რამის ქონა, რაზედაც შეეძლებოდა ეთქვა - ეს ჩემიაო. ქალმა კი უსახსხა, თუმცა ოდნავ თავდაჯერების გარეშე - მინიერი ქორებისათვის მთლად დიდი მნიშვნელობა არ მიეჩნებოდა.

ბიჭი მედალს ყოველთვის თან ატარებდა, მხოლოდ ადგილს უნაცვლებდა ხოლმე, ისიც წელიწადში ერთხელ - ზაფხულის შარვლის ჯიბიდან ზამთრის შარვლის ჯიბეში გადაჰქონდა. მაგრამ, როცა რამეს ჯიბით დაატარებ, ადრე თუ გვიან აუცილებლად დაგეკარგება. ჯეკი ჰუნდინგში რაღაც საქმისთვის გაგზავნეს. იმ დღეს გზაზე არც ცხენი გამოჩენილა და არც ურემი. ჰოდა, ჯეკიც ბილიც დაადგა და მთა-მთა ფენით ნამოვიდა.

დაახლოებით ერთი მილის იქით გორა უოჩინგისკენა დაქანებული. ეს სოფელი არ გეგონოთ - გაშლილ დაბლობზე იქ ოდიოთანვე ერთადერთი სახლი იდგა თავისი მინაშენითურთ. ჯეკი ცოტახანი შეჩერდა და სახლების საკვამურებიდან ამომავალ კვამლს დააქცერდა. როგორც მის მდგომარეობაში მყოფი ნებისმიერი ადამიანი, ბიჭიც იმის თვალს მოჰყვა, თუ იმ დღით უოჩინგში რამდენი კერძი მზადდებოდა.

ჯეკმა იმწუთას ვერ იგრძნო ნაწუქარი ნივთის დავარდა თუ დაკარგვა. როგორც ხდება ხოლმე, მისი არსებობა შინ დაბრუნებამდე არც გახსენებია. ჯიბეები რომ მოისინჯა, მზრწყინავი მედილი ვეღარ იპოვა და ერთსა და იმავეს ძახილს მოჰყვა - "როცა წავედი, თან მქონდა"-ო. ვერც და-მეგება უშველეს რამე. მათ არაფერი დაუნახავთ. ან კი რომელ დას ან მძას ესამოგწებოდა მსგავსი შეკითხვა?

ზამთრის ყინვების მოახლოებასა და წმინდა მიქაელის დღესასწაულთან დაკავშირებით ჯეკი სკოლიდან დაითხოვეს. ბიჭმა იფიქრა, მოდი ისევ იმ გზაზე წავალო. როცა უწინდებულად მალდობზე ავიდა, ერთხანს შეჩერდა - ქვემოთ კვლავ იმ უზარმაზარ სახლსა და მის საკვამურებს გადახედა. ფეხები ყინულზე დაედა - იმ დროისათვის ყველა ნაკადული, გუბე თუ რუ უკვე გაყინულიყო და ძვალოვით გამაგრებულიყო. ბილიკიდან მარცხნივ მომცრო გუბის ტოლი ორმო თუ ღრმული განივლიყო, რომელიც სქელ, შუშისავით გამჭვირვალე მომწვანო ყინულს დაფარავდა. ბიჭმა ამ პრილა ყინულქვეშ, დაახლოებით თორმეტი დღემის სიღრმეზე, მისის პიარსის მიერ ნაწუქარი სამახსოვრო მედილი შენიშნა.

ხელში არაფერი ეჭირა, რომ ყინული გაეტყუა. მერე იფიქრა, მოდი ყინულს ფეხით დავახტებიო, მაგრამ ამანაც არ უშველა - უშმო ფეხსაცმელი სულ მთლად გალუშვებოდა. "დაველოდო, სანამ ყინული გადებნა. მალე გაზაფხულდება და დნობაც ერთ-ერთ დღეში და-

ინება", - თავისთვის გაიფიქრა.

მომდევნო კვირადღეს, როცა ყინულმა დნობა დაიწყო, ბიჭმა ისევ იმ ადგილს მიაშურა: პირდაპირ იმ პატარა ორბისა თუ ღრმულისკენ გაემართა, მაგრამ ვეღარაფერი იპოვა. ცარიელი დახვდა - იქ აღარც ყინული იყო და აღარც წყალი. რადგან შიელი დღე სულ ამ ნივთს პოვნაზე ფიქრობდა, ახლა უცნაოდ იმდგაგრეუება მოჰქალა, დაიბნა და სხვა მხარეში თავი უცხოად იგრძნო. შემდეგ თიხის მილი დანახა, რომელიც წყალსადინარის სახით გორიდან ქვემოთ მიემართებოდა. ადგილი შესაძლებელია, რომ ორმოვან წყალთა და შიგ ჩაყრილი ყველა წერილმანიც თან გაეყოლა. ჯექს იმის გამოცნობა არ გასჭირვებია, თუ საით მიემართებოდა მისი, რადგან უფრო განიერხვრედიან წყალსადინარის უერთდებოდა და თავლისკენ ჩადიოდა. მისი Desiferatus-იც უწყველად იქით ჩაირეცხა - ამაში ისე იყო დარწმუნებული, ვეგონება საკუთარი ავალით ნახა ყველაფერი.

ჯექს იმ სახლთან ახლის არასდროს გაველო და სულაც არ ანაღვლებდა, სამზარეულოს კარზე დაკაჟუნებისას თუ ვინმეს მათხოვარი ეცნებოდა. ეზოში მარაიონ ჩანდა. ცხენებაც ნაღვაც ნაიყვანათ რაბუშოად, რათა მინა უფრო დაერბილებინათ, თუ საბუც ამგვარი. ძნელი დასაფრებელია, მაგრამ უოჩინგში ცხენების ჭაჭანება არ იყო. ბიჭი უკან მხარეს, სამზარეულოს ფორისკენ გაემართა და გვედრითა პატარა კარზე გაბედა დააკაკუნებდა. იქიდან შავებში ჩაქმული ვიღაც კაცი გამოვიდა, რომელიც კანკალებდა და თან ბიჭს დაჟინებით უტყქრდა.

"რატომ არ იხდი ქუდს ჩემს ნინაშე?" - ჰკითხა ჯექს.

ბიჭმა სასწრაფოდ მოიშვლია ქუდი და ზურგსუკან ისე დაიჭირა, თითქოს სხვისი ყოფილიყო.

"ასე სჯობს. შენი აზრით ვინ ვარ?"

"არ გეწყინოთ სერ, მაგრამ სკოლის ბებერ დირექტორს მაგინებთ", - უპასუხა ჯექსმა.

"მართალია, სკოლის დირექტორი არ ვარ, მაგრამ ამ უხარმაზარ სახლში შინამასწავლებლად კი ვმუშაობ. თუ რაიმე შეკითხვა გაქვს, შეგიძლია დამისვარა."

ჯექსმა, რომელიც ისევ კიბეზე იდგა, კაცს ნათლის საწურის ამბავი უამბო.

"ძალიან კარგი, - დასძინა შინამასწავლებელმა, - საკმარისია. ახლა კი მოდი შენი მესსიერება შევამოწმოთ. ალბათ დამეთანხმები, რომ ეს საჭირო არაა, მაგრამ მაინც."

"არა მგონია ჩემს ამბავთან ამას რაიმე კავშირი ჰქონდეს", - დასძინა ჯექსმა.

"ჰო, მართალია, მაგრამ რომ მუწუნები, ესა და ეს ნივთი ამა და ამ ადგილას დავკარგეო და თანაც ნაწუქარი ნივთი, ამის შემდეგ როგორღა ვირწმუნო, რომ ყველაფერი ჭეშმარიტად კარგად გასსოვს? კართან რომ მოვიდო, ქუდის მოხდაც კი დავგინწყდა."

"მაგრამ ეს..."

"გინდა თქვა, ეს უბრალოდ ნესიერი მანერების არცოდნით მომივიდაო, არა? რაც იმის დამამტკიცებელია, რომ უღირსი ოჯახიდან ხარ. ახლა კი მოდი შენი მესსიერება შევამოწმოთ. ბიბლია ნაგოკითხას?"

ჯექსმა უპასუხა, რომ ნაუკითხავს. შინამასწავლებელმა ჰკითხა, თუ მსაჯულთა წიგნის მეოთხე თავში ელიფე ნუგემისიციმელს რა დაემართა, როცა შუალამეს მოწვევაზე გამოეცხადა.

"მის თვალწინ სულმა ჩაიირა და სხეულზე თმა აებურძგლა, სერ".

"სხეულზე თმა აებურძგლა", - გაიმეორა შინამასწავლებელმა. "ლათინური თუ გასწავლეს?" ჯექსმა უთხრა, რომ მხოლოდ ერთი სიტყვა იცოდა, თავის შედალზე დანერული Desideratus, რაც დიდხანს ნანატრ რაიმეს ნიშნავდა.

"არაზუსტი თარგმანია", - დასძინა შინამასწავლებელმა. ჯექსმა კი გაიფიქრა, რომ ეს კაცი უბრალოდ ყვები იყო.

"ამ სახლში ბევრი მოსწავლე გყავთ, სერ?" - ჰკითხა ბიჭმა. შინამასწავლებელმა თვალები მოჭრება და უპასუხა - "თითქმის არცერთი. ღმერთმა მისტერ იოანესა და მის ანგანსვენებულ მეუღლეებს შვილები არ უწყალობა. მისტერ იოანემ გვარი ვერ გამარჯვლა".

თუკი ასეა, მაშინ ამ კაცს ბევრი საქმე არ უნდა ჰქონდესო, გაიფიქრა ჯექსმა. უცრად ქალი გამოჩნდა, რომელიც სახლის მწეს ნაავადა. გამოვიდა, რათა გაერეკვია, რატომ იყო გვერდითა კარი ღია - დაერეგნებში ცივი ჰაერი უბერავდა. "რა უნდა ამ ბიჭს?" - იკითხა ქალმა.

"ის ამბობს, რომ რაღაც დაკარგულ ნივთს დაეძებს".

"მაშინ შეგიძლიო შემოგვატყუა და სამზარეულოში ჭიქა ღვინო მიგერთმია", - მწემ შინამასწავლებელი კულტურულად თავის ადგილზე მოსვა. "გაბედავ და ვიტყვი, რომ ბიჭს ეს ნამდვილად ესიაომეწებოდა", - დააყოლა ბოლოს.

ჯექსმა მაშინვე უარი განაცხადა, რადგან ოჯახში ღვინოს არასდროს სვამდნენ. "სამწუხაროა, - დასძინა ქალმა, - ბავშვები, რომელთაც სმას მკაცრად უკრძალავენ, საბოლოოდ ყოველთვის ლოთედიან". ამ ხალხს ვერაფერი ასიაომეწებო, - გაიფიქრა ჯექსმა.

ბიჭმა თავისი ამბავი ამ ქალსაც უამბო. მერე კი ისევ გაიმეორება მოუხდა, როცა ერთ-ერთ საკუჭნაოში

მოსამსახურეების გარემოცვაში აღმოჩნდა. სინამდვილეში მნიშვნელოვანი მოსაკალი არავფიქრებდა, უბრალოდ თავიონ მუდამი ყინული საფარქვეშ გარკვევით დაინახა. მაგრამ ეზოში ან გუბეში მისი პოვნის შესახებ მაინც არავფიქრებდა.

აქეთ-იქით დიდხანს ბოდბის შემდეგ ოთახში კიდევ სხვა მოსამსახურე შემოვიდა. კაცი, რომელიც თავად სახლის პატრონს, მისტერს იოანეს ესახურებოდა. მისმა გამორჩენამ რაღაც შფოთისმგავარი გამოიწვია, თითქოს უცხოელი ყოფილიყო. მან თქვა, რომ ბატონმა აქ, სამხარეთლოში ვიღაც ფერმერი ბიჭისა თუ სკოლის მოსწავლის ყოფნა შეიტყო, რომელიც თურმე თავის რაღაც ნივთს დაეძებებს და მას საკუთრებას უწოდებს.

“მაგრამ ეს მისტერი იოანეს ყურადღების ღირსი არ არის, - დაიყვირა შინამსწავლეებმა, - ბავშვის მონაწიხია, მისი თავკუთარობა. ბატონს სულაც არ შეეძლების ამ ამბის გამოძიება.”

მოსამსახურე კი გაიმეორა, რომ ბატონს ბიჭის ნახვა სურდა.

სახლის მეორე უფრო მოზრდილი ნაწილი, სადაც მისტერი იოანეს - მცირეგამუდღიანი აზნაურის საცხოვრებელი მდებარეობდა, გაცილებით მშვიდი გახლდათ. მისტერი იოანემ მთავარ შემოსავლებში, ბუხართან ზურგმუქევეთი იდგა. ჯეკი ასეთ ადამიანს არც შეხედვრია და არც დასიზმრებია. ეს რა განსაცდელში ჩამაგდო ჩემმა ნათლიამ - მისის პიარსამაო - გაიფიქრა.

“გაუბედავ და გეტყვი, რომ ალბათ ფული გირჩევნია იმ დაკარგული ნივთის სანაცვლოდ”, - ხმადაბლა თქვა მისტერი იოანემ.

ჯეკი მხარე ეჭვებმა შეიპყრო. პირდაპირ უნდა ითქვას, დიდ თანხას თუ შესთავაზებდნენ, გაცილებით ერთხა, ვიდრე ნებისმიერი სხვა ნივთი. მაგრამ უბედ მისტერი იოანემ განაგრძო - “უკეთი რომ გამოვი, სკოლს ნაწიხივინა” - და ისე გაუძღვა, უკან არც კი მიუხედავს, რომ დაეწინა მაინც, მოსდევდა თუ არა ბიჭი.

როდესაც განიერ კიბეს მიუახლოვდნენ, ჯეკმა გასახა - “მგონი აღარ ღირს გამოყოლა, სერ. არა მგონია აქ იყოს ის, რაც დაეკარგე”.

“იმის თქმა, რომ აღარ ღირს გამოყოლა, სულმადბლობაა”, - აღნიშნა მისტერი იოანემ.

ნუთუ შეიძლებოდა იმ ბნელ სართულებზე არავის ეცხოვრა, არავის დაეძინა? იქაურობა სამარცხ მოგაგონებდათ ან უკეთ ბედებს, რომელიც ზამთრის მინუროს ცარილდებდა ხოლმე. მისტერი იოანე მიხეველ-მოხეველ, მალაქტირიან დერეფნებს სწავლით ხელში მიუყვებოდა და სანთლის შუქს წინ აწვრცევდა. შინიდან ძალიან შორის ვარ - გაიფიქრა ჯეკმა. სახლის პატრონს უკან მიხედვდა და თან ერთ ხელში ისევ თავის ქუდს ქმუჭნიდა. უცებ ბიჭი გაოცნდა - მარცხნიდან სანთლის ალმა ჩაუქროლა, ხოლო მარჯვნივ კარი გაიღო.

“თქვენთან ერთად მანდ უნდა შემოვიდე, სერ?”

“ოთახში შემოსვლის გეშინია?”

ოთახში მართლა ბნელია და შუქსაც მგონი არადროს ანთებდნენ, თან ფანჯარა საკმაოდ მაღალზე ამოქვრათ. იქვე მოჭიქული დოქი და ფაში იდგა, რომელიც სანთლების შუქს ირეკავდა. განიერ სანთლზე კი ფარდები არ იყო ჩამოფარებული ან შესაძლოა უკან გადაეწიათ, მიუხედავად იმისა, რომ ციოდა. არც საბანო და თეთრული ფარა, თუმცა ჯეკისკენ ზურგით თეთრსაცდელიანი ვიღაც ბიჭი იწვა. ჯეკმა შენიშნა, რომ მის მსგავსად ბიჭსაც ნითური თუ მონითური თმა

ქონდა.

“შეგიძლია ახლოს მიხვიდე და ისე ნახო? მისტერი იოანემ, - მკლავი ეჭვით აქვს ჩამოშვებული. ამაზე რას ფიქრობ?”

“მგონი ძალიან უცნაურად ჰქვიდა, სერ”.

და გაასწავდა, რაც შინამსწავლეებმა უთხრა - მისტერი იოანემ გვარი ვერ გაამრავლა. ამიტომ დაინტერესდა და იკითხა, “რა ჰქვია მას, სერ?” პასუხი არ გაუცხიათ.

მისტერი იოანემ ანიშნა, რომ ახლოს მისულიყო და უთხრა: “შეგიძლია ხელი აუწიო?”

“არა, სერ. ამას ვერ ვიზამ”.

“რატომ? სხვა ბავშვებს ალბათ საკმაოდ ხშირად ეხები. ღმერთმა უნყის, შინ რამდენ ბავშვთან ერთად წევხარ ლოცინში?”

“შხოლოდ სამნი ეწევართ ერთად”, - ჩაიბუტბუტა ჯეკმა.

“ჰოდა მოჰკიდე ხელი, მოჰკიდე!”

“არა, სერ, არა. კანზედაც ვერ შეეხებები”

მისტერი იოანემ სანთლით დადო, ლოცინს მიუახლოვდა, ბიჭს მაკვავ ხელი მოჰკიდა, მოაჭრიალა და თითები გაუხსნა. გაშლილი ხელიდან მედალი აიღო და ჯეკს დაუბრუნა.

“თბილი იყო თუ ცივი?” მოკვანებით მედლის შესახებ ჰკითხეს ბიჭს. ჯეკმა უპასუხა, რომ ცივი იყო.

“ყინოვითი ცივი?” ალბათ არც ისე.

“რისთვისაც მოხვედი, მიიღე, - უთხრა მისტერი იოანემ, - რაც გკუთვნიდა, უკანვე დაიბრუნე. გასსოვდეს - არ უარყვით, რომ ეს მედალი შენია”.

კაცი აღარ განძრეულა. იდგა და ლოცინზე ამართულ მოთეთრო გორას დაჰყურებდა. ჯეკს იქ გარეუბის უფრო შევნიშნა, ვიდრე წასვლის, თუმცა არ იცოდა, ამ სახლში გზა როგორ გავკვილა. მაგრამ გაუმართლა - უკანა კიბე იპოვა, რომელიც საბრცხაო თითახებს შორის მდებარეობდა. ნელან სხვა კიბით ამოვიდნენ. ჯეკმა ორმაგი ურდულის გახსნა მოახერხა და გარეთ სუფთა ჰაერზე გაეგარდა.

“მედალი რომ გამოართვეს, ბიჭი გაინძრა?” ჰკითხეს მას. მაგრამ ჯეკი უკვე იგონებდა რაღაც-რაღაცებს და ისე აგრძელებდა პასუხების გაცემას. საერთოდ კი ერთხა ბევერი არ ევეჭრა უოჩინეს შესახებ. მიუხედავად ყველაფრისა, მიხვდა, რომ ნათლის საწუქარში კარგ გარიგებას სთავაზობდნენ და საკუთარ თავს საკმაოდ ხშირად ევითხებოდა, რა თანხა შესთავაზებდა მისტერი იოანე, თუკი მის წინადადებას დათანხმდებოდა. ნებისმიერი ადამიანი, ვინც ოდესმე ღარიბი ყოფილა ან თუნდაც ისეთი ღარიბი არა, როგორც ჯეკი დიგბი, უწილობლად თანაუგრძობოს მას ამ საკითხში.

ანგლისურიდან თარგმანა ნინა პირველი

<http://www.opentext.ge/arili>

გადასვლა
HERE

1-570

hp 107/4.